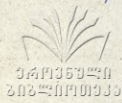


F-244
1997



ISSN 0868-4537

ს ა მ ა რ თ ა ლ ი

პრაქტიკა • მეცნიერება • პუბლიცისტიკა

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის
პროექტი

ველით თქვენს შენიშვნებსა და წინადადებებს

1-2
1997

სამართალი

სამეცნიერო-პრაქტიკული ჟურნალი

№ 1-2

1997

იანვარი-თებერვალი

გამოცემის 1926 წლიდან

პრაქტიკა • მეცნიერება • კუბლიცისტიკა

მთავარი რედაქტორი
ზურაბ რატიანი

სარედაქციო კოლეგია:

ჟურნალის დამფუძნებლები არიან
ჟურნალ "სამართლის" რედაქცია,
საქართველოს იურიზტთა კავშირი,
საქართველოს უზენაესი სასამართლო,
საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო,
საქართველოს პროკურატურა, საქართველო
უზენაესი საარბიტრაჟო სასამართლო

ჯამლეთ გაბილაშვილი
ბელა გერქენიშვილი
(მთ. რედაქტორის მოადგილე)
ვლადიმერ ბარათაშვილი
იოსებ ბახიაშვილი
ოთარ გამყრელიძე
ჯემალ ბახოკიძე
ავთანდილ დემეტრაშვილი
ბესარიონ ზოიძე
ბივი ინჰკირველი
მზია ლეკვიშვილი
თევდორე ნინიძე
მიხეილ სააკაშვილი
ნოდარ ნეპირიძე
ბიორბი ტყეშელიაძე
მინდია უბრეხელიძე
შალვა ჩიკვაშვილი
ლადო ჯანტუბია
სერბო ჯორჯენაძე

მკითხველთა საქურადღებოდ:

სტატიების ავტორთა თვალსაზრისი შესაძლოა არ ემთხვეოდ
რედაქციისას. მასალები, რომელთა მოცულობა არ უნდა
აღემატებოდეს 12 გვერდს, მოგვაწოდეთ მისამართით: 38004
თბილისი, რუსთაველის 30.

ჟურნალი რეგისტრირებულია საქართველოს იუსტიციის
სამინისტროში. რეგისტრაციის ნომერია: 0830. ინდექსი 7618
ფასი: 3 ლარი.

საქართველო
მეცნიერული
ბიბლიოთეკა

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი

შ ი ნ ა ა რ ს ი

 ნაწილი პირველი
ზოგადი დებულებები

 კარი პირველი
სასამართლო

მუხლები:

თავი I.	სასამართლო წარმოების ძირითადი დებულებები	1-10
თავი II.	უწყებრივი ქვემდებარეობა	11-12
თავი III.	განსჯადობა	13-24
თავი IV.	სასამართლოს შემაღენლობა. აცილება	25-35
თავი V.	პროცესის ხარჯები	36-55
თავი VI.	საპროცესო უზრუნველყოფა	56-57
თავი VII.	საპროცესო ვადები	58-68
თავი VIII.	სასამართლო შეტყობინება და დაბარება	69-77

 კარი მეორე
მხარეები

თავი IX.	მხარეთა საპროცესო უფლებაუნარიანობა და ქმედუნარიანობა	78-84
თავი X.	საპროცესო თანამონაწილეობა	85-86
თავი XI.	მესამე პირები	87-91
თავი XII.	წარმომადგენლობა სასამართლოში	92-100

 კარი მესამე
სასამართლო მტკიცებულებები

თავი XIII.	მტკიცებულებათა შეგროვება და შეფასება	101-107
თავი XIV.	მტკიცებულებათა უზრუნველყოფა	108-118
თავი XV.	ადგილზე დათვალიერება	119-125
თავი XVI.	მხარეთა ახსნა-განმარტება	126-132
თავი XVII.	წერილობითი მტკიცებულება	133-138
თავი XVIII.	მოწმეთა ჩვენება	139-152
თავი XIX.	ნივთიერი მტკიცებულება	153-160
თავი XX.	ექსპერტიზის დასკვნა	161-175

ნაწილი მეორე
საქმეების წარმოება პირველი ინსტანციის სასამართლოში

კარი მეოთხე
სასარჩელო წარმოება

თავი XXI.	საქმეების განხილვა პირველი ინსტანციით	176-186
თავი XXII.	შეგებებული სარჩელი	187-189
თავი XXIII.	სარჩელის უზრუნველყოფა	190-198
თავი XXIV.	საქმის მომზადება სასამართლოს მთავარ სხდომაზე განსახილველად	199-207
თავი XXV.	სასამართლოს მთავარი სხდომა	208-226
თავი XXVI.	დაუსწრებელი გადაწყვეტილება	227-240
თავი XXVII.	სასამართლოს გადაწყვეტილება	241-261
თავი XXVIII.	სასამართლო გადაწყვეტილების	262-269
თავი XXIX.	საქმის წარმოების დამთავრება გადაწყვეტილების გამოტანის გარეშე	270-276
თავი XXX.	საქმის წარმოების შეჩერება	277-281
თავი XXXI.	სასამართლო განჩინება	282-284
თავი XXXII.	სასამართლო ოქმი	285-289

კარი მეხუთე
განსაკუთრებული წარმოება

თავი XXXIII.	თამასუქისა და ჩეკის თაობაზე აღძრული სარჩელების წარმოება	290-299
თავი XXXIV.	საქმის განხილვის გამარტივებული წესი დავალიანების ამოღების შესახებ	300-307
თავი XXXV.	საოჯახო საქმეების წარმოება	308-312
თავი XXXVI.	ადმინისტრაციული და სახელმწიფო სამართლებრივი ურთიერთობიდან წარმოშობილი საქმეების წარმოება	313-319

კარი მეექვსე
უდავო წარმოება

თავი XXXVII.	ზოგადი დებულებები	320-321
თავი XXXVIII.	იურიდიული მნიშვნელობის ფაქტების დადგენა	322-326
თავი XXXIX.	მოქალაქის უგზოუკვლოდ დაკარგულად აღიარება და მოქალაქის გარდაცვლილად გამოცხადება	327-331
თავი XL.	მოქალაქის შეზღუდულ ქმედუნარიანად და არაქმედუნარიანად აღიარება	332-337

თავი XLI.	დაკარგულ საწარმომდგენლო ფასიან ქალაქებზე და საორდერო ფასიან ქალაქებზე უფლების აღდგენა (გამოწვევითი წარმოება)	338-346
თავი XLII.	ქონების უპატრონოდ ცნობა	347-351
თავი XLIII.	სამეწარმეო რეესტრი	352-356

ნაწილი მესამე
სასამართლო გადაწყვეტილებათა გასაჩივრება

კარი მეშვიდე
აპელაცია

თავი XLIV.	აპელაციის დასაშვებობა	357-364
თავი XLV.	საქმის წარმოება სააპელაციო სასამართლოში	365-376
თავი XLVI.	სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება	377-383

კარი მერვე
კასაცია

თავი XLVII.	კასაციის დასაშვებობა	384-391
თავი XLVIII.	საქმის წარმოება საკასაციო სასამართლოში	392-402
თავი XLIX.	საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება	403-407

კარი მეცხრე
კერძო საჩივარი

თავი L.	კერძო საჩივრის დასაშვებობა და განხილვის წესი	408-415
---------	--	---------

კარი მეათე
საქმის წარმოების განახლება

თავი LI.	განცხადება საქმის წარმოების განახლების შესახებ და მისი განხილვის წესი	416-427
----------	---	---------

ნაწილი მეოთხე
აღსრულება

თავი LII.	სააღსრულებო წარმოება	428-434
თავი LIII.	სასამართლო აღმასრულებელი	435-442
თავი LIV.	სასამართლო განსჯადობა	443-450

თავი LV.	აღსრულების შეწყვეტა, აღსასრულებელი დოკუმენტების უკან დაბრუნება	451-453
თავი LVI.	აღსრულების ხარჯები	454-457
თავი LVII.	აღსრულება ფულადი მოთხოვნების გამო მოძრავი ნივთების მიმართ	458-461
თავი LVIII.	აღსრულება მოძრავი ნივთების მიმართ	462-471
თავი LIX.	მოთხოვნათა აღსრულება	472-480
თავი LX.	აღსრულება სხვა უფლებათა მიმართ	481-483
თავი LXI.	აღსრულება უძრავი ქონების მიმართ ფულადი მოთხოვნების გამო	483-485
თავი LXII.	იძულებითი ჰიპოთეკა	486-488
თავი LXIII.	იძულებითი აუქციონი	489-498
თავი LXIV.	სეკვესტრი (იძულებითი მართვა)	499
თავი LXV.	აღსრულება ნივთების გადაცემისა და მოქმედების შესრულების მიზნით	500-508
თავი LXVI.	აღსრულება საჯარო სამართლის იურიდიული პირების მიმართ	509

განმარტებითი ბარათი

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის პროექტზე

საქართველოს იუსტიციის სამინისტროსთან არსებულმა სამართლებრივი რეფორმის სახელმწიფო კომისიამ, რომლის შემადგენლობაში შედიან როგორც სასამართლოსა და იუსტიციის სხვა დარგების პრაქტიკული მუშაკები, ისე მეცნიერ-იურისტები, დაამთავრა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის პროექტზე მუშაობა. მისი შემუშავების აუცილებლობა განპირობებულია ცვლილებებით, რომლებიც ხდება ჩვენი ეკონომიკური, პოლიტიკური, სოციალური ცხოვრების სფეროებში, აგრეთვე ამ ბოლო წლებში მიღებული განახლებული საკანონმდებლო აქტებით.

პროექტის შემუშავებული კომისიის წინაშე წარმოიშვა სიძნელებები, რომლებიც გამოწვეულია სასამართლო რეფორმის მიზნით ნავარაუდევო, მაგრამ ჯერ კიდევ განუხორციელებელი ღონისძიებებით. ამ პროექტის შემუშავებული კომისია ემყარება ისეთ სასამართლო სისტემას, რომელიც სასამართლო რეფორმის სფეროში შემუშავებული პროექტებითაა ნაგულისხმევი. ცხადია, რომ აღნიშნული კანონპროექტების და განსაკუთრებით "საერთო სასამართლოების შესახებ" კანონპროექტის მიღების შემდეგ, შეიძლება საჭირო გახდეს ამ პროექტში შესაბამისი ცვლილებების შეტანა.

პროექტში შენარჩუნებულია ყველა ის ნორმა და ინსტიტუტი, რომლებმაც გაამართლეს და მთლიანად პასუხობენ ცხოვრების დღევანდელ მოთხოვნებს. ამასთან ერთად, მოქმედ საპროცესო კოდექსთან შედარებით პროექტში ახლებურადაა გადაწყვეტილი მთელი რიგი საკითხებისა.

უწინარეს ყოვლისა, ეს შეეხება საპროცესო კანონმდებლობის აგების პრინციპებს. პროექტის ავტორებმა უარი თქვეს სამძებრო პრინციპზე და სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი ააგეს შეჯიბრობითობისა და დისპოზიციურობის საწყისებზე, რამაც გამოიწვია მთელი რიგი ცვლილებებისა მოქმედ საპროცესო კოდექსთან შედარებით. აღსანიშნავია, რომ ეს პრინციპები დეკლარირებული იყო მოქმედი საპროცესო კოდექსით, მაგრამ ისინი პარალიზებული იყო ობიექტური ჭეშმარიტების პრინციპით, რომლის თანახმად სასამართლოს ევალებოდა მიეღო ყველა ზომა მხარეთა ნამდვილი უფლებებისა და მოვალეობების დასადგენად.

პროექტის თანახმად საქმის ფაქტობრივი გარემოებების დამტკიცების ტვირთი მთლიანად ეკისრება მხარეებს. სასამართლოს აქტივობა, მისი ინიციატივით მტკიცების პროცესში ჩარევა დასაშვებია იმ ზომითა და ფარგლებით, რაც გათვალისწინებულია პროექტით. შეჯიბრებითობისა და დისპოზიციურობის პრინციპებით გამსჭვალულია პროექტის თითქმის ყველა ნორმა და ინსტიტუტი: პროცესის აღმოცენება, მისი დამთავრება, მტკიცებულებათა წარმოდგენა, სასამართლო გადაწყვეტილებათა გასაჩივრება, ყველა ინსტანციის სასამართლოთა შეზღუდვა სასარჩელო მოთხოვნების, სააპელაციო და საკასაციო საჩივრის ფარგლებით, გადაწყვეტილებათა აღსრულება და ბევრი სხვა რამ მთლიანად მხარეთა ნებაზეა დამოკიდებული.

შეჯიბრებითობისა და დისპოზიციურობის დამკვიდრებით არამარტო გაფართოვდა მხარეთა საპროცესო უფლებები, არამედ განუსაზღვრელად გაძლიერდა მათი დარღვეული თუ სადაოდ გამხდარი უფლებების დაცვის გარანტიები. მოქალაქისა და ადამიანის უფლებების დაცვის უზრუნველსაყოფად შესაფერისი საპროცესო მექანიზ-

შემუშავებული კომისია, რაც ნათლად გამოიკვეთა პროცესის ყველა ფუნდამენტური ინსტიტუტის ჩამოყალიბებისას.

პროექტის უმნიშვნელოვანეს სიახლეთა კატეგორიას მიეკუთვნება სასამართლოს უწყებრივი ქვემდებარეობის (იურისდიქციისა) და განსჯადობის საკითხების გადაწყვეტა. სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილი წესით სასამართლოები განიხილავენ სამოქალაქო, საოჯახო, შრომის, საადგილმამულო, ბუნებრივი რესურსების გამოყენებისა და გარემოს დაცვის, სახელმწიფო-სამართლებრივი, ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი, დაბეგვისა და სხვა ურთიერთობიდან წარმოშობილ საქმეებს, აგრეთვე სახელმწიფო ორგანოების, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების და თანამდებობის პირთა მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებათა არამართლზომიერების შესახებ საქმეებს, რომლებიც არღვევენ ადამიანის უფლებებს და თავისუფლებებს.

საბაზრო ეკონომიკის დამკვიდრების ინტერესებითაა ნაკარნახევი პროექტის თავები, რომლებიც თამასუქისა და ჩეკის თაობაზე აღძრული საქმეების, აგრეთვე გამარტივებულ წარმოებას ეხებიან, ჩეკზე, თამასუქზე, საჯარო სამართლებრივ თუ სხვა ამგვარ დოკუმენტებზე დაფუძნებული სარჩელების გამარტივებული წესი განხილვა და გადაწყვეტა უზრუნველყოფს მხარეთა უფლებების დროულად და ეფექტიანად დაცვას.

მოქმედი კოდექსის არასრულყოფილების გამო მართლმსაჯულების დროულად აღსრულება ბევრად იყო დამოკიდებული მხარეთა ნება-სურვილზე: თუ უღისციპლინო მხარე არ ინებებდა სასამართლო სხდომაზე გამოცხადებას სასამართლო ვერ განიხილავდა საქმეს, ხოლო თუ მრავალჯერ გადადების შემდეგ ის მაინც განიხილავდა საქმეს და გამოიტანდა გადაწყვეტილებას, ზემდგომი სასამართლო, როგორც წესი, გააუქმებდა ამ გადაწყვეტილებას. პროექტმა გაითვალისწინა ეს და შემოიღო დაუსწრებელი გადაწყვეტილების ინსტიტუტი: იმ შემთხვევაში, თუ მხარე არ გამოცხადდა სასამართლოში დანიშნულ დროს, რომელსაც უწყება ჩაბარდა კანონით დადგენილი წესით, სასამართლოს შეუძლია გამოიტანოს დაუსწრებელი გადაწყვეტილება. დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის დაშვებამ არ შეიძლება მადისციპლინირებული ზემოქმედება არ მოახდინოს მხარეებზე, აიძულოს არაკეთილსინდისიერი მხარე რათა ხელი აიღოს საქმის განხილვის გაჭიანურების განზრახვაზე.

ყველა სამოქალაქო საქმეს პირველი ინსტანციის სასამართლოში განიხილავს პროფესიული მოსამართლე ერთპიროვნულად.

ამით მოიხსნება ის სიძნელები, რომლებიც დაკავშირებული იყო მსაჯულთა მოწვევის უზრუნველყოფასთან. ცხადია, რომ თუ სასამართლო ვერ ახერხებდა მსაჯულთა მონაწილეობით სასამართლოს შემადგენლობის ფორმირებას, კიდევ უფრო დიდ სიძნელებებს წავაწყდებით ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს შემოღების შემთხვევაში.

კომისიას მიაჩნია, რომ სამოქალაქო საქმეთა განხილვა ერთპიროვნულად პროფესიული მოსამართლის მიერ, დააჩქარებს ამ საქმის წარმოებას და მოქალაქეთა უფლებების დაცვას. ამასთან ერთად, პროექტი ითვალისწინებს სამოქალაქო საქმის კოლეგიურად - სამი პროფესიული მოსამართლის შემადგენლობით განხილვას: 1. თუ ამ საქმის განხილვას და გადაწყვეტას პრინციპული მნიშვნელობა აქვს; 2. თუ საქმე ფაქტობრივი და სამართლებრივი თვალსაზრისით განსაკუთრებული სირთულით ხასი-

ათდება; 3. თუ არსებობს ერთ-ერთი ან ორივე მხარის შუამდგომლობა. განიხილოს თუ არა საქმე სამი პროფესიული მოსამართლის შემადგენლობით, წყვეტს მოსამართლე ერთპიროვნულად.

არსებითი და მეტად მნიშვნელოვანი სიახლეებია პროექტის იმ ნაწილში, რომელიც სასამართლო გადაწყვეტილებათა გასაჩივრებას ეხება.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებები შეიძლება გასაჩივრდეს კანონით დადგენილ ვადებში სააპელაციო ინსტანციის სასამართლოში. სააპელაციო ინსტანციის სასამართლო ამოწმებს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების როგორც ფაქტობრივ, ისე იურიდიულ მხარეს. საქმეთა განხილვის წესიც სააპელაციო სასამართლოში არსებითად არ განსხვავდება პირველი ინსტანციის სასამართლოში საქმეთა განხილვის წესისაგან. შეიძლება ითქვას, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების შემოწმების მიზნით საქმეთა განხილვა სააპელაციო ინსტანციაში - ესაა საქმის ხელმეორედ არსებითად განხილვა. პროექტის ის ნაწილი, რომელიც აპელაციას ეხება, შეიცავს კიდევ ერთ სიახლეს: სააპელაციო სასამართლო შეზღუდულია სააპელაციო საჩივრის ფარგლებით და უფლება არ აქვს გაცილდეს ამ ფარგლებს. სააპელაციო გასაჩივრებასთან ერთად, პროექტი ითვალისწინებს საკასაციო წესით გასაჩივრებასაც. პრინციპული სიახლე აქ მდგომარეობს შემდეგში: 1. საკასაციო წესით შეიძლება მხოლოდ სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებათა გასაჩივრება; 2. საკასაციო საჩივარი შეიძლება ეფუძნებოდეს მხოლოდ იმას, რომ დარღვეულია კანონი; 3. საკასაციო სასამართლო შეზღუდულია საკასაციო საჩივრის ფარგლებით და მას არ შეუძლია გასცდეს ამ ფარგლებს.

ამრიგად, განსხვავებით სააპელაციო სასამართლოსი, საკასაციო სასამართლო ამოწმებს მხოლოდ გადაწყვეტილების კანონიერებას, მის იურიდიულ (და არა ფაქტობრივ) მხარეს, თანაც იმ მოცულობით, რა მოცულობითაც და რა ფარგლებშიც ასეთ შემოწმებას მოითხოვს მხარე, ე.ი. პირი, რომელმაც საკასაციო საჩივრით მიმართა სასამართლოს.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს მოვალეობა განიხილოს საქმე სასარჩელო მოთხოვნების ფარგლებში და არ გაცილდეს ამ ფარგლებს, სააპელაციო და საკასაციო სასამართლოების მოვალეობა შეამოწმოს გადაწყვეტილება სააპელაციო და საკასაციო საჩივრის ფარგლებში - წარმოადგენს დისპოზიციურობის პრინციპის თანმიმდევრულად გატარების შედეგს, რომელიც განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს საბაზრო ეკონომიკის პირობებში და ადამიანის უფლებათა დაცვის თვალსაზრისით.

ამრიგად, სამოქალაქო საქმეებზე კასაცია საბოლოო ინსტანციაა. პროექტი აღარ ითვალისწინებს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების გაპროტესტებას საზედამხედველო ინსტანციის სასამართლოში. პროექტის ავტორებს მიაჩნიათ, რომ კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების გადასინჯვა სასამართლო ხელისუფლების ნებისმიერი თანამდებობის პირის პროტესტის საფუძველზე არამართო არღვევს დისპოზიციურობის ფუნდამენტურ პრინციპს, არამედ ძირფესვიანად ეწინააღმდეგება და ფაქტობრივად აქარწყლებს გადაწყვეტილების კანონური ძალის ინსტიტუტს. სამოქალაქო პროცესში ასეთი რამ დაუშვებელია.

ამასთან ერთად, პროექტი ითვალისწინებს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით ან განჩინებით დამთავრებული საქმის წარმოების განახლების შესაძლებლობას, თუ არსებობს ამისათვის შესაბამისი, კანონით გათვალისწინებული წინამ-

ძღვრები, მათ შორის ახლად აღმოჩენილი გარემოებები.

პროექტში აღარ შევიდა უცხოელ მოქალაქეთა და მოქალაქეობის არმქონე პირთა საპროცესო უფლებების მომწესრიგებელი ნორმები. სამართლებრივი რეფორმის სახელმწიფო კომისიის გადაწყვეტილებით მიზანშეწონილია მიღებულ იქნეს ცალკე კანონი საქართველოს საერთაშორისო კერძო სამართლის შესახებ, რომელშიც აისახება ეს ნორმები.

პროექტის ბოლო ნაწილში ჩამოყალიბებულია სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების ძირითადი წესები და პრინციპები. პროექტის ეს ნაწილი ემყარება როგორც ამ ბოლო დროს მიღებულ ნორმატიულ აქტებს, ისე საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის პროექტს.

თენგიზ ლილუაშვილი

საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს
 სამართლებრივი რეფორმის სახელმწიფო
 კომისიის სამოქალაქო საპროცესო
 კოდექსის პროექტის შემუშავებელი
 ქვეკომისიის თავმჯდომარე, იურიდიულ
 მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი.

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი

ნაწილი პირველი

ზოგადი დებულებები

პირი პირველი

სასამართლო

თავი I. სასამართლო წარმოების ძირითადი დებულებები

მუხლი 1. გამოყენების სფერო

საქართველოს საერთო სასამართლოები სამოქალაქო საქმეებს განიხილავენ ამ კოდექსით დადგენილი წესების შესაბამისად.

სამოქალაქო საქმეების წარმოება ხორციელდება საპროცესო კანონებით, რომლებიც მოქმედებენ საქმის განხილვის, ცალკეული საპროცესო მოქმედების შესრულების ან სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების დროს.

მუხლი 2. უფლების სასამართლო წესით დაცვა

ყოველი პირისათვის უზრუნველყოფილია უფლების სასამართლო წესით დაცვა. საქმის განხილვას სასამართლო შეუდგება იმ პირის განცხადებით, რომელიც მიმართავს მას თავისი უფლების ან კანონით გათვალისწინებული ინტერესების დასაცავად.

განცხადების მიღებაზე და საქმის განხილვაზე უარის თქმა სასამართლოს შეუძლია მხოლოდ ამ კოდექსით დადგენილი საფუძვლებითა და წესით.

მუხლი 3. დისპოზიციურობის პრინციპი

მხარეები ხსნიან საქმის წარმოებას სასამართლოში ამ კოდექსში ჩამოყალიბებული წესების შესაბამისად სარჩელის ან განცხადების შეტანის გზით. ისინი განსაზღვრავენ დავის საგანს და თითონვე იღებენ გადაწყვეტილებას სარჩელის (განცხადების) შეტანის შესახებ.

მხარეებს შეუძლიათ დაამთავრონ საქმის წარმოება მორიგებით. მოსარჩლეს შეუძლია უარი თქვას სარჩელზე, ხოლო მოპასუხეს - ცნოს სარჩელი.

მუხლი 4. შეჯიბრებითობის პრინციპი

სასამართლო წარმოება მიმდინარეობს შეჯიბრებითობის საფუძველზე. მხარეები სარგებლობენ თანაბარი უფლებებით და შესაძლებლობებით დაასაბუთონ თავიანთი მოთხოვნები, უარყონ ან გააქარწყლონ მეორე მხარის მიერ წამოყენებული მოთხოვნები, მოსაზრებები თუ მტკიცებულებები. მხარეები თითონვე განსაზღვრავენ, თუ რომელი ფაქტები უნდა დაედოს საფუძვლად მათ მოთხოვნებს ან რომელი მტკიცებულებებით უნდა იქნეს დადასტურებული ეს ფაქტები.

საქმის გარემოებების გასარკვევად სასამართლოს შეუძლია მიიღოს თავისი ინი-

ციატივით ამ კოდექსით გათვალისწინებული ღონისძიებანი.

მუხლი 5. მართლმსაჯულების განხორციელება მხოლოდ სასამართლოს მიერ მოქალაქეთა თანასწორობის საწყისებზე

მართლმსაჯულებას სამოქალაქო საქმეებზე ახორციელებს მხოლოდ სასამართლო, კანონისა და სასამართლოს წინაშე ყველა მოქალაქის თანასწორობის საწყისებზე.

მუხლი 6. მოსამართლეთა დამოუკიდებლობა და მათი კანონისადმი დამორჩილება

მოსამართლე თავის საქმიანობაში დამოუკიდებელია და ემორჩილება მხოლოდ კონსტიტუციას და კანონს. რაიმე ზემოქმედება მოსამართლეზე ან ჩარევა მის საქმიანობაში გადაწყვეტილების მიღებაზე ზეგავლენის მიზნით აკრძალულია და ისჯება კანონით.

თუ საქმის განმხილველი სასამართლოს შეხედულებით კანონი, რომელიც ამ საქმეზე უნდა იქნეს გამოყენებული არ შეესაბამება ან ეწინააღმდეგება კონსტიტუციას, იგი გადადებს საქმის განხილვას, რათა მიიღოს ამ საკითხზე კონსტიტუციური სასამართლოს გადაწყვეტილება, რის შემდეგ საქმის განხილვა განახლდება.

თუ საქმის განმხილველი სასამართლოს შეხედულებით კანონს არ შეესაბამება კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტი, რომლის შემოწმება არ შედის კონსტიტუციური სასამართლოს კომპეტენციაში, იგი გამოიტანს გადაწყვეტილებას კანონის შესაბამისად.

მუხლი 7. კანონისა და სამართლის ანალოგია

თუ არ არის კანონი, რომელიც აწესრიგებს სადაო ურთიერთობას, სასამართლო იყენებს კანონს, რომელიც აწესრიგებს მსგავს ურთიერთობას (კანონის ანალოგია), ხოლო თუ ასეთი კანონიც არ არსებობს იგი ემყარება საქართველოს კანონმდებლობის ზოგად პრინციპებსა და აზრს.

მუხლი 8. გადაწყვეტილების გამოტანა საქართველოს სახელით

სასამართლოს გადაწყვეტილება გამოაქვს საქართველოს სახელით

მუხლი 9. ენა, რომელზეც მიმდინარეობს სამართალწარმოება

სამართალწარმოება ხორციელდება სახელმწიფო ენაზე. პირს, რომელმაც სახელმწიფო ენა არ იცის, მიეჩინება თარჯიმანი. იმ რაიონებში, სადაც მოსახლეობა არ ფლობს სახელმწიფო ენას, უზრუნველყოფილია სახელმწიფო ენის შესწავლისა და სამართალწარმოებასთან დაკავშირებული საკითხების გადაწყვეტა.

მუხლი 10. სასამართლო დადგენილებათა სავალდებულობა

კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს გადაწყვეტილებები (განჩინებები, დადგენილებები), აგრეთვე თავისი უფლებამოსილების განსაზოციელებლად სასამართლოს მიერ აღძრული მოთხოვნები და განკარგულებები სავალდებულოა საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე ყველა სახელმწიფო, საზოგადოებრივი თუ კერძო საწარმოებისათვის, დაწესებულებებისათვის, ორგანიზაციებისათვის, ყველა თანამდებობის პირისათვის, მოქალაქისათვის და უნდა შესრულდეს.

თავი II. უწყებრივი ქვემდებარეობა

მუხლი 11. სამოქალაქო საქმეების უწყებრივი დაქვემდებარება სასამართლოებისადმი

სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილი წესით სასამართლოები განიხილავენ დარღვეული თუ სადაოდ გამხდარი უფლების, აგრეთვე კანონით გათვალისწინებული ინტერესების დაცვის შესახებ საქმეებს, კერძოდ:

1. სამოქალაქო, საოჯახო, შრომის, საადგილმამულო, ბუნებრივი რესურსების გამოყენებისა და გარემოს დაცვის ურთიერთობებიდან წარმოშობილ დავებს მოქალაქეებს, მოქალაქეებსა და იურიდიულ პირებს, აგრეთვე იურიდიულ პირებს შორის.
2. სახელმწიფო-სამართლებრივი, ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი, დაბეგვრისა და სხვა ურთიერთობებიდან წარმოშობილ საქმეებს.
3. საქმეებს მოქალაქეთა მიერ სახელმწიფო ორგანოების, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების და თანამდებობის პირთა ისეთი მოქმედების (უმოქმედობის) და გადაწყვეტილებათა არამართლზომიერების შესახებ, რომლებიც არღვევენ ადამიანის უფლებებს და თავისუფლებებს, თუ მათი დაცვა, კანონის თანახმად, სხვა წესით არ ხორციელდება.
4. საქმეებს მოქალაქეების მიერ ნორმატიული აქტების მართლზომიერების უარყოფის შესახებ, გარდა ისეთი ნორმატიული აქტებისა, რომელთა კონსტიტუციურობის შემოწმება საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს კომპეტენციაში შედის.

5. საქმეებს საზოგადოებრივი და რელიგიური ორგანიზაციების (გაერთიანების) სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებთან და თანამდებობის პირებთან დავის შესახებ, აგრეთვე ამ ორგანიზაციებს შორის დავის შესახებ.

6. განსაკუთრებული წარმოების საქმეებს.

7. უდავო წარმოების საქმეებს.

კანონით შეიძლება სასამართლოებს სხვა კატეგორიის საქმეთა განხილვაც დაეკუთვნებოდეს.

ზემოთ ჩამოთვლილ საქმეებს სასამართლოები განიხილავენ თუ მათი განხილვა კანონის მითითების თანახმად სხვა ორგანოს კომპეტენციაში არ შედის.

სასამართლოები განიხილავენ საქმეებს, რომლებიც საერთაშორისო ხელშეკრულებებიდან გამომდინარეობენ, აგრეთვე საქმეებს რომლებშიც მონაწილეობენ უცხოელი მოქალაქეები, მოქალაქეობის არმქონე პირები, უცხოეთის საწარმოები და ორგანიზაციები.

მუხლი 12. დავის გადაცემა განსახილველად არბიტრაჟზე (სამედიატორო სასამართლოზე)

ქონებრივი დავა მოქალაქეებს შორის, მოქალაქეებსა და იურიდიულ პირებს შორის, აგრეთვე იურიდიულ პირებს შორის, მხარეთა შეთანხმებით შეიძლება გადაეცეს განსახილველად არბიტრაჟს (სამედიატორო სასამართლოს).

თავი III. განსჯადობა

მუხლი 13. რაიონული (საქალაქო) სასამართლოს განსჯადი სამოქალაქო საქმეები

სასამართლოსადმი უწყებრივად დაქვემდებარებულ საქმეებს განიხილავენ რაიონული (საქალაქო) სასამართლოები, გარდა მე-14 მუხლით გათვალისწინებული საქმეებისა.

მუხლი 14. რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქების ტერიტორიაზე მდებარე რაიონული (საქალაქო) სასამართლოების განსჯადი სამოქალაქო საქმეები

რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქების ტერიტორიაზე მდებარე რაიონული (საქალაქო) სასამართლოები (ვარიანტი: სპეციალიზირებული სასამართლოები) გარდა მე-13 მუხლში მითითებული საქმეებისა განიხილავენ:

1. ეკონომიკურ დავებს საწარმოებს, დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებს (იურიდიულ პირებს) შორის;
2. გაკოტრების შესახებ საქმეებს;
3. სახელმწიფო სამართლებრივი, ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი, დაბეგვრის ურთიერთობებიდან წარმოშობილ დავებს;
4. საავტორო სამართლებრივი ურთიერთობიდან, საპატენტო და საფირმო ნიშნიდან გამომდინარე საქმეებს;
5. ახორციელებს საწარმოთა რეგისტრაციას. აქ ჩამოთვლილი კატეგორიის საქმეებზე რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქების ტერიტორიაზე მდებარე რაიონული (საქალაქო) სასამართლოების ტერიტორიული განსჯადობის ფორმებს განსაზღვრავს საქართველოს პრეზიდენტი იუსტიციის საბჭოს წინადადების საფუძველზე.

მუხლი 15. საერთო განსჯადობა

სარჩელი წარედგინება სასამართლოს მოპასუხის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით. სარჩელი იურიდიული პირის მიმართ წარედგინება სასამართლოს იურიდიული პირის ორგანოს ადგილსამყოფელის მიხედვით. არასასარჩელო წარმოების დროს განსჯადობა განისაზღვრება იმ პირის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით ვის წინააღმდეგაც მიმართულია განცხადება (საჩივარი).

იმ შემთხვევაში, თუ მოპასუხეს არ აქვს საცხოვრებელი ადგილი, სარჩელი განიხილება სასამართლოში მისი ადგილსამყოფელის მიხედვით საქართველოს სახელმწიფოს ტერიტორიაზე, ხოლო თუ მისი ადგილსამყოფელი ცნობილი არაა, მაშინ სარჩელი შეიძლება აღიძრას მისი უკანასკნელი საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

მუხლი 16. განსაკუთრებული განსჯადობა

სარჩელი რამდენიმე მოპასუხის მიმართ წარედგინება სასამართლოს ერთ-ერთი მოპასუხის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

ხელშეკრულებიდან გამომდინარე სარჩელები წარედგინება სასამართლოს ხელშეკრულების შესრულების ადგილის მიხედვით, ან იმ ადგილის მიხედვით სადაც ხელშეკრულება უნდა შესრულებულიყო.

სარჩელი, რომელიც გამომდინარეობს იურიდიული პირის ფილიალის საქმიანობიდან წარედგინება სასამართლოს ფილიალის ადგილმდებარეობის მიხედვით.

სარჩელები კანონისმიერ ან ანდერძისმიერ მემკვიდრეობასთან დაკავშირებით წარედგინება სასამართლოს სამკვიდროს დამტოვებლის გარდაცვალებამდე საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით. იმ შემთხვევაში, როდესაც სამკვიდროს დამტოვებელი საქართველოს მოქალაქეა, მაგრამ გარდაცვალების მომენტისათვის იგი ცხოვრობდა საზღვარგარეთ, სარჩელი შეიძლება აღიძრას სასამართლოში საქართველოში მისი უკანასკნელი საცხოვრებელი ადგილის ან სამკვიდრო ქონების ადგილსამყოფელის მიხედვით.

მუხლი 17. სარჩელის აღძვრა მოპასუხის მიმართ, რომელსაც საქართველოში არ აქვს საცხოვრებელი ადგილი (ქონებრივი განსჯადობა)

სარჩელი იმ მოპასუხის მიმართ, რომელსაც საქართველოში არ აქვს საცხოვრებელი ადგილი, შეიძლება წარედგინოს სასამართლოს მოპასუხის ქონების სამყოფელი ადგილის მიხედვით, ხოლო თუ მოთხოვნა უზრუნველყოფილია რაიმე ნივთით, სარჩელი შეიძლება აღიძრას ამ ნივთის ადგილმდებარეობის მიხედვით.

მუხლი 18. ნივთობრივი განსჯადობა

სარჩელი საკუთრების უფლების, ქონების ნივთობრივი დატვირთვის ან ასეთი დატვირთვისაგან გათავისუფლების შესახებ, აგრეთვე ქონების გაყოფის, განაწილებისა და ფლობასთან დაკავშირებული სარჩელები, თუ დავა ეხება უძრავ ნივთებს, შეიძლება აღიძრას სასამართლოში, ნივთების ადგილმდებარეობის მიხედვით. სარჩელი მიწის ნაკვეთზე უფლების შესახებ, მათ შორის სარჩელი მიწის ნაკვეთის ნივთობრივი დატვირთვისა, უპირატესი შესყიდვისა და მიწის პრივატიზების შესახებ, შეიძლება აღიძრას სასამართლოში მიწის ნაკვეთის მდებარეობის მიხედვით.

ნივთობრივ განსჯადობას განეკუთვნება სარჩელები, რომლებიც მიმართულია უძრავი ნივთის მესაკუთრესა ან მფლობელის წინააღმდეგ და სარჩელები, რომლებიც აღძრულია უძრავი ნივთის დაზიანების ან ზარალის ანაზღაურების გამო.

მუხლი 19. ოჯახური დავების განსჯადობა

სარჩელი ქორწინების შეწყვეტის, ქორწინების ბათილად ცნობის, აგრეთვე სარჩელი ქორწინების არსებობის თუ არარსებობის დადგენის შესახებ, შეიძლება წარდგინდეს სასამართლოში, სადაც მეუღლეებს ერთობლივი საცხოვრებელი ადგილი აქვთ. თუ სარჩელის აღძვრის დროისათვის ასეთი ადგილი არ არსებობს, მაშინ სარჩელი შეიძლება აღიძრას მოპასუხის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით, ხოლო თუ მას არ გააჩნია საცხოვრებელი ადგილი საქართველოში, მაშინ საქმეს განიხილავს სასამართლო მოსარჩელის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

იმ შემთხვევაში, როდესაც მოსარჩელესთან ცხოვრობენ არასრულწლოვანი შვილები, რაც აძნელებს მის გამოცხადებას სასამართლოში მოპასუხის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით, საქმე შეიძლება მისი თხოვნით გაირჩეს სასამართლოში მოსარჩელის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

სარჩელი იმ პირთან განქორწინების შესახებ, რომელიც აღიარებულია უკვალოდ დაკარგულად ან არაქმედუნარიანად სულით ავადმყოფობის ან ჭკუასუსტობის გამო, ან იმ პირთან, რომელსაც მისჯილი აქვს თავისუფლების აღკვეთა არანაკლებ სამი წლით, განიხილება სასამართლოში მოსარჩელის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

სარჩელი მამობის დადგენის შესახებ შეიძლება წარგენილ იქნეს სასამართლოში ბავშვის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

სარჩელი აღიშენების გადახდევინების შესახებ შეიძლება წარდგენილი იქნეს სასამართლოში მოპასუხის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

მუხლი 20. განსჯადობა მოსარჩლის არჩევით

სასამართლოს არჩევა იმ შემთხვევაში, როდესაც საქმე რამდენიმე სასამართლოს განსჯადია, ეკუთვნის მოსარჩელეს.

მუხლი 21. შეთანხმება განსჯადობის შესახებ

თუ არ არის დადგენილი ერთმნიშვნელოვნად განსჯადი სასამართლო, მაშინ მხარეებს შეუძლიათ შეთანხმების გზით დაადგინონ სასამართლოს განსჯადობა. შეთანხმება წერილობით ფორმდება.

მუხლი 22. განსჯადობის დაცვით მიღებული საქმის განხილვა

სასამართლომ განსჯადობის წესების დაცვით თავის წარმოებაში მიღებული საქმე უნდა განიხილოს და არსებითად გადაწყვიტოს, თუნდაც ეს საქმე შემდგომში სხვა სასამართლოს განსჯადი გახდეს.

მუხლი 23. საქმის გადაცემა განსჯადი სასამართლოსათვის

სასამართლო საქმეს განსახილველად სხვა სასამართლოს გადასცემს:

1. თუ, მოპასუხე რომლის საცხოვრებელი ადგილი წინათ არ იყო ცნობილი, მოითხოვს, რომ საქმე გადაეცეს სასამართლოს თავისი საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით;

2. თუ ერთი ან რამდენიმე მოსამართლის აცილების გამო ამავე სასამართლოში შეუძლებელია მათი შეცვლა;

3. თუ ამ სასამართლოში საქმის განხილვისას გამოირკვევა, რომ საქმე წარმოებაში იქნა მიღებული განსჯადობის წესების დარღვევით.

იმ შემთხვევაში, როდესაც საქმე რამდენიმე სასამართლოს განსჯადია, იგი გადაეცემა სასამართლოს მოსარჩელის არჩევით.

საქმის სხვა სასამართლოში გადაცემის შესახებ, სასამართლოს გამოაქვს განჩინება, რომელიც არ გასაჩივრდება.

მუხლი 24. განსჯადობის შესახებ დავის დაუშვებლობა

ერთი სასამართლოდან მეორეში გადაგზავნილი საქმე მიღებული უნდა იქნეს წარმოებაში განხილვისათვის იმ სასამართლოს მიერ, რომელსაც იგი გადაეგზავნა. დავა სასამართლოებს შორის განსჯადობის შესახებ არ დაიშვება.

თავი IV. სასამართლოს უმეადგენლობა აცთიება

მუხლი 25. სასამართლოს უმეადგენლობა

1. სამოქალაქო საქმეების გარჩევა პირველი ინსტანციით რაიონული (საქალაქო) სასამართლოში ხორციელდება ერთპიროვნულად პროფესიული მოსამართლის მიერ;

2. სამოქალაქო საქმეების გარჩევა სააპელაციო წესით ხორციელდება სამი პროფესიული მოსამართლის მიერ;

3. სამოქალაქო საქმეების გარჩევა საკასაციო წესით ხორციელდება სულ ცოტა სამი პროფესიული მოსამართლის მიერ.

მუხლი 26. საქმის განხილვა სასამართლოს კოლეგიური შემადგენლობით

რაიონული (საქალაქო) სასამართლოში ერთპიროვნულად საქმის განმხილველ მოსამართლეს შეუძლია დაადგინოს საქმის კოლეგიური - სამი პროფესიული მოსამართლის შემადგენლობით განხილვა:

1. თუ საქმის განხილვას და გადაწყვეტას პრინციპული მნიშვნელობა აქვს;
2. თუ საქმე ფაქტობრივი ან სამართლებრივი თვალსაზრისით განსაკუთრებული სირთულით ხასიათდება;

3. თუ არსებობს ერთ-ერთი ან ორივე მხარის შუამდგომლობა.

მოტივირებული განჩინება საქმის სასამართლოს კოლეგიური შემადგენლობით განხილვის შესახებ მოსამართლეს გამოაქვს ამ საქმის მთავარ სხდომაზე განხილვის დაწყებამდე. განჩინება გადაეცემა სასამართლოს თავმჯდომარეს, რომელიც განსაზღვრავს სასამართლოს კოლეგიურ შემადგენლობას სამი პროფესიული მოსამართლის რაოდენობით.

მუხლი 27. კოლეგიური სასამართლოს მიერ საკითხების გადაწყვეტის წესი

იმ შემთხვევაში, როდესაც საქმის გარჩევას ახორციელებს სასამართლო კოლეგიურად, ყველა საკითხი, რომელიც ამ საქმის გარჩევასთან დაკავშირებით წამოიჭრება უნდა გადაწყდეს ხმების უმრავლესობით. არცერთ მოსამართლეს უფლება არ აქვს თავი შეიკავოს რომელიმე საკითხის გადაწყვეტისაგან.

მოსამართლე, რომელიც პირველი ინსტანციის, სააპელაციო ინსტანციის და საკასაციო ინსტანციის სასამართლოების მიერ გადაწყვეტილების, განჩინების და დადგენილების გამოტანისას არ ეთანხმება უმრავლესობას, შეუძლია წერილობით ჩამოაყალიბოს თავისი განსხვავებული აზრი.

განსხვავებული აზრი დაერთვის საქმეს, მაგრამ სასამართლოს სხდომის დარბაზში არ გამოცხადდება.

მუხლი 28. თათბირის საიდუმლოება

მოსამართლეებს უფლება არ აქვთ გაახმაურონ მსჯელობა, რომელსაც ადგილი ჰქონდა თათბირის დროს.

მუხლი 29. საქმის განხილვაში მოსამართლის განმეორებით მონაწილეობის დაუშვებლობა

მოსამართლე, რომელიც მონაწილეობდა საქმის პირველი ინსტანციით განხილვაში, ვერ მიიღებს მონაწილეობას ამ საქმის სააპელაციო და საკასაციო ინსტანციის სასამართლოში საქმის განხილვაში.

მოსამართლე, რომელიც მონაწილეობდა სააპელაციო ინსტანციის სასამართლოში საქმის განხილვაში, ვერ მიიღებს მონაწილეობას ამ საქმის პირველი ინსტანციის ან საკასაციო ინსტანციის სასამართლოში საქმის განხილვაში.

მოსამართლე, რომელიც მონაწილეობდა საკასაციო ინსტანციის სასამართლოში

საქმის განხილვაში, ვერ მიიღებს მონაწილეობას ამ საქმის სააპელაციო ინსტანციის სასამართლოში და პირველი ინსტანციის სასამართლოში საქმის განხილვაში.

მუხლი 30. სასამართლოს შემაღგენლობაში ახლო ნათესავების დაშვების აკრძალვა

სამოქალაქო საქმის გამრჩევ სასამართლოს შემაღგენლობაში არ შეიძლება შედიოდეს პირები, რომლებიც ერთმანეთის ახლო ნათესავებია, ხოლო თუ მათ შორის ასეთი ნათესავები მაინც აღმოჩნდა ისინი ჩამოცილებულ უნდა იქნენ საქმის განხილვიდან.

მუხლი 31. მოსამართლის აცილების სხვა საფუძვლები

მოსამართლემ არ შეიძლება განიხილოს საქმე ან მონაწილეობა მიიღოს საქმის განხილვაში:

1. თუ ის ამ საქმეში თითონ წარმოადგენს მხარეს ან რომელიმე მხარესთან საერთო უფლებები ან ვალდებულებები აკავშირებს;
2. თუ ის ამ საქმის წინანდელ გარჩევაში მონაწილეობდა მოწმედ, ექსპერტად, სპეციალისტად, თარჯიმნად, წარმომადგენლად ან სასამართლო სხდომის მდივნად.
3. თუ ის მხარის ან მისი წარმომადგენლის ნათესავია.
4. თუ ის პირადად, პირდაპირ ან არაპირდაპირ დაინტერესებულია საქმის შედეგით ან, თუ არის სხვა ისეთი გარემოება, რომელიც ეჭვს იწვევს მის მიუდგომლობაში.

ნათესავებად ამ მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად ითვლებიან:

1. მეუღლე;
2. დანიშნული;
3. პირდაპირი ხაზის ნათესავები და დანათესავებულები (მოყვრები);
4. და-ძმა;
5. დისშვილები და ძმისშვილები;
6. მეუღლეთა და-ძმები;
7. მშობლების და-ძმები;
8. პირები, რომლებთანაც ხანგრძლივი დროის განმავლობაში ოჯახური ურთიერთობა აკავშირებთ (მომვლელები, მათი მშობლები, შვილად აყვანილები).

მუხლი 32. თვითაცილება

აცილების საფუძვლების არსებობისას მოსამართლე მოვალეა განაცხადოს თვითაცილება. თვითაცილების შესახებ მოსამართლეს (სასამართლოს) გამოაქვს განჩინება, რომელშიც მითითებული უნდა იქნეს თვითაცილების საფუძველი.

მუხლი 33. მხარეთა განცხადება აცილების შესახებ

მხარეებს შეუძლია განაცხადონ აცილება წერილობით. განცხადება აცილების შესახებ მოტივირებული უნდა იქნეს და გაკეთდეს საქმის წინასწარი სასამართლო განხილვისათვის მომზადების ან საქმის არსებითად განხილვის დაწყებამდე. აცილების შემდგომი განცხადება დაიშვება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც აცილების საფუძველი იმ პირისათვის, ვინც აცილებას მოითხოვს, ცნობილი გახდა ან წარმოიშვა საქმის არსებითად განხილვის შემდეგ.

მუხლი 33¹. განცხადებული აცილების გადაწყვეტის წესი

აცილების განცხადების შემდეგ სასამართლომ (მოსამართლემ) შეიძლება მოუსმინოს მხარეებს, აგრეთვე იმ პირს, რომლის მიმართ აცილება განაცხადეს.

აცილების საკითხს სასამართლო წევრებს ადგილზე მოთათბირებით ან სათათბირო ოთახში.

იმ შემთხვევაში, როდესაც აცილება განუცხადეს მოსამართლეს, რომელიც ერთპიროვნულად არჩევს საქმეს, საკითხს აცილების შესახებ წევრებს თვითონ ეს მოსამართლე. აცილების მიღების შემთხვევაში მოსამართლე საქმეს გადასცემს სასამართლოს თავმჯდომარეს, რომელიც ამ საქმეს განსახილველად გადასცემს სხვა მოსამართლეს. თუ რაიონულ (საქალაქო) სასამართლოში არ არის სამოქალაქო საქმის განმხილველი სხვა მოსამართლე, მაშინ სასამართლოს თავმჯდომარე საქმეს გადააზღვენის სააპელაციო სასამართლოში, რომელიც საქმეს გადასცემს სხვა რაიონულ მოსამართლეს.

იმ შემთხვევაში, როდესაც აცილება განუცხადეს კოლეგიური შემადგენლობის ერთ-ერთ მოსამართლეს, საკითხს ამ მოსამართლის აცილების შესახებ გადაწყვეტს დარჩენილი სხვა მოსამართლეები, ასაცილებელი მოსამართლის დაუსწრებლად. ხმების თანაბარი რაოდენობის დროს მოსამართლის აცილების წინააღმდეგ ან ასეთი აცილების მხარდასაჭერად, მოსამართლე აცილებულად ითვლება. ასეთ შემთხვევაში იგი უნდა შეიცვალოს სხვა მოსამართლით.

იმ შემთხვევაში, როდესაც აცილება განუცხადეს კოლეგიური სასამართლოს მთელ შემადგენლობას ან მათ უმრავლესობას, საკითხს აცილების შესახებ გადაწყვეტს სამავე სასამართლოს სრული შემადგენლობა ხმების უმრავლესობით. კოლეგიური სასამართლოს მთელი შემადგენლობის ან მისი უმრავლესობის აცილების შემთხვევაში, საქმე განსახილველად გადაეცემა კოლეგიური სასამართლოს სხვა შემადგენლობას, ხოლო თუ ეს შეუძლებელია, საქმე გადაეცემა სააპელაციო სასამართლოს, რომელიც ამ საქმეს განსახილველად გადასცემს სხვა რაიონულ სასამართლოს.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პალატების ან ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი სასამართლოს პალატების, ან სააპელაციო სასამართლოს პალატების მთელი შემადგენლობის აცილების მიღებისას, საქმე გადაეცემა ამ სასამართლობის თავმჯდომარეებს, რომლებიც საქმეს განსახილველად გადასცემენ სხვა შემადგენლობას.

მუხლი 34. ექსპერტის, თარჯიმნის, სპეციალისტის, სხდომის მდივნის აცილების საფუძველი

ექსპერტის, თარჯიმნის, სპეციალისტის, სხდომის მდივნის აცილება დასაშვებია 31-ე მუხლის პირველი, მესამე და მეოთხე პუნქტებით გათვალისწინებული საფუძველით.

მუხლი 35. აცილების შესახებ სასამართლო განჩინების გასაჩივრება

სასამართლო განჩინებაზე აცილების უარის თქმის შესახებ შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

თავი V. პროცესის ხარჯები

მუხლი 36. ცნებათა განსაზღვრა

პროცესის ხარჯებს შეადგენენ სასამართლო ხარჯები და სასამართლოს გარეშე ხარჯები.

სასამართლო ხარჯებს შეადგენს სახელმწიფო ბაჟი (მუხლი 37) და საქმის განხილვასთან დაკავშირებული ხარჯები (მუხლი 43).

სასამართლოს გარეშე ხარჯებს წარმოადგენენ ადვოკატისათვის გაწეული ხარჯები, დაკარგული ხელფასი (განაცდური), მტკიცებულებათა უზრუნველყოფისათვის გაწეული ხარჯები, აგრეთვე მხარეთა სხვა აუცილებელი ხარჯები.

მუხლი 37. სახელმწიფო ბაჟი

სახელმწიფო ბაჟის გადახდევინება წარმოებს:

1. სარჩელებზე;
2. შეგებებულ სარჩელებზე;
3. მესამე პირის სარჩელებზე, რომლებიც დამოუკიდებელ მოთხოვნებს აცხადებენ დავის საგანზე;
4. განცხადებაზე უდავო წარმოების საქმეთა აღძვრის შესახებ;
5. სარჩელებზე სახელმწიფო სამართლებრივი და ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი ურთიერთობიდან წარმოშობილი დავების შესახებ;
6. სააპელაციო საჩივრებზე;
7. კერძო საჩივრებზე;
8. საკასაციო საჩივრებზე.

მუხლი 38. სახელმწიფო ბაჟის ოდენობა

სახელმწიფო ბაჟის ოდენობა დამოკიდებულია დავის საგნის ღირებულებაზე და შეადგენს:

1. 37-ე მუხლის პირველიდან მეხუთე პუნქტამდე გათვალისწინებულ შემთხვევებში - სადავო საგნის ღირებულების 5 პროცენტს.
2. სააპელაციო საჩივარზე - სადავო საგნის ღირებულების 6,5 პროცენტს.
3. კერძო საჩივრისათვის - სადავო საგნის ღირებულების 3 პროცენტს.
4. საკასაციო საჩივრისათვის - სადავო საგნის ღირებულების 8 პროცენტს.

მუხლი 39. დავის საგნის ღირებულება

დავის საგნის ფასს მიუთითებს მოსარჩელე. თუ მოსარჩელის მიერ მითითებული ფასი აშკარად არ შეესაბამება გამოთხოვილი ქონების ნამდვილ ღირებულებას, დავის საგნის ფასს განსაზღვრავს მოსამართლე.

თუ ერთ სარჩელში რამდენიმე სხვადასხვა მოთხოვნაა ჩამოყალიბებული, მაშინ ეს მოთხოვნები უნდა შეჯამდეს და ამის შემდეგ განისაზღვროს სადავო საგნის ღირებულება.

სადავო საგნის შეფასებისას მხედველობაში მიიღება იმ დროს არსებული ფასები, როდესაც შემოტანილ იქნა სარჩელი, ხოლო გადაწყვეტილების გასაჩივრებისას - საჩივრის შემოტანის დროისათვის არსებული ფასები.

მუხლი 40. დავის საგნის ფასის განსაზღვრის წესი ქონებრივ-სამართლებრივ დავებში

დავის საგნის ფასი ქონებრივ-სამართლებრივ დავებში შემდეგნაირად განისაზღვრება.

1. ფულის გადახდევინების შესახებ სარჩელისა - გადასახდელი თანხით.
2. თუ სარჩელი აღძრულია ნივთის (ქონების) გადაცემის თუ მიწოდების შესახებ- ამ ნივთის ღირებულებით.
3. ალიმენტის გადახდევინების შესახებ სარჩელისა- ერთი წლის განმავლობაში გადასახდელი თანხის ერთობლიობით.
4. ვადიანი გასაცემისა და გადასახდელის შესახებ სარჩელისა - ყველა გასაცემი და გადასახდელი თანხის ერთობლიობით, მაგრამ არაუმეტეს სამი წლისა.
5. უვადო ან სამუდამო (გარდაცვალებამდე) გადასახდელის ან გასაცემის შესახებ სარჩელისა - სამი წლის გასაცემი ან გადასახდელი თანხის ერთობლიობით.
6. გასაცემის ან გადასახდელის შემცირების ან გადადების შესახებ სარჩელისა - იმ თანხით, რომლითაც მცირდება ან დიდდება გასაცემი ან გადასახდელი, მაგრამ არაუმეტეს ერთი წლისა.
7. ქონების ქირავნობის ხელშეკრულების ვადამდე მოშლის შესახებ სარჩელისა - დარჩენილი ვადის განმავლობაში გადასახდელი თანხის ერთობლიობით, მაგრამ არაუმეტეს სამი წლისა.
8. გასაცემის ან გადასახდელის შეწყვეტის შესახებ სარჩელისა დარჩენილი გასაცემი ან გადასახდელი თანხის ერთობლიობით, მაგრამ არაუმეტეს სამი წლისა.
9. ნაგებობაზე საკუთრების უფლების ცნობის შესახებ სარჩელისა - ნაგებობის ღირებულებით, მაგრამ არა ნაკლებ მისი საინვენტარიზაციო შეფასებისა, ხოლო თუ მისი ასეთი შეფასება არ არსებობს, მაშინ არანაკლებ სადაზღვევო ხელშეკრულებით გათვალისწინებული შეფასებისა, ხოლო იმ შემთხვევებისათვის, რომლებიც ეკუთვნის საწარმოებს, ორგანიზაციებს, დაწესებულებებს - არანაკლებ ამ ნაგებობათა საბალანსო შეფასებისა.

მუხლი 41. დავის საგნის ფასის წინასწარ განსაზღვრა

თუ სარჩელის აღძვრის მომენტში შეუძლებელია დავის საგნის ღირებულების ზუსტად განსაზღვრა, სახელმწიფო ბაჟის ოდენობას წინასწარ განსაზღვრავს მოსამართლე, შემდეგ კი ხდება დამატებით გადახდევინება ან ზედმეტად გადახდილის უკან დაბრუნება საქმის გადაწყვეტისას დადგენილი სარჩელის ფასის შესაბამისად.

მუხლი 42. სარჩელის ფასის განსაზღვრის წესი არაქონებრივ-სამართლებრივი დავების დროს

სარჩელის ფასი არაქონებრივ-სამართლებრივი დავების დროს შემდეგნაირად განისაზღვრება:

1. საქორწინო ურთიერთობიდან წარმოშობილ სარჩელებში დავის ღირებულება განისაზღვრება მეუღლეთა სამთვიანი სუფთა შემოსავლის ოდენობით;
2. სხვა არაქონებრივ-სამართლებრივი დავებისას დავის საგნის ღირებულება განისაზღვრება ყველა გარემოებისა და კონკრეტული მონაცემების გათვალისწინებით, მხედველობაში მიიღება საქმის მოცულობა, აგრეთვე მხარეთა ქონებრივი მდგომარეობა, მათი შემოსავალი. საოჯახო სამართლებრივ საქმეებში დავის საგნის ღირებულება არ

შეიძლება აღმატებოდეს ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ თანხას.

3. თუ არაქონებრივ-სამართლებრივ დავასთან ერთად განიხილება მისგან წარმოშობილი ქონებრივ-სამართლებრივი დავა, მაშინ დავის საგნის ღირებულება განისაზღვრება უფრო მაღალი ღირებულების მოთხოვნის მიხედვით.

მუხლი 43. საქმის განხილვასთან დაკავშირებული ხარჯები

საქმის განხილვასთან დაკავშირებული ხარჯებია:

1. მოწმეების, სპეციალისტებისა და ექსპერტებისათვის მისაცემი თანხები;
2. თარჯიმნად მოწვეული პირებისათვის მისაცემი თანხები;
3. ადგილობრივ დათვალიერებებზე გაწეული ხარჯები;
4. მოპასუხის მოძებნის ხარჯები;
5. სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულებასთან დაკავშირებული ხარჯები;
6. ადვოკატისათვის სასამართლოს სალაროდან გადახდილი თანხები;

მუხლი 44. მოწმეების, ექსპერტების, სპეციალისტებისა და თარჯიმნებისათვის გადასახდელი თანხები

მოწმეებს, ექსპერტებს, სპეციალისტებს, თარჯიმნებს აუნაზღაურდებათ სასამართლოში გამოცხადებისათვის გაწეული მგზავრობისა და საცხოვრებელი სადგომის დაქირავების ხარჯები და მიეცემათ დღიური ფული.

ექსპერტები, თარჯიმნები, სპეციალისტები ღებულობენ გასამრჯელოს სასამართლოს დავალებით შესრულებული სამუშაოსათვის, დადებული შეთანხმების საფუძველზე, თუ ეს სამუშაო არ შედის მათ სამსახურებრივ მოვალეობაში. ანაზღაურების ოდენობის განსაზღვრისას მხედველობაში მიიღება დრო, რომელიც მათ უნდა მოანდომონ სასამართლოს დავალების შესრულებას, მასალები, რომელიც საჭირო იქნება ამ მოვალეობის სათანადოდ შესრულებისათვის და სხვა.

მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც მოწმეებად არიან დაბარებული სასამართლოში, სამუშაო ადგილზე უნარჩუნდებთ სამუშაო ხელფასი. მოწმეები, რომლებიც არ იმყოფებიან შრომით ურთიერთობაში, სამუშაოდან ან ჩვეულებრივი საქმიანობიდან მოცდენისათვის ეძლევათ გასამრჯელო ფაქტიურად დახარჯული დროისა და შრომის ანაზღაურების მინიმალური ოდენობის მხედველობაში მიღებით.

მუხლი 45. სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან გათავისუფლება

სახელმწიფო შემოსავლის სასარგებლოდ სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან თავისუფლდებიან:

1. მოსარჩელები- ალიმენტის გადახდევინების სარჩელებზე;
2. მოსარჩელები- დასახიჩრებით ან ჯანმრთელობის სხვა დაზიანებით, აგრეთვე მარჩენალის სიკვდილით მიყენებული ზიანის ანაზღაურების სარჩელებზე;
3. მოსარჩელები- დანაშაულით მიყენებული მატერიალური ზიანის ანაზღაურების სარჩელებზე;
4. მხარეები- უკანონო მსჯავრდების, სისხლის სამართლის პასუხისგებაში უკანონოდ მიცემის, აღკვეთის ღონისძიებად დაპატიმრების უკანონოდ გამოყენების ან გამასწორებელ სამუშაოთა სახით ადმინისტრაციული სახდელის უკანონოდ დადების შედეგად მოქალაქისათვის მიყენებული ზარალის ანაზღაურებასთან დაკავშირებულ სარჩელებზე;

საქართველოს კანონმდებლობით შეიძლება გათვალისწინებულ იქნეს სახელმწიფო შემოსავლის სასარგებლოდ სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან მხარეთა გათავისუფლების სხვა შემთხვევები.

მუხლი 46. სასამართლო ხარჯების გადასახადისაგან გათავისუფლება სასამართლოს მიერ

1. სასამართლოს მოქალაქის ქონებრივი მდგომარეობის გათვალისწინებით შეუძლია მთლიანად ან ნაწილობრივ გაათავისუფლოს იგი სახელმწიფო შემოსავლის სასარგებლოდ სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან;

2. თუ მხარეს არ შეუძლია ადვოკატის ხარჯების ანაზღაურება, სასამართლოს შეუძლია ამ მხარის შუამდგომლობის საფუძველზე მოიწვიოს ადვოკატი სახელმწიფოს ხარჯზე, თუ განსახილველი საქმის მნიშვნელობისა და სირთულის გამო ადვოკატის მონაწილეობა ამ საქმის განხილვაში მიზანშეწონილია. ასეთ შემთხვევაში ადვოკატი მიიღებს ანაზღაურებას დავის საგნის ღირებულების 4%-ის ოდენობით სახელმწიფო საღაროდან.

ერთი მხარის გათავისუფლება სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან მეორე მხარის სასამართლო ხარჯების გადახდის ვალდებულებებზე გავლენას არ ახდენს.

მუხლი 47. სასამართლო ხარჯების გადახდის გადადება ან განაწილება და მათი ოდენობის შემცირება

სასამართლოს მხარეთა ქონებრივი მდგომარეობის გათვალისწინებით შეუძლია ერთ ან ორივე მხარეს გადაუდოს ან გაუნაწილვადოს სახელმწიფო შემოსავლის სასარგებლოდ სასამართლო ხარჯების ოდენობა.

მუხლი 48. სასამართლო ხარჯების ოდენობის შემცირება

სასამართლო ხარჯების ოდენობა ორჯერ შემცირდება თუ:

1. მოსარჩელემ უარი თქვა სარჩელზე ან მოპასუხემ ცნო სარჩელი;

2. მხარეები მორიგდებიან;

3. გამოტანილია დაუსრულებელი გადაწყვეტილება;

თუ სარჩელზე უარისთქმა, სარჩელის ცნობა ან მხარეთა მორიგება სადავო საგნის მხოლოდ ნაწილს შეეხება, მაშინ სასამართლო ხარჯების გადახდის ვალდებულება განისაზღვრება დარჩენილი ნაწილის განხილვით გამოწვეული ხარჯებით.

მუხლი 49. ადგილზე დათვალიერებით გამოწვეული ხარჯების ანაზღაურება

იმ შემთხვევაში, როდესაც ადგილზე დათვალიერება წარმოებს ამ სასამართლოს ტერიტორიული განსჯადობის ფარგლებს გარეთ, სასამართლოს ან მოსამართლეს, რომელიც ასეთ დათვალიერებას აწარმოებს, მიეცემა მგზავრობასთან, ბინის დაქირავებასთან დაკავშირებული ხარჯები, აგრეთვე ღლიური ფული.

მუხლი 50. მოპასუხისა და მოვალის მოძებნა

მოპასუხის მოძებნა, როცა ეს გათვალისწინებულია კანონით წარმოებს სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯზე და გადახდება შესაბამისად მოპასუხეს - სახელმწიფო შემოსავალში სასამართლო გადაწყვეტილების გამოტანის შემდეგ, მოვალეს - გადაწყვეტილების აღსრულების დროს. მოვალეს გადახდება აგრეთვე სასამართლო გადაწყვე-

ტილების აღსრულებასთან დაკავშირებული ხარჯები, რომლებიც გათვალისწინებულია ამ კოდექსის 454-ე მუხლით.

მუხლი 51. მხარის მიერ სასამართლო ხარჯების წინასწარი შეტანა

სასამართლო ხარჯები (სახელმწიფო ბაუი და საქმის განხილვასთან დაკავშირებული ხარჯები), კანონით გათვალისწინებული შემთხვევების გარდა, წინასწარ შეაქვს მხარეს, რომელმაც შესაბამისი საპროცესო მოქმედების შესრულება მოითხოვა. თუ ასეთი მოქმედების შესრულება სასამართლოს ინიციატივით ხდება, მაშინ ეს თანხები ორივე მხარეს თანასწორად შეაქვს.

მუხლი 52. სასამართლო ხარჯების განაწილება მხარეთა შორის

მხარეს, რომლის სასარგებლოდაც შედგა გადაწყვეტილება, სასამართლო მიაკუთვნებს მეორე მხარისაგან გაღებულ ყველა სასამართლო ხარჯს, თუნდაც ეს მხარე გათავისუფლებული იყოს სახელმწიფოს შემოსავალში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. თუ სარჩელი დაკმაყოფილებულია ნაწილობრივ, მაშინ მოსარჩელეს ამ მუხლში აღნიშნული თანხა მიეკუთვნება სარჩელის იმ მოთხოვნის პროპორციულად, რაც სასამართლოს გადაწყვეტილებით იქნა დაკმაყოფილებული, ხოლო მოპასუხეს - სარჩელის მოთხოვნათა იმ ნაწილის პროპორციულად, რომელზედაც მოსარჩელეს უარი ეთქვა.

ამ მუხლში აღნიშნული წესები შეეხება აგრეთვე სასამართლო ხარჯების განაწილებას, რომლებიც გასწიეს მხარეებმა საქმის სააპელაციო და საკასაციო ინსტანციებში წარმოებისას.

თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო შეცვლის გადაწყვეტილებას ან გამოიტანს ახალ გადაწყვეტილებას იგი შესაბამისად შეცვლის სასამართლო ხარჯების განაწილებას.

თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო დააბრუნებს საქმეს ხელახლა განსახილველად, მთელი სასამართლო ხარჯები, რაც გაწეულია ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით სარჩელის აღძვრიდან დაწყებული, უნდა შეჯამდეს და შემდეგ განაწილდეს მხარეთა შორის ამ მუხლის შესაბამისად.

მუხლი 53. სასამართლო ხარჯებისა და ადვოკატის დახმარების გამო გადასახდელი ხარჯების განაწილება სარჩელზე უარისთქმისა და მორიგებისას

თუ მოსარჩელემ უარი თქვა სარჩელზე, მის მიერ გაწეულ ხარჯებს მოპასუხე არ ანაზღაურებს, მაგრამ თუ მოსარჩელემ მხარი არ დაუჭირა თავის ზოთხოვნას იმის გამო, რომ მოპასუხემ ნებაყოფლობით დააკმაყოფილა იგი სარჩელის აღძვრის შემდეგ, მაშინ მოსარჩელის თხოვნით სასამართლო დააკისრებს მოპასუხეს მოსარჩელის მიერ გაწეული ხარჯების და ადვოკატის დახმარების გამო გაწეული ყველა ხარჯის ანაზღაურებას.

თუ მხარეებმა მორიგების დროს თვითონ გაითვალისწინეს სასამართლო ხარჯებისა და ადვოკატის დახმარების გამო გაწეული ხარჯების განაწილების წესი, სასამართლო ამ საკითხს წყვეტს მათი შეთანხმების შესაბამისად.

მუხლი 54. სახელმწიფოსათვის სასამართლო ხარჯების ანაზღაურება

სასამართლოს მიერ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით გაწეული ხარჯები და სასამართლო ბაჟი, რომელთა გადახდისაგან გათავისუფლებული იყო მოსარჩელე, გადახდება მოპასუხეს სახელმწიფო შემოსავლის სასარგებლოდ, მოთხოვნათა იმ ნაწილის პროპორციულად, რომელიც დაკმაყოფილებულია.

სარჩელზე უარისთქმისას სასამართლოს მიერ გაწეული ხარჯები გადახდება მოსარჩელეს სახელმწიფოს შემოსავალში. თუ სარჩელი დაკმაყოფილებულია ნაწილობრივ, ხოლო მოპასუხე გათავისუფლებულია სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან, სასამართლოს მიერ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით გაწეული ხარჯები სახელმწიფო შემოსავლის სასარგებლოდ გადახდება მოსარჩელეს, რომელიც არ არის გათავისუფლებული სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან, სასარჩელო მოთხოვნათა იმ ნაწილის პროპორციულად, რომლის დაკმაყოფილებაზე უარი ეთქვა.

თუ ორივე მხარე გათავისუფლებულია სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან, მაშინ სასამართლოს მიერ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით გაწეულ ხარჯებს გაიღებს სახელმწიფო.

მუხლი 55. სასამართლო ხარჯების გამო გამოტანილ განჩინებათა გასაჩივრება

სასამართლო ხარჯების გამო გამოტანილ განჩინებებზე შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

თავი VI. საპროცესო უზრუნველყოფა

მუხლი 56. უზრუნველყოფის გარანტია

თუ ამ კოდექსით გათვალისწინებულ შემთხვევებში მხარეს დაეკისრა იმ ზარალის ანაზღაურების უზრუნველყოფა, რომელიც შეიძლება განიცადოს მოწინააღმდეგე მხარემ შესაბამისი საპროცესო მოქმედების შესრულებით, მაშინ, თუ მხარეები სხვა რამეზე არ შეთანხმებულან, მან ასეთი უზრუნველყოფა უნდა განახორციელოს ფულადი თანხის ან ფასიანი ქაღალდის დადებით, რომელიც საქართველოს სამოქალაქო სამართლის კოდექსის მიხედვით მისაღებია გარანტიის უზრუნველყოფისათვის.

სასამართლომ შეიძლება შეღავათიანი პირობებით დაუშვას უზრუნველყოფის სხვა საშუალება, კერძოდ რომელიმე საკრედიტო დაწესებულების მიერ გაცემული თავდებობა.

მუხლი 57. უზრუნველყოფის საფუძვლის მოხსნა

იმ შემთხვევაში, როდესაც მოიხსნება საფუძველი, რომლის გამოც განხორციელდა უზრუნველყოფა, მაშინ იმ მხარემ, რომლის სასარგებლოდაც გაკეთდა ასეთი უზრუნველყოფა ვალდებულია დააბრუნოს უზრუნველყოფის გარანტია.

თავი VII. საპროცესო ვალდებულებები

მუხლი 58. საპროცესო მოქმედების შესრულების ვალდებულება

საპროცესო მოქმედება სრულდება კანონით დადგენილ ვადებში.

იმ შემთხვევაში, როდესაც საპროცესო ვადა კანონით არაა დადგენილი, მას ნიშნავს სასამართლო. საპროცესო ვადის ხანგრძლივობის განსაზღვრისას სასამართლომ უნდა გაითვალისწინოს იმ საპროცესო მოქმედების შესრულების შესაძლებლობა, რისთვისაც ეს ვადა დაინიშნა.

მუხლი 59. საპროცესო ვადების გამოთვლა

საპროცესო მოქმედების შესრულების ვადები განისაზღვრება ზუსტი კალენდარული თარიღით, იმ გარემოებაზე მითითებით, რომელიც აუცილებლად უნდა დადგეს, ან დროის მონაკვეთით. უკანასკნელ შემთხვევაში მოქმედება შეიძლება შესრულდეს დროის მთელი მონაკვეთის განმავლობაში.

წლებით, თვეებით ან დღეებით გამოსათვლელი საპროცესო ვადა იწყება იმ კალენდარული თარიღის ან იმ მოვლენის დადგომის შემდგომი დღიდან, რომლითაც განსაზღვრულია მისი დასაწყისი.

მუხლი 60. საპროცესო ვადების დამთავრება

წლებით გამოსათვლელი ვადა დამთავრდება ვადის უკანასკნელი წლის შესაბამის თვესა და რიცხვში. თვეობით გამოსათვლელი ვადა გასულად ჩაითვლება ვადის უკანასკნელი თვის შესაბამის თვესა და რიცხვში თუ თვეებით გამოსათვლელი ვადის უკანასკნელ თვეს სათანადო რიცხვი არ აქვს, მაშინ ვადა დამთავრებულად ჩაითვლება ამ თვის უკანასკნელ დღეს.

თუ ვადის უკანასკნელი დღე ემთხვევა უქმე დღეს, ვადის დამთავრების დღედ ჩაითვლება მისი მომდევნო პირველი სამუშაო დღე.

საპროცესო მოქმედება, რომლის შესასრულებლად ვადა არის დადგენილი, შეიძლება შესრულდეს ვადის უკანასკნელი დღის ოცდაოთხ საათამდე. თუ საჩივარი, საბუთები ან ფულადი თანხები ჩაბარდა ფოსტას ან ტელეგრაფს ვადის უკანასკნელი დღის ოცდაოთხ საათამდე, მაშინ ვადა არ ჩაითვლება გასულად.

მუხლი 61. საპროცესო ვადების შეჩერება

ყველა დაუმთავრებელი საპროცესო ვადა შეჩერდება საქმის წარმოების შეჩერებით. ვადების შეჩერება დაიწყება იმ გარემოებათა წარმოშობის დღიდან, რომლებიც საფუძვლად დაედო წარმოების შეჩერებას. წარმოების განახლების დღიდან საპროცესო ვადის დენა განახლდება.

მუხლი 62. საპროცესო ვადების გასვლის შედეგები

საპროცესო მოქმედების შესრულების უფლება გაქარწყლდება კანონით დადგენილი ან სასამართლოს მიერ დანიშნული ვადის გასვლის შემდეგ. საჩივარი ან საბუთები, რომლებიც შეტანილია საპროცესო ვადების გასვლის შემდეგ განუხილველი დარჩება.

მუხლი 63. საპროცესო ვადის გაგრძელება

სასამართლოს მიერ დანიშნული ვადა შეიძლება გააგრძელოს სასამართლომ მხარეთა თხოვნით ან თავისი ინიციატივით.

მუხლი 64. საპროცესო ვადების აღდგენა

საპროცესო მოქმედების შესრულებისათვის კანონით განსაზღვრული ვადა, თუ

კანონით სხვა რამ არ არის დადგენილი, შეიძლება აღადგინოს სასამართლო, თუ ცნობს, რომ საპროცესო მოქმედების შეუსრულებლობა საპატიო მიზეზით მოხდა.

მუხლი 65. განცხადება საპროცესო ვადის აღდგენის შესახებ

განცხადება საპროცესო ვადის აღდგენის შესახებ შეიტანება ამ ვადის გასვლამდე იმ სასამართლოში, რომელშიც უნდა შესრულებულიყო საპროცესო მოქმედება. ვადის გასვლის შემდეგ ასეთ განცხადებას სასამართლო მიიღებს, თუ ცნობს, რომ ვადის გასვლამდე განცხადების შეუტანლობა საპატიო მიზეზით მოხდა.

ვადის აღდგენის შესახებ განცხადების შეტანასთან ერთად უნდა შესრულდეს ის საპროცესო მოქმედება რომლის ვადა გასულია.

მუხლი 66. საპროცესო ვადის აღდგენის შესახებ განცხადების ფორმა და შინაარსი

განცხადება საპროცესო ვადის აღდგენის შესახებ წარედგინება სასამართლოს წერილობითი ფორმით. მასში მითითებული უნდა იყოს მიზეზები, რომლებმაც განაპირობეს საპროცესო მოქმედების ვადაზე შეუსრულებლობა, აგრეთვე მტკიცებულებები მათ დასადასტურებლად.

მუხლი 67. საპროცესო ვადის აღდგენის შესახებ განცხადების განხილვა

განცხადებას ვადის აღდგენის შესახებ განიხილავს სასამართლო თავის სხდომაზე, რის შესახებაც ეცნობებათ მხარეებს, რომელთა გამოუცხადებლობა ვერ დააბრკოლებს საკითხის გადაწყვეტას.

სასამართლოს განჩინებაზე გადაცილებული საპროცესო ვადის აღდგენაზე უარის თქმის შესახებ შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

მუხლი 68. ვადის აღდგენასთან დაკავშირებული სასამართლო ხარჯების გადახდევინება

ვადის აღდგენის შესახებ განცხადების განხილვასთან დაკავშირებულ ხარჯებს გაიღებს მხარე, რომელმაც დროულად ვერ შეასრულა საპროცესო მოქმედება, გარდა ისეთი შემთხვევებისა, როდესაც ასეთი შეუსრულებლობა მოწინააღმდეგე მხარის მიზეზით მოხდა.

თავი VIII. სასამართლო შეტყობინება და დაბარება

მუხლი 69. სასამართლო უწყება

მხარეებსა და მათ წარმომადგენლებს სასამართლოს უწყებით ეცნობებათ სასამართლო სხდომის ან ცალკეული საპროცესო მოქმედების შესრულების დრო და ადგილი. სასამართლოს უწყებით სასამართლოში იბარებენ აგრეთვე მოწმეებს, ექსპერტებს, სპეციალისტებს და თარჯიმნებს.

მხარეებსა და მათ წარმომადგენლებს უწყება უნდა ჩაბარდეთ იმ ვარაუდით, რომ მათ ჰქონდეთ საკმაო დრო სასამართლოში დროულად გამოცხადებისა და საქმისათვის მოსამზადებლად.

აუცილებლობის შემთხვევაში მხარეები, მათი წარმომადგენლები, აგრეთვე მოწმეები, ექსპერტები, სპეციალისტები და თარჯიმნები შეიძლება დაიბარონ ტელეფონო-

რამით ან დებეშით. იმ შემთხვევაში, როდესაც შეტყობინების მიმღებს აქვს ფაქსის აპარატი, მაშინ სასამართლოს შეუძლია განხორციელოს შეტყობინება ფაქსის მეშვეობით. ფაქსით განხორციელებული შეტყობინების დროს აუცილებელია ფაქსით მიღებული შეტყობინების დადასტურება იმ პირის მიერ, ვისაც ასეთი შეტყობინება გაეგზავნა.

მუხლი 70. უწყების ჩაბარება

უწყება დასაბარებელ პირს უნდა ჩაბარდეს მხარის მიერ მითითებული მისამართის მიხედვით. თუ ამ მისამართზე მოქალაქე ფაქტიურად არ ცხოვრობს, უწყება შეიძლება გაიგზავნოს მისი სამუშაო ადგილის მიხედვით.

მუხლი 71. უწყების შინაარსი

უწყება უნდა შეიცავდეს:

1. სასამართლოს სახელწოდებას და ზუსტ მისამართს;
2. გამოცხადების ადგილსა და დროის აღნიშვნას;
3. საქმის დასახელებას, რომლის გამოც წარმოებს დაბარება;
4. სასამართლოში დასაბარებელი პირის ვინაობას, აგრეთვე იმას, თუ რა სახით არის იგი დაბარებული;
5. წინადადებას მხარეების მიმართ წარმოადგინონ მათთან არსებული ყველა მტკიცებულება;
6. მითითებას იმის თაობაზე, რომ ადრესატის არყოფნისას უწყების მიმღები პირი ვალდებულია პირველი შესაძლებლობისთანავე ჩააბაროს უწყება ადრესატს;
7. გამოუცხადებლობის შედეგებზე მითითებას და მოვალეობას აცნობოს სასამართლოს გამოუცხადებლობის მიზეზები.

უწყებასთან ერთად მოსამართლე მოპასუხეს უგზავნის სასარჩელო განცხადებისა და მასზე დართული საბუთების პირებს. მოსარჩელეს უწყებასთან ერთად მოსამართლე უგზავნის მოპასუხის წერილობითი განცხადების ასლს, თუ ასეთი შემოვიდა სასამართლოში უწყების გაგზავნის დროისათვის. სასამართლოში შემოსული ყველა წერილობითი დოკუმენტის ასლი შეიძლება გაეგზავნოს მხარეებს მას შემდეგაც, როცა უწყება უკვე გაგზავნილია.

მუხლი 72. უწყების გაგზავნა

უწყება იგზავნება ფოსტით ან დამტარებლის მეშვეობით. ადრესატისათვის უწყების ჩაბარების დრო აღინიშნება მის მეორე ეგზემპლარზე, რომელიც სასამართლოს უნდა დაუბრუნდეს.

მოსამართლეს შეუძლია მხარის თანხმობით მისცეს მას უწყება ხელზე საქმეზე შესატყობინებელი ან დასაბარებელი პირისათვის ჩასაბარებლად. პირი, რომელსაც მოსამართლემ დაავალა უწყების მიტანა მოვალეა სასამართლოში დააბრუნოს მისი მეორე ცალი უწყების მიღებაზე ადრესატის ხელმოწერით.

მოქალაქეს უწყება უნდა ჩაბარდეს პირადად უწყების მეორე ეგზემპლარზე ხელმოწერით, ორგანიზაციისათვის გაგზავნილი უწყება უნდა ჩაბარდეს სათანადო თანამდებობის პირს, რომელიც ხელს აწერს უწყების მეორე ეგზემპლარზე.

მუხლი 73. შეტყობინება ადრესატის არყოფნის შემთხვევაში

თუ უწყების მიმტანმა პირმა სასამართლოში გამოსაწვევი მოქალაქე ვერ ნახა საცხოვრებელ ან სამუშაო ადგილზე, უწყება უნდა ჩაბარდეს მასთან მცხოვრებ ოჯახის რომელიმე სრულწლოვან წევრს, ხოლო თუ ისინიც არ იმყოფებიან ადგილზე - იმავე სახლში მცხოვრებ სახლის მფლობელს, გამჭირავებელს, რომლებიც თანახმა იქნებიან გადასცენ უწყება ადრესატს, ან კიდე სამუშაო ადგილის ადმინისტრაციას. უწყების მიმღები პირი მოვალეა უწყების მეორე ეგზემპლარზე აღნიშნოს თავისი გვარი, სახელი, მამის სახელი, აგრეთვე ადრესატთან დამოკიდებულება ან დაკავებული თანამდებობა. უწყების მიმღები პირი მოვალეა პირველი შესაძლებლობისთანავე უწყება დაუყოვნებლივ ჩააბაროს ადრესატს;

თუ ადრესატი დროებით წასულია, მაშინ უწყების ჩამბარებელმა პირმა უწყების მეორე ეგზემპლარზე უნდა აღნიშნოს, სად არის წასული ადრესატი და როდის მოელიან მის დაბრუნებას. ეს ცნობები დადასტურებული და დამოწმებული უნდა იქნეს ხელისუფლების ადგილობრივი ორგანოს ან ადრესატის სამუშაო ადგილის ადმინისტრაციის მიერ.

მუხლი 74. უწყების მიღებაზე უარის თქმა

თუ ადრესატმა უარი განაცხადა უწყების მიღებაზე მისი მიმტანი პირი სათანადო აღნიშვნას აკეთებს უწყებაზე, რომელიც სასამართლოს უბრუნდება. ასეთ შემთხვევაში უწყება ჩაბარებულად ითვლება და სასამართლოს შეუძლია განიხილოს საქმე.

მუხლი 75. მისამართის შეცვლა საქმის წარმოების დროს

მხარეები და მათი წარმომადგენლები მოვალენი არიან აცნობონ სასამართლოს საქმის წარმოების განმავლობაში თავიანთი მისამართის გამოცვლის შესახებ. ასეთი ცნობის უქონლობისას უწყება გაიგზავნება სასამართლოსათვის ცნობილი უკანასკნელი მისამართის მიხედვით და ჩაბარებულად ითვლება, თუნდაც ადრესატი ამ მისამართით აღარ ცხოვრობდეს.

მუხლი 76. უწყების ჩაბარება თანამონაწილისათვის

იმ შემთხვევაში, როდესაც საქმის წარმოება სასამართლოში მიმდინარეობს აქვს ერთ-ერთ თანამონაწილეს უწყება ჩაბარდება მას, რომელიც თავის მხრივ მოვალეა აცნობოს სხვა თანამონაწილეებს. უწყების ჩაბარება იმ თანამონაწილისათვის, რომელსაც მინდობილი აქვს საქმის წარმოება, ნიშნავს უწყების ჩაბარებას ყველა თანამონაწილისათვის.

მუხლი 77. მოპასუხის ადგილსამყოფელის უცნობლობა

თუ მოპასუხის ფაქტიური ადგილსამყოფელი ცნობილი არაა სასამართლო შეუძლება საქმის განხილვას მას შემდეგ, როცა დაბრუნდება უწყება წარწერით, რომელიც ადასტურებს მის მიღებას ხელისუფლების ადგილობრივი ორგანოს ან იმ ორგანიზაციის ადმინისტრაციის მიერ, სადაც ბოლო დროს მუშაობდა მოპასუხე.

კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში სასამართლო აცხადებს შინაგან საქმეთა ორგანოების მეშვეობით იმ მოპასუხის ძებნას, რომლის ადგილსამყოფელი ცნობილი არაა.

კ ა რ ი მ ე ო რ ე

მხარეები

თავი IX. მხარეთა საპროცესო უფლებაუნარიანობა და ქმედუნარიანობა

მუხლი 78. მხარეები სამოქალაქო პროცესში

სასამართლო საქმის განხილვას შეუდგება დაინტერესებული პირების განცხადებით. მხარეებად სასამართლოში შეიძლება გამოვიდნენ მოქალაქეები (ფიზიკური პირები) და ორგანიზაციები (იურიდიული პირები)

კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში მხარეებად შეიძლება იყვნენ ორგანიზაციები, რომლებიც არ არიან იურიდიული პირები.

მუხლი 79. სამოქალაქო საპროცესო უფლებაუნარიანობა

საქართველოს ყველა მოქალაქე და იურიდიული პირი აღჭურვილია უნარით ჰქონდეს სამოქალაქო საპროცესო უფლებები და მოვალეობები (საპროცესო უფლებაუნარიანობა).

მოქალაქის საპროცესო უფლებაუნარიანობა წარმოიშობა დაბადების მომენტიდან და შეწყდება მისი გარდაცვალებით.

იურიდიული პირის უფლებაუნარიანობა წარმოიშობა რეგისტრაციის მიმენტიდან და შეწყდება მისი ლიკვიდაციით.

მუხლი 80. სამოქალაქო საპროცესო ქმედუნარიანობა

საქართველოს ყველა სრულწლოვანი მოქალაქე და იურიდიული პირი აღჭურვილია უნარით თავისი მოქმედებით განახორციელოს სასამართლოში საპროცესო უფლებები და შეასრულოს საპროცესო მოვალეობები, აგრეთვე დაავალოს საქმის წარმოება წარმომადგენელს (საპროცესო ქმედუნარიანობა).

მოქალაქეთა სრული საპროცესო ქმედუნარიანობა წარმოიშობა 18 წლის ასაკიდან (სრულწლოვანებიდან), ხოლო იურიდიული პირის ქმედუნარიანობა - მისი რეგისტრაციის მომენტიდან.

ოთონხმეტიდან თვრამეტ წლამდე არასრულწლოვანთა აგრეთვე შეზღუდულ ქმედუნარიანად აღიარებულ მოქალაქეთა უფლებებსა და კანონით დაცულ ინტერესებს სასამართლოში იცავენ მათი მშობლები, მშვილებლები ან მზრუნველები, ამასთან ერთად, სასამართლო ვალდებულია ასეთ საქმეებში ჩააბას თვით არასრულწლოვანებიც.

იმ შემთხვევაში, როდესაც არასრულწლოვანს კანონით მინიჭებული აქვს უფლება თითონ დამოუკიდებლად განკარგოს თავისი ქონება, დადოს წვრილმანი საყოფაცხოვრებო გარიგებები და ა. შ. მას უფლება აქვს პირადად დაიცვას თავისი უფლებები და კანონით გათვალისწინებული ინტერესები სასამართლოში, იყოს მოსარჩელე, მოპასუხე ან მესამე პირი სასამართლოს შეუძლია არასრულწლოვანის შუამდგომლობით ან თავისი ინიციატივით საქმეში ჩააბას მისი კანონიერი წარმომადგენელიც.

არასრულწლოვანთა უფლებებს, აგრეთვე სულით ავადმყოფობის ან ჭკუასუს-

ტობის გამო არაქმედუნარიანად ცნობილ მოქალაქეთა უფლებებსა და კანონით დაცულ ინტერესებს სასამართლოში იცავენ მათი კანონიერი წარმომადგენლები - მშობლები, მშვილებლები, მზრუნველები ან მეურვეები. კანონიერი წარმომადგენლის შუამდგომლობით სასამართლოს შეუძლია საქმეში ჩააბას არასრულწლოვანიც.

მუხლი 81. არაქმედუნარიანი მხარის საპროცესო წარმომადგენელი პროცესში (საპროცესო მზრუნველი)

თუ სარჩელი შეტანილია არაქმედუნარიანი მხარის წინააღმდეგ, რომელსაც არ ყავს კანონიერი წარმომადგენელი, მაშინ სასამართლომ მოსარჩლის განცხადების საფუძველზე უნდა დანიშნოს საპროცესო წარმომადგენელი და განიხილოს საქმე თუ მისი განუხილველობა ზიანით ემუქრება მოსარჩელეს.

თუ საქმის წარმოების დროს გამოირკვევა, რომ სარჩელი აღძრულია არაქმედუნარიანი მოსარჩელის მიერ, რომელსაც არ ყავს კანონიერი წარმომადგენელი, მაშინ საქმის განხილვის გაჭიანურების თავიდან აცილების მიზნით შეიძლება კანონიერი წარმომადგენლის დანიშვნამდე დაუნიშნოს მოსარჩელეს საპროცესო წარმომადგენელი.

მუხლი 82. მხარეთა საპროცესო უფლებები

მხარეები სარგებლობენ თანაბარი საპროცესო უფლებებით, მათ უფლება აქვთ გაეცნონ საქმის მასალებს, გააკეთონ ამონაწერები ამ მასალებიდან, გადაიღონ პირები, განაცხადონ აცილებანი, წარმოადგინონ მტკიცებულებანი, მონაწილეობა მიიღონ მტკიცებულებათა გამოკვლევაში, მისცენ შეკითხვები მოწმეებს, ექსპერტებს, სპეციალისტებს, განაცხადონ სასამართლოს წინაშე შუამდგომლობები, მისცენ სასამართლოს ზეპირი და წერილობითი ახსნა-განმარტება, წარადგინონ თავიანთი დასკვნები და გამოთქვან მოსაზრებები საქმის განხილვის დროს წამოჭრილ ყველა საკითხზე, უარყონ მეორე მხარის შუამდგომლობები, დასკვნები და მოსაზრებები, გაასაჩივრონ სასამართლოს გადაწყვეტილებები და განჩინებები, ისარგებლონ ამ კოდექსით მათთვის მინიჭებული სხვა უფლებებით.

მოსარჩელეს უფლება აქვს საქმის წინასწარი სასამართლო განხილვისათვის მომზადების დამთავრებამდე შეცვალოს სარჩელის საფუძველი ან საგანი, გაადიდოს ან შეამციროს სასარჩელო მოთხოვნების ოდენობა, რის შესახებაც სასამართლო მოვალეა აცნობოს მოპასუხეს.

საქმის წინასწარი სასამართლო გარჩევისათვის მომზადების შემდეგ სარჩელის საფუძველის ან საგნის შეცვლა დასაშვებია მხოლოდ მოპასუხის წინასწარი თანხმობით. ასეთი თანხმობის შემთხვევაში მოპასუხეს შეუძლია მოითხოვოს სასამართლო სხდომის სხვა დროისათვის გადადება.

სარჩელის შეცვლად არ ჩაითვლება მოსარჩელის მიერ სარჩელში მითითებული გარემოებების დაზუსტება, დაკონკრეტება და დამატება, აგრეთვე სასარჩელო მოთხოვნების ოდენობის შემცირება, ან ერთი ნივთის ნაცვლად მეორე ნივთის მიკუთვნება, ან ამ ნივთის ღირებულებულების ანაზღაურება.

მუხლი 83. არასათანადო მოსარჩელის შეცვლა

სასამართლო, რომელიც საქმის გარჩევის დროს დაადგენს, რომ სარჩელი აღძრულია არა იმ პირობის მიერ, რომელსაც მოთხოვნის უფლება აქვს, შეუძლია მოსარჩელის თანხმობით საქმის შეუწყვეტლად შეცვალოს თავდაპირველი მოსარჩელე სათა-

ნადო მოსარჩელით.

თუ ასეთი თანხმობის მიუხედავად სათანადო მოსარჩელე თანახმა არაა შეცვალოს არასათანადო მოსარჩელე, სასამართლო საქმის წარმოებას შეწყვეტს იმ მოტივით, რომ არასათანადო მხარემ უარი სთქვა მის მიერ აღძრულ სარჩელზე.

თუ არასათანადო მოსარჩელე თანახმა არაა შეიცვალოს სათანადო მოსარჩელით, მაშინ ეს უკანასკნელი შეიძლება ჩაებას საქმეში მესამე პირად, რომელიც განაცხადებს დამოუკიდებელ მოთხოვნას დავის საგანზე, რის შესახებაც სასამართლო აცნობებს ამ პირს. თუ ეს პირი თანახმაა ჩაებას საქმეში მესამე პირად, მაშინ სასამართლო თავისი გადაწყვეტილებით უარს ეტყვის არასათანადო მოსარჩელეს სარჩელზე მისი დაუსაბუთებლობის გამო, ხოლო მესამე პირად საქმეში ჩაბმული სათანადო მოსარჩელის მიმართ სარჩელს დააკმაყოფილებს საერთო საფუძველზე.

იმ შემთხვევაში, როდესაც მესამე პირად საქმეში ჩაბმული სათანადო მოსარჩელე უარს იტყვის ჩაებას ამ საქმეში, სასამართლო თავისი გადაწყვეტილებით უარს ეტყვის არასათანადო მოსარჩელეს სარჩელის დაკმაყოფილებაზე.

მუხლი 84. არასათანადო მოპასუხის შეცვლა

სასამართლო, რომელიც საქმის გარჩევის დროს დაადგენს, რომ სარჩელი აღძრულია არა იმ პირისადმი, რომელმაც პასუხი უნდა აგოს სარჩელზე, შეუძლია მოსარჩელის თანხმობით შეცვალოს თავდაპირველი მოპასუხე სათანადო მოპასუხით. თუ მოსარჩელე თანახმა არაა თავდაპირველი მოპასუხის სათანადო მოპასუხით შეცვლაზე, მაშინ სასამართლო თავისი გადაწყვეტილებით უარს ეტყვის მოსარჩელეს სარჩელის დაკმაყოფილებაზე.

თავი X. საპროცესო თანამონაწილეობა

მუხლი 85. თანამონაწილეობის საფუძვლები

სარჩელი შეიძლება წარდგენილი იქნას ერთად რამდენიმე მოსარჩელის მიერ ან რამდენიმე მოპასუხისადმი.

1. თუ სარჩელის საგანს წარმოადგენს საერთო უფლება;
2. თუ სასარჩელო მოთხოვნები გამომდინარეობენ ერთი და იგივე საფუძვლებიდან;
3. თუ სასარჩელო მოთხოვნები ერთგვაროვანია, დამოუკიდებლად იმისა ერთგვაროვანია თუ არა მათი საფუძველი და საგანი.

თითოეული მოსარჩელე ან მოპასუხე მეორე მხარის მიმართ პროცესში გამოდის დამოუკიდებლად.

მუხლი 86. თანამონაწილეობის საპროცესო უფლებები

თანამონაწილეობის სარგებლობენ ყველა იმ საპროცესო უფლებებით, რომლებიც ამ კოდექსის თანახმად მინიჭებული აქვთ მხარეებს.

თანამონაწილეობის შეუძლიათ საქმის წარმოება ერთ-ერთ თანამონაწილეს მიანდონ გარდა ისეთი შემთხვევებისა, როდესაც თანამონაწილე არასრულწლოვანია ან იმყოფება მეურვეობაში ან მზრუნველობაში.

საქმის წარმოების მინდობა ერთ-ერთი თანამონაწილისათვის გაფორმებული უნდა იქნეს ამ კოდექსის 95-ე მუხლით დადგენილი წესით.

თავი XI. მესამე პირები

მუხლი 87. მესამე პირები დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნით

ყოველ დაინტერესებულ პირს, რომელიც აცხადებს დამოუკიდებელ მოთხოვნას დავის საგანზე ან მის ნაწილზე შეუძლია აღძრას სარჩელი ორივე ან ერთ-ერთი მხარის მიმართ სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების გამოტანამდე (მესამე პირები დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნით). მესამე პირის სარჩელის მიღება და განხილვა წარმოებს საერთო წესების დაცვით. მესამე პირისა და პირველდაწყებითი მოსარჩელის სარჩელის გადაწყვეტა ხდება ერთდროულად.

მესამე პირები დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნით სარგებლობენ მოსარჩელის ყველა უფლებით და მათ ეკისრებათ მისი ყველა მოვალეობა.

მუხლი 88. მესამე პირები დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნის გარეშე

ყოველ დაინტერესებულ პირს, რომელიც არ აცხადებს დამოუკიდებელ მოთხოვნას დავის საგანზე ან მის ნაწილზე შეუძლია მიმართოს სასამართლოს განცხადებით, რათა დაუშვას იგი საქმეში მესამე პირად მოსარჩელის ან მოპასუხის მხარეზე, რადგან სასამართლო გადაწყვეტილებას ამ საქმეზე შეუძლია შემდგომში გავლენა მოახდინოს მის უფლებებზე და მოვალეობებზე ერთ-ერთი მხარის მიმართ. მესამე პირად დაშვების შესახებ საკითხს მხარეთა მოსაზრებების გათვალისწინებით წყვეტს სასამართლო.

მუხლი 89. მესამე პირის ჩაბმა საქმეში ერთ-ერთი მხარის ინიციატივით

მესამე პირი დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნის გარეშე, შეიძლება ჩაბმული იქნეს საქმეში ერთ-ერთი მხარის ინიციატივით, რისთვისაც იგი მიმართავს სასამართლოს მოტივირებული განცხადებით. ასეთი განცხადება შეიძლება გაკეთდეს როგორც წერილობით, ისე ზეპირი ფორმით სასამართლოს გადაწყვეტილების გამოტანამდე. ზეპირი ფორმით გაკეთებული განცხადება შეიტანება სასამართლო სხდომის ოქმში. მხარეთა მოსაზრების გათვალისწინებით სასამართლო გამოიტანს განჩინებას მესამე პირის საქმეში მონაწილეობისათვის ჩაბმის ან ასეთ ჩაბმაზე უარის თქმის შესახებ.

სასამართლოს განჩინებაზე მესამე პირის საქმეში ჩაბმაზე უარის თქმის შესახებ შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

მუხლი 90. მესამე პირების საპროცესო უფლებები

მესამე პირები, რომლებიც არ განაცხადებენ დამოუკიდებელ მოთხოვნებს დავის საგანზე, სარგებლობენ მხარეთა საპროცესო უფლებებით და ეკისრებათ მხარეთა საპროცესო მოვალეობები გარდა უფლებისა გაადიდონ ან შეამცირონ სასარჩელო მოთხოვნის ოდენობა, შეცვალონ სარჩელის საფუძველი ან საგანი, ცნონ სარჩელი, უარი თქვან სარჩელზე ან მორიგდნენ, აღძრან შეგებებული სარჩელი, მოითხოვონ სასამართლო გადაწყვეტილების იძულებითი აღსრულება.

მუხლი 91. საპროცესო უფლებამონაცვლეობა

სადავო ან სასამართლოს გადაწყვეტილებით დადგენილ სამართლებრივ ურთიერთობიდან ერთ-ერთი მხარის გასვლის შემთხვევაში (მოქალაქის გარდაცვალება, იურიდიული პირის ლიკვიდაცია, მოთხოვნის დათმობა, ვალის გადაცემა) სასამართლო

დაუშვებს ამ მხარის შეცვლას მისი უფლებამონაცვლით. უფლებამონაცვლეობა შესაძლებელია პროცესის ყოველ სტადიაში.

უფლებამონაცვლისათვის ყველა მოქმედება, რაც შესასრულებელია პროცესში მის დაშვებამდე, სავალდებულოა იმ ოდენობით, რაც სავალდებულოა იქნებოდა იმ პირისათვის, რომელიც მან შეცვალა.

უფლებამონაცვლეობის შემთხვევაში სასამართლო შეაჩერებს საქმის წარმოებას ამ კოდექსის 277-ე მუხლის შესაბამისად.

თავი XII. წარმომადგენლობა სასამართლოში

მუხლი 92. საქმის წარმოება წარმომადგენლის მეშვეობით

მოქალაქეებს შეუძლიათ საქმე აწარმოონ სასამართლოში პირადად, ხოლო იურიდიულ პირებს ან სხვა ორგანიზაციებს იმ თანამდებობის პირის მეშვეობით, რომელსაც წესდებით თუ დებულებით შეუძლია ამ იურიდიული პირის თუ ორგანიზაციის ორგანოს სახელით იმოქმედოს.

მხარეებს შეუძლიათ აგრეთვე საქმე აწარმოონ სასამართლოში წარმომადგენლის მეშვეობით. საქმის წარმოება წარმომადგენლის მეშვეობით არ ართმევს უფლებას მხარეებს თითონ პირადად მიიღონ მონაწილეობა საქმეში.

მუხლი 93. პირები, რომლებიც შეიძლება იყვნენ წარმომადგენლებად სასამართლოში

სასამართლოში მხარეების წარმომადგენლებად შეიძლება იყვნენ:

1. ადვოკატები;
2. ორგანიზაციების თანამშრომლები ამ ორგანიზაციების საქმეებზე;
3. ერთ-ერთი თანამონაწილე დანარჩენ თანამონაწილეთა დავალებით;
4. სხვა პროცესუალურად ქმედუნარიანი პირები.

მუხლი 94. პირები, რომლებიც არ შეიძლება იყვნენ წარმომადგენლებად სასამართლოში

სასამართლოში წარმომადგენლებად არ შეიძლება იყვნენ მოსამართლე, გამოძიებელი და პროკურორი იმ შემთხვევის გარდა, როდესაც ისინი პროცესში გამოდიან მშობლებად (მშვილებლებად), მეურვეებად და მზრუნველებად ან შესაბამისი ორგანოს წარმომადგენლებად.

მუხლი 95. წარმომადგენლის უფლებამოსილების გაფორმება

წარმომადგენლის უფლებამოსილება უნდა ჩამოყალიბდეს კანონის შესაბამისად გაცემულ და გაფორმებულ მინდობილობაში. მოქალაქეთა მიერ გაცემული მინდობილობანი უნდა დამოწმდეს სანოტარო წესით, აგრეთვე იმ ორგანიზაციის მიერ სადაც მუშაობის ან სწავლობის მარწმუნებელი, სტაციონარული სამკურნალო დაწესებულების ადმინისტრაციის მიერ, სადაც მოქალაქე სამკურნალოდ იმყოფება შესაბამისი სამხედრო ნაწილის მიერ, თუ მინდობილობას სამხედრო მოსამსახურე გასცემს. საპატიმროში მყოფი მოქალაქის მიერ გაცემულ მინდობილობას დამოწმებს შესაბამისი საპატიმრო ადგილის ადმინისტრაცია.

მინდობილობას ორგანიზაციის სახელით გასცემს შესაბამისი ორგანიზაციის

ხელმძღვანელი ან სხვა უფლებამოსილი პირი.

ადვოკატის უფლებამოსილება დასტურდება იურიდიული კონსულტანციის მიერ გაცემული ორდერით.

მუხლი 96. სასამართლოს უარი იმ პირის წარმომადგენლად დაშვებაზე, რომელიც არაა ადვოკატი

სასამართლოს შეუძლია უარი თქვას იმ პირის პროცესში წარმომადგენლად დაშვებაზე, რომელიც არაა ადვოკატი, თუ მიიჩნევს, რომ ამ უკანასკნელს არ გააჩნია საკმარისი მონაცემები იმისათვის, რომ წარმოადგინოს მხარე და დაიცვას მისი უფლებები.

სასამართლოს განჩინება ასეთი უარის თქმის შესახებ არ გასაჩივრდება. ის მოქმედებები, რომლებიც საპროცესო წარმომადგენელმა აწარმოა მის გადაყენებამდე, ძალაში რჩება.

მუხლი 97. წარმომადგენლის უფლებამოსილება

უფლებამოსილება სასამართლოში საქმის წარმოების შესახებ უფლებას აძლევს წარმომადგენელს მარწმუნებლის სახელით შეასრულოს ყველა საპროცესო მოქმედება, გარდა საქმის სამედიატორო სასამართლოსათვის გადაცემისა, სასარჩელო მოთხოვნაზე მთლიანად, ან ნაწილობრივ უარის თქმისა, სარჩელის ცნობისა, სარჩელის საგნის შეცვლისა, მორიგებისა, სასამართლო გადაწყვეტილების გასაჩივრებისა, სააღსრულებლო ფურცლის გადასახდევინებლად წარდგენისა, მიკუთვნებული ქონების ან ფულის მიღებისა. წარმომადგენლის უფლებამოსილება ამ მუხლში აღნიშნული თითოეული მოქმედების შესრულებისათვის უნდა სპეციალურად იქნეს აღნიშნული მარწმუნებლის მიერ გაცემულ მინდობილობაში.

მხარის მიერ უფლებამოსილ პირს შეუძლია ცალკეული საპროცესო მოქმედების შესრულება მიანდოს სხვა ადვოკატს ან მის თანაშემწეს.

მუხლი 98. წარმომადგენლის უფლებამოსილების შეწყვეტა მარწმუნებლის მიერ

მარწმუნებელს უფლება აქვს საქმის წარმოების ყველა სტადიაზე გააუქმოს მის მიერ გაცემული მინდობილობა და შეწყვიტოს წარმომადგენლის უფლებამოსილება, რის შესახებაც იგი აცნობებს წერილობით სასამართლოს და წარმომადგენელს. მხარის წინადადებით წარმომადგენლის უფლებამოსილების შეწყვეტა არ წარმოადგენს საქმის წარმოების შეჩერების თუ საქმის განხილვის გადადების საფუძველს. უფლებამოსილება შეწყვეტილი წარმომადგენლის მიერ კანონის შესაბამისად შესრულებული ყველა საპროცესო მოქმედება ინარჩუნებს მნიშვნელობას.

მუხლი 99. წარმომადგენლის უარი თავის უფლებამოსილებაზე

წარმომადგენელს უფლება აქვს საქმის წარმოების ყველა სტადიაზე უარი თქვას თავის უფლებამოსილებაზე, რის შესახებაც დროულად უნდა აცნობოს როგორც სასამართლოს, ისე მის მარწმუნებელს, რათა ამ უკანასკნელმა შეძლოს თითონ მიიღოს მონაწილეობა პროცესში და აიყვანოს ახალი წარმომადგენელი. ამის გათვალისწინებით, სასამართლო დანიშნავს დროს, როცა წარმომადგენელს უფლება აქვს შეწყვიტოს პროცესში მონაწილეობა.

მუხლი 100. კანონიერი წარმომადგენლები

არაქმედუნარიან მოქალაქეთა, აგრეთვე სრული ქმედუნარიანობის არმქონე და შეზღუდულ ქმედუნარიანად აღიარებულ მოქალაქის უფლებებსა და კანონით დაცულ ინტერესებს სასამართლოში იცავენ მათი მშობლები, მშვილებლები, მეურვეები და მზრუნველები, რომლებიც წარუდგენენ სასამართლოს თავიანთი უფლებამოსილების დამადასტურებელ დოკუმენტებს.

კანონიერი წარმომადგენლები ასრულებენ წარმოსადგენ პირთა სახელით ყველა საპროცესო მოქმედებას, რომელთა შესრულების უფლება მიკუთვნებული აქვთ წარმომდგენთ კანონით გათვალისწინებული შეზღუდვებით.

საქმეში, რომელშიც უნდა მონაწილეობდეს კანონით დადგენილი წესით უკვალოდ დაკარგულად ცნობილი მოქალაქე, მის წარმომადგენლად მონაწილეობს პირი, რომელსაც გადაეცა სამართავად უკვალოდ დაკარგული პირის ქონება.

საქმეში, რომელშიც უნდა მონაწილეობდეს გარდაცვალებულის, ან კანონით დადგენილი წესით გარდაცვალებულად ცნობილი პირის მემკვიდრე თუ მემკვიდრეობა არავის არ მიუღია მემკვიდრის წარმომადგენლად გამოდის სამკვიდრო ქონების დაცვისა და მმართველობისათვის დანიშნული მეურვე.

ამ მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევაში კანონიერ წარმომადგენლებს შეუძლიათ სასამართლოში საქმის წარმოება მიანდონ ადვოკატს, რაც არ ართმევს უფლებას კანონიერ წარმომადგენელს თითონაც მიიღოს მონაწილეობა საქმეში.

პ ა რ ი მ ე ს ა მ ე

სასამართლო მტკიცებულება

თავი XIII. მტკიცებულებათა უზრუნველყოფა და შეფასება

მუხლი 101. დამტკიცების ტვირთი. მტკიცებულებათა დასაშვებობა

თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს ის გარემოებანი, რომლებზეც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს.

ამ გარემოებათა დამტკიცება შეიძლება თვით მხარეთა (მესამე პირთა) ახსნა-განმარტებით, მოწმეთა ჩვენებით, წერილობით მტკიცებულებებით, ნივთიერი მტკიცებულებებით და ექსპერტთა დასკვნებით.

საქმის გარემოებანი, რომლებიც კანონის თანახმად უნდა დადასტურდეს გარკვეული სახის მტკიცებულებებით, არ შეიძლება დადასტურდეს სხვა სახის მტკიცებულებებით.

მუხლი 102. მტკიცებულებათა შეგროვება

მტკიცებულებებს სასამართლოს წარუდგენენ მხარეები. სასამართლოს შეუძლია შესთავაზოს მხარეებს წარმოადგინონ დამატებითი მტკიცებულებები.

მხარეთა შუამდგომლობით სასამართლოს შეუძლია თითონ გამოითხოვოს მტკიცებულებები ვისთანაც არ უნდა იმყოფებოდეს ისინი, თუ მხარეებმა ამა თუ იმ მიზეზის გამო ვერ შეძლეს მათი უშუალოდ მიღება და სასამართლოში წარდგენა.

კანონის დარღვევით მოპოვებულ მტკიცებულებებს იურიდიული ძალა არ აქვს.

მუხლი 103. მტკიცებულებათა მიუღებლობა

სასამართლო არ მიიღებს, არ გამოითხოვს ან საქმიდან ამოიღებს მტკიცებულებებს, რომლებსაც საქმისათვის მნიშვნელობა არ აქვთ.

მტკიცებულებათა მიუღებლობის, გამოთხოვაზე უარის თქმისა ან საქმიდან მისი ამოღების შესახებ სასამართლოს გამოაქვს მოტივირებული განჩინება, რომელიც ცალკე არ გასაჩივრდება.

მუხლი 104. მტკიცებულებათა შეფასება

არავითარ მტკიცებულებას არ აქვს სასამართლოსათვის წინასწარ დადგენილი ძალა.

სასამართლო აფასებს მტკიცებულობებს თავისი შინაგანი რწმენით, რომელიც უნდა ემყარებოდეს სასამართლო სხდომაზე მათ ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ განხილვას, რის შედეგადაც იგი აკეთებს დასკვნას საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების არსებობის ან არარსებობის შესახებ.

მოსაზრებები, რომლებიც საფუძვლად უდევს სასამართლოს შინაგან რწმენას უნდა აისახოს გადაწყვეტილებაში.

მუხლი 105. ფაქტები, რომლებიც არ საჭიროებენ დამტკიცებას

მხარეები თავისუფლდება მტკიცებულებათა წარმოდგენისაგან ისეთი ფაქტების დასადასტურებლად, რომლებსაც თუმცა ემყარება მათი მოთხოვნები თუ შესაგებელი, მაგრამ არ საჭიროებენ დამტკიცებას. ასეთი ფაქტებია:

1. ფაქტები, რომლებსაც სასამართლო საყოველთაოდ ცნობილად მიიჩნევს;
2. ფაქტები, რომლებიც დადგენილია ერთ სამოქალაქო საქმეზე სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით, თუ სხვა სამოქალაქო საქმეების განხილვისას იგივე მხარეები მონაწილეობენ.
3. ფაქტები იმის შესახებ, ჰქონდა თუ არა მოქმედებას ადგილი და ჩაიდინა თუ არა ეს მოქმედება ამ პირმა, რაც დადგენილია სისხლის სამართლის საქმეზე გამოტანილი სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული განაჩენით, როცა საქმეს იხილავს სასამართლო იმ პირის მოქმედების სამოქალაქო სამართლებრივი შედეგების შესახებ, ვის მიმართაც გამოტანილია განაჩენი.

მუხლი 106. სასამართლო დავალებები

იმ შემთხვევაში, როდესაც მხარეთა შუამდგომლობით სასამართლოს მიერ გამოსათხოვი ან შესამოწმებელი მტკიცებულებები სხვა ქალაქში ან რაიონში იმყოფება და მათი წარმოდგენა და შემოწმება საქმის გამრჩევ სასამართლოში შეუძლებელია ან საძნელოა, სასამართლოს გამოაქვს დასაბუთებული განჩინება და მათი შეგროვება (შემოწმება) შეუძლია დაავალოს იმ სასამართლოს, რომლისთვისაც ტერიტორიულად ეს უფრო მოსახერხებელია.

სასამართლო დავალების შესახებ სასამართლოს განჩინებაში მოკლედ უნდა ჩამოყალიბდეს გასარჩევი საქმის შინაარსი, დასადგენი გარემოება და მტკიცებულებანი, რომლებიც უნდა შეაგროვოს (შეამოწმოს) დავალების შემსრულებელმა სასამართლომ, აგრეთვე დავალების შესრულების ვადა.

სასამართლო დავალების შესახებ განჩინება სავალდებულოა შესასრულებლად და იგი უნდა შესრულდეს დანიშნულ ვადაში.

მუხლი 107. სასამართლო დავალების შესრულების წესი

სასამართლო დავალებას ასრულებს ერთპიროვნულად მოსამართლე.

დავალების შესრულების დროს შეგროვილი ყველა მასალა დაუყოვნებლივ უნდა გაეგზავნოს საქმის გამრჩევ სასამართლოს. თუ სასამართლო დავალებით უნდა მოხდეს ადგილზე დათვალიერება, ამის შესახებ დავალების შემსრულებელი მოსამართლე აცნობებს მხარეებს ადგილზე დათვალიერების დროსა და ადგილს, მაგრამ მათი გამოუცხადებლობა ვერ დააბრკოლებს დათვალიერების ჩატარებას.

იმ შემთხვევაში, როდესაც მხარეები ან მოწმეები, რომლებმაც ახსნა-განმარტებები ან ჩვენებები მისცენ დავალების შემსრულებელ მოსამართლეს, გამოცხადდებიან საქმის განმხილველ სასამართლოში, ისინი ახსნა-განმარტებებს და ჩვენებებს მისცემენ საერთო წესით.

თავი XIV. მტკიცებულებათა უზრუნველყოფა

მუხლი 108. შუამდგომლობა მტკიცებულებათა უზრუნველყოფის შესახებ

იმ პირს, რომელსაც საფუძველი აქვს იფიქროს, რომ მისთვის საჭირო მტკიცებულებათა წარდგენა შემდგომში შეუძლებელი ან ძნელი გახდება, შეუძლია სთხოვოს სასამართლოს ამ მტკიცებულებათა უზრუნველყოფა.

მტკიცებულებათა უზრუნველყოფა დასაშვებია სასამართლოში საქმის აღძვრამდე.

მუხლი 109. მტკიცებულებათა უზრუნველყოფა სასამართლოში საქმის აღძვრამდე

მტკიცებულებათა უზრუნველყოფას სასამართლოში საქმის აღძვრამდე ახდენს იმ რაიონის მოსამართლე, რომლის ტერიტორიაზე უნდა შესრულდეს საპროცესო მოქმედება უზრუნველყოფის მიზნით (მოწმის დაკითხვა, ნივთიერ მტკიცებულებათა დათვალიერება და ა. შ.)

მუხლი 110. განცხადება მტკიცებულებათა უზრუნველყოფის შესახებ

განცხადება მტკიცებულებათა უზრუნველყოფის შესახებ წარედგინება სასამართლოს წერილობითი ფორმით. ზეპირი ფორმით ასეთი განცხადების წარდგენა დასაშვებია სასამართლოში საქმის განხილვის დროს.

მტკიცებულებათა უზრუნველყოფის შესახებ ზეპირი განცხადებით აღძრული შუამდგომლობა შეიტანება სასამართლო სხდომის ოქმში.

მუხლი 111. მტკიცებულებათა უზრუნველყოფის შესახებ განცხადების შინაარსი

როგორც წერილობით, ისე ზეპირი ფორმით განცხადებულ შუამდგომლობაში მტკიცებულებათა უზრუნველყოფის შესახებ უნდა აისახოს:

1. მტკიცებულებანი, რომელთა უზრუნველყოფა აუცილებელია;
2. გარემოებანი, რომელთა დასადასტურებლად საჭიროა ეს მტკიცებულებანი;
3. მიზეზები, რომლებმაც აიძულა განმცხადებელი მიემართა შუამდგომლობით მტკიცებულებათა უზრუნველყოფის შესახებ;

მტკიცებულებათა უზრუნველყოფის შესახებ;

4. მოწინააღმდეგე მხარის გვარი, სახელი და მისამართი თუ განცხადება მტკიცებულებათა უზრუნველყოფის შესახებ შეტანილია სასამართლოში საქმის აღძვრამდე და განმცხადებელმა იცის თუ ვინ შეიძლება იყოს მოწინააღმდეგე მხარე.

მუხლი 112. სასამართლოს განჩინება მტკიცებულებათა უზრუნველყოფის შესახებ

მტკიცებულებათა უზრუნველყოფის შესახებ მოსამართლეს გამოაქვს განჩინება, რომელშიც მიუთითებს მისი წარმოების წესსა და საშუალებებზე.

საპროცესო მოქმედება, რაც საჭიროა მტკიცებულებათა უზრუნველსაყოფად, უნდა შესრულდეს ამ კოდექსით დადგენილი წესით.

მუხლი 113. სპეციალისტის მონაწილეობა მტკიცებულებათა უზრუნველყოფის დროს

მტკიცებულებათა უზრუნველსაყოფად ამა თუ იმ საპროცესო მოქმედების შესრულების დროს სასამართლოს შეუძლია მოიწვიოს სპეციალისტი, ამ კოდექსის მემუხლით დადგენილი წესით და საფუძვლებით.

მუხლი 114. მხარეთა მონაწილეობა მტკიცებულებათა უზრუნველყოფაში

მხარეებს ეცნობებათ მტკიცებულებათა უზრუნველყოფის დრო და ადგილი, მაგრამ მათი გამოუცხადებლობა ვერ დააბრკოლებს უზრუნველყოფის მიზნით შესაბამის საპროცესო მოქმედების შესრულებას.

გადაუდებელ შემთხვევაში მტკიცებულებათა უზრუნველყოფა შეიძლება მოხდეს მხარეთა შეუტყობინებლადაც.

მუხლი 115. მტკიცებულებათა უზრუნველყოფის წესით შეგროვილი მასალების სასამართლოში გადაგზავნა

ოქმები და მტკიცებულებათა უზრუნველყოფის წესით შეგროვილი ყველა მასალა გაეგზავნება საქმის განმხილველ სასამართლოს.

თუ მტკიცებულებათა უზრუნველყოფა მოხდა სასამართლოში საქმის აღძვრამდე, უზრუნველყოფის დროს შედგენილი ოქმი და სხვა მასალები შეინახება სასამართლოში, რომელთაც შემდგომში მხარეთა თხოვნით ან თვით სასამართლოს ინიციატივით გადაეგზავნება იმ სასამართლოს, რომელიც განიხილავს საქმეს.

მუხლი 116. მტკიცებულებათა განმეორებითი ან დამატებითი უზრუნველყოფა

მხარეებს დამოუკიდებლად იმისა მონაწილეობდნენ ისინი მტკიცებულებათა უზრუნველყოფაში თუ არა, უფლება აქვთ გამოთქვან თავიანთი მოსაზრებები და მიუთითონ იმ ხარვეზებზე, რომლებსაც მათი აზრით ადგილი ჰქონდა უზრუნველყოფის დროს.

საქმის განხილვის დროს სასამართლოს შეუძლია დაადგინოს მტკიცებულებათა დამატებითი ან განმეორებითი უზრუნველყოფა.

მუხლი 117. მტკიცებულებათა უზრუნველყოფისათვის გაწეული ხარჯების ანაზღაურების წესი

მტკიცებულებათა უზრუნველყოფისათვის გაწეული ხარჯებს გადაიხდის პირი, რომელმაც იშუამდგომლა სასამართლოს წინაშე ასეთი უზრუნველყოფის შესახებ. მონაწილეობისათვის მის მიერ გაწეული ხარჯების ანაზღაურება. საბოლოოდ ამ ხარჯების განაწილება მოხდება სასამართლოს მიერ საქმის არსებითად გადაწყვეტის დროს.

მუხლი 118. მტკიცებულებათა უზრუნველყოფის შესახებ გამოტანილი განჩინების გასაჩივრება

მტკიცებულებათა უზრუნველყოფის შესახებ სასამართლოს განჩინების გასაჩივრება არ დაიშვება. მტკიცებულებათა უზრუნველყოფაზე უარის თქმის შესახებ განჩინებაზე შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

თავი XV. აღვლზე დათვალიერება

მუხლი 119. ნივთიერი და წერილობითი მტკიცებულებების ადგილზე დათვალიერება

სასამართლოს მხარეთა მოთხოვნით ან თავისი ინიციატივით შეუძლია დაადგინოს იმ ნივთიერი და წერილობითი მტკიცებულების მათ სამყოფელ ადგილზე დათვალიერება და გამოკვლევა, რომელთა წარდგენა სასამართლოში ამა თუ იმ მიზეზის გამო შეუძლებელია.

მუხლი 120. სასამართლოს განჩინება ადგილზე დათვალიერების შესახებ

ადგილზე დათვალიერების შესახებ სასამართლოს გამოაქვს განჩინება, რომელშიც მითითებული უნდა იყოს დათვალიერებისა და გამოკვლევის საგანი, აგრეთვე დათვალიერების დრო და ადგილი. ამ განჩინების გასაჩივრება არ დაიშვება.

მხარეებსა და მათ წარმომადგენლებს ეცნობებათ ადგილზე დათვალიერების დრო და ადგილი, მაგრამ მათი გამოუცხადებლობა ვერ დააბრკოლებს დათვალიერების ჩატარებას.

აუცილებლობის შემთხვევაში ადგილზე დათვალიერების მონაწილეობის მისაღებად შეიძლება გამოძახებული იქნან მოწმეები.

მუხლი 121. ადგილზე დათვალიერების ჩატარება

ადგილზე დათვალიერებას აწარმოებს საქმის განმხილველი მოსამართლე, თუ საქმეს სასამართლოს კოლეგიური შემადგენლობა იხილავს ადგილზე დათვალიერების მოვალეობა ამ სასამართლოს თავმჯდომარის გადაწყვეტილებით, შეიძლება დაეკისროს მის ერთ-ერთ წევრს.

მუხლი 122. სპეციალისტის მონაწილეობა ადგილზე დათვალიერებაში

ადგილზე დათვალიერებაში მონაწილეობის მისაღებად სასამართლოს შეუძლია მოიწვიოს სპეციალისტი ამ კოდექსის მე... მუხლით განსაზღვრული საფუძვლებით და წესით.

სპეციალისტის მოწვევის შესახებ სასამართლოს გამოაქვს განჩინება, რომლის

გასაჩივრება არ დაიშვება.

მუხლი 123. დათვალიერებაში მონაწილე პირთა უფლებები და მოვალეობები

დათვალიერებაში მონაწილე მხარეებს, მოწმეებს და სპეციალისტებს უფლება აქვთ მოსამართლის ყურადღება მიაქციონ ამა თუ იმ გარემოებას, რომელსაც, მათი აზრით აქვთ მნიშვნელობა დათვალიერების სრულყოფილად ჩატარებისათვის, საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების დადგენისათვის.

მუხლი 124. დათვალიერების ოქმის შინაარსი

დათვალიერების დროს უნდა შედგეს ოქმი (დათვალიერების ოქმი), რომელშიც უნდა აღინიშნოს:

1. დათვალიერების ადგილი და ობიექტები;
2. დათვალიერებაში მონაწილე მხარეები, მოწმეები, სპეციალისტები;
3. დათვალიერებაში მონაწილე პირების მოსაზრებები, მათი შენიშვნები;
4. დათვალიერებისა და გამოკვლევის შედეგები.

ოქმს შეიძლება დაერთოს დათვალიერების დროს შედგენილი ან შემოწმებული გეგმები, ნახაზები, სურათები და ა. შ.

მუხლი 125. დათვალიერებასთან დაკავშირებული ხარჯების დაფარვა

თუ დათვალიერება დაკავშირებულია ხარჯებთან, მხარე რომელიც შუამდგომლობს სასამართლოში წინაშე დათვალიერების შესახებ, წინასწარ უნდა შეიტანოს შესაბამისი თანხა. თუ ადგილზე დათვალიერება სასამართლოს ინიციატივით ხდება, ეს ხარჯები ორივე მხარემ უნდა დაფაროს.

თავი XVI. მხარეთა ახსნა-განმარტება

მუხლი 126. მხარეთა ახსნა-განმარტების მიღება

საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების დადგენის პროცესი იწყება მხარეთა (მესამე პირთა, თანამონაწილეთა, კანონისმიერ წარმომადგენელთა) ახსნა-განმარტების მიღებით: მხარეები იძლევიან ახსნა-განმარტებებს მათთვის ცნობილი და საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების შესახებ.

სასამართლოს ნებართვით თითოეული მხარეს შეუძლია შეკითხვა მისცეს მოწინააღმდეგე მხარეს და მის წარმომადგენელს. იმ შემთხვევაში, როდესაც შეკითხვა უადგილოა ან შეუფერებელია და არ ემსახურება საქმის გარემოებების გამოკვლევას და დადგენას, სასამართლოს მხარის თხოვნით ან თავის ინიციატივით შეუძლია მოხსნას ასეთი შეკითხვა. შეკითხვის ჩათვლა შეუსაბამოდ და უადგილოდ და მისი მოხსნა შეუძლია მოსამართლეს ერთპიროვნულად ან სასამართლოს თავმჯდომარეს, როცა საქმეს კოლეგიური სასამართლო იხილავს.

მუხლი 127. მოსამართლეთა შეკითხვები

მოსამართლეს, რომელიც ერთპიროვნულად არჩევს საქმეს, კოლეგიური სასამართლოს თავმჯდომარეს და მის ნებისმიერ წევრს უფლება აქვთ შეკითხვები მისცენ მხარეებს, რომლებიც ხელს შეუწყობენ საქმის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების სრულად და ზუსტად განსაზღვრას, ამ გარემოებების დასადასტურებ-

ლად მტკიცებულებათა გამოვლენას და სასამართლოში წარმოდგენს, მათი კეთილზარისხვნებისა და უტყუარობის გამორკვევას.

მუხლი 128. პირები, რომლებსაგან არ შეიძლება ახსნა-განმარტების მიღება

არ შეიძლება ახსნა-განმარტების მიღება:

1. ისეთი პირისაგან, რომელსაც თავისი ფიზიკური ან ფსიქიკური ნაკლოვანებების გამო არ შეუძლია სწორად აღიქვას ფაქტები ან მისცეს მათ შესახებ სწორი ჩვენება.

2. სასულიერო პირისაგან ისეთი გარემოებების შესახებ, რომლებიც მას გაანდეს აღსარების დროს.

3. თანამდებობის პირისაგან ისეთ გარემოებებზე, რომელთა შესახებ საიდუმლოების დაცვა მის სამსახურებრივ მოვალეობაში შედის, თუ იგი განთავისუფლებული არაა ასეთი საიდუმლოების დაცვისაგან თავისი უფროსების მიერ.

მუხლი 129. ახსნა-განმარტების მიღება ერთ-ერთი მხარის გამოუცხადებლობის შემთხვევაში

სასამართლო სხდომაზე ერთ-ერთი მხარის გამოუცხადებლობა ან გამოცხადებული მხარის უარი მისცეს სასამართლოს ახსნა-განმარტება, ვერ დააბრკოლებს მეორე მხარისაგან ასეთი ახსნა-განმარტების მიღების შესაძლებლობას.

თუ რა მნიშვნელობა მიენიჭოს მხარის გამოუცხადებლობას სასამართლო სხდომაზე ან ახსნა-განმარტების მიცემაზე უარის თქმას დამოკიდებულია სასამართლოს შეხედულებაზე.

მუხლი 130. აღიარება

ერთი მხარის მიერ ისეთი გარემოების არსებობის ან არარსებობის დადასტურება (აღიარება), რომელზეც მეორე მხარე ამყარებს თავის მოთხოვნებს თუ შესაგებელს, შეიძლება სასამართლომ ჩათვალოს საკმარის მტკიცებულებად და საფუძვლად დაუდოს სასამართლო გადაწყვეტილებას.

მუხლი 131. მხარეთა აღიარების ფორმა

საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოების არსებობის ან არარსებობის აღიარება მხარეს შეუძლია როგორც ზეპირი, ისე წერილობითი ფორმით საქმის წინასწარი სასამართლო განხილვისათვის მომზადების ან ამ საქმის სასამართლო სხდომაზე განხილვის დროს. თუ აღიარება გაკეთებულია წერილობითი ფორმით, იგი დაერთვის საქმეს. ზეპირად გაკეთებული აღიარება შეიტანება სასამართლოს ოქმში.

მუხლი 132. აღიარების გაქარწყლება მხარის მიერ

მხარეს შეუძლია სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების გამოტანამდე გააქარწყლოს (უარყოს) თავისი აღიარება, თუ დაამტკიცებს, რომ იგი გაკეთებული იყო შეცდომის შედეგად, რაც განპირობებული იყო ისეთი გარემოებით, რომელიც ცნობილი გახდა მისთვის აღიარების შემდეგ, ან კიდე, მასზე ფსიქიკური თუ ფიზიკური ზემოქმედებით, რომელიც გამორიცხავს მის თავისუფალ ნებას.

აღიარების უარყოფა სასამართლომ უნდა დაასაბუთოს თავის გადაწყვეტილება-

ში.

თავი XVII. წერილობითი მტკიცებულება

მუხლი 133. წერილობითი მტკიცებულებები და მათი წარდგენის წესი

წერილობით მტკიცებულებებს წარმოადგენენ აქტები, საბუთები, საქმიანი და პირადი ხასიათის წერილები, რომელნიც შეიცავენ ცნობებს საქმისათვის მნიშვნელოვან გარემოებებზე.

წერილობით მტკიცებულებებს სასამართლოს წარუდგენენ მხარეები. იმ შემთხვევაში, როდესაც მხარემ ვერ შეძლო წერილობითი მტკიცებულების მიღება იმ პირისაგან, ვისთანაც, ეს მტკიცებულებები იმყოფება, მას შეუძლია იშუამდგომლოს სასამართლოს წინაშე, რათა მან გამოთხოვოს ისინი.

წერილობითი მტკიცებულების გამოთხოვის შესახებ შუამდგომლობის აღმძვრელი პირი მოვალეა მიუთითოს საქმის რა მნიშვნელოვანი გარემოების დადგენა შეიძლება ამ მტკიცებულებით და მიუთითოს საფუძველი, რომლის გამოც იგი ფიქრობს, რომ მტკიცებულება მის მიერ მითითებულ პირთან იმყოფება.

წერილობითი მტკიცებულების გამოთხოვაზე უარის თქმა სასამართლომ უნდა დაასაბუთოს თავის განჩინებაში, რომელიც ცალკე არ გასაჩივრდება.

მუხლი 134. წერილობითი მტკიცებულების დედნის წარდგენა

წერილობითი მტკიცებულებები როგორც წესი, უნდა წარმოდგენილ იქნეს დედნების სახით. თუ წარმოდგენილია საბუთის ასლი, სასამართლოს მხარეთა შუამდგომლობით ან თავისი ინიციატივით შეუძლია მოითხოვოს დედანის წარდგენა. პირი შეიძლება განთავისუფლდეს დედანის საბუთის წარმოდგენისაგან მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც დაამტკიცებს, რომ ასეთი საბუთის წარმოდგენა გარკვეული მიზეზის გამო, რომელიც სასამართლოს საფუძვლიანად მიაჩნია, შეუძლებელია. საკითხი მიენიჭოს თუ არა საბუთის ასლს მტკიცებულებითი მნიშვნელობა, დამოკიდებულია სასამართლოს შეხედულებაზე.

მუხლი 135. წერილობითი მტკიცებულებების სასამართლოსათვის წარდგენის სავალდებულობა

გამოთხოვილი წერილობით მტკიცებულებებს მოქალაქეები და იურიდიული პირები გადაუგზავნიან სასამართლოს დანიშნულ ვადაში. თუ მათ არ შეუძლიათ ამ ვადაში წარმოადგინონ ეს საბუთები, ისინი ვალდებულია აცნობონ ამის შესახებ სასამართლოს მიზეზების აღნიშვნით.

შეუტყობინებლობის, აგრეთვე იმ შემთხვევაში, როცა სასამართლოს მოთხოვნა წერილობითი მტკიცებულებების წარმოდგენის შესახებ არ არის შესრულებული ისეთი მიზეზით, რომელიც სასამართლოს არასაპატიოდ მიაჩნია. სასამართლო აჯარიმებს შესაბამისად მოქალაქეს ან საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის თანამდებობის პირს 20 ლარით.

დაჯარიმება არ ათავისუფლებს მოქალაქეს თუ სათანადო თანამდებობის პირს სასამართლოს მიერ გამოთხოვილი წერილობითი მტკიცებულების წარმოდგენის მოვალეობისაგან.

წერილობითი მტკიცებულების განმეორებით წარმოუდგენლობის შემთხვევაში

სასამართლო მიიღებს ზომებს, რაც კათვალისწინებულა კანონმდებლობით სასამართლოს უპატივცემლობის შესახებ.

იმ შემთხვევაში, როდესაც წერილობითი მტკიცებულების წარდგენაზე უარს ამბობს ერთ-ერთი მხარე, რომელიც არ უარყოფს რომ ის მტკიცებულება მასთან იმყოფება, ან იმ შემთხვევაში, როდესაც წერილობითი მტკიცებულების წარდგენაზე უარის თქმას სასამართლო არა საპატიოდ მიიჩნევს, სასამართლოს შეუძლია გაათავისუფლოს მტკიცებულების გამოთხოვის შესახებ შუამდგომლობის აღმძვრელი პირი იმ ფაქტის დამტკიცების ტვირთისაგან რომელიც ამ მტკიცებულებით უნდა დაედასტურებია და ასეთი ტვირთი გადააკისროს მხარეს, რომელიც უარს ამბობს წერილობითი მტკიცებულებს წარდგენაზე.

მუხლი 136. განცხადება საბუთის სიყალბის შესახებ

მხარეს უფლება აქვს საქმის წინასწარი სასამართლო განხილვისათვის მომზადების სტადიაზე, განაცხადოს, რომ წარმოდგენილი საბუთი ყალბია. ასეთი განცხადება მას შეუძლია გააკეთოს აგრეთვე საქმის სასამართლო სხდომაზე განხილვის დროსაც, თუ ეს საბუთი წარდგენილი იქნა ამ სასამართლო სხდომაზე, ან ადრე წარდგენილი საბუთის სიყალბის შესახებ მისთვის ცნობილი გახდა სასამართლო სხდომაზე.

მხარეს, რომლის მიერაც იყო წარმოდგენილი ასეთი საბუთი, ან რომლის შუამდგომლობითაც სასამართლომ იგი გამოითხოვა, მოვალეა დაამტკიცოს ამ ფაქტის ნამდვილობა. მას შეუძლია აგრეთვე სთხოვოს სასამართლოს მტკიცებულებიდან სადავო საბუთის გამორიცხვა და საქმის გადაწყვეტა საქმეში არსებული სხვა მტკიცებულებების საფუძველზე. სასამართლო ამორიცხავს ამ საბუთს მტკიცებულებიდან იმ პირობით, თუ მეორე მხარე არაა ამისი წინააღმდეგი. იმ შემთხვევაში, როდესაც მეორე მხარე ამის წინააღმდეგია სასამართლო შემოწმებს საბუთის ნამდვილობას, რისთვისაც დანიშნავს ექსპერტიზას ან გამოითხოვს სხვა მტკიცებულებებს.

თუ სასამართლო მივა იმ დასკვნამდე, რომ წარმოდგენილი საბუთი ყალბია სასამართლო გამორიცხავს მას მტკიცებულებიდან.

წარმოდგენილი წერილობითი მტკიცებულებების ნამდვილობის შემოწმება შეიძლება სასამართლოს ინიციატივით.

იმ შემთხვევაში, როდესაც დადასტურებულია წარმოდგენილი საბუთის სიყალბე სასამართლო გამოიტანს დასაბუთებულ განჩინებას და გადაცემს ამ დოკუმენტს მისი სიყალბის დამადასტურებელი მტკიცებულებებით საგამოძიებო ორგანოებს.

მუხლი 137. წერილობითი მტკიცებულებების ამონაწერის წარდგენა და მათი დათვალიერება შენახვის ადგილზე

სასამართლოში საბუთების წარდგენის სიძნელისას სასამართლოს შეუძლია მოითხოვოს სათანადო წესით შემოწმებული ამონაწერების წარდგენა ან მოახდინოს წერილობითი მტკიცებულებების დათვალიერება და გამოკვლევა მათი შენახვის ადგილზე.

მუხლი 138. დედანი საბუთების შენახვა და დაბრუნება

საქმეში არსებული დედანი საბუთები ინახება ერთად სასამართლოში. ასეთი საბუთები, მათი წარმომდგენის თხოვნით, შეიძლება დაუბრუნდეს მას სასამართლო გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის შემდეგ, მაგრამ საქმეში უნდა დარჩეს საბუთის მოსამართლის მიერ შემოწმებული პირი.

თავი XVIII. მოწმეთა ჩვენება

მუხლი 139. მოწმის გამოძახება

მოწმედ შეიძლება იყოს ყოველი პირი, რომლისთვისაც ცნობილია რაიმე გარემოება საქმის შესახებ.

მოწმე შეიძლება გამოცხადდეს სასამართლოში თითონ დაინტერესებული მხარის მეშვეობით.

მხარე, რომელიც შუამდგომლობს სასამართლოს წინაშე ამა თუ იმ პირის მოწმედ დაშვებისა და დაკითხვის შესახებ, აგრეთვე მისი სასამართლოს მეშვეობით გამოძახების შესახებ მოვალეა მიუთითოს მისი სახელი, მამის სახელი, გვარი და საცხოვრებელი ადგილი, აგრეთვე ის თუ საქმისთვის მნიშვნელობის მქონე რომელი გარემოების დადასტურება შეუძლია მოწმეს.

სასამართლოს შეუძლია უარი თქვას გამოძახებული მოწმის დაკითხვაზე ან არ გამოიძახოს იგი, თუ ცნობს რომ გარემოებებს, რომელთა დასადასტურებლადაც ეძახიან მოწმეს, არ აქვთ რაიმე მნიშვნელობა საქმის არსებითად სწორედ გადაწყვეტისათვის.

მუხლი 140. პირები რომლებიც არ შეიძლება დაკითხულნი იქნენ მოწმედ

მოწმედ ყველა შემთხვევაში არ შეიძლება გამოძახებულ და დაკითხულ იქნეს:

1. პირი, რომელმაც თავის ფიზიკური და ფსიქიკური ნაკლოვანების გამო არ შეუძლია სწორედ აღიქვას ფაქტები და მისცეს მათ შესახებ სწორი ჩვენება;

2. სასულიერო პირი, იმ გარემოების შესახებ, რომლებიც მას გაანდეს აღსარების დროს;

3. წარმომადგენლები სამოქალაქო საქმეებზე და დამცველები სისხლის სამართლის საქმეებზე-ისეთ გარემოებებზე, რაც მათთვის ცნობილი გახდა მათ მიერ წარმომადგენლის ან დამცველის მოვალეობის შესრულებასთან დაკავშირებით.

მუხლი 141. ჩვენების მიცემაზე უარისთქმის უფლება

ჩვენების მიცემაზე უარისთქმის უფლება აქვთ:

1. მხარეთა მეუღლეებს;

2. ახლო ნათესავებს, როგორცაა შვილები, შვილიშვილები, ძმები, მშობლები, მშვილებლები, შვილობილები, მზრუნველები, მეურვეები, ბებიები, ბაბუები;

3. პირებს, რომლებიც თავიანთი სამსახურეობრივი მდგომარეობის გამო ვალდებული არიან დაიცვან საიდუმლოება, თუ ისინი გათავისუფლებული არ არიან ამ მოვალეობისაგან;

4. თუ ჩვენების მიცემა გამოიწვევს მოწმის ან მის ახლო ნათესავის მიმართ სისხლის სამართლის საქმის აღძვრას, ან მიაყენებს მათ ქონებრივ ზიანს.

მუხლი 142. ჩვენების მიცემის ვალდებულება ჩვენების მიცემაზე უარისთქმის უფლების მიუხედავად

ჩვენების მიცემაზე უარისთქმის უფლების მიუხედავად პირი ვალდებულია მიცეს ჩვენება შემდეგ შემთხვევებში:

1. როდესაც საჭიროა დადასტურდეს გარიგება, რომლის დადებისას იგი მიწვეული იყო მოწმედ;

2. როდესაც გამოსარკვევია ოჯახის წევრის დაბადების, დაქორწინების ან, გარდაცვალების საკითხები;

3. როდესაც ამა თუ იმ სამართლებრივი ურთიერთობების დამყარებისას იგი მოქმედებდა როგორც ერთ-ერთი მხარის წარმომადგენელი.

მუხლი 143. მოწმის მოვალეობა დაასაბუთოს ჩვენების მიცემაზე უარის- თქმა

მოწმე, რომელიც უარს ამბობს ჩვენების მიცემაზე უნდა დაასაბუთოს ეს უარი. საკითხი იმის შესახებ უფლება აქვს თუ არა მოწმეს უარი სთქვას ჩვენების მიცემაზე საბოლოოდ გადაწყდება სასამართლოს მიერ.

მუხლი 144. მოწმის მოვალეობა

მოწმედ დაბარებული პირი მოვალეა გამოცხადდეს სასამართლოში და მისცეს სწორი ჩვენება. თუ მოწმე არ გამოცხადდება სასამართლოში ისეთი მიზეზით რომელსაც სასამართლო არასაპატიოდ მიიჩნევს იგი დაჯარიმდება 20 ლარით. სასამართლომ შეიძლება დაადგინოს მოწმის იძულებით მოყვანა.

ჩვენების მიცემაზე უარითქმისა და განზრახ არასწორი ჩვენების მიცემისათვის მოწმეს შეიძლება დაეკისროს სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა.

მუხლი 145. მოწმის უფლება

მოწმეს უფლება აქვს მოითხოვოს სასამართლოში გამოძახებასთან დაკავშირებული ხარჯების ანაზღაურება კანონით დადგენილი წესით.

სასამართლოს შეუძლია დაავალოს მხარეს, რომლის შუამდგომლობითაც გამოძახებულია მოწმე, წინასწარ გადაიხადოს მოწმის სასამართლოში გამოძახებასთან და დაკითხვასთან დაკავშირებული ხარჯები. ასეთ შემთხვევაში მოწმის გამოძახება მოხდება სასამართლოს მიერ მას შემდეგ, როდესაც მხარე შეასრულებს აღნიშნული ხარჯების გადახდის მოვალეობას.

მუხლი 146. მოწმის დაკითხვა მის სამყოფელ ადგილზე

მოწმის დაკითხვა წარმოებს ღია სასამართლო სხდომაზე. მოწმე შეიძლება დაიკითხოს მის სამყოფელ ადგილზე:

1. თუ მას ავადმყოფობის, მოხუცებულობის, ინვალიდობის ან სხვა საპატიო მიზეზების გამო არ შეუძლია გამოცხადდეს სასამართლოში;

2. თუ საქმის გარემოებების მიხედვით მისი ადგილზე დაკითხვა უფრო მიზანშეწონილია;

3. თუ დაკითხული უნდა იქნეს დიდი რაოდენობით მოწმეები, რომლებიც ერთ ადგილას ცხოვრობენ და მათი სასამართლოში გამოძახება და დაკითხვა დაკავშირებული იქნებოდა ასევე დიდ ხარჯებთან.

4. სხვა შემთხვევებში, სასამართლოს შეხედულებით.

მუხლი 147. მოწმის დაკითხვა

ყოველი მოწმე ცალკე უნდა დაიკითხოს, მოწმეები, რომლებსაც ჯერ არ მიუციათ ჩვენება არ უნდა იყვნენ სასამართლო სხდომის დარბაზში, დაკითხული მოწმეები რჩებიან სასამართლო სხდომის დარბაზში საქმის განხილვის დამთავრებამდე და არ

შეუძლიათ გავიდნენ დარბაზიდან სასამართლოს ნებადაურთველად.

მოწმის დაკითხვა იწყება მისი პიროვნების გარკვევით (სახელი, გვარი, მამის სახელი, საცხოვრებელი და საქმიანობის ადგილი და ა. შ.). ამის შემდეგ სასამართლო არკვევს მოწმის დამოკიდებულებას საქმეში მონაწილე პირებთან და წინადადებას აძლევს მოწმეს აცნობოს სასამართლოს ყველაფერი, რაც მისთვის პირადად ცნობილია საქმის გარემოებების შესახებ.

მოწმე თავისუფალი თხრობით გადმოსცემს ყოველივეს, რაც მან იცის ამ გარემოებების შესახებ. მხოლოდ ამის შემდეგ შეიძლება მიეცეს მას შეკითხვები.

პირველად შეკითხვას აძლევს მხარე, რომლის ინიციატივითაც მოწმე იქნა დაბარებული ან მისი წარმომადგენელი, შემდეგ მოწინააღმდეგე მხარე და მისი წარმომადგენელი. კონკრეტული შეკითხვის მიცემის მიზანშეწონილობის საკითხს წყვეტს სასამართლო.

მოსამართლეს შეუძლია შეკითხვა მისცეს მოწმეს დაკითხვის ყველა მომენტში.

მუხლი 148. მოწმის განმეორებით დაკითხვა. მოწმეთა დაპირისპირება

სასამართლოს შეუძლია მხარეთა შუამდგომლობით ან თავისი ინიციატივით მეორედ დაკითხოს მოწმე, აგრეთვე მოახდინოს მოწმეთა დაპირისპირება მათ ჩვენებაში წინააღმდეგობათა გასარკვევად.

მუხლი 149. მოწმის მიერ ჩანაწერებით სარგებლობა

მოწმე ჩვენებას აძლევს ზეპირად, მაგრამ მას შეუძლია ისარგებლოს ჩანაწერებით იმ შემთხვევაში, როდესაც მისი ჩვენება დაკავშირებულია რაიმე ციფრობრივ ან სხვა ძნელად დასამახსოვრებელ ცნობებთან. ეს ჩანაწერები მხარეთა შუამდგომლობით ან სასამართლოს ინიციატივით შეიძლება დაერთოს საქმეს.

მუხლი 150. მოწმეზე უარის თქმა

მხარეს შეუძლია უარი თქვას დაკითხვაზე, რომლის გამოძიებაზე და დაკითხვაზე თვითონ იშუამდგომლა სასამართლოს წინაშე. მეორე მხარეს შეუძლია იშუამდგომლოს სასამართლოს წინაშე, რომ გამოცხადებული მოწმე დაკითხული იქნეს ხოლო თუ დაკითხვა დაწყებულია - გაგრძელდეს იგი. ასეთ შემთხვევაში მოწმე უნდა დაიკითხოს.

მუხლი 151. არასრულწლოვანი მოწმის დაკითხვა

თოთხმეტი წლის ასაკამდე მოწმის დაკითხვისას, ხოლო სასამართლოს შეხედულებით, თოთხმეტიდან თვრამეტი წლის ასაკამდე მოწმის დაკითხვის დროსაც, შეიძლება მოწვეული იქნეს პედაგოგი, აუცილებლობის შემთხვევაში შეიძლება მოიწვიონ აგრეთვე მათი მშობლები, მშველებლები, მეურვეები ან მზრუნველები. აღნიშნულ პირებს შეუძლიათ სასამართლოს ნებართვით მისცენ მოწმეს შეკითხვები.

გამონაკლის შემთხვევაში, თუ ეს აუცილებელია სწორი და გულწრფელი ჩვენების მიღებისათვის, არასრულწლოვანი მოწმის დაკითხვის დროს სასამართლოს წინადადებით სხდომის დარბაზიდან შეიძლება რომელიმე მხარის გაყვანა. სხდომის დარბაზში ამ მხარის დაბრუნების შემდეგ მას უნდა ეცნობოს არასრულწლოვანი მოწმის ჩვენება და მიეცეს შესაძლებლობა მისცეს მოწმეს შეკითხვები.

მოწმე, რომელსაც თექვსმეტი წელი არ შესრულებია, დაკითხვის შემდეგ სტო

ვებს სასამართლო სხდომის დარბაზს, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც სასამართლო აუცილებლად მიიჩნევს ამ მოწმის სხდომის დარბაზში დარჩენას.

მუხლი 152. ფიცის დადება მოწმის მიერ

1. ფიცის დადება მოწმის მიერ შეიძლება მოხდეს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც მის ჩვენებას გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს მხარეთა შორის წამოჭრილი დავის გადაწყვეტისათვის და სასამართლო ამას მიზანშეწონილად ჩათვლის.

2. ფიცის დადება ხდება დაკითხვის შემდეგ.

ფიცს არ დებენ მხოლოდ თექვსმეტ წელს მიუღწეველი პირები, ან ისეთი პირები რომლებიც ჭკუასუსტობისა თუ ფსიქიკური დაავადების გამო არ შესწევთ უნარი გააცნობიერონ ფიცის არსი და მნიშვნელობა.

ფიცის დადების წინ სასამართლომ უნდა აუხსნას მოწმეს ფიცის მნიშვნელობა და წინასწარი განზრახვით ყალბი ჩვენების დაფიცვებით გამოწვეული სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის შესახებ.

3. რელიგიური მნიშვნელობის მქონე ფიცის დადების დროს მოსამართლე შემდეგნაირად მიმართავს მოწმეს:

"დაიფიცეთ ყოვლისშემძლე და ყოვლისმცოდნე ღმერთის წინაშე, რომ სრული შეგნებით თქვით მხოლოდ სიმართლე და არაფერი დამალეთ".

ამაზე მოწმე პასუხობს:

"ვფიცავ, ღმერთი იყოს ჩემი მფარველი".

4. რელიგიური მნიშვნელობის არმქონე ფიცი დაიდება შემდეგნაირად:

მოსამართლე მიმართავს მოწმეს:

"დაიფიცეთ, რომ სრული შეგნებით თქვით მხოლოდ სიმართლე და არაფერი დაგიმალავთ".

მოწმე პასუხობს:

"ვფიცავ".

5. იმ შემთხვევაში, როდესაც მოწმე აცხადებს, რომ იგი მისი რწმენისა თუ სხვა მოსაზრებების გამო უარს ამბობს ფიცის დადებაზე, მაშინ მან უნდა გააკეთოს მისი ჩვენების ფიცის შემცველი დადასტურება. ასეთი დადასტურება შემდეგნაირად ხორციელდება:

მოსამართლე მიმართავს მოწმეს:

"თქვენ ადასტურებთ სასამართლოს წინაშე პასუხისმგებლობის მთელი შეგნებით, რომ თქვით მხოლოდ სიმართლე და არაფერი დამალეთ".

მოწმე პასუხობს: "დიახ, ვადასტურებ".

თავი XIX. ნივთიერი მტკიცებულება

მუხლი 153. ნივთიერი მტკიცებულებები, მათი გამოთხოვისა და წარდგენის წესი

ნივთიერი მტკიცებულებებია ის საგნები, რომლებიც თავისი ხარისხით, თვისებით ან თავისი არსებობით წარმოადგენენ საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების დადგენის საშუალებას.

ნივთიერ მტკიცებულებებს სასამართლოს წარუდგენენ მხარეები. იმ შემთხვევაში, როდესაც მხარემ ვერ შეძლო ნივთიერი მტკიცებულების მიღება იმ პირისაგან,

ვისთანაც იგი იმყოფება, მას შეუძლია იშუამდგომლოს სასამართლოს წინაშე, მისი გამოთხოვის შესახებ.

ნივთიერი მტკიცებულების გამოთხოვის შესახებ შუამდგომლობის აღმძვრელი პირი მოვალეა მიუთითოს საქმის რა მნიშვნელოვანი გარემოების დადგენა შეიძლება ამ მტკიცებულებით აღწეროს ეს ნივთი და მიუთითოს საფუძველი რომლის გამოც იგი ფიქრობს, რომ მტკიცებულება მის მიერ მითითებულ პირთან იმყოფება.

ნივთიერი მტკიცებულების გამოთხოვაზე უარის თქმა სასამართლომ უნდა დაასაბუთოს თავის განჩინებაში, რომელიც ცალკე არ გასაჩივრდება.

მუხლი 154. სასამართლო, რომელსაც უნდა წარედგინოს ნივთიერი მტკიცებულება

გამოთხოვილი ნივთიერი მტკიცებულებები მოქალაქეებმა და იურიდიულმა პირებმა უნდა გადაუგზავნონ უშუალოდ სასამართლოს დანიშნულ ვადაში. სასამართლოს შეუძლია აგრეთვე ნივთიერი მტკიცებულების გამოთხოვაზე შუამდგომლობის აღმძვრელ პირს მისცეს მოთხოვნა იმის შესახებ, რომ მიიღოს საბუთი სასამართლოში წარსადგენად.

მუხლი 155. ნივთიერი მტკიცებულებების წარდგენის მოვალეობა

მოქალაქეები თუ იურიდიული პირები ვალდებული არიან სასამართლოს აცნობონ იმის შესახებ, რომ არა აქვთ საშუალება წარადგინონ გამოთხოვილი ნივთიერი მტკიცებულება, ან წარადგინონ იგი სასამართლოს მიერ დანიშნულ ვადაში.

შეუტყობინებლობის, აგრეთვე იმ შემთხვევაში, როცა სასამართლოს მოთხოვნა ნივთის წარდგენის შესახებ არ არის შესრულებული ისეთი მიზეზით, რომელიც სასამართლოს არასაპატიოდ მიაჩნია სასამართლო აჯარიმებს შესაბამის მოქალაქეს ან იურიდიულ პირის თანამდებობის პირს 20 ლარით.

დაჯარიმება არ ათავისუფლებს მოქალაქეს ან სათანადო თანამდებობის პირს სასამართლოს მიერ გამოთხოვილი ნივთის წარდგენის მოვალეობისაგან.

ნივთიერი მტკიცებულების განმეორებით წარმოუდგენლობის შემთხვევაში სასამართლო აჯარიმებს შესაბამის პირებს პირველი ჯარიმის ხუთმაგი ოდენობით.

მუხლი 156. მხარის მიერ ნივთიერი მტკიცებულების წარდგენაზე უარის თქმა

იმ შემთხვევაში, როდესაც ნივთიერი მტკიცებულების წარდგენაზე უარს ამბობს ერთ-ერთი მხარე, რომელიც არ უარყოფს, რომ ეს მტკიცებულება მასთან იმყოფება, ან იმ შემთხვევაში, როდესაც ნივთიერი მტკიცებულების წარდგენაზე უარის თქმას სასამართლო არასაპატიოდ მიიჩნევს, სასამართლოს შეუძლია გაათავისუფლოს მტკიცებულების გამოთხოვის შესახებ შუამდგომლობის აღმძვრელი პირი იმ ფაქტის დამტკიცების ტვირთისაგან, რომელიც ამ მტკიცებულებით უნდა დაედასტურებინა და ასეთი ტვირთი გადააკისროს მხარეს, რომელიც უარს ამბობს მასთან არსებული ნივთიერი მტკიცებულების წარმოდგენაზე.

მუხლი 157. ნივთიერი მტკიცებულებების შემოწმება

ნივთიერი მტკიცებულებები წარედგინება მხარეებს (წარმომადგენლებს), მათ შეუძლიათ გაეცნონ დათვალიერების ოქმებს. მხარეებს შეუძლიათ გამოთქვან თავიანთი

მოსაზრებები ამ ნივთიერი მტკიცებულებების თუ მათი დათვალიერების ოქმების შესახებ.

მხარეებს შეუძლიათ სთხოვონ სასამართლოს ნივთიერი მტკიცებულებების შემოწმების მიზნით დანიშნოს ექსპერტიზა, თუ ასეთი თხოვნა საპატიო მიზეზით არ იყო მათ მიერ აღძრული საქმის მომზადების სტადიაზე.

ექსპერტიზის დანიშვნა ნივთიერი მტკიცებულებების გამოკვლევის მიზნით შეუძლია სასამართლოს თავისი ინიციატივითაც.

მუხლი 158. ნივთიერი მტკიცებულებების ადგილზე დათვალიერება

იმ შემთხვევაში, როდესაც ნივთიერი მტკიცებულებების სასამართლოში წარდგენა ძნელია ან შეუძლებელია, სასამართლოს შეუძლია მხარეთა თხოვნით ან თავისი ინიციატივით დაადგინოს მათი ადგილზე დათვალიერება, რის შესახებაც გამოაქვს განჩინება. თუ საქმეს კოლეგიური სასამართლო იხილავს, ადგილზე დათვალიერება შეიძლება მიენდოს ერთ-ერთ მოსამართლეს. ადგილზე დათვალიერება წარმოებს ამ კოდექსის მე-XV თვით დადგენილი წესით.

მუხლი 159. ნივთიერი მტკიცებულებების შენახვა

ნივთიერი მტკიცებულებები ინახება საქმეში, ან საგანგებო აღწერის სიით ჩაბარდება სასამართლოს ნივთიერი მტკიცებულებების შესანახ კამერაში.

ნივთები, რომელთა მიტანა სასამართლოში შეუძლებელია, ინახება მათ სამყოფელ ადგილას, ისინი უნდა დაწვრილებით იქნეს აღწერილი, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში ფოტოგრაფირებული.

სასამართლო იღებს ღონისძიებებს ნივთების უცვლელ მდგომარეობაში შესანახად.

მუხლი 160. ნივთიერი მტკიცებულებების დაბრუნება

სასამართლოს გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის შემდეგ, ნივთიერი მტკიცებულებები დაუბრუნდება მის წარმდგენ პირს, ან გადაეცემა იმ პირს, რომელსაც სასამართლომ მიაკუთვნა უფლება ამ ნივთზე.

საგნები, რომლებიც არ შეიძლება იყოს მოქლაქეთა მფლობელობაში, გადაეცემა სათანადო სახელმწიფო საწარმოს, დაწესებულებას ან ორგანიზაციას.

ცალკეულ შემთხვევაში ნივთიერი მტკიცებულება სასამართლოს მიერ მათი შემოწმებისა და გამოკვლევის შემდეგ შეიძლება საქმის დამთავრებამდე დაუბრუნდეს მის წარმომდგენ პირს, თუ უკანასკნელი ამას შუამდგომლობს და, თუ ამ შუამდგომლობის დაკმაყოფილება შეიძლება საქმის განხილვის უვნებლად.

თავი XX. ექსპერტიზის დასკვნა

მუხლი 161. ექსპერტიზის დანიშვნა

თუ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით წამოიჭრა ისეთი საკითხი, რომლის განმარტება მოითხოვს სპეციალურ ცოდნას სასამართლოს, მხარეთა თხოვნით, ან თავისი ინიციატივით შეუძლია დანიშნოს ექსპერტიზა.

მუხლი 162. განჩინება ექსპერტიზის დანიშვნის შესახებ

ექსპერტიზის დანიშვნის შესახებ სასამართლოს გამოაქვს განჩინება, რომელშიც უნდა აღინიშნოს, თუ რა საკითხებზეა საჭირო ექსპერტის დასკვნა, ვინ დაინიშნა ექსპერტად და რა მასალები წარედგინა ექსპერტს გამოსაკვლევად. აუცილებლობის შემთხვევაში ექსპერტიზის წარმოებისათვის სასამართლო დანიშნავს რამდენიმე ექსპერტს.

ექსპერტების შერჩევის დროს სასამართლო ითვალისწინებს მხარეთა მოსაზრებებს, რომლებსაც უფლება აქვთ შესთავაზონ სასამართლოს ექსპერტად დასანიშნავი პირის კანდიდატურები. საბოლოოდ საკითხს იმის შესახებ, თუ ვის მიენდოს ექსპერტიზის ჩატარება წყვეტს სასამართლო. მხარეებს უფლება აქვთ აცილება მისცენ ექსპერტს ამ კოდექსის 34-ე მუხლით დადგენილი წესით.

მხარეებს უფლება აქვთ აგრეთვე წარუდგინონ სასამართლოს კითხვები, რომლებიც უნდა განმარტოს ექსპერტმა. საბოლოოდ იმ საკითხთა წრეს, რომლებზეც საჭიროა ექსპერტიზის დასკვნა, განსაზღვრავს სასამართლო. სასამართლო მოვალეა მხარეთა მიერ წამოყენებული საკითხების უარყოფა დაასაბუთოს.

მუხლი 163. რამდენიმე ექსპერტის დანიშვნა

რამდენიმე ექსპერტის დანიშვნისას მათ უფლება აქვთ ერთმანეთთან ითაბირონ, თუ ექსპერტები დაადგებიან საერთო აზრს, ისინი ყველანი ხელს აწერენ ერთ დასკვნას. ექსპერტი, რომელიც არ ეთანხმება დანარჩენ ექსპერტებს, ადგენს ცალკე დასკვნას.

მუხლი 164. ექსპერტიზის ჩატარების ადგილი

ექსპერტიზა ტარდება სასამართლოში ან სასამართლოს გარეშე, თუ ეს აუცილებელია გამოკვლევის ხასიათის, ან იმის გამო, რომ გამოკვლევის საგნის წარდგენა სასამართლოში შეუძლებელი ან ძნელია.

მუხლი 165. ექსპერტიზის ჩატარების წესი სპეციალურ საექსპერტო დაწესებულებაში

იმ შემთხვევაში როდესაც ექსპერტიზის წარმოება მიწოდებული აქვს სპეციალურ სასამართლო-საექსპერტო დაწესებულების ექსპერტს, სასამართლო აგზავნის ამ დაწესებულებაში თავის განჩინებას ექსპერტიზის დანიშვნის შესახებ, აგრეთვე მასალებს, რაც აუცილებელია ექსპერტიზის ჩატარებისათვის.

სასამართლოს განჩინების მიღების შემდეგ საექსპერტო დაწესებულების ხელმძღვანელი მიანდობს ექსპერტიზის ჩატარებას ამ დაწესებულების ერთს, ან რამდენიმე თანამშრომელს.

სასამართლოს დავალებით საექსპერტო დაწესებულების ხელმძღვანელი განუმარტავს თანამშრომლებს, რომლებსაც მიენდოთ ექსპერტიზის ჩატარება, ექსპერტის მოვალეობებსა და უფლებებს, რაც გათვალისწინებულია ამ კოდექსის 167-ე მუხლით, აგრეთვე დასკვნის მიცემაზე უარის თქმისა თუ თავის არიდებისათვის, აგრეთვე შეგნებულად ყალბი დასკვნის მიცემისათვის პასუხისმგებლობის შესახებ, რაც გათვალისწინებულია საქართველოს რესპუბლიკის სისხლის სამართლის კოდექსის 197-ე მუხლით, რის შესახებაც ჩამოართმევს მათ ხელწერილს, რომელიც ექსპერტის დასკვნასთან ერთად გადაეგზავნება სასამართლოს.

მუხლი 166. ექსპერტიზის ჩატარება არასაექსპერტო დაწესებულებაში

იმ შემთხვევაში, როდესაც ექსპერტიზა ტარდება არა სპეციალურ სასამართლო-საექსპერტო დაწესებულებაში, შესაბამის პირს ექსპერტად ნიშნავს თითონ სასამართლო. განჩინება ექსპერტიზის დანიშვნის შესახებ და ყველა მასალა, რაც აუცილებელია ექსპერტიზის ჩატარებისათვის უნდა გადასცეს ექსპერტად დანიშნულ პირს უშუალოდ სასამართლომ. განჩინების გადაცემისას სასამართლო ამოწმებს ექსპერტის პიროვნებას, მის სპეციალობასა და კომპეტენტურობას. სასამართლო განუმარტავს ექსპერტს უფლებებსა და მოვალეობებს, რაც გათვალისწინებულია ამ კოდექსის 167-ე მუხლით და აფრთხილებს მას დასკვნის მიცემაზე უარის თქმისა თუ თავის არიდებისათვის, აგრეთვე შეგნებულად ყალბი დასკვნის მიცემისათვის პასუხისმგებლობის შესახებ, რაც გათვალისწინებულია საქართველოს რესპუბლიკის სისხლის სამართლის კოდექსის 197-ე და 198-ე მუხლებით, ყოველივე ეს აღინიშნება სასამართლოს განჩინებაში ექსპერტიზის დანიშვნის შესახებ, რაც დამოწმდება ექსპერტის ხელმოწერით.

მუხლი 167. ექსპერტის უფლებები და მოვალეობები

ექსპერტად დანიშნული პირი მოვალეა გამოცხადდეს სასამართლოში გამოძახებისთანავე და მისცეს ობიექტური დასკვნა მის წინაშე დასმულ კითხვებზე.

თუ სასამართლოს მიერ არასაპატიოდ ცნობილი მიზეზით ექსპერტი არ გამოცხადდება სასამართლოში ან თავს აარიდებს დასკვნის მიცემას, ანდა შეგნებულად ყალბ დასკვნას მისცემს მის მიმართ გამოყენებული იქნება საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 197-ე და 198-ე მუხლებით გათვალისწინებული ღონისძიებები.

ექსპერტს უფლება აქვს უარი თქვას დასკვნის მიცემაზე, თუ მისთვის გადაცემული მასალები საკმარისი არ არის ან, თუ მას არ აქვს სათანადო ცოდნა მასზე დაკისრებული მოვალეობის შესასრულებლად. ექსპერტი მოვალეა აღნიშნული საფუძველებით დასკვნის მიცემაზე უარის თქმა დაწვრილებით დაასაბუთოს.

თუ ექსპერტი, ექსპერტიზის წარმოებისას გამოარკვევს საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე ისეთ გარემოებებს, რომელთა შესახებაც მას კითხვები არ ჰქონდა დასმული, მას უფლება აქვს დასკვნაში მიუთითოს ამ გარემოებებზე.

ექსპერტიზასთან დაკავშირებული გარემოებების გამოსარკვევად ექსპერტს უფლება აქვს გაეცნოს საქმის მასალებს, მონაწილეობა მიიღოს საქმის განხილვაში მისცეს მხარეებსა და მოწმეებს შეკითხვები, მიიღოს მონაწილეობა მტკიცებულებათა დათვალიერებასა და შემოწმებაში, აგრეთვე სთხოვოს სასამართლოს მისთვის დამატებითი მასალების წარდენა.

მუხლი 168. ექსპერტიზის ჩატარებისათვის საჭირო მასალების შეგროვება

ექსპერტიზის ჩატარებისათვის საჭირო მასალებს წარუდგენენ სასამართლოს მხარეები. იმ მასალების წრეს, რაც საჭიროა ექსპერტიზის ჩატარებისათვის, განსაზღვრავს სასამართლო, რომელიც გაითვალისწინებს როგორც მხარეების, ისე იმ პირის მოსაზრებებს, რომელიც დანიშნულია ექსპერტად.

იმ შემთხვევაში, როდესაც ექსპერტიზის ჩატარებისათვის საჭირო მასალების მიღებისათვის აცილებელია მოწმის დაკითხვა, სასამართლოს შეუძლია გამოუძახოს და დაკითხოს ის ექსპერტის მონაწილეობით, მხარეებს ეცნობებათ ამის შესახებ, მაგრამ მათი გამოუცხადებლობა ვერ დააბრკოლებს მოწმის დაკითხვას. ამ წესით დაკით-

ხული მოწმე არ თავისუფლდება სასამართლო სხდომაზე გამოცხადებისაგან და საქმის განხილვის დროს განმეორებით დაკითხვისაგან.

მოწმის დაკითხვის შესახებ შედგება ოქმი, რომელიც დაერთვის საქმეს.

მუხლი 169. ექსპერტის დასკვნის ფორმა და შინაარსი

ექსპერტი დასკვნას იძლევა წერილობითი ფორმით. სასამართლოს უფლება აქვს მისცეს ექსპერტს წინადადება, რომ მან ზეპირი განმარტება მისცეს სასამართლოს თავისი დასკვნის შესახებ. ზეპირი განმარტება შეტანილი უნდა იქნეს სასამართლოს სხდომის ოქმში, წაეკითხოს ექსპერტს და მის მიერ ხელმოწერილი იქნეს.

ექსპერტის დასკვნა უნდა შეიცავდეს წარმოებული გამოკვლევის წერილობით აღწერას, გამოკვლევის შედეგად მიღებულ დასკვნებსა და დასაბუთებულ პასუხებს სასამართლოს მიერ დასმულ კითხვებზე.

მუხლი 170. ექსპერტის დასკვნის შემოწმება. ექსპერტისათვის შეკითხვის მიცემის წესი

მხარეებს და მათ წარმომადგენლებს შეუძლიათ გაეცნონ ექსპერტის დასკვნას. მათივე თხოვნით ექსპერტის დასკვნა გამოქვეყნდება სასამართლო სხდომაზე. მხარეებს შეუძლიათ გამოთქვან თავიანთი მოსაზრება, ხოლო დასკვნის განმარტებისა და შევსების მიზნით ექსპერტს შეიძლება მიეცეს შეკითხვები.

ექსპერტს პირველად ეკითხება ის პირი, რომლის თხოვნით დანიშნა ექსპერტი და მისი წარმომადგენელი. სასამართლოს ინიციატივით დანიშნულ ექსპერტს პირველად ეკითხება მოსამართლე. მოსამართლეს შეუძლია შეკითხვები მისცეს ექსპერტს მისი დაკითხვის ყოველ მომენტში.

მუხლი 171. ექსპერტის დასკვნის შეფასება

ექსპერტის დასკვნა სასამართლოსათვის სავალდებულო არ არის და მისი შეფასება წარმოებს ამ კოდექსის 104-ე მუხლით დადგენილი წესით, მაგრამ სასამართლოს უარი დასკვნის მიღების შესახებ დასაბუთებული უნდა იქნეს საქმეზე გამოტანილ გადაწყვეტილებაში ან განჩინებაში.

მუხლი 172. დამატებითი და განმეორებითი ექსპერტიზის დანიშვნა

ექსპერტის დასკვნის არასისრულის ან გაურკვევლობის შემთხვევაში სასამართლოს შეუძლია დანიშნოს დამატებითი ექსპერტიზა.

თუ სასამართლო ექსპერტის დასკვნას არ ეთანხმება დაუსაბუთებლობის მოტივით, აგრეთვე იმ შემთხვევაში, როდესაც რამდენიმე ექსპერტის დასკვნათა შორის არის წინააღმდეგობა, სასამართლოს შეუძლია დანიშნოს განმეორებითი ექსპერტიზა და მისი ჩატარება დაავალოს სხვა ექსპერტს ან სხვა ექსპერტებს.

მუხლი 173. ექსპერტიზის მასალების დაბრუნება სასამართლოსათვის

იმ შემთხვევაში, როდესაც სასამართლო ამას მოითხოვს ექსპერტი მოვალეა დაუბრუნოს მას ყველა მასალა თუ დოკუმენტები, რომლებიც გამოყენებული იყო ექსპერტიზისათვის.

მუხლი 174. ფიცის დადება ექსპერტის მიერ

ექსპერტიზის ჩატარებამდე ან მის შემდეგ ექსპერტი დებს ფიცს. ფიცის შინა-

არსი განსაზღვრება იმით, რომ ექსპერტი აკეთებს ექსპერტიზას თავისი ცოდნისა და საკუთარი სინდისის შესაბამისად. თუ ექსპერტს დადებული აქვს საერთო ფიცი ანალოგიური ექსპერტიზის ჩატარებისათვის, მაშინ საკმარისია მითითება ამ ფიცზე. მასზე შეიძლება მიეთითოს აგრეთვე ექსპერტის დასკვნაშიც.

ექსპერტი არ დებს ფიცს თუ მხარეები უარს ამბობენ ფიცის დადებაზე.

მუხლი 175. ექსპერტის გასამრჯელო

სასამართლოს დავალებით შესრულებული სამუშაოსთვის, აგრეთვე სასამართლოში გამოცხადებისათვის მგზავრობისა და საცხოვრებელი სადგომის დაქირავების ხარჯები და დღიური ფული მიეცემათ ექსპერტებს ამ კოდექსის 44-ე მუხლით დადგენილი წესით.

იმ შემთხვევაში, როდესაც ექსპერტის აზრით სასამართლოს მიერ წინასწარ განსაზღვრული ხარჯები საგრძნობლად გაიზრდება დავის საგნის ღირებულებასთან შედარებით, ან დიდად გადააჭარბებს ამ წინასწარ განსაზღვრულ ხარჯებს, ექსპერტი ვალდებულია დროულად აცნობოს ამის შესახებ სასამართლოს.

ნ ა წ ი ლ ი მ ე ო რ ე

საქმეების წარმოება პირველი ინსტანციის სასამართლოში

კ ა რ ი მ ე ო ტ ხ ე

სასარჩელო წარმოება

თ ა ვ ი XXI. საქმეების განხილვა პირველი ინსტანციაში

მუხლი 176. საქმის აღძვრა

საქმის აღძვრა პირველი ინსტანციის სასამართლოში წარმოებს სარჩელით, ხოლო ამ კოდექსით გათვალისწინებულ შემთხვევებში განცხადებით ან საჩივრით.

სარჩელი, განცხადება და საჩივარი შედგენილი უნდა იყოს წერილობითი ფორმით და პასუხობდნენ ამ კოდექსით დადგენილ მოთხოვნებს.

მუხლი 177. სარჩელის შინაარსი

სარჩელში აღნიშნული უნდა იყოს:

1. სასამართლოს დასახელება, რომელშიც შეაქვთ სარჩელი;
2. მოსარჩელის გვარი, სახელი, მამის სახელი და მისამართი, ხოლო თუ მოსარჩელე იურიდიული პირია-მისი სახელწოდება და მისამართი;
3. წარმომადგენლის გვარი, სახელი, მამის სახელი და მისამართი, თუ სარჩელი შეაქვს წარმომადგენელს;
4. მოპასუხის გვარი, სახელი, მამის სახელი და მისამართი, ხოლო თუ მოპასუხე იურიდიული პირია-მისი სახელწოდება და მისამართი;
5. მოსარჩელის მოთხოვნა;
6. გარემოებები, რომლებზეც მოსარჩელე ამყარებს თავის მოთხოვნებს;
7. მტკიცებულებები, რომლებიც ადასტურებენ ამ გარემოებებს;
8. სარჩელის ფასი, თუ შესაძლებელია სარჩელის შეფასება;
9. სარჩელისათვის დართული საბუთების ნუსხა.

გარდა ზემოთ აღნიშნულისა, სარჩელში შეიძლება ჩამოყალიბდეს მოსარჩელის მოთხოვნა იმის შესახებ, რომ:

1. სასამართლომ დაავალოს მოპასუხეს იმ მტკიცებულებების წარმოდგენა, რომლებიც მასთან ინახება და რომლებზეც მოსარჩელე ამყარებს თავის სასარჩელო მოთხოვნებს;

2. სასამართლომ მისცეს მითითება შესაბამის დაწესებულებებს, რათა მათ წარუდგინონ სასამართლოს ყველა ის წერილობითი თუ ნივთიერი საბუთები და მასალები, რომლებსაც შეუძლიათ დაადასტურონ სარჩელში აღნიშნული გარემოებები და რომელთა გაცემაზე არამართლზომიერად უთხრეს უარი მოსარჩელეს;

3. სასამართლომ დროულად შეატყობინოს და სასამართლო სხდომაზე გამოიხატოს მოწმეები, რომლებსაც შეუძლიათ დაადასტურონ სარჩელში აღნიშნული გარემოებები.

მუხლი 178. სარჩელისა და მისთვის თანდართული საბუთების ასლები

სარჩელი და მისთვის თანდართული საბუთები უნდა წარედგინოს სასამართლოს იმდენი ასლის დართვით, რამდენიც მოპასუხება. სარჩელს უნდა ერთვოდეს აგრეთვე სახელმწიფო ბაჟის გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტები.

მუხლი 179. აღიარებითი სარჩელები

სარჩელი შეიძლება აღიძრას უფლების თუ სამართლებრივი ურთიერთობების არსებობის ან არარსებობის დადგენის, დოკუმენტების ნამდვილობის აღიარების ან დოკუმენტების სიყალბის დადგენის შესახებ თუ მოსარჩელეს აქვს იმის იურიდიული ინტერესი, რომ ასეთი აღიარება სასამართლოს გადაწყვეტილებით მოხდეს.

მუხლი 180. სარჩელი ვალდებულებების მომავალში შესრულების შესახებ

სარჩელი ვალდებულებების მომავალში შესრულების შესახებ დასაშვებია:

1. თუ სარჩელი მოთხოვნა არაა დამოკიდებული ვალდებულების საპასუხო შესრულებაზე და მისი შესრულების თარიღი დაკავშირებულია კალენდრის რომელიმე დღის დადგომასთან;

2. თუ ვითარების მიხედვით გამართლებულია შიში იმის თაობაზე, რომ მოვალე თავს აარიდებს ვალდებულების დროულად შესრულებას; სარჩელი ვალის მომავალში გადახდის თაობაზე შეიძლება აღიძრას იმ ვალდებულების გამოც, რომელთა შესრულების ვადაც გადაწყვეტილების გამოტანის შემდეგ დგება.

მუხლი 181. რამდენიმე სასარჩელო მოთხოვნის გაერთიანება და გამოყოფა

მოსარჩელეს შეუძლია ერთ სარჩელში გააერთიანოს ამ სასამართლოსადმი განსჯადი რამდენიმე მოთხოვნა ერთი და იგივე მოპასუხის მიმართ, დამოუკიდებლად იმისა ერთსა და იგივე საფუძვლებს ემყარება ეს მოთხოვნები თუ არა.

სასარჩელო განცხადების მიმღებ მოსამართლეს შეუძლია გაერთიანებული მოთხოვნებიდან გამოყოს ერთი ან რამდენიმე მოთხოვნა ცალკე წარმოებად, თუ ცნობს, რომ მოთხოვნათა განცალკევებული გარჩევა უფრო მიზანშეწონილია.

რამდენიმე მოსარჩელის მიერ ან რამდენიმე მოპასუხის მიმართ წარდგენილი მოთხოვნების მიღებისას სასარჩელო განცხადების მიმღებ მოსამართლეს შეუძლია გამოყოს ერთი ან რამდენიმე მოთხოვნა ცალკე წარმოებად, თუ ცნობს, რომ მოთხოვნათა განცალკევებული განხილვა უფრო მიზანშეწონილია.

მუხლი 182. სარჩელის მიღების შესახებ განჩინების გამოტანის ვადა

მოსამართლე ვალდებულია სარჩელის ჩაბარებიდან ხუთი დღის განმავლობაში გამოიტანოს განჩინება ამ სარჩელის მიღების შესახებ. სარჩელი მიღებულად ითვლება სარჩელის მიღების შესახებ განჩინების გამოტანის დღიდან, ხოლო თუ აღნიშნულ ვადაში განჩინება გამოტანილი არ იქნება, ამ ვადის გასვლის შემდეგ.

მუხლი 183. სარჩელისა და მასზე თანდართული დოკუმენტების ასლების გადაგზავნა მოპასუხისათვის

სარჩელის მიღების შესახებ სასამართლოს განჩინების გამოტანის, ან ასეთი განჩინების გამოტანის ვადის გასვლის შემდეგ (მუხლი 182-ე) მოსამართლე ვალდებუ-



ლია გასცეს განკარგულება ამ სარჩელისა და მასზე თანდართული დოკუმენტების კოპიების მოპასუხისათვის გადაგზავნის შესახებ.

სარჩელის სასამართლო წარმოებაში მიღების შემდეგ მხარეთა შორის წამოჭრილი დავა არ შეიძლება რომელიმე სხვა სასამართლომ ან სხვა ორგანომ განიხილოს. ამასთან, მხარეებს არ ერთმევათ უფლება გაყიდონ ან სხვა გზით გაასხვისონ დავის საგანი ან დათმონ თავიანთი მოთხოვნა.

სადავო ნივთის გასხვისება ან მოთხოვნის დათმობა ვერ მოახდენს ზეგავლენას პროცესის მსვლელობაზე. სადავო საგნის შემქმნის ან იმ პირს ვისაც მოთხოვნა დაუთმეს, უფლება არ აქვთ მოწინააღმდეგე მხარის თანხმობის გარეშე ჩაებან პროცესში იმ მხარის ნაცვლად, რომელმაც გაასხვისა დავის საგანი ან დათმო მოთხოვნა. მათ შუღლიათ ჩაებან პროცესში მესამე პირებად დამოუკიდებელი სასარჩელი მოთხოვნის გარეშე.

მუხლი 184. სარჩელის უმოძრაოდ დატოვება

თუ მოსამართლე გამოარკვევს, რომ სარჩელი შეტანილია ამ კოდექსის 177-ე და 178-ე მუხლებში მითითებული პირობების დარღვევით, ან სახელმწიფო ბაჟი არ არის გადახდილი, გამოიტანს განჩინებას, სარჩელის უმოძრაოდ დატოვების შესახებ, რასაც აცნობებს მოსარჩელეს და მისცემს მას ვადას ხარვეზის შევსებისათვის. თუ მოსარჩელე დანიშნულ ვადაში შეავსებს განჩინებაში მითითებულ ხარვეზს მოსამართლე გამოიტანს განჩინებას ამ სარჩელის წარმოებაში მიღების შესახებ. წინააღმდეგ შემთხვევაში სარჩელი შეუტანლად ჩაითვლება და მოსარჩელეს დაუბრუნდება.

მუხლი 185. სარჩელის მიღებაზე უარის თქმა

მოსამართლე არ მიიღებს სარჩელს:

1. თუ სარჩელი არ ექვემდებარება სასამართლო უწყებას;
2. თუ არსებობს სასამართლოს გადაწყვეტილება ან განჩინება მოსამართლის მიერ სარჩელზე უარის თქმის მიღების, მოპასუხის მიერ სარჩელის ცნობის, ან მხარეთა მორიგების დამტკიცების შესახებ, გამოტანილ დავაზე იმავე მხარეებს შორის, იმავე საგანზე და იმავე საფუძველით;
3. თუ ამ ან სხვა სასამართლოს წარმოებაში იმყოფება საქმე დავაზე იმავე მხარეებს შორის, იმავე საგანზე და იმავე საფუძველით;
4. თუ მხარეებს შორის დადებულია ხელშეკრულება, რომ ეს დავა გადასწყვეტად გადაეცეს არბიტრაჟს (სამედიატორო სასამართლოს);
5. თუ საქმე ამ სასამართლოს განსჯადი არ არის;
6. თუ სარჩელი შეიტანა არაქმედუნარიანმა პირმა;
7. თუ დაინტერესებული პირის სახელით განცხადება შეიტანა პირმა, რომელსაც არ აქვს უფლებამოსილება საქმის წარმოებაზე.

მოსამართლის უარი განცხადების მიღებაზე ამ მუხლის მე-5 და მე-7 პუნქტებით გათვალისწინებული საფუძველებით ხელს არ უშლის, რომ განმეორებით მიმართონ სასამართლოს იმავე სარჩელით თუ აცილებული იქნება დაშვებული დარღვევა.

მუხლი 186. განჩინება სარჩელის მიღებაზე უარისთქმის შესახებ

სარჩელის მიღებაზე უარისთქმის შესახებ მოსამართლე გამოიტანს დასაბუთებულ (მოტივირებულ) განჩინებას. თუ სარჩელის მიღებაზე უარისთქმა მოტივირებულია

იმით, რომ ეს სარჩელი ამ სასამართლოს განსჯადი არ არის, მოსამართლე ვალდებულია მიუთითოს თავის განჩინებაში, თუ რომელ სასამართლოს მიმართოს მოსარჩელემ. განჩინებაში მითითებული უნდა იქნეს აგრეთვე, თუ როგორ უნდა იქნეს აცილებული საქმის აღძვრის დამაბრკოლებელი გარემოებანი.

სარჩელის მიუღებლობის შესახებ მოსამართლის განჩინება ჩაბარდება მოსარჩლეს და იმავე დროს უბრუნდება მის მიერ შემოტანილი საბუთები.

სარჩელის მიღებაზე უარისთქმის შესახებ განჩინებაზე შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

თავი XXII. შეგებებული სარჩელო

მუხლი 187. შეგებებული სარჩელის აღძვრა

მოპასუხეს უფლება აქვს მისთვის სარჩელის ასლის ჩაბარების დღიდან საქმის ზეპირი განხილვისათვის წინასწარი მომზადების დამთავრებამდე აღძრას მოსარჩელის მიმართ შეგებებული სარჩელი პირვანდელ სარჩელთან ერთად განსახილველად.

ამ ვადის გაშვების შემდეგ მოპასუხეს შეუძლია აღძრას შეგებებული სარჩელი სასამართლო პაექრობის დამთავრებამდე, თუ სასამართლო საპატიოდ მიიჩნევს ვადის გაშვებას.

მუხლი 188. შეგებებული სარჩელის მიღების პირობები

შეგებებული სარჩელის წარდგენა შეიძლება სარჩელის წერდგენის შესახებ არსებული წესების დაცვით.

მოსამართლე მიიღებს შეგებებულ სარჩელს:

1. თუ შეგებებული სარჩელის მოთხოვნა მიმართულია პირვანდელი მოთხოვნის ჩასათვლელად;

2. თუ შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილება მთლიანად ან ნაწილობრივ გამოირიცხავს პირვანდელი სარჩელის დაკმაყოფილების შესაძლებლობას;

3. თუ შეგებებულ სარჩელსა და პირვანდელ სარჩელს შორის არის ურთიერთკავშირი და მათი ერთად განხილვის შედეგად აღძრული დავა უფრო სწრაფად და სწორად გადაწყდება.

პირვანდელი და შეგებებული სარჩელის ერთად განხილვის შედეგად სასამართლოს გამოაქვს ერთობლივი გადაწყვეტილება.

მუხლი 189. საქმის განხილვის გადადება შეგებებული სარჩელის აღძვრის გამო

იმ შემთხვევაში, როდესაც შეგებებული სარჩელი აღძრული და მიღებულია საქმის წინასწარი მომზადების დამთავრების შემდეგ, მოსარჩელის თხოვნით, ან სასამართლოს ინიციატივით შეიძლება ამ საქმის განხილვის სხვა დროისათვის გადადება.

საქმის განხილვის გადადებით გამოწვეული ხარჯები დაეკისრება მოპასუხეს, რომელმაც დაგვიანებით აღძრა შეგებებული სარჩელი.

იმით, რომ ეს სარჩელი ამ სასამართლოს განსჯადი არ არის, მოსამართლე ვალდებულია მიუთითოს თავის განჩინებაში, თუ რომელ სასამართლოს მიმართოს მოსარჩელემ. განჩინებაში მითითებული უნდა იქნეს აგრეთვე, თუ როგორ უნდა იქნეს აცილებული საქმის აღძვრის დამაბრკოლებელი გარემოებანი.

სარჩელის მიუღებლობის შესახებ მოსამართლის განჩინება ჩაბარდება მოსარჩლეს და იმავე დროს უბრუნდება მის მიერ შემოტანილი საბუთები.

სარჩელის მიღებაზე უარისთქმის შესახებ განჩინებაზე შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

თავი XXII. შებენიერი სარჩელი

მუხლი 187. შეგებებული სარჩელის აღძვრა

მოპასუხეს უფლება აქვს მისთვის სარჩელის ასლის ჩაბარების დღიდან საქმის ზეპირი განხილვისათვის წინასწარი მომზადების დამთავრებამდე აღძრას მოსარჩლის მიმართ შეგებებული სარჩელი პირვანდელ სარჩელთან ერთად განსახილველად.

ამ ვადის გაშვების შემდეგ მოპასუხეს შეუძლია აღძრას შეგებებული სარჩელი სასამართლო პაექრობის დამთავრებამდე, თუ სასამართლო საპატიოდ მიიჩნევს ვადის გაშვებას.

მუხლი 188. შეგებებული სარჩელის მიღების პირობები

შეგებებული სარჩელის წარდგენა შეიძლება სარჩელის წერდგენის შესახებ არსებული წესების დაცვით.

მოსამართლე მიიღებს შეგებებულ სარჩელს:

1. თუ შეგებებული სარჩელის მოთხოვნა მიმართულია პირვანდელი მოთხოვნის ჩასათვლელად;

2. თუ შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილება მთლიანად ან ნაწილობრივ გამოირიცხავს პირვანდელი სარჩელის დაკმაყოფილების შესაძლებლობას;

3. თუ შეგებებულ სარჩელსა და პირვანდელ სარჩელს შორის არის ურთიერთკავშირი და მათი ერთად განხილვის შედეგად აღძრული დავა უფრო სწრაფად და სწორად გადაწყდება.

პირვანდელი და შეგებებული სარჩელის ერთად განხილვის შედეგად სასამართლოს გამოაქვს ერთობლივი გადაწყვეტილება.

მუხლი 189. საქმის განხილვის გადადება შეგებებული სარჩელის აღძვრის გამო

იმ შემთხვევაში, როდესაც შეგებებული სარჩელი აღძრული და მიღებულია საქმის წინასწარი მომზადების დამთავრების შემდეგ, მოსარჩელის თხოვნით, ან სასამართლოს ინიციატივით შეიძლება ამ საქმის განხილვის სხვა დროისათვის გადადება.

საქმის განხილვის გადადებით გამოწვეული ხარჯები დაეკისრება მოპასუხეს, რომელმაც დაგვიანებით აღძრა შეგებებული სარჩელი.

თავი XXIII. სარჩელის უზრუნველყოფა

მუხლი 190. განცხადება სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ

მოსარჩელეს შეუძლია მიმართოს სასამართლოს განცხადებით სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ, რომელიც უნდა შეიცავდეს იმ გარემოებებზე მითითებას, რომელთა გამო უზრუნველყოფის ღონისძიებების მიუღებლობა გააძნელებს ან შეუძლებელს გახდის გადაწყვეტილების აღსრულებას, აგრეთვე უზრუნველყოფის რომელი ღონისძიების გატარება მიაჩნია მოსარჩელეს საჭიროდ.

მუხლი 191. განცხადება სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ სასამართლოში სარჩელის აღძვრამდე

განცხადება სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ შეიძლება შეტანილი იქნეს გადაუდებელ შემთხვევაში სარჩელის აღძვრამდე სასამართლოში.

ასეთ შემთხვევაში მოწინააღმდეგე მხარის განცხადების საფუძველზე სასამართლო დანიშნავს ვადას, რომლის განმავლობაშიც თუ სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ განცხადების შემოტანი პირი არ აღძრავს სარჩელს, სასამართლო მოწინააღმდეგე მხარის შუამდგომლობის საფუძველზე გამოიტანს განჩინებას სარჩელის უზრუნველსაყოფად მის მიერ მიღებული ღონისძიებების გაუქმების შესახებ.

მუხლი 192. განცხადების განხილვის ვადა

განცხადებას სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ გადაწყვეტს ამ სარჩელის განხილველი სასამართლო იმავე დღესვე, როცა ასეთი განცხადება იქნება შეტანილი, მოპასუხის შეუტყობინებლად.

მუხლი 193. განჩინება სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ

სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ სასამართლოს გამოაქვს განჩინება, რომელიც უნდა პასუხობდეს განჩინებისათვის ამ კოდექსის 283-ე მუხლით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს და მითითებული უნდა იყოს უზრუნველყოფის რომელი კონკრეტული ღონისძიება იქნა სასამართლოს მიერ შესრულებული.

სარჩელის უზრუნველსაყოფად გამოტანილ განჩინებაზე მოპასუხეს შეუძლია შემოიტანოს საჩივარი, რომელიც უნდა შეიცავდეს:

1. სარჩელის უზრუნველსაყოფად გამოტანილი განჩინების ზუსტ დასახელებას;
2. მითითებას თუ რა ზომით უნდა გაუქმდეს ან შეიცვალოს უზრუნველყოფის

შესახებ განჩინება;

3. გარემოებებს, რომელთა გამო უნდა გაუქმდეს ან შეიცვალოს უზრუნველყოფის შესახებ განჩინება.

სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ სასამართლოს განჩინების გასაჩივრების ვადა შეადგენს 5 დღეს. ამ ვადის გაგრძელება არ შეიძლება და მისი დენა იწყება უზრუნველყოფის შესახებ განჩინების მოპასუხისათვის გადაცემის მომენტიდან.

საჩივრის შეტანა ვერ შეაჩერებს უზრუნველყოფის შესახებ განჩინების აღსრულებას, მაგრამ სასამართლოს შეუძლია გარკვეული დროით შეაჩეროს აღსრულება ან გააუქმოს უზრუნველყოფისათვის უკვე მიღებული ღონისძიებები.

მუხლი 194. სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ განჩინების აღსრულება

სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ სასამართლოს განჩინების აღსრულება წარმოებს დაუყოვნებლივ, სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულებისათვის დადგენილი წესით.

მუხლი 195. სარჩელის უზრუნველყოფის ერთი სახის შეცვლა მეორეთი

მხარეთა თხოვნით დასაშვებია სარჩელის უზრუნველყოფის ერთი სახის მეორეთი შეცვლა.

სარჩელის უზრუნველყოფის ერთი სახის მეორეთი შეცვლის საკითხის განხილვა დასაშვებია საქმის ყველა მდგომარეობაში, რის შესახებაც ეცნობება მხარეებს, მაგრამ მათი გამოუცხადებლობა ვერ დააბრკოლებს ამ საკითხის გადაწყვეტას.

ფულადი თანხების გადახდევინების შესახებ სარჩელის უზრუნველყოფისას მოპასუხეს შეუძლია მიღებული უზრუნველყოფის ღონისძიებების ნაცვლად მოსარჩლის მიერ მოთხოვნილი თანხა შეიტანოს სასამართლოს სადებოზიტო ანგარიშზე.

მუხლი 196. სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ განჩინების გასაჩივრება

სარჩელის უზრუნველყოფის გაუქმების ან სარჩელის უზრუნველყოფის ერთი სახის მეორეთი შეცვლის შესახებ გამოტანილ განჩინებაზე შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა, რაც შეაჩერებს ამ განჩინების აღსრულებას.

მუხლი 197. სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებები

საკითხს იმის შესახებ, თუ სარჩელის უზრუნველყოფის რომელი ღონისძიება უნდა იქნეს გამოყენებული წყვეტს სასამართლო.

სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებანი შეიძლება იყოს:

1. ყადაღის დადება ქონებაზე, ფასიან ქაღალდებზე ან ფულად სახსრებზე, რომლებიც მოპასუხეს ეკუთვნის და მასთან ან სხვა პირთან არის;

2. მოპასუხისათვის გარკვეული მოქმედების შესრულების აკრძალვა;

3. მოპასუხის დავალებულება გადასცეს მის მფლობელობაში არსებული ნივთი სასამართლო აღმასრულებელს სეკვესტრის სახით;

4. სხვა პირებისათვის აკრძალვა იმისა, რომ მოპასუხეს გადასცენ ქონება ან შეასრულონ მის მიმართ რაიმე ვალდებულება;

5. ყადაღისაგან ქონების გათავისუფლების შესახებ სარჩელის აღძვრის შემთხვევაში ქონების რეალიზაციის შეჩერება;

6. სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოს, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს, საზოგადოებრივი ორგანიზაციის ან თანამდებობის პირის სადავო აქტის მოქმედების შეჩერება;

7. სააღსრულებო საბუთის აღსრულების შეჩერება, როცა ამ საბუთს ედავება მოვალე სასამართლოს წესით;

8. მოპასუხისათვის გაუსვლელობის ხელწერილის ჩამორთმევა მისი საცხოვრებელი ან სამყოფელი ადგილიდან;

სასამართლოს შეუძლია გამოიყენოს სხვა ღონისძიებებიც თუ ეს აუცილებელია სარჩელის უზრუნველყოფისათვის. აუცილებლობის შემთხვევაში შეიძლება დაშვებულ

იქნეს სარჩელის უზრუნველყოფის რამდენიმე სახე.

მუხლი 198. სარჩელის უზრუნველყოფით გამოწვეული ზარალი ანაზღაურება

სასამართლოს შეუძლია მოითხოვოს მოსარჩლისაგან მოპასუხისათვის მოსალოდნელი ზარალის ანაზღაურების უზრუნველყოფა.

თუ სარჩელის უზრუნველყოფად დაშვებული ღონისძიებები გაუმართებელი გამოდგა იმის გამო, რომ მოსარჩელეს უარი ეთქვა სარჩელზე და გადაწყვეტილება შევიდა კანონიერ ძალაში ან კიდევ იმის გამო, რომ სასამართლომ გააუქმა სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება ამ კოდექსის 191-ე მუხლის მეორე ნაწილის შესაბამისად, მაშინ ის მხარე, რომლის სასარგებლოდ მოხდა უზრუნველყოფა ვალდებულია აუნაზღაუროს მეორე მხარეს ზარალი, რაც მას მიადგა სარჩელის უზრუნველყოფისათვის დაშვებული ღონისძიებების შედეგად.

თავი XXIV. საქმის მომზადება სასამართლოს მთავარ სხდომაზე განსახილველად

მუხლი 199. საქმის მომზადების მიზანი

სარჩელის (განცხადების) მიღების შემდეგ მოსამართლე, რომელმაც უნდა განიხილოს საქმე, ხოლო თუ ამ კოდექსით გათვალისწინებულ შემთხვევებში საქმე კოლეგიურმა სასამართლომ უნდა განიხილოს, მაშინ ამ სასამართლოს ერთ-ერთი წევრი ამზადებს საქმეს, რათა დაჩქარდეს ამ საქმის განხილვა და შესაძლებელი გახდეს ერთ სასამართლო სხდომაზე მისი განხილვის დამთავრება და სწორად გადაწყვეტა.

მოსამართლის დავალებით საქმის სასამართლო განხილვისათვის მომზადება შეიძლება დაევალოს მოსამართლის თანაშემწეს.

მუხლი 200. სასამართლოს დავალებები მოპასუხისადმი

საქმის სასამართლო განხილვისათვის მომზადების მიზნით მოსამართლე:

1. გადაუგზავნის მოპასუხეს სარჩელისა (განცხადების) და ამ კოდექსით გათვალისწინებული საბუთების ასლებს;

2. დაუნიშნავს მოპასუხეს ვადას შეადგინოს წერილობით თავისი პასუხი (შესაგებელი) სარჩელისა და მასში დასმული საკითხების შესახებ, აგრეთვე თავისი მოსაზრებები სარჩელზე დართული საბუთების შესახებ და წარუდგინოს იგი სასამართლოს.

მოპასუხის წერილობით პასუხში მითითებული უნდა იყოს:

1. ცნობს თუ არა მოპასუხე სარჩელს;

2. თუ არ ცნობს სარჩელს რა კონკრეტულ გარემოებებს ემყარება მისი შესაგებელი სარჩელის წინააღმდეგ;

3. რა მტკიცებულებებით შეიძლება დამტკიცდეს ეს გარემოებები;

4. რა საპროცესო საშუალებებით აპირებს იგი სარჩელისაგან თავდაცვას, კერძოდ ხომ არ აპირებს შეგებებული სარჩელის აღდგრას, ხომ არ უარყოფს სარჩელის დაშვებადობას, ხომ არ ექნება აცილება სასამართლოს ან მოსამართლის მიმართ და ა. შ.;

5. ვინ შეიძლება ჩაებას პროცესში თანამონაწილეებად ან მესამე პირებად;

6. რომელი მოწმე უნდა იქნეს გამოძახებული სასამართლო სხდომაზე.

მუხლი 201. მოპასუხის წერილობითი პასუხის გადაგზავნა მოსარჩელისათვის

მოპასუხის წერილობითი პასუხისა და მასზე დართული საბუთების ასლები უნდა გადაეგზავნოს მოსარჩელეს.

მოსარჩელეს უფლება აქვს წარუდგინოს მოსამართლეს დამატებითი მტკიცებულებები, აგრეთვე აცნობოს მას წერილობით თავისი მოსაზრებები მოპასუხის წერილობითი პასუხის თაობაზე 5 დღის ვადაში დღიდან ამ პასუხის მიღებისა.

მუხლი 202. მოქმედება, რომელსაც ასრულებს მოსამართლე საქმის მომზადების მიზნით

საქმის სასამართლოს მთავარ სხდომაზე განხილვისათვის მოსამზადებლად მოსამართლეს შეუძლია შეასრულოს შემდეგი მოქმედება:

1. დაავალოს მხარეებს შეავსონ, ხოლო თუ ეს საჭიროა განმარტონ მათ მიერ წარმოდგენილი წერილობითი მასალები, წინადადება მისცეს მათ წარმოადგინონ საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე ნივთები თუ დოკუმენტები;
2. გამოითხოვოს მხარეთა თხოვნით მტკიცებულებები სხვადასხვა დაწესებულებიდან თუ მოქალაქეებიდან, რომელთა მიღება თითონ მხარეებმა ვერ შეძლეს;
3. გადაწყვიტოს საკითხი პროცესში მესამე პირებისა და თანამონაწილეების დაშვების შესახებ;
4. მოახდინოს მტკიცებულებების შემოწმება, თუ ეს სასამართლოში საქმის არსებითად განხილვისას ძნელი იქნება ან გამოიწვევს საქმის განხილვის გაჭიანურებას;
5. მოახდინოს ადგილზე დათვალიერება;
6. მისცეს სასამართლო დავალებები;
7. მოახდინოს სარჩელის უზრუნველყოფა;
8. დანიშნოს ექსპერტი;
9. გადაწყვიტოს საკითხი სპეციალისტის მოწვევის შესახებ;
10. დაიბაროს მოწმეები, ასევე ექსპერტები და სპეციალისტები სასამართლო სხდომის დღისათვის.

მოსამართლეს შეუძლია სხვა მოქმედებების შესრულებაც, რომლებიც ხელს შეუწყობენ სასამართლოს მთავარ სხდომაზე საქმის განხილვისათვის მომზადებას.

მუხლი 203. მოსამზადებელი სხდომის დანიშვნა

იმ შემთხვევაში, როდესაც წარმოდგენილი წერილობითი მასალები საფუძველს აძლევს მოსამართლეს ივარაუდოს, რომ მხარეებმა შეიძლება საქმე დაამთავრონ მორიგებით, მოპასუხემ ცნოს სარჩელი, ან მოსარჩელემ უარი თქვას სარჩელზე, აგრეთვე, როდესაც მოსამართლის აზრით საქმის სასამართლო განხილვისათვის სათანადოდ მომზადების ინტერესები ამას მოითხოვენ, მხარეთა წერილობითი მასალების მიღების შემდეგ მას შეუძლია დანიშნოს მოსამზადებელი სხდომა.

მუხლი 204. მხარეთა მოვალეობა

მხარეები მოვალეა შეასრულონ საქმის მომზადების მიზნით მოსამართლის მითითებები. წერილობითი მასალების წარმოუდგენლობის, თუ სხვა მოქმედების შეუსრუ-

ლებლობისათვის ისეთი მიზეზით, როდესაც სასამართლო არასაპატიოდ ცნობს, ართმევს მხარეს უფლებას შეასრულოს ასეთი მოქმედება ამ საქმის არსებითად განხილვის დროს.

მუხლი 205. განჩინება საქმის სასამართლოს მთავარ სხდომაზე განხილვის შესახებ

მოსამართლე, ცნობს რა საქმეს საკმაოდ მომზადებულად გამოიტანს განჩინებას სასამართლო მთავარ სხდომაზე მისი არსებითად განხილვის დანიშვნის შესახებ. საქმის სასამართლოს მთავარ სხდომაზე განხილვის დღეს სასამართლო ნიშნავს იმ ანგარიშით, რომ მხარეებს ჰქონდათ შესაძლებლობა მოემზადონ ზეპირი შეჯიბრებისათვის.

მუხლი 206. განჩინება საქმის წარმოების შეწყვეტის შესახებ

იმ შემთხვევაში, როდესაც მოსამზადებელ სხდომაზე მოსარჩელე უარს იტყვის სარჩელზე, ან მხარეები მორიგდებიან, მოსამართლე გამოიტანს განჩინებას საქმის წარმოების შეწყვეტის შესახებ.

საქმის წარმოების შეწყვეტა აღნიშნული საფუძვლებით იწვევს შედეგებს, რაც გათვალისწინებულია ამ კოდექსის 270-ე მუხლით, ხოლო თუ მოპასუხემ ცნო სარჩელი, მოსამართლე გამოიტანს გადაწყვეტილებას სარჩელის დაკმაყოფილების შესახებ.

მუხლი 207. საქმის წარმოების შეწყვეტა და სარჩელის (განცხადების) განუხილველად დატოვება საქმის მომზადების დროს

ამ კოდექსის 270-ე მუხლისა და 273-ე მუხლის შესაბამისი პუნქტებით გათვალისწინებული საფუძვლების არსებობისას საქმის სასამართლოს მთავარ სხდომაზე განხილვისათვის მომზადების დროს საქმის წარმოება შეიძლება შეწყდეს ან სარჩელი (განცხადება) განუხილველად დატოვოს მოსამართლემ, რის შესახებაც მას გამოაქვს მოტივირებული განჩინება.

თავი XXV. სასამართლოს მთავარი სხდომა

მუხლი 208. სასამართლოს მთავარი სხდომის დაწყება

საქმის განხილვისათვის დანიშნულ დროს სასამართლო შემოდის სხდომის დარბაზში. მოსამართლე, ხოლო თუ საქმეს არჩევს კოლეგიური სასამართლო, ამ სასამართლოს თავმჯდომარე ხსნის სასამართლოს მთავარ სხდომას და აცხადებს თუ რომელი საქმე იქნება განხილული.

სასამართლოს სხდომის მდივანი მოახსენებს სასამართლოს თუ ვინ გამოცხადდა განსახილველ საქმეზე გამოწვეულ პირთაგან, ჩაბარდათ თუ არა გამოუცხადებელ პირებს უწყებები ამ კოდექსის 69-ე – 77-ე მუხლებით დადგენილი წესით და რა ცნობებია მათი გამოუცხადებლობის მიზეზების შესახებ. სასამართლო დაადგენს გამოცხადებულთა ვინაობას, აგრეთვე შეამოწმებს წარმომადგენელთა უფლებამოსილებას.

ამის შემდეგ მოწმეები ტოვებენ სხდომის დარბაზს.

მუხლი 209. წესრიგის დაცვის მიზნით მოსამართლის მითითებათა სავალდებულობა

მხარეები, წარმომადგენლები, მოწმეები, სპეციალისტები, თარჯიმნები, აგრეთვე

სასამართლოს სხდომის დარბაზში მყოფი ყველა მოქალაქე ვალდებული არიან დაიცვან დადგენილი წესი და უსიტყვოდ დაემორჩილონ მოსამართლის განკარგულებას.

მუხლი 210. დონისძიებანი სასამართლოს სხდომაზე წესრიგის დამრღვევის მიმართ

საქმის გარჩევისას წესრიგის დამრღვევ პირს თავმჯდომარე (მოსამართლე) აძლევს გაფრთხილებას.

მხარე, წარმომადგენელი, მოწმე, ექსპერტი, თარჯიმანი და სპეციალისტი, რომლებმაც განმეორებით დაარღვიეს წესრიგი, შეიძლება სხდომის დარბაზიდან გაძევებულ იქნენ სასამართლოს განჩინებით, ხოლო სხდომის დარბაზში მყოფი მოქალაქე თავმჯდომარის (მოსამართლის) განკარგულებით. სასამართლო სხდომის დარბაზში მყოფი წესრიგის დამრღვევი მოქალაქე შეიძლება აგრეთვე დააჯარიმოს სასამართლოს თავმჯდომარემ (მოსამართლემ) 10 ლარით.

თუ სასამართლო სხდომაზე გაფრთხილების მიუხედავად წესრიგი დაარღვია განმეორებით მხარემ ან მესამე პირმა, სასამართლო გააძევებს მას სხდომის დარბაზიდან და საქმეს განიხილავს მის დაუსწრებლად.

მუხლი 211. თარჯიმნისათვის მისი მოვალეობის განმარტება

სასამართლო განუმარტავს თარჯიმანს მის მოვალეობას თარგმნოს იმ პირთა განმარტებანი, ჩვენებები, განცხადებები, რომლებიც არ ფლობენ სამართალწარმოების ენას, ხოლო ამ პირებს უთარგმნოს განმარტებათა, ჩვენებათა, განცხადებათა, სასამართლოში გამოქვეყნებულ დოკუმენტთა შინაარსი, აგრეთვე სასამართლოს განკარგულებები, განჩინებები და გადაწყვეტილებები.

სასამართლო აფრთხილებს თარჯიმანს, რომ შეგნებულად არასწორი თარგმანი-სათვის იგი პასუხს აგებს სისიხლის სამართლის კოდექსის 197-ე მუხლით.

იმ შემთხვევაში, როდესაც თარჯიმანი არ გამოცხადდება სასამართლოში არასაპატიო მიზეზით, ან თუ იგი თავს აარიდებს თავისი მოვალეობის შესრულებას, იგი შეიძლება დაჯარიმდეს 10 ლარით.

მუხლი 212. სასამართლო შემადგენლობის გამოცხადება და აცილების უფლების განმარტება

თავმჯდომარე (მოსამართლე) აცხადებს სასამართლო შემადგენლობას, აგრეთვე იმას, თუ ვინ მონაწილეობს ექსპერტად, სპეციალისტად, თარჯიმნად, სასამართლო სხდომის მდივნად და განუმარტავს მხარეებს, რომ მათ შეუძლიათ განაცხადონ აცილება, თუ ასეთი აცილება სასამართლოს მიერ საპატიოდ ცნობილი მიზეზით არ იყო განცხადებული საქმის მოსამზადებელ სტადიაზე, ან თუ საქმეს იხილავს სხვა მოსამართლე ან სხვა სასამართლო შემადგენლობა, ვიდრე ეს იყო ცნობილი ამ საქმის სასამართლო განხილვისათვის მომზადების დროს.

მუხლი 213. მხარეთა შუამდგომლობებისა და განცხადებების განხილვა

მხარეთა და მათ წარმომადგენელთა განცხადებანი და შუამდგომლობები ახალი მტკიცებულებების წარმოდგენისა თუ გამოთხოვის, აგრეთვე საქმის გარჩევასთან დაკავშირებით წამოჭრილი სხვა საკითხების შესახებ შეიძლება დააკმაყოფილოს სასამართლომ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ასეთი შუამდგომლობები და განცხადებები

საპატიო მიზეზით არ იყო აღძრული საქმის სასამართლო გარჩევისათვის მომზადების სტადიაზე. ასეთ შემთხვევაში, მხარეთა თხოვნით ან სასამართლოს ინიციატივით საქმის გარჩევა შეიძლება გადაიდოს.

მუხლი 214. საქმის განხილვის გადადება

საქმის განხილვის გადადება დასაშვებია მხოლოდ კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში. საქმის ახლად განხილვა მისი გადადების შემდეგ დაიწყება თავიდან.

სასამართლო საქმის განხილვის გადადებისას დანიშნავს დღეს ახალი სასამართლო სხდომისათვის, რასაც აცნობებს გამოცხადებულ პირებს ხელის მოწერით. გამოუცხადებელ და საქმეში ხელახლა ჩაბმულ პირებს ახალი სასამართლო სხდომის დღეს აცნობებენ ამ კოდექსის 69-77-ე მუხლებით დადგენილი წესით.

საქმის განხილვის გადადების შემთხვევაში სასამართლო დაკითხავს გამოცხადებულ მოწმეებს. ახალ სასამართლო სხდომაზე ამ მოწმეთა ხელმეორედ დაბარება შეიძლება მხოლოდ აუცილებლობის შემთხვევაში. სასამართლო დაავალებს აგრეთვე მხარეებს დანიშნულ ვადაში წარმოადგინონ წერილობითი და ნივთიერი მტკიცებულებები, რათა მოწინააღმდეგე მხარეს ჰქონდეს შესაძლებლობა ახალი სხდომის დაწყებამდე გაეცნოს ამ მასალებს, აგრეთვე მიუთითოს მოწმის სახელი და მისამართი, რომლის დაკითხვაც მას სურს.

იმ შემთხვევაში, როდესაც მხარე თავს არიდებს ამ მოვალეობის შესრულებას საქმის განხილვის გაჭიანურების მიზნით და წარმოუდგენს სასამართლოს წერილობით თუ ნივთიერ მტკიცებულებებს, აგრეთვე დაასახელებს მოწმის ვინაობას და მისამართს მხოლოდ საქმის ხელმეორედ განხილვის პროცესში მხარეთა ზეპირი შეჯიბრების დროს, სასამართლოს შეუძლია მოწინააღმდეგე მხარის შუამდგომლობით ან თავისი ინიციატივით არ მიიღოს ეს მტკიცებულებები და არ გამოუძახოს მოწმეს.

მუხლი 215. საქმის განხილვის დაწყება

საქმის არსებითად განხილვა იწყება მოსამართლის მიერ, საქმის მოხსენებით, რომელიც უნდა ემყარებოდეს მხარეთა მიერ წარმოდგენილ მასალებს, ხოლო თუ ამ საქმეზე ჩატარდა მოსამზადებელი სხდომა, ამ სხდომის მასალებს და ოქმს.

მუხლი 216. მხარეთა ახსნა-განმარტება

მოსამართლის მიერ საქმის მოხსენების შემდეგ იწყება მხარეთა ახსნა-განმარტების მოსმენა.

პირველად სასამართლო მოისმენს მოსარჩელისა და მის მხარეზე მონაწილე მესამე პირის ახსნა-განმარტებებს, კერძოდ, როგორია მისი მოთხოვნა, რა გარემოებებს ემყარება ეს მოთხოვნა, რითი ადასტურებს ამ გარემოებებს, კვლავ უჭერს თუ არა მხარს ამ მოთხოვნებს და უარს ხომ არ ამბობს სარჩელზე, ხომ არ სურს საქმის მორიგებით დამთავრება და სხვა.

შემდეგ სასამართლო მოისმენს მოპასუხისა და მის მხარეზე მონაწილე მესამე პირის ახსნა-განმარტებებს, კერძოდ როგორია მისი შესაგებელი, ხომ არ ცნობს სარჩელს, ან ხომ არ სურს საქმის მორიგებით დამთავრება და სხვა.

მუხლი 217. ახალ გარემოებებზე მითითება

მხარეთა ახსნა-განმარტების მოსმენის დროს მათ შეიძლება წამოაყენონ ახალი

მოსაზრებები, ან მიუთითონ ახალ გარემოებებზე, რომელთა შესახებ არ ყოფილა განცხადებული საქმის მოსამზადებელ სტადიაზე ან მხარეთა ზეპირი შეჯიბრების დაწყებამდე.

სასამართლო გაითვალისწინებს ამ ახალ გარემოებებს, და მტკიცებულებებს თუ ცნობს, რომ მათ შესახებ არ იყო განცხადებული თავის დროზე საპატიო მიზეზის გამო და რომ ეს არ კეთდება საქმის გაჭიანურების მიზნით. მოწინააღმდეგე მხარეს შეუძლია სთხოვოს სასამართლოს საქმის განხილვის გადადება, რათა მოემზადოს ამ ახალ გარემოებების თუ მტკიცებულებების გასაქარწყლებლად.

საქმის განხილვის გადადების შემთხვევაში სასამართლო ხელმძღვანელობს ამ კოდექსის 214-ე მუხლით.

მუხლი 218. ახსნა-განმარტების მიღება გამოცხადებული პირისაგან

იმ შემთხვევაში, როდესაც სასამართლო სხდომაზე გამოცხადდება მხოლოდ ერთი მხარე, სასამართლო მიიღებს ახსნა-განმარტებას ამ ერთი მხარისაგან.

მუხლი 219. მხარეთა შეკითხვები

სასამართლოს ნებართვით თითოეულ მხარეს შეუძლია შეკითხვა მისცეს მოწინააღმდეგე მხარეს და მის წარმომადგენელს. იმ შემთხვევაში, როდესაც შეკითხვა უადგილოა ან შეუფერებელია და არ ემსახურება საქმის გარემოების გამოკვლევას და დადგენას, სასამართლოს მხარის თხოვნით ან თავისი ინიციატივით შეუძლია მოხსნას ასეთი შეკითხვა. შეკითხვის ჩათვლა შეუსაბამობად და უადგილოდ და მისი მოხსნა შეუძლია მოსამართლეს ერთპიროვნულად ან სასამართლოს კოლეგიურად, როცა საქმეს კოლეგიური სასამართლო არჩევს.

მუხლი 220. მოსამართლეთა შეკითხვები

მოსამართლეს, რომელიც ერთპიროვნულად არჩევს საქმეს, კოლეგიური სასამართლოს თავმჯდომარეს და მის ნებისმიერ წევრს უფლება აქვთ შეკითხვები მისცენ მხარეებს, რომლებიც ხელს შეუწყობენ საქმის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების სრულად და ზუსტად განსაზღვრას, ამ გარემოებების დასადასტურებლად მტკიცებულებათა გამოვლენას და სასამართლოში წარმოდგენას, მათი კეთილხარისხიანობისა და უტყუარობის გამორკვევას.

მუხლი 221. მხარეთა შეჯიბრების ხელმძღვანელობა

მხარეთა შეჯიბრებას ხელმძღვანელობს სასამართლო. სასამართლო ხსნის, წარმართავს და წყვეტს შეჯიბრებას. იგი სიტყვას აძლევს ან ართმევს სიტყვის უფლებას ყველას, ვინც არ ემორჩილება მას. იღებს გადაწყვეტილებებს ზეპირი შეჯიბრების დროს წამოჭრილ საკითხებზე და აცხადებს ამ გადაწყვეტილებებს.

სასამართლო იღებს ამ კოდექსით გათვალისწინებულ ზომებს, რათა საქმე ყოველმხრივ იქნეს გამოკვლეული, ზედმეტად არ გაჭიანურდეს და გართულდეს მხარეთა პაექრობა და რომ საქმის განხილვა დამთავრდეს რაც შეიძლება სწრაფად-ერთ სასამართლო სხდომაზე და თუ შესაძლებელია-შესვენების გარეშე.

მუხლი 222. მოსარჩელის მიერ სარჩელის შეცვლისა და მოპასუნის მიერ შეგებებული სარჩელის აღძვრის შესახებ საკითხების გადაწყვეტის წესი

მოსარჩელის მიერ სარჩელის საფუძვლის, თუ საგნის შეცვლის ან სასარჩელო მოთხოვნის გადიდების შემთხვევაში სასამართლო ხელმძღვანელობს ამ კოდექსის 82-ე მუხლით დადგენილი წესით.

მოპასუნის მიერ შეგებებული სარჩელის აღძვრისა და სასამართლოს მიერ მისი მიღების შემთხვევაში, სასამართლო ხელმძღვანელობს ამ კოდექსის 187-ე 189-ე მუხლებით დადგენილი წესით.

მუხლი 223. წარმოდგენილი მტკიცებულებათა შემოწმება

მხარეთა და მესამე პირთა ახსნა-განმარტების მოსმენის შემდეგ სასამართლო შეუდგება წარმოდგენილ მტკიცებულებათა შემოწმება-გამოკვლევას, რაც წარმოებს ამ კოდექსის XIII თავით დადგენილი წესით.

მუხლი 224. მტკიცებულებათა შემოწმების დამთავრება

საქმეში არსებული ყველა მტკიცებულების განხილვისა და შემოწმების შემდეგ სასამართლო ჰკითხავს მხარეებსა და წარმომადგენლებს ხომ არ სურთ მათ რაიმე დაუმატონ საქმის მასალებს. თუ არ გამოითქვა ასეთ სურვილი, სასამართლო საქმის გამოკვლევას დამთავრებულად აცხადებს, რის შემდეგ იწყება მხარეთა პაექრობა.

მუხლი 225. მხარეთა პაექრობა

პაექრობა შედგება მხარეთა და მათი წარმომადგენლების სიტყვებისაგან. პირველად გამოდინან მოსარჩელე და მისი წარმომადგენელი, შემდეგ - მოპასუნე და მისი წარმომადგენელი. მესამე პირი, რომელმაც განაცხადა დაწყებულ პროცესში დავის საგანზე დამოუკიდებელი მოთხოვნა და მისი წარმომადგენელი გამოდინან მხარეების შემდეგ. მესამე პირი, რომელსაც დავის საგანზე დამოუკიდებელი მოთხოვნა არ განუცხადებია, და მისი წარმომადგენელი გამოდინან იმ მოსარჩელის ან მოპასუნის შემდეგ, რომლის მხარეზედაც მესამე პირი საქმეში მონაწილეობს.

მუხლი 226. რეპლიკა

მას შემდეგ, რაც პაექრობის ყოველი მონაწილე წარმოთქვამს სიტყვას, მათ შეუძლიათ ხელმეორედ გამოვიდნენ წარმოთქმულ სიტყვასთან დაკავშირებით. უკანასკნელი რეპლიკის უფლება ყოველთვის ეკუთვნის მოპასუნეს და მის წარმომადგენელს.

მხარეთა პაექრობის შემდეგ სასამართლო გადის გადაწყვეტილების დასადგენად, რის შესახებაც უცხადებს სხდომის დარბაზში დამსწრე პირებს.

თავი XXVI. დაუსწრებელი გადაწყვეტილება

მუხლი 227. მოსარჩელის გამოუცხადებლობა

თუ სასამართლოს მთავარ სხდომაზე არ გამოცხადდა მოსარჩელე, რომელსაც გაეგზავნა შეტყობინება ამ კოდექსის 69-ე - 77-ე მუხლებით დადგენილი წესით, მაშინ მოპასუნის შუამდგომლობის საფუძველზე სასამართლოს შეუძლია გამოიტანოს დაუსწრებელი გადაწყვეტილება. დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის დროს სასამართლო ეყარება მოპასუნის ახსნა-განმარტებას.

იმ შემთხვევაში, როდესაც მოპასუხე არ მოითხოვს დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანას, სასამართლოს გამოაქვს განჩინება სარჩელის განუხილველად დატოვების შესახებ, რასაც უკავშირდება ამ კოდექსის 274-ე მუხლით გათვალისწინებული შედეგები. თუ მოპასუხე სარჩელის განუხილველად დატოვების წინააღმდეგია, სასამართლო გადადებს საქმის განხილვას. მოსარჩელის განმეორებით გამოუცხადებლობის შემთხვევაში სასამართლო გამოუტანს დაუსწრებელ გადაწყვეტილებას მოპასუხის ახსნა-განმარტების გათვალისწინებით.

მუხლი 228. მოპასუხის გამოუცხადებლობა

თუ სასამართლოს მთავარ სხდომაზე არ გამოცხადდება მოპასუხე, რომელსაც გაეგზავნა შეტყობინება ამ კოდექსის 69-ე -77-ე მუხლებით გათვალისწინებული წესით, მაშინ სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები ითვლება დამტკიცებულად და სასამართლო გამოიტანს დაუსწრებელ გადაწყვეტილებას ან, თუ მოსარჩელე შუამდგომლობს სასამართლოს წინაშე, შეუძლია გადადოს საქმის განხილვა და განმეორებით გამოიძახოს მოპასუხე. მოპასუხის განმეორებით გამოუცხადებლობის შემთხვევაში სასამართლო გამოიტანს დაუსწრებელ გადაწყვეტილებას მოსარჩელის ახსნა-განმარტების გათვალისწინებით.

მუხლი 229. ორივე მხარის გამოუცხადებლობა

თუ სასამართლო სხდომაზე არ გამოცხადდა არცერთი მხარე, რომლებსაც გაეგზავნათ შეტყობინება ამ კოდექსის 69-ე -77-ე მუხლებით დადგენილი წესით, სასამართლო გამოიტანს განჩინებას სარჩელის განუხილველად დატოვების შესახებ, რასაც უკავშირდება ამ კოდექსის 274-ე მუხლით გათვალისწინებული შედეგი.

მუხლი 230. სასამართლო სხდომაზე გამოცხადებული მხარის უარი მონაწილეობა მიიღოს საქმის განხილვაში

გამოუცხადებლად ითვლება ის მხარე, რომელიც თუმცა გამოცხადდა სასამართლო სხდომაზე დანიშნულ დროს, მაგრამ უარს ამბობს საქმის განხილვაში მონაწილეობაზე.

მუხლი 231. სასამართლოს დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის დაუშვებლობა

სასამართლოს დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანა დაუშვებელია:

1. თუ გამოუცხადებელი მხარე მოწვეული არ იყო ამ კოდექსის VIII თავით დადგენილი წესით;
2. თუ სასამართლოსათვის ცნობილი გახდა, რომ ადგილი ჰქონდა სტიქიურ ან სხვა ისეთ მოვლენებს, რომლებსაც შეეძლოთ ხელი შეეშალათ მხარისათვის სასამართლოში დროულად გამოცხადებაზე;
3. თუ გამოუცხადებელ მხარეს დროულად არ ეცნობა საქმის ფაქტიური გარემოებების შესახებ.
4. თუ არ არსებობს სარჩელის აღძვრის წინაპირობები.

ამ მუხლის 1, 2 და მე-3 პუნქტში მითითებული ერთ-ერთი გარემოების არსებობის სასამართლო საქმის განხილვას სხვა დროისათვის ნიშნავს, რის შესახებაც ატყობინებს გამოუცხადებელ მხარეს და საქმეში მონაწილე სხვა პირებს, ხოლო მე-4

პუნქტში მითითებული სარჩელის აღძვრის წინაპირობების არ არსებობისას სასამართლო შეწყვეტს საქმის წარმოებას ამ კოდექსის 270-ე მუხლის შესაბამისად.

მუხლი 232. დაუსწრებელი გადაწყვეტილების შინაარსი

დაუსწრებელი გადაწყვეტილების შინაარსი უნდა შეესაბამებოდეს 247-ე მუხლის მოთხოვნებს. ასეთი გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილში მითითებული უნდა იყოს მისი გასაჩივრების ვადა და წესი.

მუხლი 233. გადაწყვეტილების ასლების გაგზავნა

მხარეს, რომელიც არ გამოცხადდა სასამართლოში, ეგზავნება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების ასლი, მისი გამოტანიდან ხუთი დღის განმავლობაში.

მუხლი 234. დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გასაჩივრება

მხარეს, რომელიც არ გამოცხადდა სასამართლო სხდომაზე შეუძლია დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამომტან სასამართლოში შეიტანოს განაცხადი ამ გადაწყვეტილების გადასინჯვის და საქმის განახლების შესახებ.

მუხლი 235. დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გასაჩივრების ვადა

დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გასაჩივრების ვადაა ათი დღე. ამ ვადის გამოთვლა იწყება იმ დღიდან, როდესაც მხარეს ჩაბარდა დაუსწრებელი გადაწყვეტილების ასლი. ამ ვადის გასვლის შემდეგ დაუსწრებელი გადაწყვეტილება შედის კანონიერ ძალაში.

მუხლი 236. განაცხადის შინაარსი

დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გადასინჯვისა და საქმის განახლების შესახებ განაცხადი უნდა შეიცავდეს:

1. იმ სასამართლოს დასახელებას, რომელმაც გამოიტანა დაუსწრებელი გადაწყვეტილება;
 2. განაცხადის შემტანი პირის დასახელებას;
 3. გარემოებებს, რომლებიც ადასტურებენ, რომ სასამართლო სხდომაზე გამოცხადებლობა გამოწვეული იყო საპატიო მიზეზით;
 4. განაცხადის შემტანი პირის თხოვნას, თუ რა ფარგლებში უნდა შეიცვალოს გადაწყვეტილება.
 5. განაცხადზე თანდართული მასალების ჩამონათვალი.
- განაცხადს ხელს აწერს მხარე ან მისი წარმომადგენელი და წარედგინება სასამართლოს იმდენი ასლის ოდენობით, რამდენი მხარეც მონაწილეობს საქმეში.

მუხლი 237. სასამართლოს მოქმედება განაცხადის მიღების შემდეგ

მოსამართლე, რომელმაც გამოიტანა დაუსწრებელი გადაწყვეტილება მხარეთა შეუტყობინებლად წყვეტს საკითხს განაცხადის მიღების შესახებ.

განაცხადის მიღების თაობაზე მოსამართლეს გამოაქვს განჩინება, რომელშიც უნდა აღინიშნოს საქმის ხელახლა განხილვის დღე, რის შესახებაც ატყობინებს მხარეებს, სასამართლოს ასეთ განჩინებაზე კერძო საჩივრის შეტანა არ შეიძლება.

იმ შემთხვევაში როდესაც განაცხადის მიღება სასამართლოს არ მიაჩნია დასაშვებად, მას გამოაქვს ამის შესახებ განჩინება, რომელზეც შეიძლება კერძო საჩივრის

შეტანა.

მუხლი 238. ახალი გადაწყვეტილება

თუ საქმის სასამართლო სხდომაზე განხილვის შედეგად აღმოჩნდება, რომ დაუსწრებელი გადაწყვეტილება უნდა გაუქმდეს, სასამართლოს გამოაქვს ახალი გადაწყვეტილება.

იმ შემთხვევაში, როდესაც არ არსებობს საფუძველი დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმებისათვის, სასამართლოს გამოაქვს განჩინება განაცხადის დაუკმაყოფილებლობისა დაუსწრებელი გადაწყვეტილების ძალაში დატოვების შესახებ.

როგორც სასამართლოს ახალი გადაწყვეტილება, ისე მისი განჩინება შეიძლება გასაჩივრდეს აპელაციის წესით.

გამოუცხადებლობით გამოწვეული ხარჯები დაეკისრება გამოუცხადებელ მხარეს დამოუკიდებლად იმისა გასაჩივრების შედეგად საქმე მოიგო მან მთლიანად თუ ნაწილობრივ.

მუხლი 239. დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველები

დაუსწრებელი გადაწყვეტილება უნდა გაუქმდეს და საქმის განხილვა განახლდეს თუ არსებობს ამ კოდექსის 228-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძველები, ან თუ მხარის გამოუცხადებლობა გამოწვეული იყო სხვა საპატიო მიზეზით, რომლის შესახებ მას არ შეეძლო თავის დროზე ეცნობებია სასამართლოსათვის.

მუხლი 240. მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილება

მხარე, რომელმაც შემოიტანა განაცხადი დაუსწრებელ გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის განახლების შესახებ, მაგრამ არ გამოცხადდა დანიშნულ დროს სასამართლოს სხდომაზე, უფლება არა აქვს კვლავ შეიტანოს განაცხადი მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის კვლავ განახლების შესახებ.

მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილების თაობაზე შეიძლება მხოლოდ სააპელაციო საჩივრის შეტანა.

თავი XXVII. სასამართლოს გადაწყვეტილება

მუხლი 241. საბოლოო გადაწყვეტილება

პირველი ინსტანციის სასამართლოს დადგენილება, რომლითაც საქმე წყდება არსებითად სასამართლოს გამოაქვს გადაწყვეტილების ფორმით (საბოლოო გადაწყვეტილება).

იმ შემთხვევაში, როდესაც გადაწყვეტილება გამოაქვს კოლეგიურ სასამართლოს, იგი დადგენილ უნდა იქნეს ხმების უმრავლესობით. არცერთ მოსამართლეს არა აქვს უფლება თავი შეიკავოს ხმის მიძღვმისაგან. თავმჯდომარე ხმას აძლევს მოსამართლეების შემდეგ. მოსამართლე, რომელიც არ ეთანხმება უმრავლესობას, შეუძლია წერილობით ჩამოაყალიბოს თავისი განსაკუთრებული აზრი. განსაკუთრებული აზრი დაერთვის საქმეს, მაგრამ სასამართლო სხდომის დარბაზში არ გამოცხადდება. მოსამართლეებს უფლება არა აქვთ გაახმაურონ მსჯელობა, რომელსაც ადგილი ჰქონდა თათბირის დროს.

მუხლი 242. საკითხები, რომლებიც უნდა გადაწყდეს გადაწყვეტილების გამოტანის დროს

გადაწყვეტილების გამოტანისას სასამართლო აფასებს მტკიცებულებებს, განსაზღვრავს საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე რომელი გარემოებანია დადგენილი და რომელი დაუდგენელი, რომელი კანონი უნდა იქნეს გამოყენებული ამ საქმეზე და დაკმაყოფილებული უნდა იქნეს თუ არა სარჩელი.

მუხლი 243. ნაწილობრივი გადაწყვეტილება

იმ შემთხვევაში, როდესაც ერთ სარჩელში გაერთიანებული რამდენიმე მოთხოვნიდან, აგრეთვე რამდენიმე მოსარჩელის მიერ ან რამდენიმე მოპასუხის მიმართ წარდგენილი მოთხოვნებიდან ერთ-ერთი გარკვეულია და მზადაა გადაწყვეტილების დასადგენად, მაშინ სასამართლოს შეუძლია მხარეთა თხოვნით გამოიტანოს ნაწილობრივი გადაწყვეტილება ამ მოთხოვნის მიმართ.

ნაწილობრივი გადაწყვეტილება დაინტერესებული მხარის თხოვნით სასამართლოს შეუძლია გამოიტანოს იმ შემთხვევაშიც, როდესაც აღძრული იყო შეგებებული სარჩელი, გარკვეულია და გადაწყვეტილების გამოსატანად მზად არის ერთ-ერთი სარჩელი ან შეგებებული სარჩელი.

მუხლი 244. წინასწარი (შუალედური) გადაწყვეტილება

იმ შემთხვევაში, როდესაც სადავო სასარჩელო მოთხოვნის ფაქტობრივი საფუძველი, ისე ამ მოთხოვნის მოცულობა (ოღენობა), სასამართლოს შეუძლია გამოიტანოს წინასწარი გადაწყვეტილება სასარჩელო მოთხოვნის ფაქტობრივი საფუძვლის შესახებ.

ასეთი წინასწარი გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს აპელაციის წესით. კანონიერ ძალაში შესვლის შემდეგ მას ექნება პრეიუდიციული ძალა სასამართლოს მეორე გადაწყვეტილებისათვის, რომელიც მოთხოვნის მოცულობას განსაზღვრავს.

მუხლი 245. გადაწყვეტილების ჩამოყალიბება

გადაწყვეტილებას წერილობითი ფორმით ჩამოყალიბებს მოსამართლე.

იმ შემთხვევაში, როდესაც გადაწყვეტილება გამოაქვს კოლეგიალურ სასამართლოს, გადაწყვეტილებას ჩამოყალიბებს ამ სასამართლოს თავმჯდომარე, ან ერთ-ერთი მოსამართლე და ხელს აწერს ყველა მოსამართლე, რომლებიც მონაწილეობდნენ მის დადგენაში, მათ შორის მოსამართლე, რომელიც განსაკუთრებულ აზრზე დარჩა. გადაწყვეტილებაში შეტანილ შესწორებას უნდა გაუკეთდეს შენიშვნა მოსამართლეთა ხელმოწერების წინ.

მუხლი 246. სასამართლო გადაწყვეტილების ფარგლები

სასამართლოს უფლება არა აქვს მიაკუთვნოს თავისი გადაწყვეტილებით მხარეს ის, რაც მას არ უთხოვია, ან იმაზე მეტი ვიდრე ის მოითხოვდა.

მუხლი 247. გადაწყვეტილების შინაარსი

გადაწყვეტილება შედგება შესავალი, აღწერილობითი, სამოტივაციო და სარეზოლუციო ნაწილებისაგან.

გადაწყვეტილების შესავალ ნაწილში აღინიშნება გადაწყვეტილების გამოტანის

დრო და ადგილი, გადაწყვეტილების გამომტანი სასამართლოს დასახელება, სასამართლოს შემადგენლობა, სასამართლო სხდომის მდივანი, მხარეები, წარმომადგენლები, დავის საგანი.

გადაწყვეტილების აღწერილობითი ნაწილი უნდა შეიცავდეს მითითებას მოსარჩლის მოთხოვნაზე და მოპასუხის შესაგებელზე.

გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილში უნდა აღინიშნოს სასამართლოს მიერ დადგენილი გარემოებანი, მტკიცებულებანი, რომლებსაც ემყარება სასამართლოს დასკვნები, მოსაზრებანი, რომლებითაც სასამართლო უარყოფს ამა თუ იმ მტკიცებულებას, კანონები, რომლებითაც სასამართლო ხელმძღვანელობდა.

გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი უნდა შეიცავდეს სასამართლოს დასკვნას სარჩელის დაკმაყოფილების ან სარჩელზე მთლიანად ან ნაწილობრივ უარისთქმის შესახებ, მითითებას სასამართლო ხარჯების განაწილების შესახებ, აგრეთვე მითითებას გადაწყვეტილების გასაჩივრების ვადასა და წესზე.

მუხლი 248. გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის ჩამოყალიბება

იმ შემთხვევაში, როდესაც მხარეები ამას არ მოითხოვენ, სასამართლოს შეუძლია შემოიფარგლოს გადაწყვეტილებაში მხოლოდ სარეზოლუციო ნაწილის ჩამოყალიბებით.

მუხლი 249. გადაწყვეტილების აღსრულების წესისა და ვადის განსაზღვრა, გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფა

იმ შემთხვევაში, როდესაც სასამართლო დაადგენს გადაწყვეტილების აღსრულების განსაზღვრულ ვადას და წესს, ან მიიღებს ზომებს გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველსაყოფად, ამის შესახებ მითითებული უნდა იქნეს გადაწყვეტილებაში.

მუხლი 250. გადაწყვეტილება იურიდიული პირისაგან ფულადი თანხების გადახდევინების შესახებ

გამოიტანს რა გადაწყვეტილებას იურიდიული პირისაგან ფულადი თანხების გადახდევინების შესახებ, სასამართლო გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილში მიუთითებს გადასახადი თანხის ხასიათზე და იმაზე, თუ ბანკში მოპასუხის რომელი თანხიდან უნდა ჩამოიწეროს დაკისრებული თანხა.

მუხლი 251. გადაწყვეტილება ქონების მიკუთვნების ან მისი ღირებულების გადახდევინების შესახებ

ქონების ნატურით მიკუთვნების დროს სასამართლო გადაწყვეტილებაში მიუთითებს იმ ქონების ღირებულებაზე, რომელიც უნდა გადახდეს მოპასუხეს, თუ გადაწყვეტილების აღსრულებისას აღნიშნული ქონება მას არ აღმოაჩნდება.

მუხლი 252. გადაწყვეტილება, რომელიც მოპასუხეს ავალებს განსაზღვრული მოქმედების შესრულებას

ისეთი გადაწყვეტილების გამოტანისას, რომელიც მოპასუხეს ავალებს განსაზღვრული მოქმედების შესრულებას, რაც დაკავშირებული არ არის ქონების ან ფულადი თანხების გადაცემასთან, სასამართლოს იმავე გადაწყვეტილებაში შეუძლია მიუთითოს

თოს, რომ თუ მოპასუხე გადაწყვეტილებას არ შეასრულებს დადგენილი ვადის განმავლობაში, მოსარჩელეს უფლება აქვს ეს მოქმედება შეასრულოს მოპასუხის ანგარიშზე მისგან აუცილებელი ხარჯების ანაზღაურებით.

თუ აღნიშნული მოქმედება, შეიძლება შეასრულოს მხოლოდ მოპასუხემ, სასამართლო გადაწყვეტილებაში დაადგენს ვადას, რომლის განმავლობაშიც გადაწყვეტილება უნდა აღსრულდეს.

მუხლი 253. გადაწყვეტილება სახელმწიფო ორგანოების, ადგილობრივი თვითმართველობის ორგანოების, საზოგადოებრივი ორგანიზაციების და თანამდებობის პირების მოქმედებებისა და გადაწყვეტილებების არაკანონიერების შესახებ

სახელმწიფო ორგანოების, თვითმართველობის ორგანოების, საზოგადოებრივი ორგანოების და თანამდებობის პირების მოქმედებებისა და გადაწყვეტილებების არაკანონიერად ცნობის შესახებ სარჩელის დაკმაყოფილების შემთხვევაში, სასამართლო აღიარებს ასეთ მოქმედებას ან გადაწყვეტილებას არაკანონიერად, ავალებს შესაბამის ორგანოს თუ თანამდებობის პირს დააკმაყოფილოს მოქალაქის მოთხოვნა, აუქმებს მის მიმართ გამოყენებული პასუხისმგებლობის ღონისძიებას ან სხვა გზით დაადგენს მის დარღვეულ თუ სადაო უფლებას და თავისუფლებას.

ნორმატიული აქტის არაკანონიერების აღიარების შესახებ გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილში მითითებული უნდა იყოს, რომ ეს აქტი ითვლება ბათილად მისი ძილების მომენტიდან.

სასამართლოს გადაწყვეტილება ნორმატიული აქტის არაკანონიერების შესახებ უნდა გამოქვეყნდეს მასობრივი ინფორმაციის იმ საშუალებით, რომელშიც ეს ნორმატიული აქტი იყო გამოქვეყნებული.

მუხლი 254. გადაწყვეტილება რამდენიმე მოსარჩელის სასარგებლოდ ან რამდენიმე მოპასუხის წინააღმდეგ

თუ გადაწყვეტილება გამოტანილია რამდენიმე მოსარჩელის სასარგებლოდ, სასამართლომ უნდა მიუთითოს თუ, რა წილი ეკუთვნის მათ შორის თითოეულს, ან მიუთითოს, რომ გადახდევინების უფლება სოლიდალურია.

თუ გადაწყვეტილება გამოტანილია რამდენიმე მოპასუხის წინააღმდეგ, სასამართლომ უნდა მიუთითოს - თუ თითოეულმა მოპასუხემ გადაწყვეტილების რა წილი უნდა შეასრულოს, ან მიუთითოს რომ მათი პასუხისმგებლობა სოლიდარულია.

მუხლი 255. დასაბუთებული გადაწყვეტილების შედგენის გადადება

გადაწყვეტილება საქმის განხილვის შემდეგ დაუყონებლივ უნდა იქნეს გამოტანილი. გამონაკლისის შემთხვევაში განსაკუთრებით რთული საქმეების მიმართ და როდესაც ამას მხარე მოითხოვს, დასაბუთებული გადაწყვეტილების გამოტანა შეიძლება გადადებული იქნეს ვადით არაუმეტეს ხუთი დღისა, მაგრამ გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი სასამართლომ უნდა გამოაცხადოს იმავე სხდომაზე, რომელზედაც დამთავრდა საქმის განხილვა. იმავე დროს, სასამართლო აცხადებს, თუ როდის შეუძლიათ მხარეებს და მათ წარმომადგენლებს გაეცნონ დასაბუთებულ გადაწყვეტილებას. გამოცხადებული გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი ხელმოწერილ უნდა იქნეს ყველა მოსამართლის მიერ და დაერთოს საქმეს. მხარეებს შეუძლიათ მოითხოვონ გა-

მოცხადებული გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის სასამართლოს მიერ დამოწმებული ასლი.

მუხლი 255. გადაწყვეტილების გამოცხადება

გადაწყვეტილებაზე ხელის მოწერის შემდეგ სასამართლო ბრუნდება სხდომის დარბაზში, სადაც თავმჯდომარე ან მოსამართლე აცხადებს სასამართლო გადაწყვეტილებას. შემდეგ თავმჯდომარე ან მოსამართლე, რომელმაც გამოაცხადა გადაწყვეტილება, განმარტავს გადაწყვეტილების შინაარსს, მისი გასაჩივრების წესსა და დროს.

მუხლი 257. გადაწყვეტილების ასლების გაგზავნა მხარეებისათვის

მხარეებს, თავიანთი განცხადების საფუძველზე, გადაეცემათ სასამართლოს გადაწყვეტილების ასლები არა უგვიანეს სამი დღისა განცხადების შემოტანის დღიდან. გადაწყვეტილების ასლებს ხელს ააწერს სასამართლოს კანცელარიის მდივანი და იგი არტყამს სასამართლოს ბეჭედს.

მუხლი 258. გადაწყვეტილებაში უსწორობებისა და აშკარა არითმეტიკული შეცდომების გასწორება

სასამართლოს შეუძლია მხარეთა თხოვნით ან თავისი ინიციატივით გაასწოროს გადაწყვეტილებაში დაშვებული უსწორობანი, ან აშკარა არითმეტიკული შეცდომები, თუ სასამართლოს მიზანშეწონილად მიაჩნია. შესწორებათა შეტანის საკითხი შეიძლება გადაწყდეს სასამართლო სხდომაზე. მხარეებს ეცნობებათ სხდომის დრო და ადგილი, მაგრამ მათი გამოუცხადებლობა არ წარმოადგენს დაბრკოლებას გადაწყვეტილებაში შესწორების შეტანის საკითხის განხილვისათვის.

გადაწყვეტილებაში შესწორების შეტანის შესახებ სასამართლოს განჩინებაზე შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

მუხლი 259. დამატებითი გადაწყვეტილება

გადაწყვეტილების გამოტანის სასამართლოს შეუძლია თავისი ინიციატივით ან მხარეთა თხოვნით გამოიტანოს დამატებითი გადაწყვეტილება შემდეგ შემთხვევებში:

1. თუ რომელიმე მოთხოვნის გამო, რომლის შესახებაც მხარეებმა მტკიცებულებები წარადგინეს და მისცეს ახსნა-განმარტებანი, გადაწყვეტილება არ ყოფილა გამოტანილი;

2. თუ სასამართლომ, რომელმაც გადაწყვიტა უფლების საკითხი-არ მიუთითა გადასახდელი თანხის ოდენობა, გადასაცემი ქონება ან მოქმედება, რომელიც მოპასუხემ უნდა შეასრულოს;

3. თუ სასამართლოს მიერ არ არის გადაწყვეტილი სასამართლო ხარჯების საკითხი.

დამატებითი გადაწყვეტილების გამოტანის საკითხი შეიძლება დაისვას შვიდი დღის განმავლობაში გადაწყვეტილების გამოცხადების დღიდან. ამ ვადის გაგრძელება არ დაიშვება.

დამატებითი გადაწყვეტილება სასამართლოს გამოაქვს სასამართლო სხდომაზე, რომლის შესახებ ეცნობებათ მხარეებს, მაგრამ მათი გამოუცხადებლობა ვერ დააბრკოლებს ასეთი გადაწყვეტილების გამოტანას.

დამატებითი გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს სააპელაციო წესით.

დამატებითი გადაწყვეტილების გამოტანაზე უარისთქმის შესახებ სასამართლოს განჩინებაზე შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

მუხლი 260. გადაწყვეტილების განმარტება

გადაწყვეტილების გამოტანს სასამართლოს უფლება აქვს მხარეთა თხოვნით განმარტოს გადაწყვეტილება მისი შინაარსის შეუცვლელად. განცხადების შეტანა გადაწყვეტილების განმარტების შესახებ დასაშვებია, თუ გადაწყვეტილება ჯერ აღსრულებული არ არის და თუ არ გავიდა დრო, რომლის განმავლობაშიც გადაწყვეტილება შეიძლება აღსრულდეს. გადაწყვეტილების განმარტების საკითხი გადაწყდება სასამართლოს სხდომაზე მხარეთა შეტყობინებით, რომელთა გამოუცხადებლობა არ დააბრკოლებს გადაწყვეტილების განმარტების საკითხის განხილვას.

გადაწყვეტილების განმარტების შესახებ სასამართლოს განჩინებაზე შეიძლება კერძო საჩივრის ან პროტესტის შეტანა.

მუხლი 261. გადაწყვეტილების აღსრულების გადადება ან განაწილვადება, გადაწყვეტილების აღსრულების საშუალებისა და წესის შეცვლა

სასამართლოს, რომელმაც საქმეზე გადაწყვეტილება დაადგინა უფლება აქვს მხარეთა თხოვნით, მათი ქონებრივი მდგომარეობისა და სხვა გარემოებათა გათვალისწინებით გადადოს ან განაწილვადოს გადაწყვეტილების აღსრულება, აგრეთვე შეცვალოს მისი აღსრულების საშუალება და წესი.

მხარეთა განცხადება განიხილება სასამართლო სხდომაზე. მხარეებს ეცნობებათ სხდომის დროისა და ადგილის შესახებ, მაგრამ მათი გამოუცხადებლობა ვერ დააბრკოლებს სასამართლოს წინაშე დასმული საკითხის გადაწყვეტას.

გადაწყვეტილების აღსრულების გადადების ან განაწილვადების შესახებ, აგრეთვე გადაწყვეტილების აღსრულების საშუალებისა ან წესის შეცვლის შესახებ სასამართლოს განჩინებაზე შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

თავი XXVIII. სასამართლო გადაწყვეტილების კანონიერი ძალა. გადაწყვეტილების დაუყოვნებლივ აღსრულება

მუხლი 262. გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლა

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება შედის კანონიერ ძალაში:

1. როდესაც დაუშვებელია სააპელაციო წესით გასაჩივრება - მისი გამოცხადებისთანავე;

2. როდესაც დასაშვებია გადაწყვეტილების სააპელაციო წესით გასაჩივრება - ასეთი გასაჩივრების ვადის გასვლის შემდეგ, თუ იგი არ იყო ამ წესით გასაჩივრებული;

3. როდესაც გადაწყვეტილება ამ კოდექსით გათვალისწინებულ შემთხვევებში გასაჩივრებულია სააპელაციო წესით - სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვის შემდეგ, თუ იგი არ გაუქმებულა.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება (განჩინება) შედის კანონიერ ძალაში მისი საკასაციო წესით გასაჩივრების ვადის გასვლის შემდეგ, თუ იგი არ იყო გასაჩივრებული, ხოლო თუ გასაჩივრებული იყო - საკასაციო წესით საქმის განხილ-

ვის შემდეგ, თუ სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არ იყო გაუქმებული.
 საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება (განჩინება) კანონიერ ძალაში შე-
 დის დაუყონებლივ მისი გამოცხადებისთანავე.

მუხლი 263. კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების გაუქმება ან შეცვლა

კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების გაუქმება ან შეცვლა დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში და იმ წესით, რაც დადგენილია ამ კოდექსით.

მუხლი 264. გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის შედეგები

გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის შემდეგ, მხარეებს, აგრეთვე მათ უფლებამონაცვლებებს არ შეუძლიათ ხელახლა განაცხადონ სასამართლოში იგივე სა-
 სარჩელო მოთხოვნები იმავე საფუძველზე, აგრეთვე სადავო გახადონ სხვა პროცესში გადაწყვეტილებით დადგენილი ფაქტები და სამართლებრივი ურთიერთობანი.

მუხლი 265. გადაწყვეტილების იძულებითი აღსრულება

გადაწყვეტილების იძულებითი აღსრულება დასაშვებია მხოლოდ მისი კანონიერ ძალაში შესვლის შემდეგ.

მუხლი 266. დაუყონებლივ აღსასრულებელი გადაწყვეტილებები

სასამართლოს შეუძლია მხარეთა თხოვნით მთლიანად ან ნაწილობრივ დაუყო-
 ნებლივ აღსასრულებლად გასცეს გადაწყვეტილებები:

1. ალიმენტის მიკუთვნების შესახებ;
2. დასახიჩრებით ან ჯანმრთელობის სხვა დაზიანებით; აგრეთვე მარჩენალის სიკვდილით გამოწვეული ზარალის ასანაზღაურებლად გადასახადების დაკისრების შე-
 სახებ;
3. მუშაკისათვის არა უმეტეს სამი თვის ხელფასის მიკუთვნების შესახებ;
4. უკანონოდ დათხოვნილი ან გადაყვანილი მუშაკის სამუშაოზე აღდგენის შე-
 სახებ;
5. ყველა სხვა საქმეზე, თუ განსაკუთრებულ გარემოებათა გამო გადაწყვეტი-
 ლების აღსრულების დაყოვნებამ შეიძლება გამოიწვიოს გადამხდევინებლის მნიშვნელო-
 ვანი ზარალი ან გადაწყვეტილების აღსრულება შეუძლებელი აღმოჩნდება.

ამ მუხლის მე-5 პუნქტით გათვალისწინებული საფუძველებით გადაწყვეტილების დაუყოვნებლივ აღსრულების დაშვებისას სასამართლოს შეუძლია მოითხოვოს მოსარ-
 ჩლისაგან გადაწყვეტილების აღსრულების შებრუნების უზრუნველყოფა სასამართლოს გადაწყვეტილების გაუქმების შემთხვევაში. გადაწყვეტილების დაუყონებლივ აღსრულე-
 ბა არ დაიშვება, თუ შეუძლებელია იმ ზარალის ზუსტად გამოთვლა, რომელიც შეიძ-
 ლება განიცადოს მოწინააღმდეგე მხარემ რის გამოც მეორე მხარე ვერ შეძლებს მის უზრუნველყოფას.

მუხლი 267. გადაწყვეტილების დაუყონებლივ აღსრულების დაშვების საკითხის განხილვა

გადაწყვეტილების დაუყონებლივ აღსრულების დაშვების საკითხი განიხილება სასამართლო სხდომაზე. მხარეებს ეცნობებათ სხდომის დღე და ადგილი, მაგრამ მა-

თი გამოუცხადებლობა არ დააბრკოლებს გადაწყვეტილების დაუყონებლივ აღსრულების საკითხის გადაწყვეტას.

მუხლი 268. დაუყონებლივ აღსრულების შესახებ სასამართლოს განჩინების გასაჩივრება

გადაწყვეტილების დაუყონებლივ აღსრულების შესახებ სასამართლოს განჩინებაზე შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა, რომელიც არ შეაჩერებს ამ განჩინების შესრულებას.

მუხლი 269. გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფა

სასამართლოს შეუძლია უზრუნველყოს იმ გადაწყვეტილების აღსრულება, რომელიც გადაცემული არ არის დაუყონებლივ აღსასრულებლად ამ კოდექსის XXIII თავით დადგენილი წესების შესაბამისად.

თავი XXIX. საქმის წარმოების დამთავრება გადაწყვეტილების გამოტანის გარეშე

მუხლი 270. საქმის წარმოების შეწყვეტა

სასამართლო, მხარეთა განცხადებით, ან თავისი ინიციატივით შეწყვეტს საქმის წარმოებას:

1. თუ საქმე არ უნდა იქნეს განხილული სასამართლოებში იმის გამო, რომ კანონის თანახმად მისი განხილვა სხვა უწყების კომპეტენციაში შედის;
2. თუ არის სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება ან განჩინება, რომლებიც გამოტანილია დავაზე იმავე მხარეებს შორის, იმავე საგანზე და იმავე საფუძვლებით მოსარჩელის მიერ სარჩელზე უარისთქმის მიღების, მოპასუხის მიერ სარჩელის აღიარების, ან მხარეთა მორიგების დამტკიცების შესახებ;
3. თუ მოსარჩელემ უარი თქვა სარჩელზე;
4. თუ მხარეები მორიგდნენ;
5. თუ საქმის ერთ-ერთ მხარედ მყოფი მოქალაქის გარდაცვალების შემდეგ სადავო სამართლებრივ ურთიერთობას დასაშვებად არ მიაჩნია უფლებამონაცვლეობა;
6. თუ მხარეებს შორის დადებულია ხელშეკრულება, რომ ეს დავა გადაეცეს გადასაწყვეტად საარბიტრაჟო (სამედიატორო) სასამართლოს.

მუხლი 271. განჩინება საქმის წარმოების გადაწყვეტის შესახებ

საქმეზე წარმოება შეწყდება სასამართლოს განჩინებით თუ საქმის წარმოება შეწყვეტილია იმის გამო, რომ საქმე კანონის თანახმად სასამართლოს არ ექვემდებარება, სასამართლო ვალდებულია მიუთითოს, თუ რომელი ორგანოს უნდა მიმართოს განმცხადებელმა.

საქმის წარმოების შეწყვეტის შემთხვევაში სასამართლოსათვის ხელმეორედ მიმართვა დავაზე იმავე მხარეებს შორის, იმავე საგანზე და იმავე საფუძველით არ შეიძლება.

მუხლი 272. საქმის წარმოების შეწყვეტის შესახებ განჩინების გასაჩივრება

სასამართლოს განჩინებაზე საქმის წარმოების შეწყვეტის შესახებ შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

მუხლი 273. სარჩელის განუხილველად დატოვება

სასამართლო, მხარეთა განცხადებით ან თავისი ინიციატივით განუხილველად დატოვებს სარჩელს:

1. თუ სარჩელი (განცხადება) შეიტანა არაქმედუნარიანმა პირმა
2. თუ სარჩელი (განცხადება) დაინტერესებული პირის სახელით შეიტანა იმ პირმა, რომელსაც არა აქვს უფლებამოსილება საქმის წარმოებაზე;
3. თუ სასამართლო სხდომაზე არა საპატიო მიზეზით არ გამოცხადდა მოსარჩელე (განმცხადებელი), ხოლო მოპასუხე სარჩელის (განცხადების) განუხილველად დატოვების თანახმაა;
4. თუ ორივე მხარე არასაპატიო მიზეზით არ გამოცხადდა.
5. თუ იმავე ან სხვა სასამართლოს წარმოებაში არის საქმე იმავე მხარეებს შორის, იმავე საგანზე და იმავე საფუძველით;

მუხლი 274. განუხილველად დატოვების შესახებ სასამართლოს განჩინების გასაჩივრება

სარჩელის (განცხადების) განუხილველად დატოვების შემთხვევაში საქმის წარმოება მთავრდება სასამართლოს განჩინებით, რომელზეც შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

მუხლი 275. ხანდაზმულობის ვადის დადგენა სარჩელის განუხილველად დატოვების დროს

სარჩელის (განცხადების) განუხილველად დატოვების შემთხვევაში სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადა არ შეწყდება

მუხლი 276. განუხილველად დატოვებული სარჩელის განმეორებით წარდგენა

იმ გარემოებათა აღმოფხვრის შემთხვევაში, რომლებიც საფუძველად დაედო სარჩელის განუხილველად დატოვებას, დაინტერესებულ პირს უფლება აქვს კვლავ მიმართოს სასამართლოს საერთო წესის დაცვით.

თავი XXX. საქმის წარმოების უჩინარება

მუხლი 277. სასამართლოს მოვალეობა შეაჩეროს საქმის წარმოება

სასამართლო ვალდებულია შეაჩეროს საქმის წარმოება შემდეგ შემთხვევებში:

1. მოქალაქის გარდაცვალებისას, თუ სადავო სამართლებრივი ურთიერთობა დასაშვებად თვლის უფლებამონაცვლეობას, ან იმ იურიდიული პირის არსებობის მოსაპოვებისას, რომელიც საქმეში მხარეს წარმოადგენს;
2. მხარის მიერ ქმედუნარიანობის დაკარგვისას;
3. საქართველოს შეიარაღებული ძალების მოქმედ ნაწილში მოპასუხის ყოფნისას ან ასეთივე ნაწილებში მყოფი მოსარჩელის თხოვნით;

4. თუ საქმის განხილვა შეუძლებელია სხვა საქმის გადაწყვეტამდე, რომელიც განხილულ უნდა იქნეს სამოქალაქო, სისხლის სამართლის ან ადმინისტრაციული წესით;

5. ამ კოდექსის მე-6 მუხლის მეორე ნაწილით გათვალისწინებულ შემთხვევაში.

მუხლი 278. სასამართლოს უფლება შეაჩეროს საქმის წარმოება

სასამართლოს, მხარეთა განცხადებით ან თავისი ინიციატივით შეუძლია შეაჩეროს საქმის წარმოება შემდეგ შემთხვევებში:

1. თუ მხარე იმყოფება ნამდვილ ვადიან სამხედრო სამსახურში ან გაცემულია რაიმე სახელმწიფო მოვალეობის შესასრულებლად;
2. თუ მხარე იმყოფება ხანგრძლივ სამსახურეობრივ მივლინებაში;
3. თუ მხარე იმყოფება სამკურნალო დაწესებულებაში ან თუ იგი არის ავად, რის გამოც საშუალება არა აქვს გამოცხადდეს სასამართლოში და ეს დასტურდება სამედიცინო დაწესებულების ცნობით;
4. მოპასუხის ძებნისას ისეთ შემთხვევებში, რომლებიც ამ კოდექსის 446-ე მუხლით არის გათვალისწინებული;
5. თუ სასამართლომ დანიშნა ექსპერტიზა.

მუხლი 279. საქმის წარმოების შეჩერების ვადები

საქმის წარმოება შეჩერდება:

1. ამ კოდექსის 277-ე მუხლის 1-ლი და მე-2 პუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში - საქმიდან გასული პირის უფლებამონაცვლის დადგენამდე ან არაქმედუნარიანი პირისათვის წარმომადგენლის დანიშვნამდე;
2. ამ კოდექსის 277-ე მუხლის მე-3 პუნქტით და 278-ე მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევებში შეიარაღებული ძალების შემადგენლობაში მხარის ყოფნამდე, მის მიერ სახელმწიფო მოვალეობის შესრულებამდე, სამსახურეობრივი მივლინებიდან დაბრუნებამდე, სამკურნალო დაწესებულებიდან გამოწერამდე ან გამოჯანმრთელობამდე, მოპასუხის მოძებნამდე ან ექსპერტიზის დამთავრებამდე;
3. ამ კოდექსის 277-ე მუხლის მე-4 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში - სასამართლოს გადაწყვეტილების, განაჩენის, განჩინების, დადგენილების კანონიერ ძალაში შესვლამდე ან ადმინისტრაციული წესით განხილულ საქმეზე დადგენილების გამოტანამდე;
4. ამ კოდექსის 277-ე მუხლის მე-5 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევებში საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების მიღებამდე.

მუხლი 280. სასამართლო განჩინების გასაჩივრება

საქმის წარმოების შეჩერების შესახებ სასამართლოს განჩინებაზე შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

მუხლი 281. საქმის წარმოების განახლება

საქმის წარმოება განახლდება იმ გარემოებათა აცილების შემდეგ, რომლებმაც გამოიწვია წარმოების შეჩერება. წარმოების განახლების შემდეგ, საქმის განხილვა წარმოებს საერთო წესით.

თავი XXXI. სასამართლო განჩინება

მუხლი 282. განჩინების გამოტანა

პირველი ინსტანციის სასამართლოს დადგენილება, რომელთაც საქმე არსებითად არ წყდება მიიღება განჩინების ფორმით.

სასამართლოს განჩინებას, რომელიც მიღებულია ერთპიროვნულად მოსამართლის მიერ, ხელს აწერს ეს მოსამართლე, ხოლო თუ იგი მიღებულია კოლექტიური სასამართლოს მიერ - ყველა მოსამართლე.

იმ შემთხვევაში, როდესაც განჩინება მიღებულია სათათბირო ითახში გაუსვლელად, შეიტანება სასამართლო სხდომის ოქმში.

განჩინება უნდა გამოცხადდეს მიღებისთანავე.

მუხლი 283. განჩინების შინაარსი

განჩინებაში უნდა აღინიშნოს:

1. განჩინების მიღების დრო და ადგილი;
2. განჩინების მიმღები სასამართლოს დასახელება, სასამართლოს შემადგენლობა და სასამართლოს სხდომის მდივანი;
3. მხარეები და დავის საგანი;
4. საკითხი, რომელზეც მიღებული უნდა იქნეს განჩინება;
5. მოტივები, რომლებითაც სასამართლო მივიდა თავის დასკვნამდე და კანონები, რომლებითაც სასამართლო ხელმძღვანელობდა;
6. სასამართლოს დადგენილება;
7. განჩინების გასაჩივრების წესი და ვადა.

მუხლი 284. განჩინების ასლების გადაგზავნა მხარეებისათვის

მხარებს, რომლებიც არ ესწრებიან განჩინების გამოცხადებას, ეგზავნებათ განჩინების ასლები საქმის წარმოების შეწყვეტის, სარჩელის განუხილველად დატოვების თუ საქმის წარმოების შეჩერების შესახებ არა უგვიანეს ხუთი დღისა მისი გამოტანის დღიდან.

თავი XXXII. სასამართლო ოქმი

მუხლი 285. ოქმის შედგენის საფაღდებულობა

პირველი ინსტანციის სასამართლოს თითოეული სხდომის შესახებ და აგრეთვე სხდომის გარეშე შესრულებული თითოეული ცალკეული საპროცესო მოქმედების შესახებ დგება ოქმი.

მუხლი 286. ოქმის შინაარსი

ოქმი უნდა ასახავდეს საქმის განხილვის ან ცალკეული საპროცესო მოქმედების ყველა არსებითად მომენტს, კერძოდ, სასამართლოს სხდომის ოქმში უნდა აღინიშნოს:

1. სასამართლო სხდომის წელი, თვე, რიცხვი და ადგილი;
2. სასამართლო სხდომის დაწყებისა და დამთავრების დრო;
3. საქმის განმხილველი სასამართლოს დასახელება, სასამართლოს შემადგენლობა და სასამართლო სხდომის მდივანი;

4. საქმის დასახელება;
5. ცნობები წარმომადგენელთა, მოწმეთა, ექსპერტთა და თარჯიმანთა გამოცხადების შესახებ;
6. ცნობები მხარეების და წარმომადგენლებისათვის მათი საპროცესო უფლებებისა და მოვალეობების განმარტების შესახებ;
7. სასამართლოს განკარგულებანი და სათათბირო ოთახში გაუსვლელად მიღებული განჩინებანი;
8. მხარეთა და მათ წარმომადგენელთა ახსნა-განმარტებანი;
9. მხარეების, მათი წარმომადგენლების ახსნა-განმარტებანი; მოწმეთა ჩვენებები, ექსპერტების მიერ თავიანი დასკვნების განმარტებები, ნივთიერი და წერილობითი მტკიცებულებების დათვალიერების მონაცემები;
10. სასამართლო პაექრობის შინაარსი;
11. ცნობები გადაწყვეტილებებისა და განჩინების გამოცხადების შესახებ;
12. ცნობები გადააწყვეტილების შინაარსის, მისი გასაჩივრების წესისა და ვადის განმარტების შესახებ.

მუხლი 287. ოქმის შედგენისა და გაფორმების წესი

ოქმს ადგენს მდივანი თვით სასამართლო სხდომაზე, ან სხდომის გარეშე ცალკეული საპროცესო მოქმედების შესრულების დროს.

მხარეებსა და მათ წარმომადგენლებს უფლება აქვთ იშუამდგომლონ ოქმში იმ გარემოებათა შეტანის შესახებ, რომლებსაც მათი აზრით საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობა აქვთ.

ოქმი მომზადებული და ხელმოწერილი უნდა იქნეს არაუგვიანეს სამი დღისა სხდომის დამთავრების ან ცალკეული საპროცესო მოქმედების შესრულების შემდეგ.

ოქმს ხელს აწერენ მოსამართლე, ხოლო თუ საქმეს კოლეგიური სასამართლო იხილავდა, ამ სასამართლოს თავმჯდომარე და მდივანი.

ოქმში შეტანილი ყველა ცვლილებას, შესწორებას და დამატებას გაუკეთდება შენიშვნა და დამოწმდება ოქმზე ხელმოწერ პირთა მიერ.

მუხლი 288. მაგნიტურ ფირზე ჩაწერილი ოქმი

სასამართლოს შეუძლია ოქმის შედგენისათვის გამოიყენოს მაგნიტაფონი ან კომპიუტერი, რომლებიც თან ერთვის ოქმს. სასამართლო სხდომის ან ცალკეული საპროცესო მოქმედების შესრულების შემდეგ მაგნიტოფონის თუ კომპიუტერის ჩანაწერები გადატანილი უნდა იქნენ ოქმში.

მუხლი 289. შენიშვნები სხდომის ოქმის მიმართ

სხდომის ოქმზე ხელმოწერის შემდეგ სამი დღის განმავლობაში მხარეების და მათ წარმომადგენლებს შეუძლიათ წარადგინონ თავიანთი შენიშვნები ოქმის მიმართ, მიუთითონ უსწორობასა და უსრულობაზე, შეტანილ შენიშვნებს განიხილავს ამ ოქმზე ხელმოწერი მოსამართლე. თუ იგი ეთანხმება შენიშვნებს, ადასტურებს მათ სისწორეს, ხოლო თუ არ ეთანხმება - გამოაქვს განჩინება ამ შენიშვნის უარყოფის შესახებ.

შეტანილი შენიშვნები ყოველ შემთხვევაში უნდა დაერთოს საქმეს. ოქმის მიმართ შენიშვნები განიხილება ხუთი დღის ვადაში მათი შეტანის დღიდან.

კ ა რ ი მ ე ნ ს უ თ ი

ბ ა ნ ს ა კ უ თ რ ა ე ზ უ ლ ი წ ა რ მ ო ე ბ ა

თ ა ვ ი X X X I I I . თ ა მ ა ს უ ქ ი ს ა დ ა ნ ი კ ი ს თ ა ო ბ ა ზ ე ა ღ კ რ უ ლ ი ს ა რ ჩ ე ლ ე ბ ი ს წ ა რ მ ო ე ბ ა

მ უ ს ლ ი 290. დასაშვებობა

იმ შემთხვევაში, როდესაც თამასუქის შესახებ საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, აღძრული იქნება თამასუქიდან გამომდინარე პრეტენზიები და სარჩელში მითითებული იქნება, რომ საქმის განხილვა მოხდეს გამარტივებული წესით, მაშინ გამოყენებული უნდა იქნეს ამ თავში გათვალისწინებული წესები.

მ უ ს ლ ი 291. თამასუქის წარდგენა

სარჩელს თან უნდა დაერთოს თამასუქის ასლი. საქმის სასამართლო სხდომაზე ზეპირი განხილვის დროს მოსარჩელემ თამასუქი დედანის სახით უნდა წარმოადგინოს.

მ უ ს ლ ი 292. განსჯადობა

სარჩელები თამასუქის თაობაზე შეიძლება აღიძრას როგორც იმ სასამართლოში, რომლის ტერიტორიაზეც უნდა მოხდეს გადახდა, ისე სასამართლოში მოპასუხის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

თუ სარჩელი მიმართულია ერთობლივად რამდენიმე თამასუქვალდებულების მიმართ, მაშინ სარჩელი შეიძლება აღიძრას როგორც იმ სასამართლოში, რომლის ტერიტორიაზეც უნდა მოხდეს გადახდა, ისე ნებისმიერ სასამართლოში ერთ-ერთი მოპასუხის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

მ უ ს ლ ი 293. ვადა უწყების ჩაბარებიდან სასამართლო სხდომამდე

მხარეებს უწყება უნდა ჩაბარდეთ იმ ანგარიშით, რომ სასამართლოს სხდომის დაწყებამდე დარჩეს არ ნაკლებ 24 საათისა, თუ ამ უწყების ჩაბარება წარმოებს სასამართლოს ადგილსამყოფელის მიხედვით. იმ შემთხვევაში, როდესაც უწყების ჩაბარება სხვა ადგილზე ხდება, მაშინ ეს ვადა განისაზღვრება მინიმუმ სამი დღით.

მ უ ს ლ ი 294. მტკიცებულებები

მტკიცებულებებად დაიშვება მხოლოდ დოკუმენტები (წერილობითი მტკიცებულებები) და მხარეთა ახსნა-განმარტებები.

დოკუმენტური დამტკიცება შეიძლება განხორციელდეს მხოლოდ შესაბამისი დოკუმენტების წარდგენის საშუალებებით.

მ უ ს ლ ი 295. გამარტივებული წესით საქმის განხილვაზე უარის თქმა

მოსარჩელეს შეუძლია მოპასუხის თანხმობის გარეშე უარი თქვას აქ ჩამოყალიბებული წესების მიხედვით საქმის განხილვაზე, ამ საქმის განხილვის დამთავრებამდე. ასეთ შემთხვევაში საქმე რჩება სასამართლოს წარმოებაში.

მუხლი 296. სარჩელების შეერთებისა და შეგებებული სარჩელების აღძვრის დაუშვებლობა

არ შეიძლება თამასუქის თაობაზე აღძრული სარჩელების შეერთება სხვა პრეტენზიების გამო აღძრულ სარჩელებთან. დაუშვებელია აგრეთვე შეგებებული სარჩელების აღძვრა.

მუხლი 297. სასამართლო გადაწყვეტილების დათქმა

მოპასუხეს, რომელიც უარყოფს მის წინააღმდეგ წამოყენებულ მოთხოვნას, ყველა შემთხვევაში მას შემდეგ, როდესაც გამოტანილი იქნება გადაწყვეტილება, შეუძლია მოითხოვოს საქმის დამატებითი წარმოება თავისი უფლებების განხორციელების მიზნით.

გადაწყვეტილება მოპასუხის უფლებების შენარჩუნებით საბოლოო გადაწყვეტილებად ითვლება გასაჩივრებისა და იძულებითი აღსრულების თვალსაზრისით.

მუხლი 298. საქმის დამატებითი წარმოება

იმ შემთხვევაში, როდესაც მოპასუხეს შენარჩუნებული აქვს თავისი უფლების განხორციელების შესაძლებლობა, მაშინ დავა რჩება სასამართლო წარმოების სფეროში.

თუ საქმის დამატებითი წარმოების დროს გამოვლინდება რომ მოსარჩელის მოთხოვნა უსაფუძვლო იყო, გადაწყვეტილება მიღებული ამ თავით გათვალისწინებული წესების დაცვით უნდა გაუქმდეს, მოსარჩელეს უარი უნდა ეთქვას თავისი მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე და სასამართლო ხარჯებიც შესაბამისად უნდა განაწილდეს. მოსარჩელეს ევალება იმ ზარალის ანაზღაურება რომელიც მიადგა მოპასუხეს გადაწყვეტილების აღსრულების თუ ასეთი აღსრულებისათვის ხელისშემშლელი ქმედების შედეგად. მოპასუხეს შეუძლია წამოაყენოს ზარალის ანაზღაურების მოთხოვნა დავის სასამართლო განხილვის პროცესში.

მუხლი 299. ჩეკის თაობაზე აღძრული საქმეების წარმოება

იმ შემთხვევაში, როდესაც მოთხოვნები წამოყენებულია ჩეკებიდან, ჩეკის შესახებ საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, გამოყენებული უნდა იქნეს თამასუქის თაობაზე აღძრული საქმეების წარმოების წესი.

თავი XXXIV. საქმის განხილვის გამარტივებული წესი დავალიანების ამოღების შესახებ

მუხლი 300. დასაშვებობა

ამ თავში ჩამოყალიბებული გამარტივებული წესით შეიძლება განხილული იქნეს მოთხოვნები გარკვეული ფულადი თანხის დავალიანების ამოღების შესახებ.

დავალიანების გადახდევინების შესახებ საქმის განხილვის გამარტივებული წესი არ დაიშვება.

1. თუ მოთხოვნის წამოყენება დამოკიდებულია ჯერ კიდევ შეუსრულებელ საპასუხო გადახდაზე.

2. თუ ბრძანება ვადაგადაცილებული ვალის გადახდევინების შესახებ მხარეს უნდა აცნობონ საჯარო (ოფიციალური) გამოცხადების გზით.

მუხლი 301. განცხადება დავალიანების გადახდის ვალდებულების შესახებ

დავალიანების გადახდის ვალდებულების შესახებ განცხადება, რომელიც საქმის გამარტივებული წესით განხილვის საფუძველია, მიზნად უნდა ისახავდეს სასამართლოს მიერ დავალიანების გადახდევინების შესახებ ბრძანების მიღებას (გადახდის ბრძანება).

განცხადება დავალიანების გადახდის ვალდებულების შესახებ უნდა შეიცავდეს:

1. მხარეებისა და მათი წარმომადგენლების დასახელებას;
2. სასამართლოს დასახელებას, რომელშიც შეაქვთ განცხადება;
3. მონაცემებს იმის შესახებ თუ რომელი ძირითადი და დამატებითი ვალდებულებიდან გამომდინარე მოთხოვნებს აყენებს;
4. წამოყენებული პრეტენზიის დასაბუთებას. განცხადებაში მითითებული მტკიცებულების შესაბამისი დოკუმენტები დამოწმებული უნდა იქნეს წარმოდგენილი.
5. მითითებას იმის შესახებ, რომ აღძრული მოთხოვნა არ არის დამოკიდებული რაიმე საპასუხო (სანაცვლო) ვალდებულების შესრულებაზე განმცხადებლის მხრივ, ან რომ მის მხრივ ასეთი ვალდებულების შესრულება უკვე განხორციელდა;
6. განმცხადებლის ან მისი წარმომადგენლის ხელმოწერას.

მუხლი 302. განსჯადობა

საქმეს გამარტივებული წესით დავალიანების გადახდევინების შესახებ განიხილავს სასამართლო მოპასუხის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

მუხლი 303. დავალიანების გადახდევინების შესახებ განცხადების მიღებაზე უარის თქმა

სასამართლო თავისი განჩინებით უარს ეტყვის განმცხადებელს დავალიანების გადახდევინების შესახებ განცხადების მიღებაზე;

1. თუ ის არ პასუხობს ამ თავის 300-308-ე მუხლებით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს;
2. თუ განცხადებაში ჩამოყალიბებული მოთხოვნის საფუძველი (301-ე მუხლის 3.4), ვერ ასაბუთებს ამ მოთხოვნას.

განცხადების მიღებაზე უარის თქმის შესახებ განჩინების გამოტანამდე უნდა მოუსმინონ განმცხადებელს.

მუხლი 304. ბრძანება (გადახდის ბრძანება) ვადაგადაცილებული ვალის გადახდევინების შესახებ

ბრძანება ვადაგადაცილებული დავალიანების გადახდევინების თაობაზე გარდა ამ კოდექსის 301-ე მუხლის 1-5 პუნქტებით გათვალისწინებული მონაცემებისა უნდა შეიცავდეს:

1. მითითებას, რომ სასამართლოს არ შეუძლოა აქვს თუ არა განმცხადებელს აღძრული მოთხოვნის უფლება;
2. მითითებას იმის შესახებ, რომ დავალიანების გადახდევინების შესახებ სასამართლოს მიერ ბრძანების (გადახდის ბრძანება) მიღებიდან ორი კვირის მანძილზე:
 - გადაიხადოს (დაფაროს) ვალი პროცენტებიანად და ხარჯებიანად, თუ კი მო-

პასუხე აღძრულ პრეტენზიას მართებულად (დასაბუთებულად) მიიჩნევს;

- შემოიტანოს სასამართლოში წერილობითი შესაგებელი თუ მოპასუხე მის მიმართ აღძრული მოთხოვნას უმართებულოდ (დაუსაბუთებლად) მიიჩნევს.

3. მითითებას იმის შესახებ, რომ დავალიანების გადახდევინების შესახებ ბრძანების (გადახდის ბრძანების) იძულებით აღსრულებისათვის გაიცემა სააღსრულებო ფურცელი თუ მოპასუხე ვადის გასვლამდე არ წარმოადგენს თავის შესაგებელს.

ბრძანება დავალიანების გადახდევინების შესახებ მოპასუხეს გადაეცემა სასამართლოს ინიციატივით.

სასამართლო ატყობინებს აგრეთვე განმცხადებელს დავალიანების გადახდევინების თაობაზე ბრძანების მოპასუხისათვის გადაცემის შესახებ.

მუხლი 305. მოპასუხის შესაგებელი (პროტესტი)

მოპასუხეს შეუძლია არ ცნოს გადახდის ბრძანება მთლიანად ან ნაწილობრივ და შეიტანოს მის წინააღმდეგ შესაგებელი (პროტესტი) სასამართლოში, რომელმაც მიიღო ეს ბრძანება დავალიანების გადახდევინების შესახებ, ორი კვირის განმავლობაში გადახდის ბრძანების მიღების დღიდან. მოპასუხეს შეუძლია გააპროტესტოს გადახდის ბრძანება იმ შემთხვევაშიც, როდესაც გაპროტესტების ვადის გასვლას სასამართლო საპატიოდ მიიჩნევს.

მუხლი 306. საქმის გადატანა დავის სასარჩელო წარმოების წესით განსახილველად

იმ შემთხვევაში, როდესაც მოპასუხე დროულად შეიტანს თავის შესაგებელს (პროტესტს) სასამართლოში, მაშინ დავალიანების გადახდევინების შესახებ აღძრული მოთხოვნა განხილული და გადაწყვეტილი უნდა იქნეს სასარჩელო წარმოების საერთო წესით. საქმე სასამართლო განხილვის საგნად ითვლება დავალიანების გადახდევინების შესახებ ბრძანების (გადახდის ბრძანების) გადაცემის მომენტიდან.

სასამართლოს შეუძლია საქმის ზეპირი განხილვის დანიშნამდე ამ საქმის მომზადების მიზნით მიიღოს ამ კოდექსით გათვალისწინებული ღონისძიებები, მათ შორის დაავალოს მხარეებს წარმოადგინონ წერილობითი დოკუმენტები და განმარტებები.

მუხლი 307. სააღსრულებო გადაწყვეტილება

იმ შემთხვევაში, როდესაც განმცხადებელი დროულად არ შემოიტანს შესაგებელს (პროტესტს) სასამართლოში, მაშინ დავალიანების გადახდევინების შესახებ მიღებული ბრძანების საფუძველზე სასამართლო მიიღებს სააღსრულებო განკარგულებას. სააღსრულებო განკარგულებაში შეტანილი უნდა იქნეს მის მიღებამდე გაწეული ხარჯები.

სააღსრულებო განკარგულება გადაეცემა მოპასუხეს სასამართლოს ინიციატივით.

თავი XXXV. საოჯახო საქმეების წარმოება

მუხლი 308. გამოყენების სფერო

საქორწინო და საოჯახო საქმეების მიმართ გამოიყენება ამ კოდექსით დადგენილი წესები იმ დამატებებით, რაც ამ თავშია დადგენილი.

მუხლი 309. ერთ-ერთი მეუღლის გარდაცვალება

ერთ-ერთი მეუღლის გარდაცვალების შემთხვევაში სასამართლოში აღძრული საქმე უნდა შეწყდეს.

მუხლი 310. საქმის გარემოების დადგენა სასამართლოს ინიციატივით

სასამართლოს შეუძლია თავისი ინიციატივით განსაზღვროს დასადგენ გარემოებათა წრე და მხარეთა ახსნა-განმარტების შემდეგ თვითონ გამოითხოვოს მტკიცებულებები, რომლებზეც მხარეებს არ მიუთითებიათ.

საოჯახო სამართლებრივი ურთიერთობიდან წარმოშობილი საქმეების განხილვას არ შეიძლება შეუერთდეს სხვა ხასიათის მოთხოვნების მიმართ აღძრული საქმეების განხილვა.

მუხლი 311. სასამართლოს დროებითი განკარგულება

სასამართლოს შეუძლია მხარეთა შუამდგომლობის საფუძველზე მიიღოს დროებითი განკარგულება, რათა მოაწესრიგოს:

1. შვილის მიმართ მშობელთა ზრუნვის საკითხები;
 2. ერთ-ერთი მშობლის ურთიერთობა ბავშვთან;
 3. ბავშვის აღსაზრდელად გადაცემა ერთ-ერთ მშობელზე;
 4. მცირეწლოვანი ბავშვის შენახვის ვალდებულება;
 5. საკითხი ერთ-ერთი მეუღლის მიერ მეორე მეუღლისათვის მატერიალური დახმარების გაწევის შესახებ;
 6. საოჯახო მეურნეობისა და ბინით სარგებლობის საკითხი;
 7. საოჯახო სამართლებრივი ურთიერთობიდან წარმოშობილი საქმეების განხილვასთან დაკავშირებით ხარჯების ავანსის სახით გადახდევინების შესახებ.
- აღნიშნულ საკითხებზე სასამართლოს განჩინება შეიძლება გამოტანილი იქნეს საქმის ზეპირი განხილვის გარეშე.

განჩინების გამომტან სასამართლოს შეუძლია მხარეთა განცხადების საფუძველზე შეცვალოს ან მოლიანად გააუქმოს თავისი განჩინება.

მუხლი 312. სასამართლოს გადაწყვეტილება განქორწინების ან ქორწინების ბათილად ცნობის შესახებ

განქორწინების ან ქორწინების ბათილად ცნობის შესახებ გამოტანილი გადაწყვეტილებით სასამართლო, რამდენადაც ამას მოითხოვენ მხარეები თავიანთი განცხადებით, გადაწყვეტს:

1. ქორწინებაში დაბადებული ბავშვზე მშობელთა საერთო ზრუნვის საკითხს;
2. ერთ-ერთი მშობლის ქორწინებაში დაბადებულ ბავშვთან ურთიერთობის მოწესრიგების შესახებ საკითხს;
3. ბავშვის ერთ-ერთ მშობელზე გადაცემის საკითხს;
4. ქორწინებაში დაბადებული ბავშვის მიმართ მატერიალური დახმარების (რჩენის) საკითხს;
5. მეუღლეთა ურთიერთრჩენის საკითხს.

განქორწინებისა ან ქორწინების ბათილად ცნობის შესახებ და მათი შედეგების შესახებ სასამართლოს გამოაქვს ერთიანი გადაწყვეტილება. თუ სასამართლო ცალკე გამოყოფს ქორწინების საქმეებიდან გამომდინარე სხვა საქმეებს, მაშინ მას გამოაქვს

ამ მუხლის პირველი და მეორე პუნქტებში მითითებული საკითხების მიმართ განჩინება. ასეთი განჩინების მიმართ დასაშვებია კერძო საჩივრის შეტანა.

თავი XXXVI. ადმინისტრაციული და სახელმწიფო სამართლებრივი სამართლებრივი ურთიერთობიდან წარმოშობილ საქმეების წარმოება

მუხლი 313. ადმინისტრაციული და სახელმწიფო სამართლებრივი ურთიერთობიდან წარმოშობილი საქმეების განხილვის წესი

ადმინისტრაციული და სახელმწიფო სამართლებრივი ურთიერთობებიდან წარმოშობილ საქმეებს სასამართლო განიხილავს საერთო სასარჩელო წესით იმ ცვლილებებითა და დამატებებით, რომლებიც დადგენილია ამ თავში.

მუხლი 314. საქმის გარემოებების გამოკვლევა სასამართლოს ინიციატივით

სასამართლო არ არის შეზღუდული მხარეთა არგუმენტებითა და მათ მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებებით და იკვლევს საქმის გარემოებებს თავისი ინიციატივით.

მოსარჩელის მიერ სარჩელზე უარის თქმა, მოპასუხის მიერ სარჩელის აღიარება სასამართლოსათვის სავალდებულო არ არის, ასევე მხარეთა გამოუცხადებლობის გამო დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანა დაუშვებელია.

მუხლი 315. სარჩელი ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ გამოცემული (მიღებული) აქტების უარყოფისა და სარჩელი ვალდებულების იძულებით შესრულების შესახებ

შესაბამისი სარჩელის შეტანის გზით მოქალაქემ შეიძლება მოითხოვოს ადმინისტრაციული ორგანოს ან თვითმმართველობის ორგანოს მიერ მიღებული აქტების გაუქმება ან მათი მოქმედების შეწყვეტა.

ადმინისტრაციულ აქტს წარმოადგენს ნებისმიერი დადგენილება, გადაწყვეტილება ან სხვა ამგვარი დოკუმენტი, რომელიც რომელიმე ორგანოს რაიმე კონკრეტულ შემთხვევას არეგულირებს საჯარო სამართლებრივ სფეროში.

ასეთი სარჩელის სასამართლოში აღძვრის შემთხვევაში მოსარჩელემ უნდა დაამტკიცოს, რომ შესაბამისი ორგანოს მიერ მიღებული აქტი ლახავს მის უფლებას და კანონიერ ინტერესებს.

მუხლი 316. განსჯადობა

სარჩელი შეტანილ უნდა იქნეს იმ საჯარო სამართლებრივი ორგანიზაციის წინააღმდეგ, რომლის მმართველმა ორგანომაც მიიღო ან რომელ მმართველობის ორგანოსაც ეს აქტი უნდა მიეღო.

აღნიშნული სარჩელები შეტანილ უნდა იქნეს იმ რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქების საქალაქო სასამართლოებში, რომელთა სამოქმედო ტერიტორიაზე მდებარეობს სადაო აქტის მიმღები ორგანო.

მუხლი 317. სარჩელის შეტანის ვადა

სარჩელი შეტანილი უნდა იქნეს სასამართლოში ერთი თვის ვადაში.

ამ ვადის დენა იწყება იმ დღიდან, როდესაც მხარეებისათვის ცნობილი გახდა სარჩელის აღძვრის განზრახვის შესახებ, აგრეთვე იმ სასამართლოს შესახებ, რომელშიც ეს სარჩელი იქნება აღძრული და ამ სასამართლოს ადგილმდებარეობის შესახებ.

იმ შემთხვევაში, როდესაც ასეთი შეტყობინება არ იყო გაკეთებული ან იგი გაკეთდა სათანადო წესების დაცვის გარეშე, მაშინ საჩივრის შეტანის ვადა განისაზღვრება სამი თვით შეტყობინების მოწოდებიდან ან ადმინისტრაციული აქტის გამოცემიდან.

მუხლი 318. გადავადება

სარჩელი შეიძლება გადავადებული იქნეს.

გადავადება დაუშვებელია, თუ ადმინისტრაციული ორგანო საჯარო ინტერესების ან პროცესის რომელიმე მონაწილის განსაკუთრებული ინტერესის დაცვის მიზნით დაადგენს ადმინისტრაციული აქტების გადაუდებელ აღსრულებას.

სასამართლოს შეუძლია მოსარჩელის განცხადების საფუძველზე გააუქმოს გადაუდებელი აღსრულების შესახებ განკარგულება და კვლავ დაუშვას სარჩელის გადავადება. განცხადება გადავადების შესახებ დასაშვებია სარჩელის აღძვრამდე. სასამართლო იღებს გადაწყვეტილებას განჩინების სახით. ასეთი განჩინება შეიძლება ზეპირი განხილვის გარეშე იქნეს მიღებული.

ამ განჩინების მიმართ შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

სასამართლოს ნებისმიერ დროს შეუძლია აღნიშნული განჩინების შეცვლა ან გაუქმება. ასეთი შეცვლის თუ გაუქმების შესახებ მოთხოვნა შეიძლება აღძრას პროცესის თითოეულმა მონაწილემ.

მუხლი 319. მესამე პირის მოწვევა

სასამართლოს შეუძლია თავისი ინიციატივით ან მხარეთა განცხადების საფუძველზე მოიწვიოს სხვა ისეთი ფიზიკური და იურიდიული პირები, რომელთა სამართლებრივი ინტერესები შეხებული იქნება გადაწყვეტილებით.

იმ შემთხვევაში, როდესაც სადავო სამართლებრივ ურთიერთობაში მიწვეული პირი ისეთი სახით იღებს მონაწილეობას, რომ მასზე გავრცელდება სასამართლოს გადაწყვეტილების კანონიერი ძალა, მაშინ იგი აუცილებლად უნდა იქნეს მოწვეული (აუცილებელი მოწვევა).

მოწვეულ პირებს, მხარეთა განცხადების ფარგლებში, შეუძლიათ საკუთარი იერიშისა და თავდაცვის საშუალებები გამოიყენოს და საქმის წარმოების ყველა ეტაპზე მიიღოს აქტიური მონაწილეობა.

პ ა რ ი მ ე მ ქ ვ ს ე

უ დ ა ვ ო წ ა რ მ ო ე ბ ა

თავი XXXVII. ზოგადი დებულებები

მუხლი 320. სასამართლოს მიერ უდავო წესით განსახილველი საქმეები
უდავო წარმოების წესით სასამართლო განიხილავს საქმებს:

1. იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტების დადგენის შესახებ;

2. მოქალაქის უკვალოდ დაკარგულად აღიარების და მოქალაქის გარდაცვლილად გამოცხადების შესახებ;
3. მოქალაქის არაქმედუნარიანად და შეზღუდულ ქმედუნარიანად აღიარების შესახებ;
4. დაკარგულ საწარდგენლო ფასიან ქაღალდზე და საორდერო ფასიან ქაღალდზე უფლების აღდგენის შესახებ (გამოწვევითი წარმოება);
5. ქონების უპატრონოდ ცნობის შესახებ;
6. სამეწარმეო რეესტრის წარმოების შესახებ;

მუხლი 321. უდავო წარმოების საქმეთა განხილვის წესი

უდავო წარმოების საქმეებს სასამართლო განიხილავს ამ კოდექსით დადგენილი წესებით, იმ ცვლილებებისა და დამატებების გათვალისწინებით, რომლებიც დადგენილია ამ კოდექსის XXXVII - XLII თავებით.

თუ უდავო წარმოების წესით საქმის განხილვისას აღიძვრის დავა ისეთი უფლებების შესახებ, რომელიც სასამართლოებს უწყებრივად ექვემდებარება, სასამართლო განცხადებას განუხილველად დატოვებს და დაინტერესებული პირებს განუმარტავს, რომ მათ უფლება აქვთ წარმოადგინონ სარჩელი საერთო საფუძველზე.

თავი XXXVIII. იურიდიული მნიშვნელობის ფაქტების დადგენა

მუხლი 322. საქმეები იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტების დადგენის შესახებ, რომლებიც სასამართლოს მიერ განიხილება

სასამართლო დაადგენს ფაქტებს, რომლებზეც დამოკიდებულია მოქალაქეთა და ორგანიზაციათა პირადი ან ქონებრივი უფლებების წარმოშობა, შეცვლა ან მოსპობა.

სასამართლო განიხილავს საქმეებს:

1. პირთა ნათესაური კავშირის დადგენის შესახებ;
2. პირის კმაყოფაზე ყოფნის ფაქტების დადგენის შესახებ;
3. დაბადების, შვილად აყვანის, ქორწინებისა, განქორწინებისა და გარდაცვალების რეგისტრაციის ფაქტის დადგენის შესახებ;
4. უფლების დამდგენი საბუთების იმ პირისადმი კუთვნილების ფაქტის დადგენის შესახებ, რომლის სახელი, მამის სახელი ან გვარი, რაც საბუთებშია აღნიშნული არ ემთხვევა მის პასპორტში ან დაბადების მოწმობაში აღნიშნულ სახელს, მამის სახელს ან გვარს;
5. საკუთრების უფლებით ნივთის ფლობის ფაქტის დადგენის შესახებ;
6. უბედური შემთხვევის ფაქტის დადგენის შესახებ;
7. პირის გარკვეულ დროსა და გარკვეულ ვითარებაში გარდაცვალების ფაქტის დადგენის შესახებ, თუ მამის ორგანოებმა უარი თქვეს გარდაცვალების ფაქტის რეგისტრაციაზე;
8. მემკვიდრეობის მიღების ფაქტისა და მემკვიდრეობის გახსნის ადგილის დადგენის შესახებ;
9. იურიდიული მნიშვნელობის მქონე სხვა ფაქტების დადგენის შესახებ, თუ კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს მათი დადგენის სხვა წესს.

მუხლი 323. იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტების დადგენისათვის აუცილებელი პირობები

სასამართლო იურიდიული მნიშვნელობის ფაქტებს დაადგენს მხოლოდ ამ ფაქტების დამადასტურებელი საბუთების სხვა წესით მიღების შეუძლებლობისას ან დაკარგული საბუთების აღდგენის შეუძლებლობისას.

მუხლი 324. განცხადების შეტანა

განცხადება იურიდიული მნიშვნელობის ფაქტების დადგენის შესახებ შეიტანება სასამართლოში განმცხადებლის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით. გამონაკლისს წარმოადგენს განცხადება საკუთრების უფლებით უძრავი ქონების ფლობის ფაქტის დადგენის შესახებ, რომელიც შეიტანება სასამართლოში უძრავი ქონების ადგილსამყოფელის მიხედვით.

მუხლი 325. განცხადების შინაარსი

განცხადებაში უნდა აღინიშნოს, რა მიზნისათვის სჭირდება განმცხადებელს ამ ფაქტის დადგენა, აგრეთვე წარმოდგენილი უნდა იყოს მტკიცებულებები, რომლებიც დასტურებენ განმცხადებლის მიერ სათანადო საბუთების მიღების ან დაკარგული საბუთების აღდგენის შეუძლებლობას.

მუხლი 326. სასამართლოს გადაწყვეტილება ფაქტის დადგენის შესახებ

სასამართლოს გადაწყვეტილება ფაქტის დადგენის შესახებ, რომელიც რეგისტრირებული უნდა იქნეს მოქალაქეობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერ ორგანოებში ან გაფორმდეს სხვა ორგანოებში, წარმოადგენს საფუძველს ასეთი რეგისტრაციისა და გაფორმებისათვის, მაგრამ ვერ შეცვლის ამ ორგანოების მიერ გასაცემ დოკუმენტებს.

თავი XXXIX. მოქალაქის უზოუკვლოდ დაკარგულად აღიარება და მოქალაქის გარდაცვლილად გამოცხადება

მუხლი 327. განცხადების შეტანა

განცხადება მოქალაქის უზოუკვლოდ დაკარგულად აღიარებისა ან მოქალაქის გარდაცვლილად გამოცხადების შესახებ შეიტანება სასამართლოში დაინტერესებული პირის მიერ განმცხადებლის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

მუხლი 328. განცხადების შინაარსი

განცხადებაში უნდა აღინიშნოს, რა მიზნისათვის სჭირდება განმცხადებლის მოქალაქის უზოუკვლოდ დაკარგულად აღიარება და მისი გარდაცვლილად გამოცხადება, აგრეთვე გარემოებანი, რომლებითაც დასტურდება მოქალაქის უკვალოდ დაკარგვა, ან და რომლებიც უკვალოდ დაკარგულს სიკვდილის საფრთხეს უქმნიდნენ, ან საფუძველს იძლევიან მისი დაღუპვის ვარაუდისათვის გარკვეული უბედური შემთხვევის შედეგად.

მუხლი 329. მოსამართლის მოქმედება განცხადების მიღების შემდეგ

სასამართლო განხილვისათვის საქმის მომზადებისას მოსამართლე გამოარკვევს, თუ რომელ პირებს შეუძლიათ მიაწოდონ ცნობები დაკარგულის შესახებ, აგრეთვე გამოკითხავს სათანადო ორგანოებს დაკარგულის უკანასკნელი საცხოვრებელი ან სამუ-

შაო ადგილის მიხედვით მის შესახებ არსებულ ცნობებს.

განცხადების მიღების შემდეგ მოსამართლეს შეუძლია წინადადება მისცეს მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოს დაკარგულად გამოცხადებული პირის ქონების დასაცავად მეურვის დანიშვნის შესახებ.

მუხლი 330. სასამართლოს გადაწყვეტილება განცხადების გამო

სასამართლოს გადაწყვეტილება, რომლითაც მოქალაქე აღიარებულია უკვალოდ დაკარგულად, წარმოადგენს საფუძველს მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოსათვის დაკარგულის ქონებაზე მისი სამყოფელი ადგილის მიხედვით მეურვის დასანიშნავად.

სასამართლოს გადაწყვეტილება, რომლითაც მოქალაქე გამოცხადებულია გარდაცვლილად, წარმოადგენს საფუძველს იმისათვის, რომ მოქალაქეობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერმა ორგანომ შეიტანოს ჩანაწერი ამ მოქალაქის გარდაცვალების შესახებ მოქალაქეობრივი მდგომარეობის აქტების ჩასაწერ წიგნში.

მუხლი 331. უკვალოდ დაკარგულად აღიარებული ან გარდაცვლილად გამოცხადებული მოქალაქის გამოჩენის ან სამყოფელი ადგილის აღმოჩენის შედეგები

უკვალოდ დაკარგულად აღიარებული ან გარდაცვლილად გამოცხადებული მოქალაქის გამოჩენის ან სამყოფელი ადგილის აღმოჩენის შემთხვევაში, სასამართლო ახალი გადაწყვეტილებით გააუქმებს თავის წინანდელ გადაწყვეტილებას. ახალი გადაწყვეტილება წარმოადგენს ქონების მეურვეობის მოხსნისა და მოქალაქეობრივი მდგომარეობის აქტების ჩასაწერ წიგნში გარდაცვალების შესახებ ჩანაწერის გაუქმების საფუძველი.

თავი XL. მოქალაქის შუზღულულ ქმედუნარიანად და

არაქმედუნარიანად აღიარება

მუხლი 332. განცხადების შეტანა

საქმე მოქალაქის შუზღულულ ქმედუნარიანად აღიარების შესახებ, რომელიც ეძალება ალკოჰოლს ან ნარკოტიკულ ნივთიერებებს, რის გამოც თავის ოჯახს მძიმე მატერიალურ მდგომარეობაში აყენებს, შეიძლება აღძრას მისი ოჯახის წევრებმა ან მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოებმა.

საქმე სულით ავადმყოფობის ან ჭკუასუსტობის გამო მოქალაქის არაქმედუნარიანად აღიარების შესახებ შეიძლება აღძრას სასამართლოში მისი ოჯახის წევრებმა, მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოებმა, აგრეთვე ფსიქიატრიული სამკურნალო დაწესებულებებმა.

განცხადება მოქალაქის შუზღულულ ქმედუნარიანად ან არაქმედუნარიანად აღიარების შესახებ შეტანილი უნდა იქნეს სასამართლოში ამ მოქალაქის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით, ხოლო თუ ეს პირი მოთავსებულია ფსიქიატრიულ სამკურნალო დაწესებულებაში - სამკურნალო დაწესებულების სამყოფელი ადგილის მიხედვით.

მუხლი 333. განცხადების შინაარსი

განცხადებაში მოქალაქის შუზღულულ ქმედუნარიანად აღიარების შესახებ მითი-

თებული უნდა იყოს გარემოებებზე, რომლებიც ადასტურებენ, რომ პირი, რომელიც ეძღება ალკოჰოლს ან ნარკოტიკულ ნივთიერებებს მძიმე მატერიალურ მდგომარეობაში აყენებს თავის ოჯახს.

განცხადებაში მოქალაქის არაქმედუნარიანად აღიარების შესახებ უნდა აღინიშნოს გარემოებანი, რომლებიც ადასტურებენ ფსიქიკურ მოშლილობას, რის გამოც მას არ შეუძლია შეიგნოს თავისი მოქმედების მნიშვნელობა ან განაგოს იგი.

მუხლი 334. ექსპერტიზის დანიშვნა მოქალაქის ფსიქიკური მდგომარეობის განსაზღვრისათვის

თუ არსებობს საკმაო ცნობები მოქალაქის ფსიქიკური მოშლილობის შესახებ მოსამართლე, სასამართლო განხილვისათვის საქმის მომზადების წესით დანიშნავს სასამართლო ფსიქიატრიულ ექსპერტიზას ამ მოქალაქის ფსიქიკური მდგომარეობის განსაზღვრისათვის. განსაკუთრებულ შემთხვევაში, თუ პირი, რომლის მიმართ აღძრულია საქმე მისი არაქმედუნარიანად აღიარების შესახებ აშკარად თავს არიდებს საექსპერტო შემოწმებას სასამართლოს თავის სხდომაზე ფსიქიატრის მონაწილეობით შეუძლია გამოიტანოს განჩინება სასამართლო ფსიქიატრიულ ექსპერტიზაზე მოქალაქის იძულებით გაგზავნის შესახებ.

მუხლი 335. განცხადების განხილვა

საქმეს მოქალაქის შეზღუდულ ქმედუნარიანად აღიარების შესახებ სასამართლო განიხილავს ამ მოქალაქისა და მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოს წარმომადგენლის სავალდებულო მონაწილეობით.

საქმეს მოქალაქის არაქმედუნარიანად აღიარების შესახებ სასამართლო განიხილავს მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოს წარმომადგენლის სავალდებულო მონაწილეობით. მოქალაქეს, რომელიც აღიარებულ უნდა იქნეს არაქმედუნარიანად, დაიბარებენ სასამართლო სხდომაზე, თუ ეს შესაძლებელია მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის მიხედვით.

განმცხადებელი მოქალაქის შეზღუდული ქმედუნარიანად ან არაქმედუნარიანად აღიარების შესახებ გათავისუფლებულია საქმის განხილვასთან დაკავშირებული სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან.

მუხლი 336. სასამართლოს გადაწყვეტილება განცხადების გამო

სასამართლოს გადაწყვეტილება, რომლითაც მოქალაქე აღიარებულია შეზღუდულ ქმედუნარიანად წარმოადგენს საფუძველს მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოსათვის მზრუნველის დანიშნისათვის.

სასამართლოს გადაწყვეტილება, რომლითაც მოქალაქე აღიარებულია არაქმედუნარიანად, წარმოადგენს საფუძველს მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოსათვის მეურვის დასანიშნავად.

მუხლი 337. შეზღუდული ქმედუნარიანობის გაუქმება და მოქალაქის ქმედუნარიანად აღიარება

საქართველოს სამოქალაქო სამართლის კოდექსის მე-14 მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში სასამართლოს, თვით მოქალაქის, მისი მზრუნველის, ოჯახის წევრის განცხადებით გამოაქვს გადაწყვეტილება მოქალაქის შეზღუდულ ქმე-

დუნარიანად აღიარების გაუქმების შესახებ.

საქართველოს სამოქალაქო სამართლის კოდექსის მე-12 მუხლის მე-5 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, სასამართლოს მეურვის, ფსიქიატრიულ სამკურნალო დაწესებულების, ოჯახის წევრის განცხადებით, სასამართლო-ფსიქიატრიული ექსპერტიზის დასკვნის საფუძველზე გამოაქვს გადაწყვეტილება გამოჯანმრთელებული პირის ქმედუნარიანად აღიარების შესახებ. სასამართლოს გადაწყვეტილების საფუძველზე გაუქმდება აღნიშნულ პირზე დაწესებული მეურვეობა.

თავი XLI. დაკარგულ საწარმდგენლო ფასიან ქალაღზე და საორღერო ფასიან ქალაღზე უფლების აღღბენა (გამოწვევითი წარმოება)

მუხლი 338. განცხადების შეტანა

პირს, რომელმაც დაკარგა საწარმდგენლო ფასიანი ქალაღი საორღერო ფასიანი ქალაღი, კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში, შეუძლია სთხოვოს სასამართლოს დაკარგული ფასიანი ქალაღის ბათილად ცნობა და დაკარგულზე უფლების აღღგენა.

განცხადება შეტანილი უნდა იქნეს სასამართლოში ამ მუხლში მითითებული საბუთის გამცემი დაწესებულების სამყოფელი ადგილის მიხედვით.

მუხლი 339. განცხადების შინაარსი

განცხადებაში უნდა აღინიშნოს დაკარგული საბუთის განმასხვავებელი ნიშნები, საბუთის გამცემი დაწესებულების სახელწოდება, აგრეთვე ის, თუ რა გარემოებაში დაიკარგა საბუთი.

მუხლი 340. მოსამართლის მოქმედება განცხადების მიღების შემდეგ

მოსამართლე განცხადების მიღების შემდეგ გამოიტანს განჩინებას საბუთის გამცემი დაწესებულებისათვის (პირისათვის) ამ საბუთით ყოველგვარი გადახდისა და გაცემის წარმოების აკრძალვის, აგრეთვე განმცხადებლის ხარჯზე ადგილობრივ გაზეთში პუბლიკაციის შესახებ.

ასეთი განჩინების გამოტანაზე უარი შეიძლება გასაჩივრდეს კერძო საჩივრით ან პროტესტით.

მუხლი 341. პუბლიკაცია

პუბლიკაცია უნდა შეიცავდეს:

1. იმ სასამართლოს დასახელებას, რომელშიც შეტანილია განცხადება საბუთის დაკარგვის შესახებ;
2. განმცხადებლის დასახელებას და მის საცხოვრებელ ადგილს;
3. საბუთის დასახელებას და განმასხვავებელ ნიშნებს;
4. წინადადებას იმ საბუთის ხელთმქონის მიმართ, რომლის დაკარგვის შესახებაც შეტანილია განცხადება, რომ მან პუბლიკაციის დღიდან სამი თვის განმავლობაში შეიტანოს განცხადება სასამართლოში ამ საბუთზე თავისი უფლების შესახებ.

მუხლი 342. საბუთის ხელთქონის განცხადება

იმ საბუთის ხელთქონე, რომლის დაკარგვის შესახებაც განცხადებულია, მოვალეა პუბლიკაციის დღიდან სამი თვის ვადის გასვლამდე შეიტანოს განჩინების გამოძიების სასამართლოში განცხადება საბუთზე თავისი უფლების შესახებ და ამასთან ერთად წარადგინოს საბუთის დედანი.

მუხლი 343. მოსამართლის მოქმედება საბუთის ხელთქონისაგან განცხადების მიღების შემდეგ

თუ საბუთის ხელთქონემ პუბლიკაციის დღიდან სამი თვის ვადის გასვლამდე შეიტანა სასამართლოში განცხადება, მაშინ სასამართლო განცხადებას საბუთის დაკარგვის შესახებ განუხილველად დატოვებს და დაადგენს ვადას, რომლის განმავლობაში საბუთის გამცემ დაწესებულებას (პირს) აუკრძალავს აწარმოოს ამ საბუთით გადახდა და გაცემა. ეს ვადა არ შეიძლება აღემატებოდეს ორ თვეს.

იმავდროულად სასამართლო განუძრავს განმცხადებელს მის უფლებას აღძრას სარჩელი საბუთის გამოთხოვის შესახებ საერთო წესით იმ პირის მიმართ, ვის ხელშიც საბუთია, ხოლო ამ უკანასკნელს - მის უფლებას გადაახდევინოს განმცხადებელს ზარალი, რაც გამოწვეულია აკრძალვის ღონისძიებით. სასამართლოს განჩინებაზე შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

მუხლი 344. საქმის დანიშვნა განსახილველად

საქმეს დაკარგული საბუთების ბათილად ცნობის შესახებ სასამართლო განიხილავს პუბლიკაციის დღიდან სამი თვის ვადის გასვლის შემდეგ, თუ საბუთის ხელთქონისაგან არ შემოვილა ამ კოდექსის 342-ე მუხლში მითითებული განცხადება.

მუხლი 345. სასამართლოს გადაწყვეტილება განცხადების გამო

განმცხადებლის თხოვნის დაკმაყოფილების შემთხვევაში სასამართლო გამოიტანს გადაწყვეტილებას, რომლითაც ბათილად ცნობს დაკარგულ საბუთს. ეს გადაწყვეტილება უფლებას აძლევს განმცხადებელს მიიღოს ანაბარი ან ბათილად ცნობილი საბუთის ნაცვლად ახალი საბუთი.

მუხლი 346. საბუთის ხელთქონის უფლება აღძრას სარჩელი ქონების უსაფუძვლოდ შექენის შესახებ

საბუთის ხელთქონემ, რომელმაც რაიმე მიზეზის გამო დროულად არ განაცხადა თავისი უფლება ამ საბუთზე, დაკარგული საბუთის ბათილად ცნობის თაობაზე სასამართლოს გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის შემდეგ, შეუძლია აღძრას სარჩელი ქონების უსაფუძვლოდ შექენის ან დაზოგვის შესახებ, იმ პირის მიმართ, რომელსაც მიენიჭა დაკარგულის ნაცვლად ახალი საბუთის მიღების უფლება.

თავი XLII. ქონების უპატრონოდ ცნობა

მუხლი 347. განცხადების შეტანა

განცხადება ქონების უპატრონოდ ცნობის შესახებ შეიტანება სასამართლოში იმ პირის მიერ, ვინც დაეუფლა ქონებას ფიზიკური პირის საცხოვრებელი ადგილის ან იურიდიული პირის ადგილსამყოფელის მიხედვით.

მუხლი 348. განცხადების შინაარსი

ქონების უპატრონოდ ცნობის შესახებ განცხადებაში მითითებული უნდა იყოს რომელი ქონება უნდა იყოს ცნობილი უპატრონოდ, როგორია ამ ქონების განმასხვავებელი ნიშნები, მტკიცებულებები, რომლებიც ადასტურებენ მესაკუთრის მიერ ქონების მიტოვებას ამ ქონებაზე საკუთრების უფლების შენარჩუნების განზრახვის გარეშე, აგრეთვე მტკიცებულება იმის თაობაზე რომ განმცხადებელმა დაეუფლა ისეთ ქონებას, რომლის მითვისება არაა აკრძალული კანონით და არაა დარღვეული იმ პირის უფლებები, რომელსაც ამ ნივთის მითვისების უფლება ჰქონდა.

მუხლი 349. პუბლიკაცია

განცხადების მიღების შემდეგ სასამართლო აქვეყნებს ადგილობრივ გაზეთში ცნობას, რომელიც უნდა შეიცავდეს:

1. იმ სასამართლოს დასახელებას, რომელმაც უნდა მიიღოს გადაწყვეტილება ქონების უპატრონოდ გამოცხადების შესახებ;
2. განმცხადებლის ვინაობას;
3. იმ ქონების აღწერას, რომელიც უპატრონოდ უნდა გამოცხადდეს;
4. მოთხოვნას იმ პირებისადმი, რომლებსაც შეიძლება გააჩნდეთ პრეტენზია ქონებაზე, რომელიც უპატრონოდ უნდა გამოცხადდეს, რათა მათ განაცხადონ თავიანთი უფლებების შესახებ სასამართლოში სამი თვის განმავლობაში დღიდან პუბლიკაციისა.

მუხლი 350. ქონებაზე უფლების სასარჩელო წესით დაცვა

თუ ამ კოდექსის 343-ე მუხლით გათვალისწინებულ ვადაში შემოვა სასამართლოში განცხადება ქონებაზე უფლების შესახებ, მაშინ სასამართლო თავისი განჩინებით განუხილველად ტოვებს ქონების უპატრონოდ ცნობის შესახებ განცხადებას და წინადადებას აძლევს განმცხადებელს აღძრას აღიარებითი სარჩელი იმ პირის მიმართ, რომელმაც განაცხადა ქონებაზე თავისი უფლების შესახებ.

იმ შემთხვევაში, როდესაც დანიშნული ვადის გასვლამდე არ შემოვა სასამართლოში განაცხადი ქონებაზე უფლების შესახებ, სასამართლო განიხილავს საქმეს და გამოკითხავს იმ პირებს, რომელთაც შეუძლიათ ცნობების მიცემა ქონების კუთვნილების შესახებ, აგრეთვე გამოითხოვს ცნობებს შესაბამისი ორგანოებიდან.

მუხლი 351. სასამართლოს გადაწყვეტილება

თუ სასამართლო ცნობს, რომ ქონებას არ ეავს მესაკუთრე, ან ეს ქონება მიტოვებულია მესაკუთრის მიერ უიმგანზრახვოდ, რომ შეინარჩუნოს ამ ქონებაზე საკუთრების უფლება, გამოითანს გადაწყვეტილებას მოძრავი ქონების უპატრონოდ ცნობის შესახებ და მისი იმ პირის საკუთრებაში გადაცემის შესახებ, რომელიც დაეუფლა ამ ქონებას.

თავი XLIII. სამეფარმეთ რეესტრი

მუხლი 352. სარეგისტრაციო სასამართლო

სარეგისტრაციო სასამართლოების ფუნქციებს ასრულებენ რაიონული სასამართლოები (ვარიანტი; სპეციალიზირებული სასამართლოები).

მუხლი 353. განაცხადი

1. განაცხადი კავშირებისა და ფონდების რეგისტრაციის შესახებ შეტანილ უნდა იქნეს სარეგისტრაციო სასამართლოში ოფიციალურად დადასტურებული ფორმით. განაცხადი უნდა შეიცავდეს ყველა იმ ფაქტობრივ მონაცემს, რომლებიც სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 31-ე მუხლით არის გათვალისწინებული.

განცხადებას თან უნდა ერთვოდეს:

- 1). წესდების ორიგინალი;
- 2). იუსტიციის მინისტრის ნებართვა;
- 3). კავშირის ან ფონდის გამგეობის შემადგენლობის დამადასტურებელი საბუთის ასლი.

2. სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 39-ე მუხლის თანახმად განაცხადი უნდა გაკეთდეს კავშირის ან ფონდის გაუქმების და ასეთ შემთხვევაში ლიკვიდაციის დანიშვნის თაობაზე.

3. განაცხადი უნდა შეიტანონ კავშირის გამგეობის წევრებმა, ხოლო ფონდის რეგისტრაციის შემთხვევაში - ფონდის დამფუძნებლებმა. თუ ფონდის რეგისტრაციის დროს საჭირო იქნება ისეთი ფაქტობრივი მონაცემების რეგისტრაცია, რომლებიც კანონის თანახმად ამას საჭიროებენ, მაშინ განაცხადს გააკეთებს ფონდის გამგეობა.

სამეწარმეო რეესტრში რეგისტრაციისათვის გამოიყენება მეწარმეთა შესახებ კანონის მე-5 მუხლით გათვალისწინებული წესები.

იმ შემთხვევაში, როდესაც განცხადებაში არაა მოცემული რეგისტრაციისათვის სავალდებულო ფაქტობრივი მონაცემები, მაშინ სასამართლო ჯარიმის დაწესებით აიძულებს განცხადების შეტანაზე პასუხისმგებელ პირს შეიტანოს განაცხადში ყველა საჭირო მონაცემი.

მუხლი 354. სარეგისტრაციო განაცხადის უკან დაბრუნება

1. თუ სარეგისტრაციო განაცხადი არ პასუხობს კანონის მოთხოვნებს, სარეგისტრაციო სასამართლო უკან აბრუნებს მას იმის მითითებით, თუ რომელ კონკრეტულ მოთხოვნებს არ პასუხობს იგი. თუ განაცხადის ხარვეზი ადვილად შეიძლება იქნეს გამოსწორებული, სასამართლო აწესებს ვადას მისი გამოსწორებისათვის. თუ ხარვეზი ამ ვადაში არ იქნება გამოსწორებული სასამართლო თავისი განჩინებით უარს ამბობს რეგისტრაციაზე და უკან აბრუნებს განაცხადს. ამ განჩინებაზე შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

მუხლი 355. ინფორმაციის მიწოდების ვალდებულება

სასამართლოებმა, პროკურატურის, პოლიციის, გამგეობების თანამშრომლებმა ან ნოტარიუსებმა უნდა შეატყობინონ სარეგისტრაციო სასამართლოებს არასწორი, არასრულფასოვანი ან საერთოდ არშემდგარი რეგისტრაციის შემთხვევების შესახებ, რაც ცნობილი გახდა მათთვის.

მუხლი 356. რეგისტრაციის გაუქმება

თუ სამეწარმეო რეესტრში მოხდება რეგისტრაცია, რომელიც მნიშვნელოვანი მიზეზის გამო არ უნდა მოხდარიყო, სასამართლოს, რომელმაც ასეთი რეგისტრაცია მოახდინა, შეუძლია გამოიტანოს განჩინება და თავისი ინიციატივით ამოშალოს იგი. რეგისტრაციის გაუქმება (ამოშლა) ხდება შესაბამისი განმარტების შეტანით.

განჩინების გამოტანამდე სასამართლომ უნდა შეატყობინოს სათანადო პირს რეგისტრაციის ამოშლის განზრახვის შესახებ და მისცეს მას ვადა შესაბამისი მოქმედების შესრულებისათვის.

სასამართლოს განჩინებაზე რეგისტრაციის ამოშლის შესახებ შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

ნ ა წ ი ლ ი მ ე ს ა მ ე

სასამართლო გადაწყვეტილებათა გასაჩივრება

პ ა რ ი მ ე შ ვ ი დ ე

ა ა მ ლ ა ც ი ა

თ ა ვ ი X L I V . ა ა მ ლ ა ც ი ა დ ა ს ა შ მ ბ რ ბ ა

მ უ ხ ლ ი 357. სააპელაციო საჩივრის შეტანა

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება შეიძლება გაასაჩივროს მხარეებმა და მესამე პირებმა დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნით სააპელაციო სასამართლოში კანონის დადგენილ ვადებში.

მ უ ხ ლ ი 358. სააპელაციო საჩივარი, რომლის ღირებულება 500 ლარზე ნაკლებია

სააპელაციო საჩივარი დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუ მისი ღირებულება სცილდება 500 ლარს. აპელაციის ღირებულება განისაზღვრება იმის მიხედვით თუ გასაჩივრებული გადაწყვეტილების რა ზომით შეცვლაზე შეაქვს საჩივარი მხარეს (მესამე პირს). თუ ღირებულების მოცულობა იწვევს ეჭვს, მაშინ სააპელაციო საჩივრის შემტანმა პირმა ეს ღირებულება სარწმუნოდ უნდა დაადასტუროს.

მ უ ხ ლ ი 359. დაუსწრებელი გადაწყვეტილების სააპელაციო წესით გასაჩივრების დაუშვებლობა

დაუსწრებელი გადაწყვეტილება არ შეიძლება გასაჩივრდეს სააპელაციო წესით იმ მხარის მიერ, რომლის წინააღმდეგაც იგი არის გამოტანილი.

სააპელაციო საჩივარი დასაშვებია მხოლოდ ისეთი დაუსწრებელი გადაწყვეტილების მიმართ, რომელიც გამოტანილია განმეორებით დაუსწრებლობის შემდეგ, რის გამოც იგი აღარ შეიძლება გასაჩივრდეს ამ გადაწყვეტილების გამომტან სასამართლოში. ასეთი გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს სააპელაციო წესით მხოლოდ იმ საფუძვლით, რომ არ არსებობდა განმეორებითი დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანისათვის შესაბამისი სამართლებრივი წინამძღვრები.

მ უ ხ ლ ი 360. სასამართლო, რომელშიც შეიძლება სააპელაციო საჩივრის შეტანა

წერილობითი ფორმით შედგენილი საპელაციო საჩივარი შეტანილი უნდა იქნეს იმ სასამართლოში, რომელმაც გამოიტანა სააპელაციო წესით გასაჩივრებული გადაწყვეტილება.

მ უ ხ ლ ი 361. სააპელაციო საჩივრის შინაარსი

სააპელაციო საჩივარი უნდა შეიცავდეს:

1. იმ სასამართლოს დასახელებას, რომლის სახელზეც შედგენილია საჩივარი;
2. იმ პირის დასახელებას და მისამართს რომელსაც შეაქვს საჩივარი;
3. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ზუსტ დასახელებას და მითითებას ამ გა-

დაწვევტილების დამდგენ სასამართლოზე;

4. მითითებას იმის თაობაზე თუ გადაწვევტილების რა ნაწილია გასაჩივრებელი;

5. მითითებას, თუ რაში მდგომარეობას გადაწვევტილების უსწორობა და რას მოითხოვს კონკრეტულად სააპელაციო საჩივრის შეტანი პირი;

6. მითითებას გარემოებებზე, რომლებიც ასაბუთებენ სააპელაციო საჩივარს და მტკიცებულებები, რომლებიც ადასტურებენ ამ გარემოებებს;

7. სააპელაციო საჩივარზე თანდართული წერილობითი მასალების ნუსხას. სააპელაციო საჩივარი, აგრეთვე დამატებით შემოსული მასალები წარედგინება სასამართლოს იმდენი ასლის დართვით რამდენი მონაწილეც არის საქმეში.

სააპელაციო საჩივარს ხელს აწერს მისი შეტანი პირი ან წარმომადგენელი.

წარმომადგენლის მიერ შეტანილ სააპელაციო საჩივარს უნდა დაერთოს მინდობილობა, რომელიც ადასტურებს წარმომადგენლის უფლებამოსილებას სააპელაციო საჩივრის შეტანაზე, თუ ასეთი უფლებამოსილების დამადასტურებელი საბუთი არ არის საქმეში.

იმ შემთხვევაში, როდესაც სააპელაციო საჩივარი არ პასუხობს აქ ჩამოთვლილ მოთხოვნებს, სასამართლო ავალებს საჩივრის შეტან პირს შეავსოს ხარვეზი, რისთვისაც უნიშნავს მას ვადას. თუ ამ ვადაში ხარვეზი არ იქნება შევსებული, სააპელაციო საჩივარი აღარ დაიშვება.

მუხლი 362. სააპელაციო საჩივრის შეტანის ვადა

სააპელაციო საჩივრის შეტანის ვადა არის ერთი თვე. ამ ვადის გაგრძელება არ შეიძლება და იგი იწყება ორივე მხარისათვის გადაწვევტილების გადაცემის მომენტიდან. თუ გადაწვევტილების გადაცემა არ მოხდა კანონით გათვალისწინებული წესით მაშინ სააპელაციო საჩივრის შეტანის ვადა იწყება გადაწვევტილების გამოტანიდან 5 თვის ვადაში.

მუხლი 363. სააპელაციო გასაჩივრებაზე უარის თქმა

იმ შემთხვევაში, როდესაც გადაწვევტილების გამოტანისა და გამოცხადების შემდეგ მხარე სასამართლოს ან მოწინააღმდეგე მხარეს წერილობითი ფორმით განუცხადებს უარს სააპელაციო გასაჩივრებაზე, სააპელაციო საჩივარი აღარ დაიშვება.

მუხლი 364. საქმის გადაგზავნა სააპელაციო სასამართლოში

სააპელაციო საჩივრის შემოსვლის შემდეგ პირველი ინსტანციის სასამართლო დაუყოვნებლივ გადაუგზავნის სააპელაციო სასამართლოს მთლიანად საქმეს, აგრეთვე დამატებით შემოსულ ყველა მასალას.

თავი XLV. საქმის წარმოება სააპელაციო სასამართლოში

მუხლი 365. ზოგადი დებულებები

საქმის განხილვა სააპელაციო სასამართლოში წარმოებს იმ წესების დაცვით, რაც დადგენილია პირველი ინსტანციით საქმეთა განხილვისათვის, იმ ცვლილებებითა და დამატებებით, რომლებსაც ეს თავი შეიცავს.

მუხლი 366. სააპელაციო საჩივრის გადაგზავნა მეორე მხარისათვის. პასუხი სააპელაციო საჩივარზე

სააპელაციო სასამართლო სააპელაციო საჩივარს და დამატებით შემოსულ მასალებს გადაუგზავნის მოწინააღმდეგე მხარეს. შესაბამისი კოლეგიის თავმჯდომარეს შეუძლია მოწინააღმდეგე მხარეს დაუდგინოს ვადა სააპელაციო საჩივარზე პასუხის გასაცემად.

მუხლი 367. სააპელაციო საჩივრის დასაშვებობის შემოწმება

სააპელაციო სასამართლომ უნდა შეამოწმოს დასაშვებია თუ არა სააპელაციო საჩივარი. თუ ასეთი შემოწმების შედეგად გამოვლინდება, რომ სააპელაციო საჩივრის ესა თუ ის პირობა არ არსებობს, მაშინ სააპელაციო სასამართლო გამოიტანს განჩინებას საჩივრის განუხილველად დატოვების შესახებ.

განჩინება შეიძლება მიღებული იქნეს სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის ზეპირი განხილვის გარეშე. ასეთი განჩინება შეიძლება გასაჩივრდეს საკასაციო წესით.

მუხლი 368. სააპელაციო საჩივრის მიღების შედეგი

თუ არსებობს სააპელაციო საჩივრის ყველა წინაპირობა და იგი მიღებულია სააპელაციო სასამართლოს მიერ, მაშინ გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლა შეჩერდება იმ ნაწილში, რომელიც გასაჩივრებულია.

იმ შემთხვევაში, როდესაც გასაჩივრებულია გადაწყვეტილება, რომელიც დაუყოვნებლივ უნდა აღსრულდეს მაშინ სააპელაციო სასამართლოს შეუძლია დროებით შეაჩეროს აღსრულება და გააუქმოს აღსრულებასთან დაკავშირებული ღონისძიებები. განჩინება ამის თაობაზე შეიძლება გამოტანილი იქნეს საქმის ზეპირი განხილვის გარეშე. სასამართლოს შეუძლია აღსრულების შეჩერება, აღსრულების ღონისძიებების გაუქმება, აგრეთვე აღსრულების გაგრძელება განხორციელოს უზრუნველყოფის შესაბამისი გარანტიების გამოყენებით.

მუხლი 369. საქმის განხილვის დანიშვნა

სააპელაციო საჩივრის მიღების შემდეგ სააპელაციო სასამართლო ნიშნავს საქმის ზეპირი განხილვის დროს. სააპელაციო სასამართლო იღებს კანონით გათვალისწინებულ ყველა ზომას, რათა სააპელაციო საჩივარი განხილულ იქნეს დადგენილ ვადაში.

მუხლი 370. გადაწყვეტილების შემოწმების ფარგლები

სააპელაციო სასამართლო ამოწმებს გადაწყვეტილებას სააპელაციო საჩივრის ფარგლებში ფაქტობრივი და სამართლებრივი თვალსაზრისით.

სამართლებრივი თვალსაზრისით შემოწმებისას სასამართლო ხელმძღვანელობს 386-ე და 387-ე მუხლების მოთხოვნებით.

სააპელაციო სასამართლოს განხილვის საგანი შეიძლება იყოს აგრეთვე სასამართლოს ის განჩინებები, რომლებიც გამოტანილია საქმის პირველ ინსტანციაში განხილვასთან დაკავშირებით და რომლებიც წინ უსწრებენ სასამართლო გადაწყვეტილების გამოტანას, დამოუკიდებლად იმისა დასაშვებია მათ მიმართ კერძო საჩივრის შეტანა თუ არა.

სააპელაციო სასამართლომ უნდა შეამოწმოს ექვემდებარება თუ არა საქმე სა-

სამართლოს უწყებრივად და გააჩნია თუ არა მას მოცემულ კონკრეტულ საქმეზე საერთაშორისო კომპეტენცია.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს ადგილობრივ და საგნობრივ განსჯადობას სააპელაციო სასამართლო შეამოწმებს მხოლოდ მოპასუხის მოთხოვნით. ასეთი მოთხოვნა დასაშვებია, თუ იგი საქმის პირველ ინსტანციაში განხილვის დროს იყო წამოყენებული მოპასუხის მიერ ან თუ არსებობს საპატიო მიზეზი, რის გამოც ასეთი მოთხოვნა ვერ იქნა წინა ინსტანციაში წამოყენებული.

მუხლი 371. სააპელაციო საჩივარზე უარისთქმა

სააპელაციო საჩივარზე უარისთქმა დასაშვებია სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლამდე. საქმის ზეპირი განხილვისას სააპელაციო საჩივარზე უარისთქმა დასაშვებია მოწინააღმდეგე მხარის თანხმობით.

სააპელაციო საჩივარზე უარისთქმის შემთხვევაში მხარეს ერთმევა უფლება კვლავ გაასაჩივროს სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით. სააპელაციო სასამართლოს გამოაქვს განჩინება სასამართლო ხარჯების შესახებ.

მუხლი 372. შეგებებული სააპელაციო საჩივარი

მოწინააღმდეგე მხარეს შეუძლია საქმის ზეპირი განხილვის განმავლობაში წარადგინოს შეგებებული სააპელაციო საჩივარი, მიუხედავად იმისა უარი აქვს ნათქვამი სააპელაციო საჩივარზე თუ არა.

მუხლი 373. ახალი ფაქტები და მტკიცებულებები

სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვისას შეიძლება მოყვანილი იქნეს ახალი ფაქტები და წარმოდგენილი იქნეს ახალი მტკიცებულებები.

ახალი ფაქტები და ახალი მტკიცებულებები, რომლებიც მხარეს შეეძლო მოეყვანა ჯერ კიდევ პირველი ინსტანციის სასამართლოში საქმის განხილვისას, სააპელაციო სასამართლოს შეუძლია არ მიიღოს როგორც დაგვიანებით წარმოდგენილი, თუ მათი განხილვა ხელს შეუშლის სააპელაციო სასამართლოში საქმის დროულად განხილვას და მხარემ უხეში გაუფრთხილებლობის გამო არ წარუდგინა ეს მასალები პირველი ინსტანციის სასამართლოს.

მუხლი 374. დავის საგნის შეცვლა და გადიდება

დავის საგნის (სარჩელის საგნის) შეცვლა ან გადიდება სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვის დროს დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მოწინააღმდეგე მხარე ამის თანახმა იქნება ან სააპელაციო სასამართლო ამას მიზანშეწონილად ცნობს. იგივე წესი გამოიყენება შეგებებული სარჩელის აღძვრისა და ხარჯების განსაზღვრის დროს.

მუხლი 375. მტკიცებულებათა გამოკვლევა

სააპელაციო სასამართლო მიიღებს ახლად წარმოდგენილ მტკიცებულებებს თუ მათ აქვთ მნიშვნელობა საქმისათვის ამ კოდექსის 373-ე მუხლის მეორე ნაწილის მოთხოვნათა გათვალისწინებით.

სააპელაციო სასამართლოს შეუძლია გაიზიაროს პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ მტკიცებულებათა გამოკვლევის შედეგები მთლიანად ან ნაწილობრივ.

მუხლი 376. საქმის ზეპირი განხილვა

საქმის ზეპირი განხილვა იწყება სააპელაციო სასამართლოს ერთ-ერთი წევრის მოხსენებით.

მომხსენებელი წარმოადგენს საქმის გარემოებებს, პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების საფუძვლებს, სააპელაციო საჩივრის შინაარსს და დასაბუთებულობას, მოწინააღმდეგე მხარის ახსნა-განმარტებას საჩივრის მიმართ. ამის შემდეგ მხარეებს ეძლევათ სიტყვა თავიანთი მოთხოვნებისა და შუამდგომლობების წარმოსაყენებლად და დასასაბუთებლად.

საქმის განხილვას უშუალოდ უნდა მოყვეს მტკიცებულებათა გამოკვლევა.

თავი XLVI. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება

მუხლი 377. გადაწყვეტილების შეცვლის ფარგლები

სააპელაციო ინსტანციის სასამართლო უფლებამოსილია შეცვალოს პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება მხოლოდ იმ ფარგლებში, რასაც მხარეები მოითხოვენ.

მუხლი 378. გადაწყვეტილების გაუქმება და საქმის უკან დაბრუნება ხელახალ განსახილველად

სააპელაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას უბრუნებს საქმეს პირველ ინსტანციის სასამართლოს ხელახალ განსახილველად შემდეგ შემთხვევებში:

1. თუ ადგილი აქვს ამ კოდექსის 387-ე მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევებს.
2. თუ გასაჩივრებული სასამართლო გადაწყვეტილებით არასწორად ეთქვა უარი დაუსწრებელი გადაწყვეტილების თაობაზე შეტანილი პროტესტის დაშვებაზე.
3. თუ გასაჩივრებული გადაწყვეტილება მხოლოდ სარჩელის დასაშვებობას შეეხება.
4. თუ გასაჩივრებული გადაწყვეტილება არასწორად გამოტანილი განმეორებითი დაუსწრებელი გადაწყვეტილებაა სააპელაციო სასამართლო თავს იკავებს საქმის უკან გადაგზავნისაგან და მას თითონვე წყვეტს თუ ეს მიზანშეწონილად მიაჩნია.

მუხლი 379. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება

თუ სააპელაციო საჩივარი დასაშვებია და საქმის დაბრუნება პირველი ინსტანციის სასამართლოში არ ხდება, მაშინ სააპელაციო სასამართლო თითონ იღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე. იგი უარს ამბობს სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილებაზე ან გასაჩივრებული გადაწყვეტილების შეცვლით იღებს საქმეზე ახალ გადაწყვეტილებას.

მუხლი 380. მხარეთა გამოუცხადებლობის შედეგები

იმ შემთხვევაში, როდესაც სააპელაციო საჩივრის აღმძვრელი პირი არ გამოცხადდება საქმის ზეპირ განხილვაზე, მაშინ მოწინააღმდეგე მხარის თხოვნით სააპელაციო სასამართლო გამოიტანს დაუსწრებელ გადაწყვეტილებას სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარისთქმის შესახებ.

იმ შემთხვევაში, როდესაც საქმის განხილვაზე არ გამოცხადდება მოწინააღმდე-

გე მხარე, მაშინ სააპელაციო საჩივრის შემტანი პირის თხოვნით სააპელაციო სასამართლო გამოიტანს დაუსწრებელ გადაწყვეტილებას, რომელიც შეიძლება დაემყაროს მომჩივნის ახსნა-განმარტებას.

ყველა სხვა შემთხვევებში გამოიყენება ამ კოდექსში ჩამოყალიბებული ნორმები პირველი ინსტანციის სასამართლოში დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოიტანის შესახებ.

მუხლი 381. საქმის უკან გადაგზავნა

სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვის შემდეგ საქმე ახლად შემოსულ მასალებთან და სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების (განჩინების) ასლთან ერთად გადაეგზავნება პირველი ინსტანციის სასამართლოს.

მუხლი 382. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების შინაარსი

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება უნდა პასუხობდეს ამ კოდექსის 247-ე მუხლის მოთხოვნებს. გარდა ამისა, სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაში მითითებული უნდა იყოს:

1. პირი, რომელმაც შემოიტანა სააპელაციო საჩივარი;
2. საჩივრის შემომტანი პირის მოთხოვნა;
3. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების მოკლე შინაარსი;
4. საფუძვლები, რომელთა გამო სააპელაციო სასამართლომ შეცვალა ან გააუქმა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება;
5. სააპელაციო სასამართლოს დასკვნები და გადაწყვეტილება.

მუხლი 383. სააპელაციო სასამართლოს განჩინების შინაარსი

სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაში მითითებული უნდა იყოს:

1. განჩინების გამოტანის დრო და ადგილი;
2. სასამართლო დასახელება და სასამართლოს შემადგენლობა;
3. სააპელაციო საჩივრის შემტანი პირის დასახელება;
4. გასაჩივრებული გადაწყვეტილება და საჩივრის მოკლე შინაარსი;
5. სააპელაციო სასამართლოს დასკვნები და კანონები, რომლებითაც იგი ხელმძღვანელობდა;
6. სასამართლოს დადგენილება.

პ ა რ ი მ ე რ ვ ე

ქ ა ს ა ც ი ა

თ ა შ ი X L V I I . ქ ა ს ა ც ი ი ს ღ ა ს ა უ შ ვ ე ბ ა

მუხლი 384. საკაცო საჩივრის შეტანა

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებები შეიძლება გაასაჩივროს მხარეებმა და მესამე პირებმა დამოუკიდებელი სასარჩულო მოთხოვნით საკაცო სასამართლოში კანონით დადგენილ ვადებში.

საკაცო საჩივარი ქონებრივ სამართლებრივ დაკავშირებულ მხოლოდ იმ

შემთხვევაში თუ საკაციო საჩივრის საგნის ღირებულება 1 000 ლარს აღემატება.

საკასაციო საჩივრის საგნის ღირებულება განისაზღვრება იმის მიხედვით თუ გასაჩივრებული გადაწყვეტილების რა ზომით შეცვლაზე შეაქვს საჩივარი მხარეს. თუ ღირებულების მოცულობა იწვევს ეჭვს, მაშინ საკაციო საჩივრის შემტანმა პირმა ეს ღირებულება უნდა დაადასტუროს.

მუხლი 385. დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გასაჩივრების დაუსწრებლობა

დაუსწრებელი გადაწყვეტილება არ შეიძლება გასაჩივრდეს საკაციო წესით იმ მხარის მიერ, რომლის წინააღმდეგაც არის გამოტანილი.

საკაციო საჩივარი დასაშვებია მხოლოდ ისეთი დაუსწრებელი გადაწყვეტილების მიმართ, რომელიც გამოტანილია განმეორებითდაუსწრებლობის შემდეგ, რის გამოც იგი აღარ შეიძლება გასაჩივრდეს ამ გადაწყვეტილების გამომტან სასამართლოში. ასეთი გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს კასაციის წესით მხოლოდ იმ საფუძველით, რომ არ არსებობდა განმეორებით დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანისათვის შესაბამისი სამართლებრივი წინამძღვრები.

მუხლი 386. საკასაციო საჩივრის საფუძვლები

საკასაციო საჩივარი შეიძლება ეფუძნებოდეს მხოლოდ იმას, რომ გადაწყვეტილება კანონის დარღვევითაა გამოტანილი.

სამართლის ნორმები დარღვეულად ითვლება:

1. თუ სასამართლომ არ გამოიყენა კანონი, რომელიც უნდა გამოეყენებია;
2. თუ სასამართლომ გამოიყენა კანონი, რომელიც არ უნდა გამოეყენებია;
3. თუ სასამართლომ არასწორად განმარტა კანონი. საპროცესო სამართლის ნორმების დარღვევა მხოლოდ მაშინ შეიძლება გახდეს გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი თუ ამ დარღვევამ გამოიწვია საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილების გამოტანა.

მუხლი 387. საკასაციო საჩივრის აბსოლუტური საფუძვლები

გადაწყვეტილება ყოველთვის ჩაითვლება კანონის დარღვევით მიღებულად:

1. თუ საქმე განიხილა სასამართლოს არაკანონიერმა შემადგენლობამ;
2. თუ სასამართლომ საქმე განიხილა ერთ-ერთი მხარის დაუსწრებლად, რომელსაც არ მიუღია შეტყობინება კანონით დადგენილი წესით ან მისი კანონიერი წარმომადგენლის გარეშე თუ ასეთი წარმომადგენლობა კანონით იყო გათვალისწინებული, გარდა ისეთი შემთხვევებისა, როცა ასეთი კანონიერი წარმომადგენილი ცნობს სასამართლო პროცესის წარმართვის მართლზომიერებას;
3. თუ გადაწყვეტილება გამოტანილია საქმეზე, რომელიც არ ექვემდებარება სასამართლოს უწყებრივად;
4. თუ გადაწყვეტილება მიღებულია საქმის ზეპირი განხილვის საფუძველზე, რომლის დროსაც დარღვეულია პროცესის საჯაროობის წესები.
5. თუ გადაწყვეტილება არ არის საკმაოდ დასაბუთებული იურიდიულად ან დასაბუთება იმდენად ნაკლოვანია, რომ გადაწყვეტილების სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება შეუძლებელია.
6. თუ გადაწყვეტილებას ხელს არ აწერენ ის მოსამართლეები, რომლებიც გა-

დაწვევტილებაში არიან აღნიშნულნი;

7. თუ გადაწვევტილება გამოტანილია იმ მოსამართლეების მიერ, რომლებიც ამ საქმის განხილვაში მონაწილეობდნენ.

8. თუ საქმეში არ არის სააპელაციო სასამართლოს სხდომის ოქმი.

მუხლი 388. საკასაციო საჩივრის შეტანა

საკასაციო საჩივარი შეიტანება წერილობითი ფორმით იმ სააპელაციო სასამართლოში, რომელმაც გადაწვევტილება გამოიტანა.

მუხლი 389. საკასაციო საჩივრის შინაარსი

საკასაციო საჩივარი უნდა შეიცავდეს:

1. იმ სასამართლოს დასახელებას, რომლის სახელზეც შედგენილია საჩივარი;

2. იმ პირის დასახელებას და მისამართს, რომელსაც შეაქვს საჩივარი;

3. გასაჩივრებული გადაწვევტილების ზუსტ დასახელებას და მითითებას ამ გადაწვევტილებების დამდგენ სასამართლოზე;

4. მითითებას იმის თაობაზე, თუ რა გადაწვევტილების რა ნაწილია გასაჩივრებული;

5. მითითებას თუ რა მოცულობით საჩივრდება გადაწვევტილება, გასაჩივრების საფუძვლებს (კასაციის მიზეზები) და განმარტებას იმის თაობაზე მოითხოვს თუ არა მომჩივანი გადაწვევტილების გაუქმებას თუ შეცვლას (კასაციის განაცხადი).

6. მითითებას იმ ფაქტებზე და მტკიცებულებებზე, რომლებიც ადასტურებენ საპროცესო სამართლის ნორმების დარღვევას, თუ საკასაციო საჩივარი საპროცესო ნორმების დარღვევას ეყარება.

7. საკასაციო საჩივარზე თანდართული წერილობითი მასალების ნუსხას;

8. საკასაციო საჩივრის შემტანი პირის ხელმოწერას. წარმომადგენლის მიერ შეტანილი საკასაციო საჩივარს უნდა დაერთოს მინდობილობა, რომელიც ადასტურებს წარმომადგენლის უფლებამოსილებას საკასაციო საჩივრის შეტანაზე, თუ ასეთი უფლებამოსილების დამადასტურებელი საბუთი არ არის საქმეში.

იმ შემთხვევაში, როდესაც საკასაციო საჩივარი არ პასუხობს აქ ჩამოთვლილ მოთხოვნებს, სასამართლო ავალებს საჩივრის შემტან პირს შეავსოს ხარვეზი, რისთვისაც უნიშნავს მას ვადას. თუ ამ ვადაში ხარვეზი არ იქნება შევსებული, საკასაციო საჩივარი არ დაიშვება.

მუხლი 390. საკასაციო საჩივრის შეტანის ვადა

საკასაციო საჩივრის ვადა არის ერთი თვე. ამ ვადის გაგრძელება არ შეიძლება და იგი იწყება ორივე მხარისათვის გადაწვევტილების გადაცემის მომენტიდან. თუ გადაწვევტილების გადაცემა არ შეესატყვისება კანონით გათვალისწინებულ წესს, მაშინ საკასაციო საჩივრის შეტანის ვადა იწყება გადაწვევტილების გამოცხადებიდან 5 თვის განმავლობაში.

მუხლი 391. საქმის გადაგზავნა საკასაციო სასამართლოში

საკასაციო საჩივრის შემოსვლის შემდეგ სააპელაციო სასამართლო დაუყონებლივ გადაუგზავნის საკასაციო სასამართლოს საკასაციო საჩივარს და მთლიანად საქმეს.

თავი XLVIII. საქმის წარმოება საკასაციო სასამართლოში

მუხლი 392. ზოგადი დებულებები

საქმის განხილვა საკასაციო სასამართლოში წარმოებს იმ წესების დაცვით, რაც დადგენილია სააპელაციო სასამართლოში საქმეთა განხილვისათვის, გარდა იმ გამონაკლისებისა, რომლებსაც ეს თავი შეიცავს.

მუხლი 393. საკასაციო საჩივრის გადაგზავნა მეორე მხარისათვის, პასუხი საკასაციო საჩივარზე

საკასაციო საჩივარი და სხვა მასზე თანდართული მასალები უნდა გადაეგზავნოს მოწინააღმდეგე მხარეს. საკასაციო სასამართლოს შესაბამისი პალატის თავმჯდომარეს შეუძლია დაუნიშნოს ვადა მოწინააღმდეგე მხარეს საკასაციო საჩივარზე პასუხის გასაცემად.

მუხლი 394. საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის შემოწმება

საკასაციო სასამართლომ უნდა შეამოწმოს დასაშვებია თუ არა საკასაციო საჩივარი. თუ ასეთი შემოწმების შედეგად გამოვლინდება, რომ არ არსებობს საკასაციო საჩივრის წინამძღვრები, მაშინ საკასაციო სასამართლო გამოიტანს განჩინებას საჩივრის განუხილველად დატოვების შესახებ.

განჩინება შეიძლება მიღებული იქნეს საკასაციო სასამართლოს მიერ საქმის ზეპირი განხილვის გარეშე.

მუხლი 395. საკასაციო საჩივრის მიღების შედეგი

თუ არსებობს საკასაციო საჩივრის ყველა წინაპირობა და იგი მიღებულია საკასაციო სასამართლოს მიერ, მაშინ გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლა შეჩერდება იმ ნაწილში, რომელიც გასაჩივრებულია.

იმ შემთხვევაში, როდესაც გასაჩივრებულია გადაწყვეტილება, რომელიც დაუყონებლივ უნდა აღსრულდეს, საკასაციო სასამართლოს შეუძლია დროებით შეაჩეროს აღსრულება და გააუქმოს აღსრულებასთან დაკავშირებული ღონისძიებები. განჩინება ამის თაობაზე შეიძლება გამოტანილი იქნეს საქმის ზეპირი განხილვის გარეშე. საკასაციო სასამართლოს შეუძლია შეჩერება თუ აღსრულების ღონისძიებების გაუქმება, ასევე აღსრულების გაგრძელება განაზორციელოს უზრუნველყოფის შესაბამისი გარანტიების გამოყენებით.

მუხლი 396. საქმის განხილვის დანიშვნა

თუ საკასაციო საჩივრის განუხილველად დატოვება არ მოხდება, მაშინ სასამართლო ნიშნავს საქმის ზეპირი განხილვის დროს.

მუხლი 397. გადაწყვეტილების შემოწმების ფარგლები

საკასაციო სასამართლო ამოწმებს გადაწყვეტილებას საკასაციო საჩივრის ფარგლებში. საკასაციო სასამართლო არ არის დამოკიდებული საკასაციო საჩივრის საფუძველზე. საკასაციო სასამართლოს არ შეუძლია თავისი ინიციატივით, შეამოწმოს საპროცესო დარღვევები, გარდა 389-ე მუხლის მე-6 პუნქტში მითითებული ფაქტებისა. საკასაციო სასამართლოს განხილვის საგანი შეიძლება იყოს აგრეთვე სასამართლოს ის განჩინებები, რომლებიც წინ ესწრებენ სასამართლოს საბოლოო გადაწყვე-

ტილებას, დამოუკიდებლად იმისა დასაშვებია მათ მიმართ კერძო საჩივრის შეტანა თუ არა. საკასაციო სასამართლომ უნდა შეამოწმოს ექვემდებარება თუ არა საქმე სასამართლოს უწყებრივად და გააჩნია თუ არა. მას მოცემულ კონკრეტულ საქმეზე საერთაშორისო კომპეტენცია. პირველი ინსტანციის სასამართლოს ადგილობრივ და საგნობრივ განსჯადობას საკასაციო სასამართლო შეამოწმებს მხოლოდ მოპასუხის მოთხოვნით. ასეთი მოთხოვნა დასაშვებია, თუ იგი საქმის სააპელაციო სასამართლოში განხილვისას იყო წამოყენებული მოპასუხის მიერ, ან თუ არსებობს საპატიო მიზეზის რის გამოც ასეთი მოთხოვნა ვერ იქნა წამოყენებული სააპელაციო სასამართლოში.

მუხლი 398. შეგებებული საკასაციო საჩივარი

მოწინააღმდეგე მხარეს შეუძლია საქმის ზეპირი განხილვის განმავლობაში წარადგინოს შეგებებული საკასაციო საჩივარი, მიუხედავად იმისა უარი აქვს ნათქვამი საკასაციო საჩივარის შეტანაზე თუ არა.

მუხლი 399. დავის საგნის შეცვლა და გადიდება

დავის საგნის შეცვლა ან გადიდება, შეგებებული სარჩელის შეტანა და ხარჯების განსაზღვრა საკასაციო სასამართლოზე დაუშვებელია.

მუხლი 400. შემოწმების ფაქტობრივი საფუძველი

საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა - განმარტების მიმართ, რომელიც ასახულია სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაში ან საქმის მასალებში, მხედველობაში შეიძლება მიღებული იქნან მხოლოდ 386-მუხლი მე-6 პუნქტში მითითებული ფაქტები.

სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დამატებითი და დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია.

მუხლი 401. საქმის ზეპირი განხილვა

საქმის ზეპირი განხილვა იწყება სააპელაციო სასამართლოს ერთ-ერთი წევრის მოხსენებით.

მომხსენებელი მოახსენებს საქმის ვითარებას, სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების საფუძვლებს, სააპელაციო საჩივრის შინაარსს (მიზეზებს) მოწინააღმდეგე მხარის ახსნა-განმარტებას საჩივრის მიმართ.

ამის შემდეგ მხარეებს ეძლევათ სიტყვა თავიანთი განცხადებების გასაკეთებლად და დასასაბუთებლად.

მუხლი 402. საქმის ზეპირ განხილვაზე უარის თქმა

იმ შემთხვევაში, როდესაც საკასაციო სასამართლოს არ მიაჩნია საქმის განხილვა საჭიროდ, მას შეუძლია, რომ გადაწყვეტილება გამოიტანოს საქმის ზეპირი განხილვის გარეშე. მხარეებს უნდა ეცნობოთ ამგვარი გადაწყვეტილების მიღების შესახებ და დაენიშნოთ ვადა წერილობითი ფორმით თავიანთი მოსაზრებების წარსადგენად.

თავი XLIX. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება

მუხლი 403. გადაწყვეტილების შეცვლის ფარგლები

საკასაციო სასამართლო უფლებემოსილია შეცვალოს სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება მხოლოდ იმ ფარგლებში, რასაც მხარეები მოითხოვენ.

მუხლი 404. საკასაციო საჩივარზე უარის თქმა

საკასაციო სასამართლო უარს ეუბნება საკასაციო საჩივრის დაკმაყოფილებაზე:

1. თუ მითითებულ კანონდარღვევას არ აქვს ადგილი;
2. თუ სააპელაციო სასამართლოს მიერ გამოტანილ გადაწყვეტილებას კანონდარღვევა არ უღევს საფუძვლად;
3. თუ სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას კანონდარღვევა თუმცა უღევს საფუძვლად, მაგრამ სხვა მიზეზებიდან გამომდინარე ის სწორი აღმოჩნდება.

მუხლი 405. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება

საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ საქმის გარემოებები სააპელაციო სასამართლოს მიერ საპროცესო ნორმების დარღვევის გარეშე არის დადგენილი და საჭირო არ არის ამ მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა.

მუხლი 406. საქმის ხელახლა განსახილველად დაბრუნება სააპელაციო სასამართლოში

იმ შემთხვევაში, როდესაც ამ თავის 405-ე მუხლის შესაბამისად საკასაციო სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების მიღება შესაძლებელი არ არის, იგი აუქმებს სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას და საქმეს აბრუნებს განმეორებით განხილვისათვის და გადაწყვეტისათვის სააპელაციო სასამართლოში. საქმე ხელმეორედ განხილვისათვის შეიძლება დაუბრუნდეს სააპელაციო სასამართლოს იმავე ან სხვა პალატას.

სააპელაციო სასამართლომ თავის გადაწყვეტილებას საფუძვლად უნდა დაუდოს სამართლებრივი შეფასება, რის გამოც გაუქმდა გადაწყვეტილება. საკასაციო სასამართლომ თავის განჩინებაში უნდა მიეთითოს თუ რომელი ფაქტები საჭიროებენ განმარტებას, რა მტკიცებულებებია შესაკრები და რომელი სხვა კონკრეტული საპროცესო მოქმედება უნდა შეასრულოს სააპელაციო სასამართლომ.

მუხლი 407. საქმის უკან დაბრუნება

საკასაციო სასამართლოში საქმის განხილვის შემდეგ, საქმე, საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების ასლთან ერთად, უკან უნდა დაუბრუნდეს სააპელაციო სასამართლოს.

კ ა რ ი მ ე ც ხ რ ე

კერძო საჩივარი

თავი L. კერძო საჩივრის დასაშვებობა

მუხლი 408. კერძო საჩივრის შეტანა

ამ კოდექსით გათვალისწინებულ შემთხვევებში სასამართლოს მიერ გამოტანილ განჩინებებზე შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

კერძო საჩივრის შეტანა შეუძლიათ მხარეებს, რომელთა მიმართ გამოტანილია განაჩინება, აგრეთვე იმ პირებსაც, რომლებსაც უშუალოდ ეხებათ ეს განჩინება.

მუხლი 409. კერძო საჩივრის ფორმა

კერძო საჩივარი შეტანილი უნდა იქნეს წერილობითი ფორმით იმ სასამართლოში, რომელმაც მიიღო გადაწყვეტილება

მუხლი 410. კერძო საჩივრის შეტანის ვადა

კერძო საჩივრის შეტანა შეიძლება 12 დღის განმავლობაში განჩინების გადაცემის მომენტიდან. ამ ვადის გაგრძელება დაუშვებელია.

იმ შემთხვევაში, როდესაც განჩინების გამოცხადებას ესწრებოდა კერძო საჩივრის უფლების პირი, მაშინ კერძო საჩივრის შეტანის ვადა იწყება მისი გამოცხადების მომენტიდან.

მუხლი 411. პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ კერძო საჩივრის განხილვა. საქმის მასალების სააპელაციო სასამართლოში წარდგენა

თუ პირველი ინსტანციის სასამართლო კერძო საჩივარს დასაშვებად და დასაბუთებულად მიიჩნევს, მაშინ ის აკმაყოფილებს კერძო საჩივარს. წინააღმდეგ შემთხვევაში კერძო საჩივარი საქმის მასალებთან ერთად უნდა გადაეგზავნოს სააპელაციო სასამართლოს 5 დღის განმავლობაში.

მუხლი 412. კერძო საჩივრის შეტანის შედეგი

კერძო საჩივრის შეტანა არ შეაჩერებს იმ საპროცესო მოქმედების შესრულებას, რომელიც სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინებით იყო გათვალისწინებული.

სასამართლოს შეუძლია შეაჩეროს ასეთი საპროცესო მოქმედების შესრულება. გასაჩივრებული განჩინებით გათვალისწინებული საპროცესო მოქმედების შესრულების შეჩერება შეუძლია პირველი ინსტანციის სასამართლოს ან სააპელაციო სასამართლოს, თუ კერძო საჩივარი მას გადაეგზავნა.

მუხლი 413. გადაწყვეტილება კერძო საჩივრის თაობაზე

კერძო საჩივრის თაობაზე განჩინება გამოაქვს სააპელაციო სასამართლოს.

განჩინება მიიღება მოწინააღმდეგე მხრის მოსმენის შემდეგ, საქმის ზეპირი განხილვის გარეშე. სასამართლოს შეუძლია დაადგინოს კერძო საჩივრის ზეპირი განხილვაც, თუ ეს საჭიროა და ხელს შეუწყობს საქმის ვითარების გარკვევას. სააპელაციო სასამართლოს შეუძლია აგრეთვე განიხილოს კერძო საჩივარი მოწინააღმდეგე მხრის

მოსმენის გარეშეც, თუ კერძო საჩივარი დაუშვებელია ან აშკარად უსაფუძლოა.

მუხლი 414. აპელაციის წესების გამოყენება

კერძო საჩივრის განხილვა სააპელაციო სასამართლოში წარმოებს იმ წესების დაცვით რაც ამ სასამართლოსათვისა გათვალისწინებული, იმ გამონაკლისებით რომლებიც ამ თავშია ჩამოყალიბებული.

მუხლი 415. სააპელაციო სასამართლოს განჩინებათა გასაჩივრების დაუშვებლობა

სააპელაციო სასამართლოს განჩინებათა წინააღმდეგ კერძო საჩივრის შეტანა საკასაციო სასამართლოში დაუშვებელია.

ასეთი საკასაციო კერძო საჩივრის შეტანა დასაშვებია მხოლოდ მაშინ, თუ:

- 1) თუ საქმეს აქვს განმაზოგადებელი მნიშვნელობა სხვა შემთხვევებისათვის;
- 2) თუ განჩინება თავისი შინაარსით განსხვავდება ზემდგომი სასამართლოს მიერ ადრე ჩამოყალიბებული პოზიციისაგან;

საკასაციო კერძო საჩივრისათვის იგივე წესებია ძალაში, რაც კერძო საჩივრისათვის საერთოდ, შემდეგი გამონაკლისით:

- 1) კერძო საჩივარი შეიძლება ეფუძნებოდეს მხოლოდ იმას, რომ გასაჩივრებული განჩინება კანონსაწინააღმდეგოა.

- 2) საკასაციო სასამართლო შემოიფარგლება გასაჩივრებული განჩინების მხოლოდ სამართლებრივი გადასინჯვით. ამდენად ის იყენებს წესებს კასაციის შესახებ.

კ ა რ ი მ ე ა თ ე

საქმის წარმოების განახლება

თავი LI. განცხადება საქმის წარმოების შესახებ

მუხლი 416. საქმის წარმოების განახლების სახეები

კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით ან განჩინებით დამთავრებული საქმის წარმოების განახლება დასაშვებია მხოლოდ მაშინ, როდესაც არსებობს გადაწყვეტილების ბათილად ცნობის (მუხლი 417-ე) ან ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა გამო საქმის წარმოების განახლების შესახებ (მუხლი 418-ე) განცხადების წინამძღვრებით.

იმ შემთხვევაში, როდესაც სასამართლოში შემოსულია განცხადებები როგორც ერთი და იმავე, ისე ორთავე მხარის მიერ ერთდროულად გადაწყვეტილების ბათილად ცნობისა და ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა გამო საქმის წარმოების განახლების შესახებ, სასამართლომ უნდა შეაჩეროს ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა გამო საქმის წარმოების შესახებ განცხადების განხილვა მანამ, სანამ არ იქნება განხილული და გადაწყვეტილი გადაწყვეტილების (განჩინების) ბათილად ცნობის შესახებ განცხადება.

მუხლი 417. განცხადება გადაწყვეტილების (განჩინების) ბათილად ცნობის შესახებ

კანონურ ძალაში შესული გადაწყვეტილება დაინტერესებული მხარის განცხა-

დებით შეიძლება ბათილად იქნეს ცნობილი:

1) თუ გადაწყვეტილების მიღებაში მონაწილეობდა მოსამართლე, რომელსაც კანონის თანახმად არ ჰქონდა უფლება მონაწილეობა მიეღო ამ გადაწყვეტილების მიღებაში;

2) თუ ერთ-ერთი მხარე არ იყო წარმოდგენილი პროცესში ან, თუ მას კანონიერი წარმომადგენელი სჭირდება, ასეთი წარმომადგენელიც არ იყო მოწვეული საქმის განხილვაში.

განცხადება აღნიშნული საფუძვლებით გადაწყვეტილების ბათილად ცნობის შესახებ დაუშვებელია, თუ მხარეს შეეძლო ამ საფუძვლების წამოყენება საქმის განხილვის დროს. შესაბამისად პირველი ინსტანციის, სააპელაციო თუ საკასაციო ინსტანციის სასამართლოში.

მუხლი 418. განცხადება ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა გამო საქმის წარმოების განახლების შესახებ

კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა გამო საქმის წარმოების განახლების მოთხოვნით შემდეგ შემთხვევებში:

1) თუ აღმოჩნდება, რომ დოკუმენტი, რომელსაც გადაწყვეტილება ემყარება ყალბია;

2) თუ დადგენილია მოწმის შეგნებულად ცრუ ჩვენება, ექსპერტის შეგნებულად ყალბი დასკვნა, შეგნებულად არასწორი თარგმანი, რასაც მოჰყვა უკანონო ან დაუსაბუთებელი გადაწყვეტილების მიღება;

3) თუ დადგენილია მხარეთა და მათ წარმომადგენელთა დანაშაულებრივი მოქმედება ან მოსამართლის დანაშაულებრივი ქმედობა, რომელიც ჩადენილი იყო ამ საქმის განხილვის დროს.

4) თუ სასამართლო განაჩენი, გადაწყვეტილება, განჩინება ან სხვა ორგანოს დადგენილება, რომელიც საფუძვლად დაედო ამ გადაწყვეტილებას-გაუქმდა;

5) თუ მხარე წარმოადგენს სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესულ გადაწყვეტილებას, რომელიც გამოტანილია იგივე სარჩელის მიმართ;

6) თუ მხარისათვის ცნობილი გახდა ისეთი ახალი გარემოებები და მტკიცებულებები, რომლებიც ადრე რომ ყოფილიყო წარმოდგენილი სასამართლოში საქმის განხილვის დროს გამოიწვევდა მისთვის ხელსაყრელი გადაწყვეტილების გამოტანას;

ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა გამო საქმის წარმოების განახლება დასაშვებია ამ მუხლის 1-3 პუნქტებში აღნიშნული საფუძვლებით, თუ არსებობს კანონიერ ძალაში შესული სისხლის სამართლის საქმეზე გამოტანილი განაჩენი ან, თუ სისხლის სამართლის პროცესის დაწყება და ჩატარება ვერ ხორციელდება არა მტკიცებულებათა უკმარისობის, არამედ რაიმე სხვა მიზეზის გამო.

ამ მუხლის მე-5-6 პუნქტებში აღნიშნული საფუძვლებით საქმის განახლება დასაშვებია, თუ მხარეს თავისი ბრალის გარეშე არ ჰქონდა შესაძლებლობა საქმის განხილვისა და გადაწყვეტილების მიღების დროს წარმოდგინა კანონიერ ძალაში შესული და იმავე სარჩელზე გამოტანილი გადაწყვეტილება ან მიეთითებინა ახალ გარემოებებზე და მტკიცებულებებზე.

მუხლი 419. განსჯადობა

განცხადება გადაწყვეტილების ბათილად ცნობის ან ახლად აღმოჩენილ გარემოებთა გამო საქმის წარმოების განახლების შესახებ შეტანილ უნდა იქნეს გადაწყვეტილების (განჩინების, დადგენილების) გამომტან სასამართლოში.

მუხლი 420. განცხადების შეტანის წესი

გადაწყვეტილების ბათილად ცნობისა და ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა გამო საქმის წარმოების განახლების შესახებ განცხადების შეტანა და მისი განხილვა წარმოებს საერთო წესების დაცვით, იმ გამონაკლისების გათვალისწინებით, რაც ამ თავშია დადგენილი.

მუხლი 421. განცხადების შეტანის ვადა

განცხადება გადაწყვეტილების ბათილად ცნობისა და ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა გამო საქმის წარმოების განახლების შესახებ შეტანილი უნდა იქნეს ერთი თვის განმავლობაში და მისი გაგრძელება არ დაიშვება.

იმ შემთხვევაში, როდესაც გადაწყვეტილების ბათილად ცნობის შესახებ განცხადება ემყარება 417-ე მუხლის მე-2 პუნქტს, განცხადების შეტანის ვადა იწყება იმ დღეს, როცა მხარეს, ან, თუ იგი არაქმედუნარიანია - მის კანონიერ წარმომადგენელს ეცნობათ გადაწყვეტილება.

გადაწყვეტილების ბათილად ცნობისა და ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა გამო საქმის წარმოების განახლების შესახებ განცხადების შეტანა დაუშვებელია გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლიდან 5 წლის გასვლის შემდეგ.

მუხლი 422. გადაწყვეტილების ბათილად ცნობისა და ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა გამო საქმის განახლების შესახებ განცხადების შინაარსი

განცხადება უნდა შეიცავდეს:

1. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ზუსტ დასახელებას;
2. მითითებას იმ საფუძვლებზე, რომელთა გამო უნდა მოხდეს გადაწყვეტილების ბათილად ცნობა ან საქმის განახლება;
3. მითითებას გარემოებებზე, რომლებიც მოწმობენ, რომ დაცულია განცხადების შეტანის ვადა და მტკიცებულებებზე, რომლებიც ამ გარემოებას ადასტურებენ;
4. მითითებას განსჯადობის წესები დაცვის შესახებ;
5. მითითებას იმის შესახებ თუ გასაჩივრებული გადაწყვეტილების რა ზომით და რა ფარგლებში გაუქმებას და მის სხვა გადაწყვეტილებით შეცვლა მოითხოვეს.

თუ განცხადება არ დააკმაყოფილებს ამ მოთხოვნებს სასამართლო ავალებს განმცხადებელს შეავსოს ხარვეზი, რისთვისაც უნიშნავს მას ვადას. თუ ამ ვადაში ნაკლოვანებები გამოსწორებული არ იქნება განცხადება აღარ დაიშვება.

მუხლი 423. მოსამართლის ჩამოცილება განცხადების განხილვიდან

გადაწყვეტილების ბათილად ცნობის თუ ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა გამო საქმის განახლების შესახებ განცხადების განხილვაში დაუშვებელია იმ მოსამართლის მონაწილეობა, რომელსაც კანონის თანახმად არ უნდა მიეღო მონაწილეობა გადაწყვეტილების მიღებაში (მუხლი 217-ე, პ.1), ან რომლის დანაშაულებრივი ქმედების გამო

აღიძვრის საქმე განახლების შესახებ (მუხლი 418-ე, პ.3).

მუხლი 424. განცხადების დასაშვებობის შემოწმება

სასამართლომ თავისი ინიციატივით უნდა შეამოწმოს დასაშვებია თუ არა საქმის განახლების შესახებ განცხადება. იმ შემთხვევაში თუ არ არსებობს განცხადების დაშვებისათვის ესა თუ ის პირობა, მაშინ განცხადება სასამართლომ განუხილველად უნდა დატოვოს თავისი განჩინებით.

მუხლი 425. განცხადების განხილვა

თუ განცხადება საქმის წარმოების განახლების შესახებ დასაშვებია, მაშინ სასამართლომ უნდა განსაზღვროს დრო საქმის ზეპირი განხილვისათვის.

იმ შემთხვევაში, როდესაც საქმის ზეპირი განხილვის შედეგად აღმოჩნდება, რომ განცხადება უსაფუძვლოა, სასამართლო თავისი განჩინებით უარს იტყვის განცხადების დაკმაყოფილებაზე.

თუ გამოირკვევა, რომ საქმის წარმოების განახლების მოთხოვნა საფუძვლიანია მაშინ გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებას სასამართლო გააუქმებს თავისი განჩინებით.

მუხლი 426. საქმის განხილვა

გადაწყვეტილების გუქმების შემდეგ საქმე, რომელზეც ეს გადაწყვეტილება იყო გამოტანილი, თავიდან უნდა იქნეს განხილული საქმეთა განხილვის შესახებ ამ კოდექსით დადგენილი წესით.

მუხლი 427. გადაწყვეტილების აღსრულება

საქმის განახლების შესახებ განცხადება ვერ შეაჩერებს გადაწყვეტილების აღსრულებას. სასამართლოს შეუძლია თავისი განჩინებით დროებით შეაჩეროს გადაწყვეტილების აღსრულება. გადაწყვეტილების იძულებით სისრულეში მოყვანა იმაზე იქნება დამოკიდებული, იძლევა თუ არა საქმის წარმოების მომთხოვნი პირი შესაბამის გარანტიებს.

ნ ა წ ი ლ ი მ ე ო თ ს ე

ა ლ ს რ უ ლ ე ბ ა

თ ა ვ ი LII. სააღსრულებო წარმოება

მუხლი 428. სააღსრულებო საბუთები

სააღსრულებო საბუთებია:

1. გადაწყვეტილებები, რომლებიც შესულია კანონიერ ძალაში ან დაუყოვნებლივ აღსრულებას მოითხოვს;
2. სასამართლოს მიერ დამტკიცებული მხარეთა მორიგება;
3. სააღსრულებო ბრძანება;
4. სასამართლოს გადაწყვეტილებები სასამართლო ხარჯების შესახებ;
5. სასამართლოს განჩინებები, რომლებიც აღსრულებას ექვემდებარებიან;
6. დოკუმენტები, რომლებიც მიღებულია სასამართლოს ან ნოტარიუსის მიერ მისი სამსახურებრივი უფლებამოსილება ფარგლებში, თუ ასეთი დოკუმენტები მიღებულია პრეტენზიის შესახებ, რომლის საგანსაც წარმოადგენს გარკვეული ფულადი თანხის გადახდა ან სხვა კომპენსირებადი საგანი და მოვალისაგან მოითხოვება გადაწყვეტილების დაუყოვნებლივ აღსრულება;
7. უცხო ქვეყნის სასამართლოების გადაწყვეტილებები, რამდენადაც მათი აღსრულება გათვალისწინებულია კანონმდებლობით;
8. საარბიტრაჟო გადაწყვეტილებები და საარბიტრაჟო შეთანხმებები, რამდენადაც მათი აღსრულება გათვალისწინებულია კანონმდებლობით.

მუხლი 429. დაუყოვნებლივ აღსასრულებელი გადაწყვეტილებები

დაუყოვნებლივ უნდა აღსრულდეს გადაწყვეტილებები:

1. ალიმენტის გადახდევინების შესახებ;
2. ხელფასის გადახდის შესახებ მუშა-მოსამსახურეთათვის;
3. ჯანმრთელობის დაზიანების გამო ანაზღაურების (პენსიის) გადახდევინების შესახებ;
4. მარჩენალის სიკვდილის გამო პენსიის გაცემის შესახებ;
5. დაუსრულებელი გადაწყვეტილებები;
6. თამასუქისა და ჩეკის თაობაზე გამოტანილი გადაწყვეტილებები;
7. სხვა გადაწყვეტილებები, თუ განსაკუთრებული ვითარების გამო გადაწყვეტილების აღსრულების შეყოვნებას შეუძლია გამოიწვიოს გადახდევინებისათვის მნიშვნელოვანი ზარალი ან შეიძლება ამ გადაწყვეტილების აღსრულება საერთოდ შეუძლებელი შეიქმნას.

ამ პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში გადაწყვეტილების აღსრულებისათვის სასამართლომ შეიძლება გარანტიების მოცემა მოითხოვოს.

სასამართლოს განჩინებაზე გადაწყვეტილების დაუყოვნებლივ აღსრულების შესახებ ამ მუხლის 1-6 პუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში, შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

თუ გადაწყვეტილება, რომელიც დაუყოვნებლივ აღსრულებას ექვემდებარება იცვლება ან გადაიდება და სარჩელი მთლიანად ან ნაწილობრივ იქნება უარყოფილი, მა-

შინ მოსარჩელე ვალდებულია ანაზღაუროს ზარალი, რომელიც მიადგება მოპასუხეს გადაწყვეტილების აღსრულების გამო ან გადაწყვეტილების აღსრულების თავიდან ასაცილებლად გატარებული ქმედების გამო. მოპასუხეს შეუძლია შემოიტანოს პრეტენზია ზარალის ანაზღაურების თაობაზე ჯერ კიდევ საქმის სასამართლოში განხილვის სტადიაზე.

მუხლი 430. სააღსრულებო ფურცელი, სააღსრულებო წარწერა

გადაწყვეტილების აღსრულება ხდება სააღსრულებო ფურცელზე სააღსრულებო წარწერის საფუძველზე.

სააღსრულებო ფურცელს გასცემს პირველი ინსტანციის სასამართლო, თუ სასამართლო საქმე განიხილება უფრო მაღალი ინსტანციის სასამართლოში მაშინ ამ სასამართლოს კანცელარია. ნოტარიუსის მიერ შედგენილ სააღსრულებო ფურცელს გასცემს ნოტარიუსი, რომელიც მას ინახავს.

სააღსრულებო წარწერა:

"წინამდებარე ფურცელი ეძლევა... (მონაწილე მხარის დასახელება) გადაწყვეტილების იძულებით აღსრულების მიზნით". გადაწყვეტილების გაფორმებას ბოლოში უნდა დაემატოს სასამართლოს პასუხისმგებელი თანამშრომლის მიერ ხელის მოწერა, უნდა დათარიღდეს და დაერტყას სასამართლოს ბეჭედი.

მუხლი 431. ერთ გადაწყვეტილებაზე რამდენიმე სააღსრულებო ფურცლის გაცემა

თუ აღსრულება უნდა მოხდეს სხვადასხვა ადგილზე ან თუ გადაწყვეტილება გამოტანილია რამდენიმე მოსარჩელის სასარგებლოდ, ან რამდენიმე მოპასუხის წინააღმდეგ, მაშინ სასამართლოს, ხოლო სანოტარო დოკუმენტების შემთხვევაში კი ნოტარიუსს, შეუძლია რამდენიმე სააღსრულებო ფურცლის გაცემა აღსრულების ადგილის ან გადაწყვეტილების იმ ნაწილი ზუსტად აღნიშვნით, რომელიც უნდა აღსრულდეს ამ ფურცლით.

მუხლი 432. სააღსრულებო ფურცლის დუბლიკატის გაცემა

სააღსრულებო ფურცლის დაკარგვის შემთხვევაში სასამართლოს, ხოლო სანოტარო დოკუმენტების შემთხვევაში ნოტარიუსს, რომელმაც გასცა პირველი ეგზემპლარი, შეუძლია გასცეს დუბლიკატი.

გადაწყვეტილება შეიძლება გამოტანილი იქნეს საქმის სიტყვიერი განხილვის გარეშე, თუმცა გადამხდევინებელს წინასწარ უნდა მოუსმინონ.

მუხლი 433. სააღსრულებო ფურცელი უფლებამონაცვლე პირთა სასარგებლოდ

სააღსრულებო ფურცელი შეიძლება გაცემული იქნეს გადაწყვეტილებაში დასახელებული გადამხდევინებლების უფლებამონაცვლე პირთა სასარგებლოდ და აგრეთვე გადაწყვეტილებაში დასახელებულ გადამხდევინებელთა საწინააღმდეგოდ, თუ კი უფლებამონაცვლეობა ნათელია, ან შედგენილია სათანადოდ უფლებამოსილი ორგანოს მიერ ან დამოწმებულია ნოტარიუსის მიერ. თუ საჭირო დადასტურება ვერ ხერხდება სათანადოდ უფლებამოსილი ორგანოს მიერ შედგენილი ან ნოტარიუსის მიერ დამოწმებული დოკუმენტების საშუალებით, მაშინ გადამხდევინებელმა სარჩელი უნდა შეიტანოს

პირველი ინსტანციის სასამართლოში სააღსრულებო ფურცლის გაცემის თაობაზე.

მუხლი 434. სააღსრულებო ფურცლის ოფიციალური გადაცემა. აღსრულების დაწყება

აღსრულება შეიძლება დაიწყოს მხოლოდ მაშინ, თუ პირები, რომელთა სასარგებლოდ თუ საწინააღმდეგოდ უნდა მოხდეს აღსრულება, სახელობითად არიან დასახელებული სააღსრულებო ფურცელში და სასამართლო სააღსრულებო ფურცელს მისცემს გადამხდევინებელს.

თუ აღსრულება დამოკიდებულია გადამხდევინებლის მიერ გარანტიის მიცემაზე, მაშინ იძულებითი აღსრულება შეიძლება დაიწყოს, ანდა გაგრძელდეს, როცა ეს გარანტიები შესაბამისად წარმოდგენილი იქნება.

თავი LIII. სასამართლო აღმასრულებელი

მუხლი 435. კომპეტენცია

სასამართლოებისა და სხვა ორგანოების იმ დადგენილებათა აღსრულებას, რომლებიც ჩამოთვლილია ამ კოდექსის 428-ე მუხლში აწარმოებენ სასამართლო აღმასრულებლები.

აღსრულებას ახდენს აღმასრულებელი, რომელიც იმყოფება სასამართლოსთან, რომლის სამოქმედო ტერიტორიაზე უნდა მოხდეს აღსრულება. აუცილებლობის შემთხვევაში სასამართლო აღმასრულებელი ატარებს სააღსრულებო მოქმედებას მისი მომსახურების უბნის გარეშე, მაგრამ ერთი ქალაქის ან რაიონის ფარგლებში და ამასთან ყველა ცალკე შემთხვევაში მოსამართლის განჩინების საფუძველზე.

თუ მოვალე გადავიდა სხვა სასამართლოს რაიონში და მისი მისამართი ცნობილია სასამართლო აღმასრულებლისათვის, სასამართლო აღმასრულებელი გაგზავნის სააღსრულებო საბუთს სასამართლოში მოვალის ახალი საცხოვრებელი ადგილი მიხედვით, რის შესახებაც აცნობებს გადამხდევინებელს.

მუხლი 436. სასამართლო აღმასრულებლის აცილება

სასამართლო აღმასრულებელს არ შეუძლია მიიღოს მონაწილეობა გადაწყვეტილების აღსრულებაში ამ კოდექსის 31-ე მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტებში აღნიშნული საფუძვლების არსებობისას.

განცხადებული აცილების გადაწყვეტის წესი განისაზღვრება ამ კოდექსის 33-ე და 35-ე მუხლებით. სასამართლოს განჩინებაზე აღმასრულებლის აცილებაზე უარის თქმის შესახებ შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა, რაც ვერ შეაჩერებს გადაწყვეტილების აღსრულებას.

სასამართლო აღმასრულებლის აცილების შემთხვევაში სააღსრულებო ფურცელი მოსამართლის განჩინებით გადაცემა იმავე სასამართლოს სხვა აღმასრულებელს ან გადაეგზავნება სხვა რაიონის სასამართლოს.

მუხლი 437. განცხადება აღსრულების თაობაზე

სასამართლო აღმასრულებელი შეუდგება გადაწყვეტილების აღსრულებას გადამხდევინებლის წერილობითი განცხადების საფუძველზე. განცხადებას თან უნდა ერთვოდეს აღსასრულებელი გადაწყვეტილება და სააღსრულებო ფურცელი.



სასამართლოს აღმასრულებელმა გადასახდელი ვალის მიღების შემდეგ მოვალეს უნდა გადასცეს სააღსრულებო ფურცელი ქვითართან ერთად. ნაწილობრივ გადახდის შემთხვევაში ეს უნდა აღინიშნოს სააღსრულებო ფურცელზე და მოვალეს მიეცეს ქვითარი.

მუხლი 438. აღსასრულებელი გადაწყვეტილების განმარტება

იმ შემთხვევაში როდესაც აღსასრულებელი გადაწყვეტილება გაუგებარია და საჭიროებს განმარტებას, მაშინ სასამართლო აღმასრულებელს შეუძლია სთხოვოს სასამართლოს, რომელმაც გამოიტანა აღსასრულებელი გადაწყვეტილება, განმარტოს ეს გადაწყვეტილება ამ კოდექსის 260-ე მუხლით გათვალისწინებული წესის შესაბამისად.

მუხლი 439. ჩხრეკა და იძულების სხვა ღონისძიებების გამოყენება

სასამართლო აღმასრულებელს უფლება აქვს გაჩხრიკოს მოვალის ბინა და სათავსოები, თუ ეს საჭიროა სააღსრულებო მოქმედებათა გატარებისათვის. მას უფლება აქვს მოითხოვოს სახლის ან ოთახების ჩაკეტილი კარებისა და სათავსოების გახსნა.

სასამართლო აღმასრულებელს უფლება აქვს გამოიყენოს იძულების ღონისძიებები თუ კი ის წააწყდება წინააღმდეგობებს. ამ მიზნით მას შეუძლია მიმართოს პოლიციის ორგანოების დახმარებას.

მუხლი 440. დამსწრეთა მოწვევა

თუ სააღსრულებო მოქმედებათა შესრულების დროს ადგილი აქვს წინააღმდეგობის გაწევას ანდა, თუ მოვალის ბინაში ჩატარებული სააღსრულებო მოქმედების შესრულებას არც მოვალე ესწრება და არც მისი ოჯახის სრულწლოვანი წევრი, მაშინ სასამართლო აღმასრულებელს შეუძლია მოიწვიოს ორი სრულწლოვანი და ქმედუნარიანი დამსწრე ან ადგილობრივი თვითმმართველობის ან პოლიციის მოსამსახურე.

მუხლი 441. დოკუმენტების გაცნობა და მათი ასლების გადაცემა

ყოველ პიროვნებას, რომელიც მოწვეულია აღსრულების პროცესში უფლება აქვს გაეცნოს აღსრულების დოკუმენტებს და მიიღოს მათი ასლები.

მუხლი 442. ოქმი

სასამართლოს აღმასრულებელმა ყოველი სააღსრულებო მოქმედების შესრულების შესახებ უნდა შეადგინოს ოქმი.

ოქმი უნდა შეიცავდეს

1. შედგენის ადგილს და დროს;
2. სასამართლო აღმასრულებლის დასახელებას, რომელმაც ოქმი შეადგინა, აგრეთვე იმ პირების დასახელებას, რომლებიც ესწრებოდნენ ოქმის შედგენას;
3. სააღსრულებო საბუთის დასახელებას, რომლის მიხედვითაც ხდება აღსრულება;
4. გადამხდევინებლის და მოვალის დასახელებას;
5. სააღსრულებო მოქმედების შესრულების საკანს.

ოქმს ხელს აწერენ სასამართლო აღმასრულებელი, გადამხდევინებელი, მოვალე და ოქმის შედგენის დროს იქ მყოფი დამსწრე პირები. თუ ხელისმოწერაზე უარს იტ-

ყვიან - ეს უნდა აღინიშნოს ოქმში. მოვალეს უნდა გადაეცეს ოქმის ასლი.

თავი LIV. სასამართლო განსჯა

მუხლი 443. სასამართლო, რომლის განსჯადაც შედის გადაწყვეტილების აღსრულება

განკარგულებებს სააღსრულებო მოქმედების შესრულების თაობაზე გაცემის ის რაიონული (საქალაქო) სასამართლოები, რომელთა სამოქმედო ტერიტორიაზე უნდა ჩატარდეს სააღსრულებო მოქმედება.

სასამართლო განკარგულებები აღსრულების თაობაზე შეიძლება საქმის ზეპირი განხილვის გარეშე იქნეს მიღებული.

მუხლი 445. სასამართლო აღმასრულებლის არასწორი მოქმედების გასაჩივრება

სასამართლო აღმასრულებლის არასწორი მოქმედების თაობაზე აღძრულ საჩივრებს განიხილავს და გადაწყვეტს სასამართლო, რომლის განსჯადაც შედის გადაწყვეტილების აღსრულება. ამ სასამართლოს კომპეტენციაში შედის აგრეთვე გადაწყვეტილების აღსრულების საკითხების გადაწყვეტა იმ შემთხვევაშიც, როდესაც სასამართლოს აღმასრულებელი უარს ამბობს მიიღოს განცხადება აღსრულების თაობაზე ან სააღსრულებო მოქმედება ჩაატაროს განცხადების შესაბამისად, აგრეთვე, თუ სასამართლოს აღმასრულებლის მიერ გამოანგარიშებული ხარჯების გამო შემოტანილია საჩივარი.

მუხლი 446. მოვალის ძებნა

საქმეებზე აღიშნების გადახდევინების, დასახიჩრებით ან ჯანმრთელობის სხვაგვარი დაზიანებით, აგრეთვე მარჩენალის სიკვდილით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურების შესახებ, როდესაც მოვალის სამყოფელი ადგილი ცნობილი არ არის, მოსამართლეს გამოაქვს განჩინება მოვალის ძებნის შესახებ პოლიციის ორგანოების მეშვეობით.

მუხლი 447. მოვალის ინტერესების დაცვა იძულებითი აღსრულებისას

მოვალის განცხადების საფუძველზე სასამართლოს შეუძლია მთლიანად ან ნაწილობრივ გააუქმოს აღსრულების ღონისძიება, აკრძალოს ან დროებით შეაჩეროს ესა თუ ის ღონისძიება თუ განსაკუთრებული ვითარების გამო იგი არ შეესაბამება მორალის ზოგად პრინციპებს და ნორმებს.

სასამართლოს შეუძლია გააუქმოს ან შეცვალოს აღსრულების თაობაზე გამოტანილი თავისი განჩინებები, თუ შეცვლილი ფაქტობრივი ვითარება ამას მოითხოვს.

მუხლი 448. სასამართლო აღმასრულებლის მოქმედების გასაჩივრება

გადაწყვეტილების აღსრულებისას სასამართლო აღმასრულებლის მოქმედებაზე ან მის მიერ ასეთი მოქმედების შესრულებაზე უარის თქმის გამო გადამხდევინებელს ან მოვალეს შეუძლიათ შეიტანონ საჩივარი. საჩივარი შეიტანება იმ სასამართლოში რომელთანაც სასამართლო აღმასრულებელი იმყოფება ათი დღის განმავლობაში გასაჩივრებული მოქმედების შესრულების დღიდან, როდესაც აღნიშნულმა პირებმა შეიტ-

ყვეს მომხდარი მოქმედების შესახებ.

საჩივარი სასამართლო აღმასრულებლის მოქმედების გამო შეიძლება განიხილოს საქმის ზეპირი განხილვის გარეშე.

სასამართლო აღმასრულებლის მოქმედებათა შესახებ სასამართლოს განჩინებაზე შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

მუხლი 449. სასამართლოს დროებითი განკარგულებები

სასამართლოს შეუძლია განცხადების საფუძველზე დაადგინოს, რომ აღსრულება დროებით შეჩერდება, სანამ არ იქნება გადაწყვეტილი საჩივარი იძულებითი აღსრულების თაობაზე. აღსრულების შეჩერების შემთხვევაში სასამართლოს შეუძლია მოითხოვოს უზრუნველყოფა. ფაქტობრივი მონაცემები, რომლებიც ასაბუთებენ განცხადებას სარწმუნოდ უნდა დადასტურდეს.

სასამართლოს განჩინება აღსრულების დროებითი შეჩერების შესახებ შეიძლება მიღებული იქნეს ზეპირი განხილვის გარეშე.

მუხლი 450. მესამე პირის სარჩელი იმ ქონებაზე საკუთრების უფლების შესახებ, რომელიც აღწერილია სხვა ვალების გამო

იმ შემთხვევაში, როდესაც მესამე პირი ამტკიცებს, რომ მას აღსრულების საგანზე გააჩნია უფლება, მაშინ იმ სასამართლოში, რომლის განსჯადობაშიაც შედის აღსრულება, მას შეუძლია აღძრას სარჩელი, რომელსაც სასამართლო განიხილავს სასარჩელო წარმოების წესით (სარჩელები ყადაღისაგან ქონების გათავისუფლების შესახებ).

სარჩელი ყადაღისაგან ქონების გათავისუფლების შესახებ წარედგინება მოვალე-სა და გადამხდევინებელს. თუ ქონების დაყადაღება მოხდა ქონების კონფისკაციასთან დაკავშირებით, მაშინ მოპასუხეებად გამოდიან მსჯავრდებული და შესაბამისი საფინანსო ორგანო.

თუ დაყადაღებული ქონება უკვე რეალიზებულია, სარჩელი წარედგინება აგრეთვე იმ პირებს, რომელთაც ქონება გადაეცათ. რეალიზებული ქონების დაბრუნების შესახებ სარჩელის დაკმაყოფილების შემთხვევაში დავა ქონების შემძენსა, გადამხდევინებელსა და მოვალეს შორის განიხილება სასამართლოს მიერ სასარჩელო წესით.

თავი LV. აღსრულების შეწყვეტა. აღსასრულებელი

დოკუმენტის უკან დაბრუნება.

მუხლი 451. აღსრულების შეწყვეტა

აღსრულება შეწყდება:

1. თუ გადამხდევინებელმა უარი თქვა გადახდევინებაზე;

2. თუ გადამხდევინებელი და მოვალე მორიდნენ;

3. თუ გადამხდევინებლისა ან მოვალის სიკვდილის შემდეგ გადაწყვეტილებით დადგენილი მოთხოვნები ან მოვალეობები ვერ გადავა გარდაცვლილი პირის უფლება-მონაცვლეზე;

4. თუ წარმოდგენენ გადაწყვეტილების ასლს, რომლიდანაც გამომდინარეობს, რომ გადაწყვეტილება ან განჩინება, რომლის საფუძველზე გაცემულია სააღსრულებო ფურცელი - გაუქმებულია.

სააღსრულებო საბუთი, სააღსრულებო წარმოების შეწყვეტის შემთხვევაში, უკან დაუბრუნდება გადამხდევინებელს. აღსრულებისათვის მიღებული ყველა ღონისძიება უქმდება.

მუხლი 452. სააღსრულებო საბუთების უკან დაბრუნება

სააღსრულებო საბუთი, რომლიდანაც არ მოხდა ან ნაწილობრივ მოხდა გადახდევინება უკან უბრუნდება გადამხდევინებელს;

1. გადამხდევინებლის განცხადებით;
2. თუ მოვალის არ გააჩნია ქონება ან შემოსავალი, რომლიდანაც შეიძლება მოხდეს გადახდევინება.
3. თუ მოვალე არ ცხოვრობს გადამხდევინებლის მიერ მითითებული მისასართზე ან თუ იქ არ იმყოფება მისი ქონება, გარდა 446-ე მუხლით გათვალისწინებული შემთხვევისა.

მუხლი 453. სასამართლოს გადაწყვეტილება

თუ აღსრულების შეწყვეტის ან სააღსრულებო საბუთის უკან დაბრუნების მართლზომიერება იწვევს ეჭვს, მაშინ განცხადების საფუძველზე ამის შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს სასამართლო. განცხადება შეიძლება შეიტანოს სასამართლოს აღმასრულებელმა, გადამხდევინებელმა ან მოვალემ.

თავი LVI. აღსრულების ხარჯები

მუხლი 454. მოვალის მიერ ხარჯების გაღების ვალდებულება

აღსრულების ხარჯები ეკისრება მოვალეს; ისინი ამოღებული უნდა იქნეს აღსასრულებელ პრეტენზიასთან ერთად.

აღსრულების ხარჯები უნდა გადაეცეს მოვალეს, თუ სააღსრულებო საბუთი, რომლიდანაც მოხდა აღსრულება, უქმდება.

ხარჯები, რომლებიც ეკუთვნის გადამხდევინებლის ადვოკატს მის აღსრულებაში მონაწილეობისათვის, ეკისრება მოვალეს მხოლოდ, თუ ისინი არ სცილდებიან სასამართლოს გადასახადის ნახევარს.

მუხლი 455. აღსრულებასთან დაკავშირებული ხარჯები

ხარჯების სახით ამოიღება:

1. იმ პირებისათვის ასანაზღაურებელი თანხები, რომლებიც დაინმარეს კარებისა და საცავეების გახსნის და აგრეთვე ჩხრეკის დროს;
2. ნივთების შესანახად გადასახდელი თანხები;
3. მოწმეების ექსპერტებისა და იმ პირების ასანაზღაურებელი თანხები, რომლებსაც აქვთ უფლებამოსილება მიიღონ რაიმე დოკუმენტები დადგენილი წესით;
4. ხარჯები, რომლებიც წარმოიშობა საჯაროდ გამოცხადებისას;
5. ხარჯები, რომლებიც წარმოიშობა მოვალის დაკავებით.

საქართველოს იუსტიციის მინისტრის განკარგულებით შეიძლება დადგინდეს სხვა ხარჯებიც.

მუხლი 456. ავანსის შეტანის ვალდებულება

აღსრულება შეიძლება დაიწყოს იმის შემდეგ, როცა გადამხდვენიბელი იხდის საკმარის ავანსს საამართლოს გადასახადების დასაფარავად.

მუხლი 457. სასამართლოს გადაწყვეტილება აღსრულების ხარჯებთან დაკავშირებით იმ შემთხვევაში, როდესაც არსებობს ეჭვი

1. გადასახადების და ხარჯების რაოდენობის;
2. მოვალის მიერ სააღსრულებო გადასახადის ვალდებულების;
3. სააღსრულებო საბუთის საშუალებით აღსრულების ხარჯების ამოღების შესაძლებლობის;

4. გადამხდვენიბლის მიერ ავანსის შეტანის ვალდებულების შესახებ სასამართლოს განცხადების საფუძველზე გამოაქვს გადაწყვეტილება. განცხადების შეტანა შეუძლია სასამართლოს აღმასრულებელს, გადამხდვენიბელს ან მოვალეს.

თავი LVII. აღსრულება ფულადი მოთხოვნების გამო მოძრავ ქონებაში

მუხლი 458. ყადაღა

აღსრულება მოძრავ ქონებაზე ხდება ყადაღის და რეალიზაციის საშუალებით. ის არ შეიძლება აჭარბებდეს იმ თანხას, რომელიც საჭიროა გადამხდვენიბლის დასაკმაყოფილებლად და აღსრულების ხარჯების დასაფარავად.

ყადაღის დადება არ უნდა მოხდეს, თუ ყადაღადასადები საგნის რეალიზაციისაგან არ არის მოსალოდნელი იმაზე მეტი თანხის ამოღება, რაც სცილდება აღსრულების ხარჯების დასაფარავი თანხის ოდენობას.

მუხლი 459. სარჩელი უპირატესი წესით დაკმაყოფილებაზე

მესამე პირს, რომელიც არ არის ნივთის მფლობელი არ შეუძლია ყადაღის ან უპირატესი უფლების საფუძველზე უარი თქვას ნივთის დაყადაღებაზე. მას შეუძლია სარჩელის საშუალებით პრეტენზიის წამოყენება მოგებიდან უპირატესი წესით დაკმაყოფილებაზე იმის გაუთვალისწინებლად, ექვემდებარება თუ არა მისი მოთხოვნა აღსრულებას.

სარჩელი შეტანილ უნდა იქნეს სასამართლოში.

თუ სარჩელი მიმართულია გადამხდვენიბლის და მოვალის წინააღმდეგ, მაშინ ისინი ითვლებიან პროცესუალურ თანამონაწილეებად.

თუ პრეტენზია დასაბუთდება, მაშინ სასამართლოს შეუძლია დროებითი დადგენილების გზით დაადგინოს მოგების დებონირება.

მუხლი 460. მოვალის ქონებრივი მდგომარეობის გამოკვლევა

თუ აღსრულებამ არ მიგვიყვანა გადამხდვენიბლის სრულ დაკმაყოფილებამდე, მაშინ სასამართლოს აღმასრულებელი გადამხდვენიბლის განცხადების საფუძველზე იბარებს მოვალეს და დაკითხავს მას მისი ქონებრივი მდგომარეობის შესახებ.

სასამართლოს აღმასრულებელს შეუძლია დაავალდებულოს მოვალე წარმოადგინოს თავისი ქონების ნუსხა. ქონების ნუსხაში მოვალემ უნდა მიუთითოს აგრეთვე თავისი მოთხოვნის საფუძველი მესამე პირის მიმართ და მტკიცებულებები. ქონების

ნუსხაში უნდა ჩანდეს ის ქონებაც, რომელიც მას ეკუთვნის სხვებისაგან თუ ასეთ ქონებას არ წარმოადგენს ჩვეულებრივი, ამა თუ იმ შემთხვევის გამო გაკეთებული საჩუქრები.

მოვალე წერილობით გარანტიას უნდა იძლეოდეს, რომ მან ყველა ის მონაცემი, რომელიც მისგან მოითხოვს, მაქსიმალური ცოდნის გამოყენებით და სინდისის მიხედვით სწორად და სრულად წარმოადგინა.

თუ მოვალე არ გამოცხადდება ახსნა-განმარტების მიღებაზე და არ წარმოადგენს ქონების ნუსხას ან უარს ამბობს წერილობითი გარანტიის მიცემაზე, მაშინ სასამართლოს აღმასრულებელს შეუძლია განკარგულების გზით დააკისროს მას ფულადი ჯარიმა.

სასამართლოს აღმასრულებელს შეუძლია მოვალის მონაცემების სისწორე და სისრულე შეამოწმოს ინფორმაციის მოძიებით ანდა სხვა რაიმე გზით.

მოვალე, რომელიც იძლევა წერილობით გარანტიას ასეთი გარანტიის მიცემიდან პირველი სამი წლის მანძილზე ვალდებულია განმეორებითი გარანტია გასცეს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როცა დამტკიცებულია, რომ მოვალემ ქონება გვიან მიიღო ან ახალი შრომითი ურთიერთობები წარმოეშვა.

მუხლი 461. თავისუფლების აღკვეთა

მოვალის მიმართ, რომელიც მიუხედავად მასზე დაკისრებული ფულადი ჯარიმისა მაინც არ ცხადდება დაკითხვაზე, არ წარმოადგენს ქონების ნუსხას ან უარს ამბობს წერილობითი გარანტიის მიცემაზე, სასამართლო გასცემს ბრძანებას მისი დაპატიმრების შესახებ სასამართლოს აღმასრულებლის განცხადების საფუძველზე.

მოვალის დაპატიმრება დამოკიდებულია იმაზე, გადაიხდის თუ არა გადამხდენი ნებელი მოვალის დაპატიმრების ხარჯების დასაფარავ ავანსს.

მოვალეს აპატიმრებს სასამართლოს აღმასრულებელი.

მოვალე თავისუფლდება პატიმრობიდან დაპატიმრების თაობაზე გაცემული ბრძანების გაუქმებით, თუ კი ის წარმოადგენს ქონების ნუსხას და მისცემს წერილობით გარანტიას.

მოვალე, რომლის ჯანმრთელობაც პატიმრობაში აყვანით უშუალო და მნიშვნელოვანი საფრთხის ქვეშ დგება, არ შეიძლება აყვანილი იქნეს პატიმრობაში, სანამ ეს ვითარება გრძელდება.

პატიმრობა არ უნდა აღემატებოდეს ექვს თვეს.

თავი LVIII. აღსრულება მოქრავ ნივთების მიმართ

მუხლი 462. ყადაღის საგანი

ყადაღს ექვემდებარება მოვალის ყველა ნივთი. იგულისხმება, რომ ნივთები, რომლებსაც პოულობენ მოვალესთან მას ეკუთვნის.

თუ მესამე პირი, რომელიც არ წარმოადგენს ნივთის მესაკუთრეს, გამოიყენებს აღსრულების დამაბრკოლებელ უფლებას, მაშინ სასამართლოს აღმასრულებელი მიუთითებს მას, რომ შეუძლია სარჩელის შეტანა ქონებაზე ყადაღის მოხსნის შესახებ იმ შემთხვევაში, თუ გადამხდენი ნებაყოფლობით არ დათანხმდება ყადაღის გაუქმებას.

მუხლი 463. ქონება, რომლიდანაც არ შეიძლება გადახდევინება

ყადაღას არ ექვემდებარება შემდეგი ნივთები:

1. პირადი მოხმარების ანდა საოჯახო ნივთები, რამდენადაც ისინი სჭირდება მოვალეს თავისი პროფესიული საქმიანობის და თავისი მოვალების შესაფერისი მოკრძალებული ცხოვრებისა და საოჯახო მეურნეობისათვის;

2. მოვალის, მისი ოჯახისა და მასთან ერთად მაცხოვრებელი პირებისათვის ოთხი კვირისათვის საჭირო საკვები, საწვავი და სანათი საშუალებები ანდა, თუ დროის ამ მონაკვეთისათვის ამგვარი მარაგი არ არსებობს და მათი შექმნა სხვა რაიმე გზით არ არის შესაძლებელი, მაშინ მათ შესაძენად საჭირო ფულადი თანხა;

3. წვრილფეხა საქონელი შეზღუდული რაოდენობით, ასევე ერთი მეწველი ძროხა ანდა მოვალის არჩევანის მიხედვით ამის ნაცვლად სულ ორი ღორი, ცხვარი ან თხა, თუ კი ეს ცხოველები საჭიროა მოვალის, მისი ოჯახის ანდა სახლის პერსონალის გამოსაკვებად; ასევე ოთხი კვირის სამყოფი პირუტყვის საკვების და ნამჯის მარაგი ანდა თუ ამგვარი მარაგი არ არის და მათი შექმნა ამ დროისათვის სხვა გზით არ არის უზრუნველყოფილი, მაშინ მათ შესაძენად საჭირო ფულადი თანხა;

4. პირებისათვის, რომლებიც სოფლის მეურნეობას მისდევენ, სამეურნეო წარმოებისათვის საჭირო ხელსაწყო იარაღები და პირუტყვი საჭირო სასუქთან ერთად და ასევე სასოფლო სამეურნეო ნაწარმი, რამდენადაც ისინი საჭიროა მოვალის, მისი ოჯახის და მისი დაქირავებული მუშების შესანახად ანდა მეურნეობის შემდგომი წარმართვისათვის იგივე ანდა მსგავსი ნაწარმის მომავალი მოსავლის აღებად;

5. პირებისათვის, რომლებიც შემოსავალს იღებენ თავიანთი ფიზიკური თუ გონებრივი მუშაობიდან ან სხვა პირადი საქმიანობიდან, შემოსავლის მისაღებად ასეთი საქმიანობისათვის საჭირო ნივთები.

ნივთებს არ დაედებათ ყადაღა, თუ აშკარაა, რომ მათი რეალიზაცია ვერ მოხდება.

მუხლი 464. ყადაღის დადება

ყადაღის დადება ხდება სასამართლოს აღმასრულებლის მიერ დაყადაღებული ნივთების ოქმში აღნუსხვით.

ფულს, ფასიან ქაღალდებს და ფასიან ნივთებს სასამართლოს აღმასრულებელი იღებს და ინახავს სპეციალურ საკანში. ეს ეხება აგრეთვე სხვა დაყადაღებულ ნივთებს, როცა შიშობენ, რომ აღსრულების წარმატებით შესრულებას შეიძლება რაიმე ზიანი მიაღგეს. თუ დაყადაღებული ნივთები რჩება მოვალესთან, მაშინ დაყადაღება აღინიშნება ყადაღის ლუქის დადებით. მოვალეს უნდა აეკრძალოს ნივთებზე ყოველგვარი განკარგვა სისხლის-სამართლებრივ შედეგებზე მითითებით.

ნაყოფს, რომელიც ჯერ არ არის მოცილებული მიწას, შეიძლება დაედოს ყადაღა მანამ, სანამ არ მომხდარა კონფისკაცია უძრავ ქონებაზე აღსრულების გზით. ყადაღის დადება არ შეიძლება მოხდეს მოსავლის მოწვევის ჩვეული დროის ერთ თვეზე ადრე.

მუხლი 465. შეფასება

დაყადაღებული ნივთები შეფასდება სასამართლოს აღმასრულებლის მიერ მათი ჩვეულებრივი სავაჭრო ფასებით. სასამართლოს აღმასრულებელს შეუძლია შეფასება დაავალოს ექსპერტს.

შეფასება უნდა აღინიშნოს აღსრულების მიზნით შესრულებული მოქმედების შესახებ შედგენილ ოქმში.

მუხლი 466. რეალიზაციის დროებითი შეჩერება

სასამართლოს აღმასრულებელს შეუძლია მოვალის განცხადების საფუძველზე დაყადაღებული ნივთების რეალიზაცია დროებით შეაჩეროს განვადებით გადახდის თანხმობით, თუ ეს მოვალის პიროვნების და ეკონომიკური ვითარების, ასევე ვალის რაგვარობის მიხედვით დასაშვებ მოქმედებად იქნება მიჩნეული და თუ გადამხდევინებლის უპირატესი ინტერესები არ ეწინააღმდეგება ამას.

შესაბამისი განკარგულებანი შეიძლება რამოდენიმეჯერ გაიცეს.

საჭიროების მიხედვით, განსაკუთრებით კი გადასახადის გადახდის წესის დარღვევის გამო განკარგულებანი განცხადების საფუძველზე შეიძლება გაუქმდეს ანდა შეიცვალოს.

რეალიზაცია არ შეიძლება გადაიდოს დაყადაღების შემდეგ ერთ წელზე მეტი ვადით.

მუხლი 467. რეალიზაცია

დაყადაღებული ანდა მოვალის მიერ ნებაყოფლობით გადახდილი ფული გადაეცემა გადამხდევინებელს სასამართლოს აღმასრულებლის მიერ მას შემდეგ, რაც მას გამოაკლდება აღსრულების ხარჯები.

სხვა დაყადაღებულ ნივთებს სასამართლოს აღმასრულებელი ყიდის აუქციონზე (საჯარო ვაჭრობაზე) ან თუ მიზანშეწონილია მაღალი ამონაგების მიღება, გაყიდის ხელზე

დაყადაღებული ნივთები შეიძლება მხოლოდ იმ ფასად გაიყიდოს, რაც სულ მცირე, ნივთის ღირებულების ნახევარს შეადგენს. თუ დადგინდება, რომ ამ ფასად გაყიდვა შეუძლებელია, მაშინ სასამართლოს აღმასრულებელი აუქმებს დაყადაღებას.

მუხლი 468. აუქციონის შეწყვეტა

აუქციონი შეწყდება, როგორც კი ამონაგები თანხა საკმარისი ხდება გადამხდევინებლის დასაკმაყოფილებლად და აღსრულების ხარჯების დასაფარავად.

მუხლი 469. წარმომადგენლობითი ფასიანი ქაღალდები

ფასიან ქაღალდებზე ვრცელდება მოძრავი ნივთების დაყადაღების და რეალიზაციის წესები.

მუხლი 470. სხვაგვარი რეალიზაცია

გადამხდევინებლის ან მოვალის განცხადების საფუძველზე სასამართლოს აღმასრულებელს შეუძლია დაადგინოს, რომ დაყადაღებული ნივთის რეალიზაცია უნდა მოხდეს სხვაგვარად, ვიდრე ეს წინამდებარე მუხლებშია განსაზღვრული.

მუხლი 471. მრავალჯერადი დაყადაღება

ერთი ნივთი ერთდროულად შეიძლება დაყადაღდეს მრავალი გადამხდევინებლისათვის. უკვე დაყადაღებული ნივთი შეიძლება შემდგომ კიდევ დაყადაღდეს სხვა (შემდგომი) გადამხდევინებლისათვის. მეორადი დაყადაღებისათვის საკმარისია სასამართლოს აღმასრულებლის მიერ ოქმში განცხადება, რომ ის ნივთს აყადაღებს შემდგომი

გადამხდევინებლისათვის. თუ პირველი დაყადალება მოახდინა სასამართლოს სხვა აღმასრულებელმა, მას უნდა გადაეცეს ოქმის ასლი.

მოვალეს უნდა შეატყობინონ შემდგომი დაყადალების შესახებ.

თუ მოვალისაგან გადახდევინებული თანხა საკმარისი არაა სააღსრულებო საბუთით ყველა მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად, მაშინ ეს მოთხოვნები დაკმაყოფილება თითოეული გადამხდევინებლისათვის მიკუთვნებული თანხის პროპორციულად.

თავი LIX. მოთხოვნათა აღსრულება

მუხლი 472. დაყადალების პრინციპი

მოვალის მოთხოვნებზე შეიძლება ყადაღის დადება, თუ კი კანონის წესები მათ გადაცემას ანდა დაყადალებას არ ზღუდავს.

მოთხოვნებს, რომელიც მომავალში გადასახდელი იქნება შეიძლება დაედოს ყადაღა, თუ მათი განსაზღვრაც საკმარისად ნათლად შეიძლება.

მუხლი 473. დაყადალების განკარგულება

თუ უნდა მოხდეს მოთხოვნათა დაყადალება, სასამართლოს აღმასრულებელი, გადამხდევინებლის განცხადების საფუძველზე, გამოსცემს განკარგულებას დაყადალების შესახებ. დაყადალების განკარგულებაში აღნიშნული უნდა იყოს გადამხდევინებელი, პრეტენზიის საფუძველი და მოცულობა, მის მიერ შესასრულებელი მოთხოვნები და ასევე ის, ვის წინააღმდეგაც მიმართულია მოვალის მოთხოვნა (მესამე დავალებული პირი). დაყადალებასთან ერთად უნდა იქნეს გამოტანილი განკარგულება გადამხდევინებლისათვის გადახდის თაობაზე.

დაყადალების განკარგულება უნდა გადაეცეს მესამე დავალებულ პირს (პირი, რომელსაც აღეწერება იძულების წესით მოპასუხის ქონება, რომელიც მასთან ინახება). ის უნდა გადაეგზავნოს გადამხდევინებელს და მოვალეს. განკარგულების გადაცემით მესამე დავალებული პირისათვის ყადაღა ქმედითი ხდება გადამხდევინებლის პრეტენზიის ფარგლებში. მოვალეს აღარა აქვს უფლება განკარგოს მოთხოვნები. მესამე დავალებულ პირს აღარა აქვს უფლება შეასრულოს მოქმედება, რომელიც შეადგენს ვალდებულების შინაარსს. მან ყადაღადაებული თანხა უნდა გადაუხადოს გადამხდევინებელს. სხვა მოქმედება, რომლებიც შეადგენს ვალდებულების შინაარსს, უნდა შესრულდეს სასამართლოს აღმასრულებლის მიმართ.

მოცემული მოთხოვნების დაკმაყოფილების გამო გაცემული დაყადალების განკარგულება შეიძლება ამავე დროს შეეხოს გადამხდევინებლისათვის მოთხოვნათა იმ ნაწილსაც, რომლებიც მომავალში გახდება აღსასრულებელი.

დაყადალების განკარგულება, რომელიც ეხება პრეტენზიებს ხელფასზე ანდა მსგავსი განმეორებადი შემოსავლისაგან შემდგარ მოვალის პრეტენზიებს მესამე დავალებული პირის წინააღმდეგ, ვრცელდება აგრეთვე იმ თანხებზე, რომლებიც დაყადალების შემდეგ ხდება გადასახდელი.

მუხლი 474. დაყადალების შედეგები

დაყადალების განკარგულება უფლებას ანიჭებს გადამხდევინებელს მოსთხოვოს მესამე პირს ისეთი მოქმედების მის სასარგებლოდ შესრულება, რომელიც მას უნდა შესრულებინა თავისი მოვალის მიმართ.

დაყადალების განკარგულება ძალაშია, თუნდაც ის უმართებულოდ იქნეს გაცემული მესამე დავალებული პირის სასარგებლოდ მოვალის წინააღმდეგ, სანამ იგი არ გაუქმდება და ეს გაუქმება მესამე დავალებული პირისათვის არ გახდება ცნობილი.

მოვალე ვალდებულია გადამხდევინებელს მისცეს პრეტენზიის აღძვრისათვის საჭირო ინფორმაცია და აგრეთვე მისცეს ამ პრეტენზიის შესახებ არსებული დოკუმენტები. გადამხდევინებელს შეუძლია მათ მიღებას მიაღწიოს იძულებითი აღსრულების გზით.

მუხლი 475. მესამე დავალებული პირის განცხადება

მესამე დავალებულმა პირმა ორი კვირის მანძილზე დაყადალების განკარგულების მიღებიდან, გადამხდევინებელს უნდა განუცხადოს:

1. აღიარებს თუ არა ის პრეტენზიას და თუ აღიარებს რამდენად არის მზად გადახდისათვის;
2. აღძრავენ თუ არა სხვა პირები პრეტენზიებს მოთხოვნებზე და თუ აღძრავენ რომელს;
3. მოხდა თუ არა და თუ მოხდა რომელი პრეტენზიების გამო, სხვა გადამხდევინებელთათვის მოთხოვნათა დაყადალება.

მესამე დავალებული პირის განცხადება შეიძლება გაკეთდეს დაყადალების განკარგულების გადაცემის დროს ანდა ამ მუხლის პირველ ნაწილში მითითებული ვადის ფარგლებში სასამართლოს აღმასრულებლის მიმართ.

მუხლი 476. გადამხდევინებლის ვალდებულებები

გადამხდევინებელი, რომელსაც შემოაქვს საჩივარი მოთხოვნებზე ვალდებულია შეატყობინოს მოვალეს სასამართლოს წესით დავის შესახებ, თუ კი საჭირო არ არის ოფიციალური დოკუმენტის გადაცემა უცხოეთში, ან საჯარო ოფიციალური გადაცემა.

გადამხდევინებელს შეუძლია უარი თქვას დაყადალების განკარგულების გზით ამოსაგებად მოპოვებულ მოთხოვნებზე ისე, რომ არ შეილახოს სააღსრულებო საბუთებში მოცემული მისი უფლებები. უარის თქმა ხდება მოვალისათვის გადასაცემი განცხადების საშუალებით. განცხადება უნდა გადაეცეს აგრეთვე მესამე დავალებულ პირს.

მუხლი 477. ყადაღისაგან განთავისუფლება

საქართველოს პრეზიდენტი დეკრეტის გზით ადგენს მოვალის თანხების ოდენობას, როგორც საარსებო მინიმუმს მისი აუცილებელი ყოფა-ცხოვრებითი საჭიროებისათვის.

ყადაღისაგან განთავისუფლება ზემოაღნიშნული საფუძვლით ეხება შემდეგ მოთხოვნებს:

1. კერძო ან საჯარო-სამართლებრივი შრომითი ურთიერთობებიდან, აგრეთვე სასწავლო ან სხვა საგანმანათლებლო ურთიერთობიდან მიღებულ შემოსავალს;
2. სამხედრო ვალდებულების შესრულებაში მყოფი ჯარისკაცების შემოსავალს;
3. ყველა სახის შრომითი საქმიანობის განმეორებად ანაზღაურებას, რომლებიც ეხება ვალდებულების მქონე პირის საშემოსავლო შრომით საქმიანობას სრულად ან მნიშვნელოვანწილად;
4. სოციალური დაზღვევის კანონიერ დახმარებას, რომლებიც ასაკის, უმუშევრობის ან შრომითი საქმიანობის უუნარობის გამო უნდა იქნეს გაწეული;

5. კანონიერი მატერიალური დახმარების გაწევას;

6. დახმარებას შრომითი საქმიანობის შემცირების გამო, ნამუშევარის დაკარგვის გამო, საცხოვრებელი საშუალებების უზრუნველყოფის გამო და გარდაცვლილის უახლოესი ნათესავებისათვის გაწეულ დახმარებას, რომელიც უნდა გაეწიოთ გარდაცვლების, სხეულის დაშავების, ჯანმრთელობის დაკარგვის ან ავადმყოფობის გამო; განსაკუთრებით ზარალის ანაზღაურების სახით მიცემული პენსია.

7. სოციალური დაზღვევისათვის გაცემული დახმარებები, თუ ისინი დამზღვევეზე ზრუნვისათვის ან მისი სარჩენი პირებისათვის იქნა გაცემული; სასამართლოს შეუძლია აღსრულებისაგან გაათავისუფლოს აგრეთვე მოვალის სხვა მოთხოვნები.

თუ არსებობს ეჭვი აღსრულებისაგან გაათავისუფლების შესახებ, მაშინ გადაწყვეტილებას იღებს სასამართლო.

მუხლი 478. დამალული შემოსავლები

თუ მოვალე მესამე დავალებულ პირს მუდმივ ურთიერთობაში უხდის შრომით ანაზღაურებას, რომელიც ფორმისა და ოდენობის მიხედვით შეუსაბამოდ მცირეა ნორმალურ ანაზღაურებასთან შედარებით ან სულ არ უხდის, მაშინ მოვალეს მესამე დავლიანებულ პირთან ურთიერთობაში გადასახდელი საზღაური ეთვლება დავალიანებად.

საზღაურის ოდენობის დადგენისას განსაკუთრებულად უნდა იქნეს მხედველობაში მიღებული:

1. შრომის ანაზღაურების სახე;
 2. ნათესაური ანდა სხვაგვარი ურთიერთობები მესამე დავალებულ პირსა და მოვალეს შორის და
 3. მესამე დავალებული პირის სამეურნეო გადახდისუნარიანობა.
- მესამე დავალებული პირის ეკონომიკურ მდგომარეობას ზიანი არ უნდა მიადგეს. საზღაური ითვლება შეთანხმებულად დაყადალების მომენტიდან.

მუხლი 479. ვინდიკაციების დაყადალება

ნივთის გადმოცემაზე მოთხოვნების დროს დაყადალების განკარგულებაში უნდა განისაზღვროს, რომ მესამე დავალებულმა პირმა ნივთი უნდა გადმოსცეს სასამართლოს აღმასრულებელს. იძულებითი ქმედება მესამე დავალებული პირის წინააღმდეგ მხოლოდ მაშინ შეიძლება გატარდეს, თუ გადამხდევინებელი მოიპოვებს სააღსრულებო საბუთს, მესამე დავალებული პირის წინააღმდეგ, ნივთის გადმოცემაზე.

თუ უნდა მოხდეს მოძრავი ნივთის გადმოცემა, მაშინ მის რეალიზაციისათვის გამოყენებული უნდა იქნეს წესები დაყადალებული მოძრავი ნივთების რეალიზაციის შესახებ.

თუ გადმოსაცემია უძრავი ნივთი, მაშინ მის რეალიზაციაზე გამოყენებული უნდა იქნეს წესები, რომლებიც ეხება უძრავი ქონების მიმართ აღსრულებას.

მუხლი 480. მრავალჯერადი დაყადალება

მესამე დავალებულ პირს უფლება აქვს, ხოლო გადამხდევინებლის განცხადების საფუძველზე ვალდებულია, შეიტანოს გადასახადი სასამართლოს აღმასრულებლის სახელზე. შემოსულ თანხებს სასამართლოს აღმასრულებელი უნაწილებს შესაბამისი პრინციპების მიხედვით მონაწილე გადამხდევინებლებს და ახდენს მათ შესაბამისად შემდგომ გადაცემას.

თავი LX. აღსრულება სხვა უფლებების დროს.

მუხლი 481. ზოგადი დებულებანი

აღსრულებისათვის სხვა ქონებრივ უფლებებზე, რომლებიც არ წარმოადგენენ უძრავი ქონების აღსრულების საგანს, გამოიყენება შესაბამისად LIV თავის წესები.

თუ არ არსებობს მესამე დავალეული პირი, მაშინ დაყადალება ძალაში შედის იმ დროიდან, როდესაც მოვალეს გადაეცემა დაყადალების განკარგულება მოთხოვნით, თავი შეიკავოს საგანზე თავისი უფლების ყოველგვარი გამოყენებისაგან.

აღსრულება გაუსხვისებად უფლებაზე თუ არ არსებობს სპეციალური ნორმები დასაშვებია მაშინ, თუ ამ უფლების განხორციელება შეიძლება სხვა პირს დაეთმოს. სასამართლოს აღმასრულებელს შეუძლია ასეთი გაუსხვისებადი უფლების აღსრულებისას, გასცეს განსაკუთრებული განკარგულებები. მას შეუძლია გადამხდევინებელს ნება დართოს სარგებლობის უფლებაზე აღსრულებისას მოახდინოს რეალიზაცია გაქირავების ან იჯარით გაცემის გზით.

თუ დაყადალებული უფლების გასხვისება შესაძლებელია, მაშინ სასამართლოს აღმასრულებელს შეუძლია განკარგულება გასცეს მის გასხვისებაზე. შესაბამისად ძალაშია წესები დაყადალებული მოძრავი ნივთების რეალიზაციის შესახებ.

მუხლი 483. პაიების დაყადალება

დაყადალებას ექვემდებარება მეპაიეს წილი საზოგადოების ქონებაში. მეპაიეს წილი ცალკეულ ნივთებზე, რომლებიც საზოგადოების კუთვნილებაა, არ ექვემდებარება დაყადალებას.

პაისტან ერთად ყადალა დაელება მოვალის მიერ ხელშეკრულების შეწყვეტის უფლებას. გადამხდევინებელს შეუძლია დაყადალების შემდეგ მნიშვნელოვანი საფუძვლის არსებობისას შეწყვიტოს სამართალური თითობა საზოგადოებასთან.

რეალიზაცია შეიძლება მოხდეს დაყადალებული პაის გაყიდვის გზით, თუ სხვა მეპაიეები ხმათა საჭირო უძრავლესობით თანხმობას განაცხადებენ. შესაბამისად ძალაშია წესები დაყადალებული მოძრავი ნივთების რეალიზაციის შესახებ.

თავი LXI. აღსრულება უძრავ ქონებაში ფულადი მოთხოვნების

ბაჟი

მუხლი 483. გამოყენების სფერო

უძრავ ქონებაში აღსრულებას ექვემდებარებიან მიწის ნაკვეთები და საჯარო რეესტრში შეტანილი საერთო საკუთრების წილი მიწის ნაკვეთზე.

მუხლი 484. სასამართლოს განსჯადობა

აღსრულებას ახორციელებს ის რაიონული (საქალაქო) სასამართლო, რომლის სამოქმედო ტერიტორიაზე იმყოფება მიწის ნაკვეთი.

თუ მიწის ნაკვეთი იმყოფება სხვადასხვა რაიონული (საქალაქო) სასამართლოების სამოქმედო ტერიტორიაზე, განსჯადობა განისაზღვრება ზემდგომი სასამართლოს მიერ.

მუხლი 485. აღსრულების სახეები

უძრავ ქონებაში აღსრულება ხდება იძულებითი ჰიპოთეკის რეგისტრაციით, იძულებითი აუქციონით ანდა სეკვესტრით (ქონების იძულებითი მართვით).

გადამხდევინებელმა უნდა აირჩიოს ამ აღსრულების ღონისძიებებიდან ერთ-ერთი. მას არ შეუძლია მოითხოვოს, რომ ერთდროულად განხორციელდეს აღსრულების რამოდენიმე ღონისძიება.

თავი LXII. იძულებითი ჰიპოთეკა

მუხლი 486. იძულებითი ჰიპოთეკის მოპოვება

იძულებითი ჰიპოთეკის რეგისტრაცია ხდება რეესტრში გადამხდევინებლის განცხადების საფუძველზე. იძულებითი ჰიპოთეკა იწყება რეგისტრაციით. მიწის ნაკვეთი წარმოადგენს გარანტიას რეგისტრაციის ხარჯებისათვის, რომელიც ევალება მოვალეს.

თუ იძულებითი ჰიპოთეკა ედება მოვალის რამოდენიმე მიწის ნაკვეთს, მაშინ მოთხოვნის თანხა უნდა განაწილდეს ცალკეულ მიწის ნაკვეთზე. განაწილების მოცულობას განსაზღვრავს გადამხდევინებელი.

მუხლი 487. იძულებითი ჰიპოთეკის აღსრულება

გადამხდევინებელს შეუძლია იძულებითი ჰიპოთეკის შესახებ შეიტანოს განცხადება იძულებით აუქციონზე ანდა სეკვესტრზე ისე, რომ მას არ სჭირდება ახალი სააღსრულებო საბუთის წარდგენა.

მუხლი 488. იძულებითი ჰიპოთეკის მოპოვება მესაკუთრის მიერ

თუ აღსასრულებელი გადაწყვეტილების საშუალებით სააღსრულებო საბუთი უქმდება ან აღსრულება დაუმჯობესად ცხადდება ან გაიცემა განკარგულება მისი შერჩურების შესახებ, მაშინ იძულებითი ჰიპოთეკა გადადის მიწის ნაკვეთის მესაკუთრეზე.

ზემოთქმული ვრცელდება იმ შემთხვევებზეც, როცა მოვალე აკმაყოფილებს გადამხდევინებელს.

თავი LXIII. იძულებითი აუქციონი

მუხლი 489. სამოქალაქო კოდექსის ნორმების მოქმედება

მიწის ნაკვეთებისა და საერთო საკუთრებაში მიწის ნაკვეთებზე წილის იძულებითი აუქციონისათვის გამოიყენება სამოქალაქო კოდექსის 300-309 მუხლები და მათი დანართები, რომლებიც გამომდინარეობენ ქვემოთ მოცემული წესებიდან.

მუხლი 490. განცხადება

განცხადება სააღსრულებო საბუთის საფუძველზე იძულებითი აუქციონის შესახებ შეიძლება შეტანილ იქნეს როგორც ერთი, ისე რამდენიმე გადამხდევინებლის მიერ.

განცხადებაში აღნიშნული უნდა იყოს მიწის ნაკვეთი, მესაკუთრე, მოთხოვნა და სააღსრულებო საბუთი.

განცხადებას უნდა დაერთოს აღსრულების დაწყებისათვის საჭირო დოკუმენტები.

მუხლი 491. მოვალის, როგორც მესაკუთრის რეგისტრაცია, მემკვიდრეობითი გადაცემა

სასამართლოს შეუძლია გასცეს განკარგულება იძულებითი აუქციონის შესახებ, თუ მოვალე რეგისტრირებულია როგორც მიწის ნაკვეთის მესაკუთრე ანდა თუ ის რეგისტრირებული მესაკუთრის მემკვიდრეა.

თუ მემკვიდრეობითი გადაცემა სასამართლოსათვის ცნობილი არ არის, მაშინ იგი უნდა დადასტურდეს დოკუმენტებით.

მუხლი 492. აუქციონის პროცესი

თუ იძულებითი აუქციონის დაწესების შემდეგ ვაკეთდება შემდგომი განაცხადი მიწის ნაკვეთის იძულებითი აუქციონის წესით გაყიდვის შესახებ, მაშინ სასამართლო აღგენს, რომ დასაშვებია გადამხდევინებლის მონაწილეობა აუქციონის პროცესში.

გადამხდევინებელს, რომელსაც ნება დაერთო აუქციონის პროცესზე მონაწილეობის მისაღებად აქვს იგივე უფლებები, რაც მას ექნებოდა მისი განცხადების საფუძველზე რომ დანიშნულიყო აუქციონი.

მუხლი 493. უპირატესი უფლებები

სასამართლო გამოარკვევს თუ რა უფლებებით სარგებლობს გადამხდევინებელი. იგი ატყობინებს ექსპერტებსა და სხვა მონაწილეებს ამ გამოკვლევის შედეგებზე.

ექსპერტი აუქციონის ვადაში გამოაცხადებს

1. გადამხდევინებლის რომელ უფლებებს ენიჭება უპირატესი მნიშვნელობა.
2. რომ ეს უფლებები რჩება და გადახდით არ კომპენსირდება, არამედ გადადის მყიდველზე.
3. რა ღირებულებისანი არიან გადასული უფლებები.
4. აუქციონზე გადაცემულ მოთხოვნებს უნდა გამოაკლდეს გადასული უფლებების ღირებულება.
5. მოთხოვნის ის ნაწილი, რომელსაც გამოაკლდა გადასული უფლებების ღირებულება, ანაზღაურებული უნდა იქნეს ნაღდი ფულით.

თუ უფლება, რომელიც არ შეეხება გადახდას ფულად გამოხატულებაში რჩება, მაშინ უფლების ღირებულება შესედულებისამებრ განისაზღვრება.

აუქციონზე შემოთავაზება დასაშვებია მხოლოდ მაშინ, როცა ის გადასულ უფლებების ღირებულებას და პროცესის ხარჯებს ფარავს. თუ საკმარისი შემოთავაზება არ მოხდა, მაშინ აუქციონი უნდა განმეორდეს სამოქალაქო კოდექსის 306-ე მუხლით გათვალისწინებული მოთხოვნების შესაბამისად.

მუხლი 494. უზრუნველყოფა

ექსპერტს შეუძლია არამართო გადამხდევინებელი და მოვალეები (სამოქალაქო კოდექსის 305-ე მუხლი), არამედ მოთხოვნის აღმძვრელი სხვა პირებიც დაავალდებულოს წარმოადგინონ უზრუნველყოფა ან სხვა სახის გარანტიები, თუ იგი ამას საჭიროდ მიიჩნევს მონაწილეთა მართლზომიერი ინტერესების დასაკმაყოფილებლად.

მუხლი 495. აუქციონის ობიექტის მიკუთვნება

აუქციონის ობიექტის მიკუთვნების თაობაზე აუქციონის მონაწილეებმა შეიძლება საჩივარი შეიტანონ ერთი კვირის ვადაში აღმასრულებელ სასამართლოში.

აუქციონის ობიექტის მიკუთვნება, რომელიც გათვალისწინებულია სამოქალაქო კოდექსითა და ამ კანონით, ამოქმედდება, თუ მითითებულ ვადაში არცერთი მონაწილე არ შეიტანს განცხადებას სასამართლოს გადაწყვეტილების თაობაზე, სხვაგვარად, სასამართლო პროცესის დამთავრებით.

მყიდველის მიერ საკუთრების შეძენით (სამოქალაქო კოდექსის 307-ე მუხლი) უქმდება ყველა უფლებები მიწის ნაკვეთზე, გარდა 494-ე მუხლით გათვალისწინებული შემთხვევისა და თუ მყიდველის მიერ შემოთავაზებული ფასი მისი ღირებულების გათვალისწინებით მისაღებია.

მუხლი 496. აუქციონის ობიექტის მიკუთვნების გაუქმება

თუ შემოთავაზების ნაღდი ფულით გადასახდელი წილის მყიდველის მიერ გადახდა არ მოხდება სასამართლოს მიერ დადგენილ ვადაში, მაშინ სასამართლო აუქმებს აუქციონის ობიექტის მიკუთვნებას.

გაუქმების გამო გამოტანილ განჩინებაში სასამართლო უწევს მყიდველს სასამართლო ბაჟს, რაც შეადგენს მიწის ნაკვეთის ღირებულების 5% და აკისრებს სასამართლო პროცესთან დაკავშირებულ სხვა ხარჯებს.

მყიდველი პასუხს აგებს განმეორებითი აუქციონის ხარჯებისა და სხვა მისი გამოუცხადებლობით გამოწვეული ზარალისათვის როგორც თავისი საგარანტიო ქონებით, ასევე სხვა ქონებით.

მყიდველი არ არის უფლებამოსილი მოითხოვოს ახალი აუქციონის დანიშვნა.

მუხლი 497. ყოფილი მესაკუთრე

სასამართლო გადაწყვეტს, რომ სამოქალაქო კოდექსის 307 მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად ყოფილმა მესაკუთრემ შეიძლება ისარგებლოს მის მიერ დაკავებული შენობით ან შენობის ნაწილით, როგორც მოქირავნემ. სასამართლო ადგენს მყიდველსა და ყოფილ მესაკუთრეს შორის ქირავნობის ხელშეკრულების პირობებს. ამასთან ერთად სასამართლო ეყრდნობა საბაზრო ურთიერთობებს.

მუხლი 498. სასამართლოს განსჯადობა

სასამართლო გადაწყვეტილებას იღებს

1. მონაწილეთა განცხადებებისა და საჩივრების შესახებ, რომელიც მიმართულია ექსპერტთა მოქმედებებსა და მოვალეობათა შეუსრულებლობაზე.
2. მონაწილეთა შორის დავებზე, თუ ის შეეხება იძულებითი აუქციონის პროცესის ჩატარებას.

დავები, რომლებიც შეეხება პროცესის მონაწილეთა მატერიალურ-სამართლებრივ მდგომარეობას (სტატუსს) ან ეხება 448-ე ან 450-ე მუხლების გამოყენების სფეროს, განხილულ უნდა იქნეს სარჩელის შეტანის გზით განსჯად სასამართლოში. აღმასრულებელს შეუძლია დროებითი განკარგულების გაცემა.

თავი LXIV. სეკვესტრი (იპულაბითი მართვა)

მუხლი 499. სეკვესტრი

სეკვესტრისათვის ძალაშია სამოქალაქო კოდექსის 310 მუხლი.

განცხადება სეკვესტრის შესახებ შეიძლება გააკეთოს როგორც ჰიპოთეკის გადამხდევინებელმა სააღსრულებო საბუთის საფუძველზე, ასევე სხვა გადამხდევინებელმა.

შესაბამისად მოქმედებს მუხლები 490, 491, 492, 498. 498-ე მუხლის 1 ნაწილის 1 პუნქტი იმ მოცულობით, რომ განცხადებები და საჩივრები შეეხება მმართველის მოქმედებისა და მის მიერ ვალდებულებების შეუსრულებლობას.

თავი LXV. აღსრულება ნივთების ბაღაცემისა და მოქმედების უსრულების მიხედვით

მუხლი 500. მოძრავი ნივთების გადაცემა.

თუ მოვალემ უნდა გადასცეს მოძრავი ნივთი ანდა მიაწოდოს მოძრავი ნივთების გარკვეული რაოდენობა, მაშინ სასამართლოს აღმასრულებელი ნივთებს ართმევს მოვალეს და მათ გადასცემს გადამხდევინებელს.

თუ გადასაცემ ნივთს ვერ იპოვნიან, მაშინ მოვალეს ევალება აცნობოს სასამართლოს აღმასრულებელს სად იმყოფება ნივთი. თუ მოვალე განაცხადებს, რომ მას ეს არ შეუძლია, მაშინ ის ვალდებულია სასამართლოს აღმასრულებლის ოქმში წერილობითი გარანტიის სახით, რომ ის არ ფლობს ამ ნივთს და არც იცის სად არის ეს ნივთი.

თუ მოვალე არ ასრულებს მისთვის ამ მუხლის მე-2 ნაწილით მასზე დაკისრებულ მოვალეობებს, მაშინ სასამართლოს აღმასრულებელი მას ადებს ფულად ჯარიმას საზოგადოებრივი წესრიგის დარღვევის გამო.

მოვალის წინააღმდეგ, რომელიც არ ასრულებს თავის მოვალეობებს ამ მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, ფულადი ჯარიმის დადების მიუხედავად, სასამართლო გასცემს ბრძანებას მისი დაპატიმრების შესახებ 461-ე მუხლის შესაბამისად.

მუხლი 501. მიწის ნაკვეთების გადაცემა

თუ მოვალემ უნდა გადასცეს ან გაანთავისუფლოს მიწის ნაკვეთი, მაშინ სასამართლოს აღმასრულებელმა მოვალე უნდა გაიყვანოს მფლობელობიდან და მფლობელობაში შეიყვანოს გადამხდევინებელი.

მოძრავი ნივთები, რომლებიც აღსრულების საგანს არ წარმოადგენს, სასამართლოს აღმასრულებელს გადააქვს სხვაგან და გადასცემს მოვალეს, ანდა თუ ის ადგილზე არ იმყოფება, მოვალის უფლებამოსილ პირს ან კიდე მისი ოჯახის წევრს ან მის ოჯახში მომსახურე სრულწლოვან პირს.

თუ ადგილზე არ არის არც მოვალე და არც ერთი დასახელებული პირთაგანი, მაშინ სასამართლოს აღმასრულებელი, მოვალის ხარჯზე, ინახავს ნივთებს.

თუ მოვალე დიდხანს არ გაიტანს ნივთებს, მაშინ სასამართლოს აღმასრულებელს შეუძლია ნივთები გაყიდოს აუქციონზე და ამონაგები თანხა შეიტანოს სადეპოზიტო ანგარიშზე.

თუ საცხოვრებელი სადგომის გათავისუფლება დადგენილია, მაშინ სასამართლოს განცხადების ან საკუთარი ინიციატივის საფუძველზე შეუძლია მოვალეს დაუწესოს ამ ვითარების შესაბამისი ვადა. განჩინებაზე ვადის შესახებ შეიძლება კერძო საჩივრის შეტანა.

სადგომის დაცლის ვადა განჩინებით შეიძლება გაგრძელდეს ან შემცირდეს, თუ შეტანილ იქნება განცხადება. გადაწყვეტილება შეიძლება მიღებულ იქნეს საქმის ზეპირი განხილვის გარეშე. თუ საქმე გადაცემულია სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლოში, გადაწყვეტილებას იღებს შესაბამისი სასამართლო.

მუხლი 502. შენახვა მესამე პირის მიერ

თუ გადასაცემი ნივთი იმყოფება მესამე პირთან და თუ ის მზად არ არის ნივთის ნებაყოფლობით გადმოსაცემად, მაშინ სასამართლოს აღმასრულებელი გამამხდევინებლის განცხადების საფუძველზე გასცემს განკარგულებას დაყადაღების თაობაზე.

მუხლი 503. ნების გამოხატვა

ნების გამოხატვა, რომელიც ევალება მოვალეს, ითვლება განცხადებულად გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლით. თუ ნების გამოხატვა დამოკიდებულია საპირისპირო ვალდებულების შესრულებაზე, ის იმ მომენტისათვის ითვლება მიცემულად, როგორც კი სასამართლოს აღმასრულებელი შესთავაზებს მოვალეს კუთვნილი ვალდებულების შესრულებას.

თუ ნების გამოხატვა მიზნად ისახავს რეესტრში შეტანას, მაშინ გადამხდევინებელს შეუძლია მოითხოვოს ამისათვის საჭირო დოკუმენტების გაცემა მოვალის ნაცვლად.

მუხლი 504. მოქმედება, რომელიც შეიძლება ჩაატაროს სხვა პირმა

თუ მოვალე არ ასრულებს ვალდებულებას ისეთი მოქმედებით, რომლის გატარებაც შესაძლებელია მესამე პირის მიერ, მაშინ სასამართლო უფლებას აძლევს გადამხდევინებელს, მისი განცხადების საფუძველზე, თვითონ შეასრულოს ეს მოქმედება.

სასამართლო ავალდებულებს მოვალეს გაიღოს საჭირო თანხები და შესაფერისი ავანსი. თუ აღმოჩნდება, რომ დადგენილი თანხა საკმარისი არ არის გადამხდევინებლის მიერ ვალდებული პირის ანგარიშზე ჩატარებული მოქმედების დასაფარავად, მოვალეს ეკისრება შესაბამისი დამატებითი თანხის გადახდა.

აღსრულება იმ ხარჯების გამო, რომელიც ევალება მოვალეს, ხდება ფულადი მოთხოვნების გამო აღსრულების შესახებ არსებული წესების მიხედვით.

მუხლი 505. მოქმედებები, რომლებიც არ შეიძლება სხვა პირმა ჩაატაროს

თუ მოქმედება არ შეიძლება გაატაროს მესამე პირმა, რადგან ეს დამოკიდებულია მხოლოდ და მხოლოდ მოვალის ნებაზე, მაშინ სასამართლომ უნდა მიიღოს ზომები, რათა აიძულოს მოვალე შეასრულოს მოქმედება, კერძოდ დაადოს მას ფულადი ჯარიმა; იმ შემთხვევაში თუ ეს ღონისძიება არ გაჭრის, მას შეიძლება შეეფარდოს თავისუფლების აღკვეთა.

ფულადი ჯარიმის ანდა თავისუფლების აღკვეთის დადგენას წინ უნდა უსწრებდეს შესაბამისი განკარგულება. თუ ამ განკარგულებას არ შეიცავს ის სასამართლო

გადაწყვეტილება, რომელიც ავალდებულებს მოვალეს, მაშინ მას გამოსცემს სასამართლო გადამხდევინებლის განცხადების საფუძველზე.

ფულადი ჯარიმა ამოიღება იმ წესების მიხედვით, რომელიც გათვალისწინებულია ფულადი მოთხოვნების აღსრულებისათვის. პატიმრობის მიმართ მოქმედებს 461-ე მუხლით დადგენილი წესი.

ამ მუხლის პირველი ნაწილი არ გამოიყენება გადაწყვეტილებების მიმართ, რომელიც გამოტანილია საქორწინო ურთიერთობებზე და შრომითი ხელშეკრულების საფუძველზე მომსამსახურების გაწევაზე.

მუხლი 506. მოვალის მიერ ვალდებულებათა შეუსრულების შედეგები

თუ მოვალე არ ასრულებს ვალდებულებას ან ხელს უშლის ვალდებულებათა განხორციელებას, მაშინ სასამართლომ, გადამხდევინებლის განცხადების საფუძველზე, მას უნდა დააკისროს ფულადი ჯარიმა და იმ შემთხვევისათვის, თუ ამის განხორციელება არ შეიძლება, დისციპლინარული თავისუფლების აღკვეთაც.

შესაბამისად ძალაშია 505-ე მუხლის მეორე და მესამე ნაწილი.

მუხლი 507. მოვალის წინააღმდეგობა

თუ მოვალე წინააღმდეგობას უწევს ამა თუ იმ მოქმედების გატარებას, რომლებიც მან უნდა განახორციელოს 504-ე ან 505-ე მუხლის შესაბამისად, მაშინ სასამართლოს აღმასრულებელი ატარებს საჭირო ღონისძიებებს მოვალის წინააღმდეგობის გადასალახავად გადამხდევინებლის განცხადების საფუძველზე.

მუხლი 508. პრეტენზიები ზარალის ანაზღაურებაზე

ამ თავის წესები არ ეხება პრეტენზიებს ზარალის ანაზღაურებაზე, რომლებზეც გადამხდევინებელს აქვს უფლება სამოქალაქო კოდექსის მიხედვით.

თავი LXVI. აღსრულება საჯარო სამართლის იურიდიული

პირების მიმართ

მუხლი 509. აღსრულება საჯარო სამართლის იურიდიული პირების მიმართ

საჯარო სამართლის კორპორაციების, დაწესებულებების და ფონდების მიმართ იძულებითი აღსრულება შეიძლება დაიწყოს მხოლოდ ოთხი კვირის შემდეგ იმ მომენტიდან, როცა გადამხდევინებელმა თავისი განზრახვა აღსრულების საქმის აღძვრის თაობაზე განუცხადა იმ ორგანოს, რომელიც დანიშნულია მოვალის წარმომადგენლად.

აღსრულება დაუმეგებელია იმ ნივთებზე, რომლებიც აუცილებელია მოვალის საჯარო ფუნქციების შესრულებისათვის ან რომელთა გასხვისებაც ეწინააღმდეგება საჯარო ინტერესებს.

კვლევის მისამართი: 380046 თბილისი, რუსთაველის გამზირი 30
ტელ. 99 02 45, 93 41 50, 99 51 01

გადაეცა წარმოებას 12.02.97 წ., ხელმოწერილია დასაბუჯდად 11.02.97 წ.,
ფორმატი 60X84 1/8, ფიზიკური ნაბეჭდი ფურცელი 8.5, პირობითი ნაბეჭდი ფურცელი 10.
სააღრიცხვო-საგამომცემლო თაბახი 6.5. შეკვ* №4 ტირაჟი 450

საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, შპს "იურიდიული ლიტერატურა",
თბილისი, 380046, რუსთაველის 30.

pp. 62/3